

ΤΟΜΟΣ

IB'

Ἐκλογὴ

ΤΕΥΧΟΣ

132

Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ο Σ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἡ θρησκεία ξαναζεῖ στὴ Ρωσία	Walter van Kirk	17
Ἀλκαίος: ὁ ποιητὴς τοῦ λυρισμοῦ	Χρ. Κουλούρης	23
Μυστικὲς ἐταιρίαι τῆς Κίνας		26
Ἡ βολίδα τῶν 2.500 χλμ.	Adré Labarthe	28
Τὰ ωραιότερα ἐρωτικά γράμματα	Romain Bertrand	33
Ἐκατομμυριοῦχοι θεοὶ τῶν Ἰνδιῶν	V. M. Nair	37
Ὁ πανικός (διήγημα)	Oscar Schisgall	39
Τὸ Φάντασμα τῶν Ἰνκας		45
E 39 : τὸ φάρμακο τοῦ καρκίνου	H. Elbe	50
Οἱ πρὸ παράξενοι φυλακὲς τοῦ κόσμου	Barbara Billi	54
Ταξιδεύοντας: Χόλλυγουντ — Νεῖλος	Μαρία Πάλλη	59
Κύπρος, τὸ νησί μετὰ τὴν ἑλληνικὴ καρδιά	Στ. Μάνεσης	65
Χωρὶς αἰτία (διήγημα)	Daphne du Maurier	70
Νοτίον	Norman M. Lobsenz	76
Ἀγαπάτε τὸν ἄνδρα σας τυραννικά;		80
Οἱ ἔρωτες καὶ τὰ πλούτη τῆς ὥρας Ὄτερό	Louis Mugnier	83
Ἐγκληματίες τοῦ φυτικῆς βασιλείου		89
Ἡ Μοῦσα (διήγημα)	C. Calderon	93
Διακοπὲς στὴ Βενετία	N. Μάτσας	97
Μάθετε νὰ καταλαβαίνετε τοὺς ἄλλους	Clarence Hall	103
Τὸ μολυσμένο νερὸ προκαλεῖ βρογχιτιδίαν	Alfred Straub	106

Σταυρόλεξο σελ. 9, Τί ἐννοεῖτε ὅταν λέτε; σελ. 44, Ποῖον περὶ μισοῦ λε-
πτὸ σελ. 69, Ποίος θὰ βρῇ τὰ περισσότερα σελ. 102.

«Τὸ φάντασμα τῶν περασμένων» «Ὁ τρελλὸς μετὰ τοὺς κόκκινους κρῖνους»

Somerset Maugham (συνέχ. σ. 97)

Γρ. Ξενοπούλου (σ. 99)

«Βουβὴ ἀγάπη»

Guy de Maupassant (σελ. 110)

Τὸ ἐξώφυλλό μας: Καλὸς εἶμαι κ' ἐγώ... μὰ ὁ φίλος μου τί σᾶς λέει;..

Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἄρθρων καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἄδεια τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

Ἐκλογὴ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Δ)ντὴς Τυπογραφείου: Κ. Ι. ΖΑΓΟΡΙΑΝΙΤΗΣ, Ἀλβου Μανουτίου 18

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ, ΤΗΛ. 57.081

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Ἐσῶτ. Ἐτῆσ. 72

Ἐξῶτ. Ἐτῆσ. \$ 4.40

Ἐσῶτ. Ἐξάμ. 38

Ἐξῶτ. Ἐτῆσ. £ 1.16.0

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΪΚΑ

ΘΕΑΤΡΑ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ

Αγ. Κωνσταντίνου

Τηλ.: 53.241

«Φάουστ»

του Γκαίτε

Μετάφρασις: Κώστα Χατζοπούλου.

Σκηνοθεσία: Άλξις Σολωμεύ.

Σκηνογραφίες: Κλ. Κλώνη.

Ένδυμασίες: Άντ. Φωκά.

Παίζουν: Βάσω Μανωλίδου, Άθ. Μουστάκα, Καλογερίκου, Δ. Δαμαντίδου, Θ. Κωτσόπουλος, Γ. Παππάς, Ι. Αποστολίδης, Γ. Γληνός, Μαλιαγρός, Παρασκευάς, Καλογιάννης, Δελγιάννης.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

Πλατ. Κολοκωτρώνη

Τηλ.: 21.559

«Ο αριστοκρατικός δρόμος»

του Τζαίμς Μπάρρυ

Μετάφρασις: Δημήτρης Χόρν.

Σκηνοθεσία: Μιχάλη Κακογιάννη.

Σκηνογραφίες — Κοστούμα: Στεφανέλλη.

Παίζουν: Έλλη Ασμπέτη, Άννα Πατάτση, Α. Ποδηματά, Μ. Λαλοπούλου, Ρ. Μουσούρη, Όλ. Παπαδούκα, Δ. Νικολαΐδου, Δημήτρης Χόρν, Ζ. Τσάπης, Γ. Μιχαλόπουλος, Π. Φισούν, Τσιτόπουλος και άλλοι.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΕΧΝΗΣ

Κάτωθι κινηματογράφου

«ΟΡΦΕΥΣ»

«Τριαντάφυλλο στο στήθος»

του Τένεσυ Ουίλιαμς

Μετάφρασις: Μάριου Πλωρη.

Σκηνοθεσία: Καρόλου Κούν.

Σκηνογραφίες: Γ. Στεφανίδη.

Μουσική: Μάνου Χατζιδάκη.

Παίζουν: Νέλλη Άγγελου, Τάνια Σαββοπούλου, Βέρα Ζαχισάνου, Άννασσία Πανταζοπούλου, Μάρια Βούλγρη, Τασώ Καθεβιά, Νίνα Ίωαννίδου, Γ. Λαζάνης, Δ. Μπάχλας, Κ. Μπάκας, Μ. Χρηστίδης, Ν. Μπιρμπίλης.

ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Πανεπιστημίου 48

Τηλ.: 614.594

«Σιμόν»

του Λένορμαν

Μετάφρασις: Λέοντος Κουκούλα.

Σκηνοθεσία: Δημήτρης Μυράτ.

Σκηνογραφίες — Κοστούμα: Άνδρέου Νομικού.

Παίζουν: Βούλα Ζουμπουλάκη, Άλίκη Βουγιουκλάκη, Δ. Μυράτ, Χρ. Τσαγανέας, Α. Κωνσταντάρης, Σ. Λιναΐας, Γ. Νέζος, Α. Κατσίρης, Ν. Γκουζούλης, Άνδρ. Μπάρκουλης.

ΑΛΕΚΤΩΡ.

Από το 1935
γενεά ολοκληρή μεγαλώνει
μέ το παστεριωμένο νωπό
γάλα του τόπου της

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε

INTEAA

Πανεπιστημίου 46

Τηλ 614.596

«Μάρτυς κατηγορίας»

της 'Αγάθα Κρίστι

Μετάφρασις: Μαίρης Βεάκη.

Σκηνοθεσία: Μάριου Πλωρίτη.

Σκηνογραφίες: Γιώργου 'Ανεμογιάννη

Παίζουν: Κατερίνα, Εύα Ευαγγελίδου, 'Αγνή Βλάχου, Θεοφανώ 'Ιωαννίδου, Θεόδωρος Μορίδης, 'Ηλίας Σταματίου, Δάνης, Φαρμάκης, Γ. Βρασιβανόπουλος, Δ. Κουκής, Α. Πέτσος, Α. Βεντυράτος, Κ. Ρηγόπουλος.

ΑΘΗΝΩΝ

Γιάν Σμάτς 10

Τηλ.: 35.524

«Θά σέ κάνω Βασίλισσα»

Θάσος Λογοθετίδης

'Αλ. Σακελλάριου—Χρ. Γιανιάκοπουλου

Σκηνοθεσία: Β. Λογοθετίδης.

Σκηνογραφίες: Γ. 'Ανεμογιάννη.

Παίζουν: 'Ιλντ Λυδικού, Σμάρω Στεφανίδου, Νάντια Χωραφά, Β. Λογοθετίδης, Εύαγγ. Πρωτοπαπίδας, Θ. Τζενεράλης, Β. 'Ανδρεόπουλος, Μ. Παπαδάκης.

ΑΚΡΟΠΟΛ

'Ιπποκράτους 9

Τηλ. 614.530

«'Αστέρια της 'Αθήνας»

'Επιθεώρησις των 'Ασημακοπούλου
Συμποπούλου — Παπαδούκα

Σκηνογραφίες: 'Ανεμογιάννη.

Χορογραφίες: Καστρινού.

Παίζουν: Σπεράντζα Βρανά, Γ. Βα-

σιλειάδου, Μπελίντα, Ν. Ρίζου, Βασίλης Αύλωνιτης, 'Ορ. Μακρής, Ν. Ρίζος, Μάξ και τὸ χορευτικὸ ζευγάρι Ζόκα — Καστρινός.

ΜΟΥΣΟΥΡΗ

Πλατ. 'Αγ. Γεωργίου Καρύτση

Τηλ.: 36.064

«Τὸ ἡμερολόγιο
τῆς 'Αννας Φράνκ»

των Γκούντρις καὶ Χάκετ

Μετάφρασις: Μάριου Πλωρίτη.

Σκηνοθεσία: Κώστα Μουσούρης.

Σκηνογραφίες: Μάριου 'Αγγελόπουλου.

Παίζουν: Βάσω Μεταξά, 'Αντιγόνη Βαλάκου, Τζένη Ρουσάα, Μαργαρίτα Λαμπρινού, Σούλα 'Αθανασίου, Κώστας Μουσούρης, Διονύσιος Παπαγιαννόπουλος, Γιώργος Λευτεριώτης, Σταύρος Ξενίδης, Δημήτρης Χατζημάρκας.

ΚΥΒΕΛΗΣ

Πλατ. Συντάγματος

Τηλ.: 34.491

«'Αλα, Νάσσερ»

'Επιθεώρησις

των Τραϊφόρου — Βασιλειάδης

Μουσική: Μ. Σουγιούλ — Μ. Θεοφανίδης.

Σκηνογραφίες: Στ. Δόξα.

Χορογραφίες: Γιάννη Φλερύ — 'Αλίκης Βέμπο.

Παίζουν: Σοφία Βέμπο, Ρένα Ντόρ, Ζωή Σαπουντζάκη, 'Αλίκη Βέμπο, Μπέττυ Μοσχονά, 'Αλέκα Στρατηγού, Γκόλφω Μπίνη, Μίμης Τραϊφόρος, Κώστας Χατζηχρήστος, 'Αλέκος Λειβαδίτης, Στ. 'Ιατρίδης, Φραγκ. Μανέλλης, Γιάν. 'Ιωαννίδης, Λάζ. 'Ιακωβίδης, Θ. Δημητρώ, Φώτης Δήμας, Α. Φισούν, Μ. Ταίρκας, τὸ διεθνὸς φήμις χορευτικὸ ζευγάρι Λίνα 'Αλμα — Γιάννης Φλερύ καὶ τὸ μπαλέτο τους.

“ΜΑΘΕΤΕ ΝΑ ΤΡΕΦΕΤΕ ΤΟ ΔΕΡΜΑ ΣΑΣ
ΟΠΩΣ ΕΧΕΤΕ ΜΑΘΕΙ
ΝΑ ΤΡΕΦΕΤΕ ΤΟ ΣΩΜΑ ΣΑΣ”

—'Επιστρέφοντας από την έξοχή σας, θάχετε προσέξει ότι η μακρά παραμονή σας κοντά στην φύση έχει αγριέψει και σκληρύνει την επιδερμίδα σας και ιδιαιτέρα τὸ τρυφερό δέρμα τοῦ προσώπου σας, πού είναι τὸ πιό ἐκτεθειμένο στις ἐξωτερικὲς συνθήκες μέρος.

—Αὐτὸ συμβαίνει διότι ὁ ἀέρας, ὁ ἥλιος, ἡ σκόνη τοῦ βουνοῦ, ἡ ἀλμύρα τῆς θάλασσας, ἀφαιροῦν τὰ στοιχεῖα πού δίδουν ἐλαστικότητα στὸ δέρμα, τὸ ἐξηραίνουν καὶ τὸ ἀφυδατώνουν. Ἡ ξηρότης εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τοῦ δέρματος.

—Μόλις λοιπὸν τακτοποιηθῆτε καὶ ἡ συχάστε ἀπὸ τὶς φροντίδες τῆς ἐπιτροφῆς, ἐπιβάλλεται νὰ κάμετε μιὰ «κούρα» μὲ Λανολίνη «Μελπάν», πού θὰ ἐξαναδώσῃ ἀμέσως ἐλαστικότητα στὸ δέρμα σας καὶ θὰ τὸ κάνει δροσερό, γέανικό, τρυφερό, καθαρό ἀπὸ λεκέδες, στίγματα κλπ.

—Ἡ Λανολίνη Μελπάν περιέχει τὸ ἐκχύλισμα καθαρῆς Λανολίνης (extrait purifié à la Lanoline) πού εἶναι οὕσια συγγενῆς μὲ τὸ δέρμα. Γι' αὐτὸ ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὴν ἐπιδερμίδα καὶ εἰσχωρεῖ ὡς τὰ θαυτάτα στρώματά της, τρέφει τοὺς ἰστούς, μαλακώνει τὸ δέρμα, τοῦ δίδει τὰ συστατικά πού ἐξουδετερώνουν τὴν ξηρότητα καὶ τὴν ἀφυδάτωση. Καὶ τὸ ἀνάσσωγει, ὅσο κα μὲ ἀλλήλη γνῶστί καλλυντικὴ οὐσία.

—Νὰ τώρα τί θὰ κάμετε:

—ΠΡΩΤ' ΚΑΙ ΒΡΑΔΥ. Μόλις ἐπληρώσετε καὶ πρὶν κοιμηθῆτε, ἀπασφ-

θάρισμα τοῦ δερματος (πρόσωπο — λαιμὸ — ντεκολτέ) μὲ Γαλακτωμα Ντεμακιγιάν Μελπάν. 'Ετοὶ θὰ φρεσκάρετε τὴν ἐπιδερμίδα σας καὶ θὰ ἐλευθερώσετε τοὺς πόρους ἀπὸ τὰ νεκρά κύτταρα, τὶς ἀκαθαρσίες, τὸ σμήγμα καὶ ὅτι ἄλλο τοὺς φράζει. Ἡ «Διαπνοή» τοῦ δερματος εἶναι ἀπαραίτητη ὅσο κι' ἡ ἀναπνοή σας.

ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ. Τὶς ὥρες πού θὰ μένετε σπύτι περιποιηθῆτε τὸ πρόσωπό σας μὲ Λανολίνη Μελπάν, ὡς ἑξῆς: ἌΝ ΕΧΕΤΕ ΞΗΡΟ ΔΕΡΜΑ, ἀπλώστε παντοῦ στὸ πρόσωπό σας τὴν κρέμα καὶ μένετε ἑτοὶ 2—3 ὥρες. ἌΝ ΕΧΕΤΕ ΛΙΠΑΡΟ ΔΕΡΜΑ, ἀπλώστε τὴν κρέμα γύρω στὰ μάτια σας, διότι ἐκεῖ συνήθως ἀρχίζουν οἱ ρυτίδες κι' ὅπου ἄλλου τὸ δέρμα σας παρουσιάζει τυχόν ἀνωμαλίες (τράσηγμα, ξηρότητα, λευχίνες, στίγματα, λεκέδες, διεσπασμένους πόρους, μικρὲς ρυτίδες κλπ.). Καὶ ἀφήστε τὴν ἀρκετὴ ὥρα. Φυσικά, αὐτὰ ἀσχετῶς μὲ τὴν καλονική χρῆσιν τῆς Λανολίνης Μελπάν, γιὰ τὸ καθημερινὸ μακιγιάρισμά σας κλπ.

—'Ετοὶ θάχετε ἕνα ἄμεσο εὐχάριστο ἀποτέλεσμα καὶ τὸ δέρμα σας θὰ ἐπανερῇ ἀμέσως τὴν λάμψη καὶ τὴν δροσιά του. Πρέπει ὅμως νὰ προσέξετε αὐτό. 'Επειδὴ μόνον ἡ γνήσια Λανολίνη Μελπάν περιέχει τὸ extrait purifié à la Lanoline, πού τὴν καθιστᾷ προνομιούχο,

Η ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΣΤΗ ΘΕΣ- ΣΑΛΟΝΙΚΗ

Από τις 4 'Οκτωβρίου ή 'Εθνική Λυρική Σκηνή θα παρουσιάσει 8 όπερες και 3 όπερέττες, δηλαδή την όπερα «Μπάλλο in μάσκερα», την «Τραβιάτα», την «Καβαλλερία», τους «Παλιάντους», τον «Κουρέα της Σεβίλλης», την «Τόσκα», το «Ριγολέττο», την «Φαυορίτα» και την «Λουκά». Επίσης θα ανέβει τις όπερέττες: «Η χώρα του Μειδάματος», «Φρειδερίκη» και «Ολλανδέζα» στο Βασιλικό Θέατρο της μακεδονικής πρωτεύουσας.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

11—31 'Οκτωβρίου: Στην μεγάλη αίθουσα έκθεσις έργων του απθανόντος ζωγράφου Λάμπρου Γοθα.

11—30 'Οκτωβρίου: Μεσαία αίθουσα: Έκθεσις έργων του κ. Σακελλάριδη.

1—20 'Οκτωβρίου: Αίθουσα 'Ισογείου: Έκθεσις έργων της κ. Βοργόλη.

21 'Οκτωβρίου—10 Νοεμβρίου: Έκθεσις έργων ζωγραφικής του Σεβαστία του Κούρκουλου.

31 'Οκτωβρίου—20 Νοεμβρίου: Με-

σαία αίθουσα: Έκθεσις έργων ζωγραφικής της κ. Έλένης Γκατ. Βούλγαρη.

ΖΑΠΠΕΙΟ

Η Πανελλήνιος Επιτροπή σύτοδια θέσεως Κύπρου στην Αθούσα του Ζαππείου μεγάρου έκθέτει φωτογραφίες από τους θαναλισμούς, τις έρημώσεις και τις ώμότητες των Άγγλων στην Κύπρο. Η έκθεσις είναι άνοικτη από 10 π.μ.—1 μ.μ. και 5—9 μ.μ. καθημερινώς. Είσοδος έλευθερά.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ο θασάρης Νίκος Σταυρίδης με το έκλεκτό του έπιτελείο θα εμφανισθί το πρώτο 10ήμερο του 'Οκτωβρίου στο θέατρο Άργυροπούλου, που θα αλλάξει όνομα. Το ένορκτήριο έργο είναι μια μουσική κωμωδία των Α. Σακελλάρη και Ν. Τσιφόρου με μαέστρο τον Μ. Θεοφανίδη.

Στη μουσική κωμωδία θα λάβουν μέρος η Νανά Σκαδά, η Σοφία Βερώνη, η Πόπη Άλβα, η Άννα Ματζουράνη, ο Νίκος Σταυρίδης, ο Κώστας Δούκας, ο Τάκης Μηλάδης, ο Γιώργος Τερζάκης, ο Τάκης Χριστοφορίδης και άλλοι.

★

Πολλές ζυμώσεις γίνονται γύρω από τον δημοφιλή πρωταγωνιστή του έλα-

Μάθετε νά Σχεδιάζετε δι' Αλληλογραφίας

ΑΦΟΥ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΓΡΑΦΕΤΕ
ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΣΧΕΔΙΑΖΕΤΕ

Χιλιάδες άτομα τό επέτυχαν χάρις στο νέο και διασκεδαστικό Σύστημα Α. Β. C. Τό περισσότερο από τό σήματα που μας παρουσιάζει ή φύσις δέν διαφέρουν καθόλου από τό σήματα των αλφαριθμητικών γραμμάτων. Τό χέρι σας υποτάσσεται στη δέλση σας όταν του ζητάτε νά σχεδιάσθ ήνα οποιοδήποτε γράμμα, άρα μπορείτε νά σχεδιάζετε.

Κάθε άνθρωπος μπορεί νά μάθ ή νά σχεδιάζ ή! Μή λέτε πως δέν έχετε ταλέντο. Τό ταλέντο - συχνά, έκδηλώνεται εκ των υστέρων. Όποιος και άν είναι οι άσυχολις σας, γρήγορα δά μπορείτε και σεις νά σχεδιάζετε εκ του φυσικού, χωρίς νά καταφεύγετε σέ άντιγραφές και μεγεθύνσεις. Μόνοι σας, στο σπίτι σας, δά μαθαίτε νά σχεδιάζετε και δά προοδεύετε σταθερά με την επίθεση των καλλιτεχνών που δά αναλάβουν την καθοδήγησή σας. Τά λογικά διδάκτρα της Σχολής Α. Β. C. και οι διευκολύνσεις στην καταβολή τους, κάνουν αυτή τη σπουδή προσιτή σέ όλους.

Χιουμοριστικό σκίτσο του μαθητού μας Π. Σιδέρη, Αθήναι.

ΔΩΡΕΑΝ

Τό σκίτσο αυτό έγινε εκ του φυσικού από την παλαιά μαθήτριά μας και πη ζωγράφο Μαρρίαννο Παπαγιάννη.

Ένα πρωτότυπο τεύχος, εικονογραφημένο με έργα μαθητών μας θα σας σταλή δωρεάν, μόλις λάβουμε συμπληρωμένο τό παραπλευρώς δελτίο. Στείλτε τό δελτίο σέ:

ΕΙΔΙΚΕΥΣΕΙΣ

Κάθε μαθητής μας ειδικεύεται, χωρίς έπιβάρυνση σέ ένα από τους τέττα κλάδους του Σχεδίου: Διακοσμητική, Διαφημιστική, Μόδας, Εικονογραφησεις, Χιουμοριστικό Σχέδιο, Τοπίο, Σχέδιο Γραμμάτων.

ΣΧΟΛΗ Α. Β. C.

Πανεπιστημίου 10, Αθήναι

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΩΡΕΑΝ

ΣΧΟΛΗ Α. Β. C. Σχεδίου και Ζωγραφικής
Πανεπιστημίου 10, Αθήναι

Παρακαλώ νά μου άποσταλή, χωρίς υποχρέωση μου, τό εικονογραφημένο τεύχος σας (ερωλευτικώς δρχ. 3 σέ γραμματόσημα δι' έξοδα).

— Ένδιαφέρομαι για τό Σύστημα για μεγάλους
— Σύστημα για παιδιά 8-13 έτών
(Σβύστε την περίπτωση που δέν σας ενδιαφέρει)

ΟΝΟΜΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Η Μαιευτική-Γυναικολογική Κλινική
και τό 'Ιατρείο του 'Ιατρού

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΥΡΑ

μετεφέρθησαν εις την νέαν διεύθυνσιν:

ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΜΕΤΑΞΑ 30

(Έναντι Σταθμού Λαρίσης — Προέκτασις όδου Πειραιώς)

Ώραι έπισκέψεων: 5—7 μ.μ. και επί συνεντεύξει.

ΤΗΛΕΦ. 610 - 528

φρου θεάτρου Χρήστο Εύθυμιου. Ο έκλεκτος κωμικός έχει προτάσεις από τον θιασάρχην του θεάτρου Μπουρνέλη, Μιμή Φωτόπουλο, για να συνεργασθῇ με τον θιασό του.

Υπάρχει επίσης προοπτική να ἡγηθῇ δικού του θιάσου για να περιοδεύσῃ στις πόλεις τῶν ἐπαρχιῶν.

★

Στις 20 Ὀκτωβρίου ἀναχωροῦν γιατὴν Ἀλεξάνδρεια ἢ Ἀννα καὶ Μαρία Καλουτά. Οἱ δύο δημοφιλέστατες καλλιτέχνιδες τοῦ μουσικοῦ θεάτρου θὰ πραγματοποιήσουν περιοδεία 10 μηνῶν.

★

Ο ἐκλεκτὸς θιασάρχης τοῦ λαϊκοῦ θεάτρου καὶ πρωταγωνιστὴς τοῦ περιφήμου ἔργου τοῦ Ν. Καζαντζάκη «Ὁ Χριστὸς Ἐκστασιάζεται» θὰ παρουσιάσῃ σὲ ποιητικὰ ἀπογεύματα τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου σὲ μετάφρασι τῶν κ. Ν. Καζαντζάκη καὶ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης κ. Γ. Κακριδῆ. Ἡ Ἰλιάδα θὰ ἀναγνώσθῃ σὲ 5 προγράμματα. Τὰ μέρη τῆς Ἰλιάδος θὰ ἀποδοθοῦν ἀπὸ τὸν κ. Μ. Κατράκη μὲ μουσικὴ ὑπόκρουσι. Παράλληλως γιὰ κάθε πρόγραμμα θὰ ὑπάρχῃ καὶ μιὰ ζωγραφικὴ σύνθεσις πού θὰ παριστάνῃ εἰκόνες ἀπὸ τὸ κείμενο.

★

Ἡ ἐταιρία «Ὀρφεὺς» μετὰ τὴς ἐμφανίσεως τοῦ ἀμερικανικοῦ «Ballet Thea-

ΑΓΓΛΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

δλων τῶν τάξεων

(A - B - C - D - E Lower, Proficiency, Michigan)

ὡπὸ τοῦ καθηγητοῦ Α. Γ. ΜΑΛΛΙΔΗ. Ἐναρξὺς χειμερινῆς περιόδου 1 Ὀκτωβρίου. Πληροφορίαι καὶ ἐγγραφαὶ ἀπὸ σήμερον 10-1 καὶ 5-9, Σίνα 22.

ΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ, ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

λένε πολλοὶ ὅτι εἶναι γλώσσες δύσκολες, ἢ μὲν γιατί ἔχει κανονισμένη γραμματικὴ καὶ σύνταξι, ἢ δὲ ἀκριδῶς γιὰ τὸν ἀντιθετο λόγο. Αὐτὰ ὅμως εἶναι μόνον ἰσχυρισμοί. Ὁ καθένας μπορεῖ νὰ μάθῃ τὴς γλώσσες αὐτὲς καὶ γρήγορα καί, κυρίως, καλὰ, ἀρκεῖ νὰ ξέρῃ Ἑλληνικά. Θὰ μπορούσατε ἄλλωστε νὰ κρίνετε γι' αὐτὸ σύντομα καὶ ἐσεῖς μόνον σας. Ἀποταθῆτε στὸν καθηγ. ΤΑΜΑΣΟΚΛΗ, τὸν πεπεισμένο φιλόλογο. Τμήματα Γερμανικῆς καὶ Ἀγγλικῆς ἀρχαρίων καὶ προχωρημένων. Τὴν 1, 10, 15 καὶ 20 κάθε μῆκος ἀρχίζουν νέα τμήματα. Τιμαὶ λογικαί. Τηλεφωνήστε στὸ 36.462 (πρωτὶ 8-2) καὶ στὸ 873.203 (ἀπόγευμα 5-7) κάθε ἡμέρα, πλὴν Κυριακῆς.

ter» θὰ παρουσιάσῃ ἀπὸ τὴς 2 Ὀκτωβρίου ἐπὶ μιὰ ἐβδομάδα στὸ θέατρο Κοτοπούλη, τὸ περφημο Βαριετὲ τῆς Μόσχας. Τὸ Βαριετὲ θὰ δώσῃ ἑξὶ θραδινὲς παραστάσεις καὶ πέντε ἀπογευματινές.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ Βαριετὲ διαρκεῖ δυὸ ὥρες καὶ χαρίζεται σὲ δυὸ μέρη.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Σαββατοκύριακο 6-7 Ὀκτωβρίου: Ἀχμέτ Ἀγά — Μαντουδί. Ἀναχώρησις ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου στίς μ.μ. τοῦ Σαββάτου.

Κυριακὴ 7.10.56: Κινέτα. Ἀναχώρησις ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου στίς 7.30 π.μ.

Κυριακὴ 14.10.56: Φράγμα Μαρθῶνος — Τζιράκο (γυῖρος Λίμνης Μαρθῶνος). Ἀναχώρησις ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου στίς 7.30 π.μ.

Σαββατοκύριακο 20-21.10.56: Ὁσίου Λουκάς — Δελφοί. Ἀναχώρησις ἀπὸ τὴν Λέσχη μας 3 μ.μ. τοῦ Σαββάτου.

Κυριακὴ 21.10.56: Ὠρωπὸς — Μονὴ Σγουρῶν. Ἀναχώρησις ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου στίς 7 π.μ.

Σαββατοκύριακο 27-28.10.56: Γκιῶνα. Ἀναχώρησις ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου στίς 3 μ.μ. τοῦ Σαββάτου.

Κυριακὴ 28.10.56: Ἅγιος Μερκούριος — Μπελέτσι. Ἀναχώρησις ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου στίς 7.30 π.μ.

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

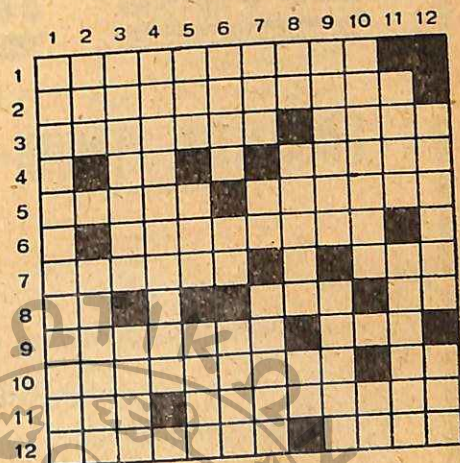
ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. Τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ὑπῆρξεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.
2. Στρατιωτικὸ καὶ μὲ ἀνώτερον βαθμὸν (αἰτ.).
3. Σπιτικός, οἰκογενειακός. — Αὐτῆς ἡράσθη ὁ Ἰξίαν (γεν).
4. Ξενικὸν μέτρον ἐπιφανειῶν. — Ὀδηγεῖ εἰς διαπληκτισμούς (αἰτ.).
5. Συγκοινωνιακὴ ἀρτηρία, ἐνάρθρως. — Εὐτυχεῖς ὅσοι τὴν ἔχουν... σὲ ὠρισμένες ἀρρώστειες.
6. Λαπίθης, φίλος τοῦ Πειρίθου μετασχῶν τῆς ταυρομαχίας, ἐνάρθρως.
7. Υἱὸς τοῦ Αἴμονος, ἀπόγονος τοῦ Θόαντος λαβὼν παρὰ τῶν Ἡρακλείδων τὸ βασίλειον τῆς Ἡλείας. — Πρόθεσις μὲ ἐκθλιψιν.
8. Νότα. — Ὅρος τοῦ σκακιοῦ. — Μυθολογικὴ ἡρώς, ἀντιστροφῆς.
9. Ἐνα μακρόβιον δένδρον, ἀντιστρ. ὁ φῶς (δημ.). — Ἰαπωνικὸν μονόλεπτον.
10. Ὀρθοσκευτικὴ αἰρεσις πού θυμίζει μιαν... θρησκευτικὴν τροφήν. Οὐδέτ. ἀορ. ἀντανυσίας.
11. Πόλις καὶ λιμὴν τῆς Σκωτίας πρωτεύουσα ὁμωνύμου Κομητείας. — Νῆσος τῆς ομάδος τῶν ὑψηλῶν Ἀντιλλῶν (γεν.).
12. Ἐπώνυμον τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος Γ' τοῦ Βυζαντίου. — Ἡ ἡρώς τῆς Γυφτοπούλας τοῦ Παπαδιαμάντη.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. Αἱ πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας ἀγόμενοι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἑορταί.
2. Πρόθεσις. — Δι' αὐτοὺς ἐξοδεύει πολλὰ ὁ Τουρισμὸς (αἰτ.).
3. Ὑπονοεῖ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἰαπωνίας (γεν.). — Εἶδος ἀνέμου.

4. Ἀνομοιογενὴ, διαφόρου προελεύσεως (κυριολ.).
5. Εὐρωπαϊκὸν νόμισμα. — Πρόθεμα πολλῶν Βραζιλιανῶν πόλεων. — Ὑβριστικὴ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σωτῆρος Ἑβραϊκὴ λέξις, σημαίνουσα, ἀνόητε, μωρὲ (ἀντιστρ.).
6. Υἱὸς τῆς Καλλιρρόης. — Λεπτὴ σὰν τρίχα. — Μία τῶν

- Δωδεκανήσων (αἰτ. δημ.).
- Παρυφὴ ὑφάσματος, οὐγία (γεν. καθαρ.). — Τοπικὸν καὶ χρονικὸν ἐπίρρημα (δημ.).
- Χάνδαξ (προφ. μαζί στὴ δοτικῇ). — Τὸ κλύσμα (καθαρ.). — Ἀρνητικόν.
- Ὡς ράπισμα, ὀδυνηρὸν (γεν.). — Ἀκρη-ἀκρη, εἰς διπλασιασθῇ.
- Εἶδος μικροῦ δόρατος τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων. — Χειλεόφωνον.
- Φονεὺς τοῦ Κάστορος (ἀντιστρ.). — Ὑποκορ. ἀνδρικοῦ κοινοῦ ὀνόματος.
- Μέγας ποιητὴς τῶν Περσῶν. — «... ὑφάδι ... στήμονι» λέγει μίαν παροιμίαν μας.

(Λύσις στὴ σελίδα 111)

ΣΧΟΛΗ

ΚΟΥΛΑΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑ

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ - ΡΥΘΜΙΚΗ - ΜΟΥΣΙΚΗ - ΧΟΡΟΣ

- Τα μαθήματα αρχίζουν την 1ην 'Οκτωβρίου
- Τα χορευτικά μαθήματα θα διδάξουν τα στελέχη της ομάδος, τα οποία συνέπραξαν εις χορευτικήν τραγωδίαν «ΜΟΙΡΑ ΤΩΝ ΜΥΚΗΝΩΝ», εις τὸ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐγγραφαί - πληροφορίες καθ' ἐκάστην 9-1 π.μ. καὶ 5-7 μ.μ., πλὴν Σαββάτου ἀπογεύματος εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς, Ὁμήρου 55, τηλέφωνον 612.263

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

6-7 Ὀκτωβρίου: Στὸν Πόρο θὰ γίνουν οἱ Πανελλήνιοι Κωπηλατικοὶ Ἀγῶνες.

7 Ὀκτωβρίου: Στὸ Παναθηναϊκὸ Στάδιο Ἀγῶνες Πυγμαχίας μεταξὺ τῶν ομάδων Ἑλλάδος καὶ Αἰγύπτου.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ

Ἀγῶνες γιὰ τὸ πρωτάθλημα Ἀθηνῶν. Οἱ ἀγῶνες θὰ διεξαχθοῦν στὰ γήπεδα ποὺ ἀναγράφονται καὶ θὰ ἀρχίσουν ὅλοι στίς 4 μ.μ.

7.10: Παναθηναϊκὸς — Ἀστήρ (γῆπεδο Παναθηναϊκοῦ). Α.Ε.Κ. — Ἀθηναϊκὸς (γῆπεδο Α.Ε.Κ.). Πανιώνιος — Φωστήρ (γῆπεδο Φωστήρος). Αἰγάλεω — Ἀπόλλων (γῆπεδο Ἀπόλλωνος).

14.10: Παναθηναϊκὸς — Ἀθηναϊκὸς (γῆπεδο Παναθηναϊκοῦ). Α.Ε.Κ. — Ἀστήρ (γῆπεδο Α.Ε.Κ.). Πανιώνιος — Αἰγάλεω (γῆπεδο Πανιωνίου). Ἀπόλλων — Φωστήρ (γῆπεδο Ἀπόλλωνος).

21.10: Παναθηναϊκὸς — Φωστήρ (γῆπεδο Παναθηναϊκοῦ). Πανιώνιος — Ἀστήρ (γῆπεδο Πανιωνίου). Α.Ε.Κ. — Αἰγάλεω (γῆπεδο Α.Ε.Κ.). Ἀθηναϊκὸς — Ἀπόλλων (γῆπεδο Ἀπόλλωνος).

28.10: Παναθηναϊκὸς — Ἀπόλλων (γῆπεδο Ἀπόλλωνος). Πανιώνιος — Α.Ε.Κ. (γῆπεδο Πανιωνίου). Φωστήρ — Ἀστήρ (γῆπεδο Παναθηναϊκοῦ). Αἰγάλεω — Ἀθηναϊκὸς (γῆπεδο Α.Ε.Κ.).

BE TALLER

Increase Height 2 to 6 inches with our brand New Course. Suitable for both sexes. Results guaranteed or fee refunded in full. Please remit 4.25 U.S.A. dollars by Bank Draft, made payable in India or America or by Traveller's Cheque.

Address — Activities (D 36)

Kingsway, Delhi - 9, India.

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΠΑΛΗ

Τετάρτη 3 Ὀκτωβρίου: Στὸ Παναθηναϊκὸ Στάδιο ἀγὼν ἐλευθέρας πάλης μεταξὺ Τζ'ιμ Λόντου καὶ Ράτ' γιὰ τὴν ἐνίσχυσι τοῦ κυπριακοῦ ἀγῶνος.

Ὁρα ἐνᾶρξεως 4.30.

ΜΟΥΣΕΙΑ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ. (Τοῦτ'ισα καὶ Μπουμπουλίνας, τηλέφ. 663.391): Καθημερινῶς 8 π.μ. — 2 μ.μ. Κυριακὲς 9 π.μ. — 1 μ.μ. Δευτέρα κλειστὸ. Εἰσὸδος δρχ. 5. (Πέμπτη καὶ Κυριακὴ εἰσὸδος ἐλευθέρη).

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ. (Βασ. Σοφίας 22, τηλ. 71.027): Καθημερινῶς 8 π.μ. —

Ἐκυκλοφόρησε

τὸ νέο μυθιστόρημα

“ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕ ΣΜΙΘ”

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΜΟΣΚΟΒΗ

2 μ.μ. Κυριακές 9 π.μ. — 1 μ.μ. Σάββατο κλειστό. Είσοδος δρχ. 5. (Πέμπτη και Κυριακή είσοδος ελεύθερα).

ΓΕΩΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΟΝ. (Ροϋζβελτ 38, τηλ. 610. 1): 'Ανοικτό Δευτέρα και Τετάρτη π.μ.—12. Είσοδος ελεύθερα.

ΕΝΑΚΗ. (Κουμπάρη 1, τηλέφ. 7): Καθημερινώς (πλήν Τρίτης) μ.—1½ μ.μ. και 4½—7½ μ.μ. ή μό.ον 9½ π.μ.—1½ μ.μ. ΕΤ. δρχ. 5. (Δευτέρα είσοδος ελευ.

ΖΟΛΟΓΙΚΟΝ. (Ροϋζβελτ 43): 'Ανοικτόν Δευτέρα, Τετάρτη και Σάββατον 9 π.μ.—12 μεσ. Είσοδος δρχ. 5. (Δευτέρα είσοδος ελεύθερα).

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ. (Φιλελλήνων 38): 'Ανοικτόν 9 π.μ.—2 μ.μ. Είσοδος ελεύθερα.

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟΝ. (Προσωρινώς στο

Οίκημα της Στέγης των άπόρων Γυναικών, 'Αμαλίας 38): Καθημερινώς, πλήν Τρίτης και Σαββάτου, 9½—1 μ.μ. Είσοδος δρχ. 5.

ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ. (Μοναστράκι): Καθημερινώς 9 π.μ.—1 μ.μ. Είσοδος ελεύθερα.

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΕΣ

'Ιπποδρομιακές ημέρες 'Οκτωβρίου
"Ωρα έναρξεως 2.45 μ.μ.

ΤΕΤΑΡΤΗ 3 'Οκτωβρίου

ΚΥΡΙΑΚΗ 7 »

ΤΕΤΑΡΤΗ 10 »

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 »

ΤΕΤΑΡΤΗ 17 »

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 »

ΤΕΤΑΡΤΗ 24 »

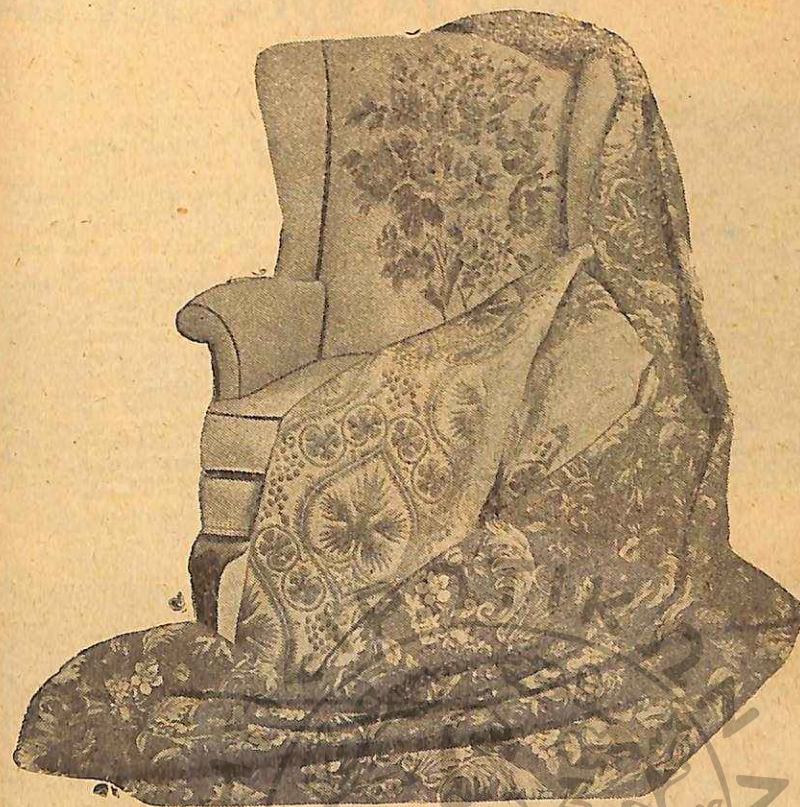
ΚΥΡΙΑΚΗ 28 »

ΤΕΤΑΡΤΗ 31 »

Ραδιοφωνικοί Σταθμοί 'Ελλάδος

	Μηκ. κύμ. Μέτρα
'Αθηνών (μεσαίων)	412
» (Β' Πρόγραμμα)	451
» (Γ' »)	211
» (βραχέων)	31,23—48,56—49,38—42,01
» ('Ενόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	230,7
» (» » βραχέων)	40,43
Βόλου (μεσαίων)	202
Θεσσαλονίκης (μεσαίων)	288
» (Φωνή 'Αμερικής, μεσαίων)	379
» ('Ενόπλων Δυνάμεων, μεσαίων)	298,21
» ('Ενόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	42,86
'Ιωαννίνων (» » »)	42,1
Καβάλας (» » »)	39,3
Κοζάνης (» » »)	37,74
Κομοτινής (Ε.Ι.Ρ.)	213
Λαρίσης ('Ενόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	44,43
Πατρών (μεσαίων)	198,5
Ρόδου (Ε.Ι.Ρ.)	211,52
Τριπόλεως ('Ενόπλων Δυνάμεων, βραχέων)	47,85
Χανίων (Ε.Ι.Ρ.)	198

* "Ο,τι καλύτερο και έκλεκτότερο σέ ύφασματα έπιπλώσεως,
θα τὸ πετύχετε πάντοτε στὸ κατάστημα

«ΡΥΘΜΟΣ»

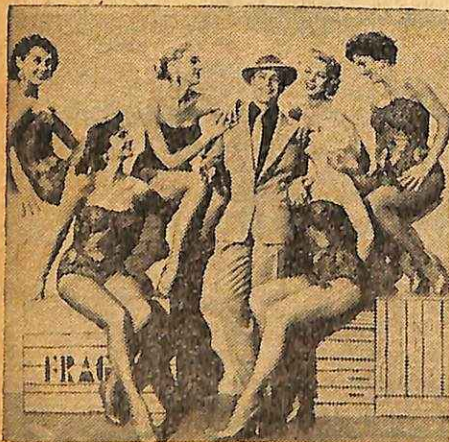
ΒΟΥΛΗΣ 22

ΑΠΟ ΤΑ ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΘΑ

«ΚΑΡΟΥΖΕΛ»

Η περίφημη όπερέττα των Ρότζερς και Χαμμερστάιν, την οποία σκηνοθέτησε ο Χένρυ Κ νγκ. Είναι γυρισμένο σε Σινεμασκόπ 55 χιλιοστών, ένα έγχρωμο όνειρο με χορούς και τραγούδια. Πρωταγωνιστούν οι Γκόρντον Μάκ Ραϊν, Σίρλεϊ Τζόνς, Κάμερον Μίτσελ, Μπαρμπάρα Ρούϊκ, Κλαραμάν Τάρνερ.

«ΑΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΟΡΙΤΣΙΑ»

Στο έργο του Σάμουελ Γκλόντουν «Αγορία και κορίτσια», ο Μάρλον Μπράντο παίζει στόν ρόλο του Guy Masterson, περιτρυγισμένος από έξι καλλονές (έξι καλύτερων προς τα δεξιά): την Ζαν Ντάρλιν, την Μώντλεν Ντάρρου, την Λάρι Τόμας, την Τζούν Κίρμπι, την Πάτ Σήαν και την Μπαρμπάρα Μπρέντ.

«Η ΖΟΥΓΚΛΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ»

Το άριστο έργο του Ζώρζ Σιμένον, γυρισμένο σε έγχρωμο Σινεμασκόπ, με σκηνοθεσία του Χένρυ Χαταγούαη. Δύο αδελφία... ένας άκαδος μεγιστάνας του πλούτου και ένας δραπέτης εγκληματίας με αισθήματα. Μα γυναίκα παντρεμένη με έναν άνδρα που σιχάινεται κι' έρωτευμένη με κάποιον που έπρεπε να μείνει. Η ιστορία μιας γυναίκας που τ' άκατανίκητο μίσος για τον άνδρα που παντρεύτηκε την έσπρωχνε στη μοιχεία με τον μόνον άνδρα που θα τού καίγε την καρδιά όπως η φωτιά της Κολάσεως. Πρωταγωνιστούν: ο Τζοζεφ Κόττιν, ο Βάν Τζόνσον και η ελληνικής καταγωγής Ρούθ Ρόμαν.

ΔΟΥΜΕ ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ

«Η ΑΡΠΑΓΗ ΤΗΣ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ»

Ήθογραφία. Σενάριο του Ι. Καμπανέλλη και σκηνοθεσία του Γρ. Γρηγορίου. Πρωταγωνιστούν η Άλκα Κατσέλη, ο Όρεστης Μακρής, ο Βασίλης Δαμαντόπουλος και άλλοι.

«Ο ΕΡΑΣΤΗΣ ΕΡΧΕΤΑΙ»

Μα υπέροχη κωμωδία με σενάριο και σκηνοθεσία του Γώργου Τζαβέλα από το έργο του Γ. Ρούσου, Πρωταγωνιστούν ο Βασίλης Λογοθετίδης, η Ίλια Λυβικού, η Σμάρα Στεφανίδου, η Κυβέλη Θεοχάρη, ο Β. Πρωτοπαπιάς, ο Λάμπρος Κωνσταντάρας, ο Ν. Ρίζος κλπ.

«ΨΩΜΙ, ΕΡΩΤΑΣ ΚΑΙ...»

Είναι η καινούργια ταινία της γυναίκας-δόμεια ευαλείου — Σοφίας Λόρεν, που γυρίστηκε σε έγχρωμο Σινεμασκόπ. Συμπρωταγωνιστούν η μεγαλοφυΐα του Ιταλικού κινηματογράφου Βιττόριο ντε Σίκα και η μεγάλη άρτιστα του έργου «Ρώμη ώρα 11» Λία Παντοβάνι. Σκηνοθέτης ο Ντίνιο Ρίζι.

Ετὴν παλιά μας γωνιά...

Στὴν παλιά μας γωνιά, πὺν ἀγαπούσαμε,
ἐν' ἀπόγευμα κρύο τοῦ Νοέμβρη,
καθισμένοι, ἀπ' τὰ τζάμια θωρούσαμε
τ' ὠχρὸ φῶς καὶ τὰ κίτρινα φύλλα.

☆

Μὰ προπάντων τὸ βλέμμα σου ἐκάρφωνες
στὰ μαλλιά μου, πὺν ἀρχίσαν ν' ἀσπρίζουν,
κ' ἐγὼ πρώτη φορὰ τώρα ἐξάνοιγα
τοῦ μετώπου σου κάποιες ρυτίδες.

☆

Τὴν κορυφή μου τὴ σκέψι δὲ ζήτησες
νὰ σοῦ ἐκφράσω οὐτ' ἐγὼ τὴν αἰτία
τῆς πικρίας σου νὰ μάθω δὲ ρώτησα,
πὺν εἶχε ξάφνου χυθῇ στὴ μόρφῃ σου.

☆

Ὡς πὺν τέλος τὸ σκότος μᾶς ἔξωσε
τοῦ βραδνοῦ καὶ δὲ βλέπαμε πλέον
ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου τὰ δάκρυα, ὅπου ἐχύναμε
γιά τὴ νιότη μας πὺν εἶχε πεθάνει.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα τοῦ κόσμου

Χιλιάδες κόσμος τρέχει στὶς ἐκκλησίες πὺν ξανάνοιξαν

Ἡ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΞΑΝΑΖΕΙ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Τοῦ

Δρ. WALTER VAN KIRK

Πρὶν ἀπὸ λίγες ἐβδομάδες μιὰ Κυριακὴ ἀπόγευμα ἔφθασα μὲ τὸ ἀεροπλάνο στὴ Μόσχα ὡς μέλος μιᾶς ἀντιπροσωπείας Ἀμερικανῶν κληρικῶν πὺν τοὺς ἔστελνε στὴ Σοβιετικὴ Ἑνωσι τὸ Ἑθνικὸ Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν μὲ σκοπὸ νὰ συζητήσουν μὲ τοὺς Ρώσους θρησκευτικοὺς ἡγέτες γιά θέματα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος γιά τοὺς Χριστιανοὺς ὅλου τοῦ κόσμου.

Ὅταν πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια θρησκόμενα πάλι στὴ Ρωσία ἡ θρησκεία φαινόταν νὰ ἀργοπεθαίνει κάτω ἀπὸ τοὺς αὐστηροὺς νόμους τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1917, πὺν μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Λένιν ἔκανε μιὰ ἀγρία προσπάθεια νὰ ξεριζώσῃ τὸ Θεὸ ἀπὸ τὴν ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων.

Τότε εἶδα τὴν ἄλλοτε ἰσχυρὴ Ὀρθόδοξη Ρωσικὴ Ἐκκλησίαν στὴν θλιβερὴ κατάστασι τῆς διαλύσεως. Σὲ ὅλη τὴ Μόσχα εἶχαν ἰδρυθῇ πολλὰ ἀντιθρησκευτικὰ μουσεῖα καὶ στὰ ὑπόγεια τῶν καταστημάτων πουλιόνταν πλήθος

κατασχεμένους εἰκόνες. Τὰ ἀθεϊστικά βιβλία πλῆθαιναν κάθε μέρα καὶ τὰ μέλη τῆς Ἑνώσεως τῶν Μαχητικῶν Ἀθεϊστῶν αὐξάνονταν κάθε μέρα. Στὶς γωνίες τῶν δρόμων καὶ στὶς πλατεῖες ἔβλεπε κανεὶς τοιχοκολλημένες γελοιογραφίες πὺν κοροϊδεύαν τὸ Θεὸ καὶ τὴ θρησκείαν. Ἡ θρησκευτικὴ κατῆχησι εἶχε ἀπαγορευθῇ ὅχι μόνο στὰ σχολεῖα ἀλλὰ καὶ στὶς ἐκκλησίες, ἐνῶ 40 ἐπίσκοποι καὶ τουλάχιστον χίλιοι ἱερεῖς εἶχαν θανατωθῇ. Πολλοὶ ἄλλοι εἶχαν στάλῃ στὴ Σιβηρίαν. Στὴν ὑπαίθρο ἡ κατάστασι ἦταν παρόμοια. Μιὰ Κυριακὴ εἶχα ὀρεθῇ μπροστὰ σὲ μιὰ ἐκκλησίαν στὰ περὶχωρα τῆς Μόσχας. Ἐνῶ οἱ ἄλλες πὺν εἶχα συναντήσει εἶχαν μεταβληθῇ σὲ ἀποθήκες αὐτὴ ἦταν ἀνοικτὴ ἀλλὰ σὲ θλιβερὴν κατάστασι. Ὁ ἱερεὺς πὺν λειτουργοῦσε μπροστὰ σὲ 15 μόλις ἀνθρώπους ἦταν ντυμένους μὲ κουρέλια. Σὲ μιὰ γωνιά ἦταν ἡ προσφορὰ τῶν πιστῶν, τέσσερα μῆλα, ἕνα αὐγὸ καὶ τέσσερα κα-

πίκια. Έπειδή ο ιερέυς ήταν απόβλητος της κοινωνίας δεν του επέτρεπαν να εργαστή. Και ήταν αναγκασμένος να ζή σαν ζητιάνος.

Το καθεστώς στη Σοβιετική Ένωση επέτρεπε κατά το σύνηγομα την «ἐλευθερία της λατρείας» αλλά επέτρεπε και υποβοηθούσε την «ἐλευθερία της αντιθρησκευτικής προπαγάνδας». Οί Χριστιανοί είχαν το δικαίωμα να άσκουν τη λατρεία τους στις λίγες ἐκκλησίες που άπέμεναν άνοικτές. Μπορούσαν να προσεύχονται μπροστά στις εικόνες τους αλλά δεν είχαν το δικαίωμα να διαδίδουν την πίστι τους. Μόνο οί «άθαιοι» μπορούσαν να κάνουν την προπαγάνδα τους.

Και θέβαια οί άθαιοι χρησιμοποίησαν όσο μπόρεσαν καλύτερα το δικαίωμά τους μέρα και νύχτα με τά βιβλία, με τόν τύπο, με τό ραδιόφωνο. Από τό 1917 ως τό 1935 οί όρθόδοξε ἐκκλησίες της Ρωσίας από 46.457 είχαν γίνει 4.225 και οί ιερείς από 50.960 σε 5.665, τά μοναστήρια από 1.026 ήταν 37.

Τώρα θρισκόμουνά πάλι στη Ρωσία. Στο ταξίδι από τη Νέα Υόρκη ως τη Μόσχα σκεπτόμουνά τις κατεστραμμένες ἐκκλησίες που είχα δη πριν από είκοσι χρόνια και τούς λίγους θαρραλέους πιστούς με τούς όποιους είχα προσευχηθή. Ήξερα θέβαια πώς τά πράγματα στον τομέα της θρησκείας είχαν αλλάξει προς τό καλύτερο. Όταν ο Γερμανικός στρατός πλησίαζε στη Μόσχα και τό Λένινγκραντ οί άνθρωποι του Κρεμλίνου είχαν άπελπιστή. Θέλησαν να κεντρίσουν τόν πατριωτισμό τών Ρώσων και αυτό κατάλαβαν πώς μπορούσε να γίνει καλύτερα άν κινούσαν την Ρωσία της παραδόσεως. Ή ἐκκλησία άποτελοϋ-

σε τμήμα αυτής της παραδόσεως. Τόν Μάρτιο του 1942 τό ραδιόφωνο της Μόσχας κάλεσε τούς θεοφοβούμενους τών κατειλημμένων περιοχών να άντισταθούν στός Γερμανούς εισβολείς που «άπειλοϋσαν την Χριστιανωσύνη». Ξαφνικά ή πίεσι έναντίον της ἐκκλησίας χαλαρώθηκε. Πολλές ἐκκλησίες που ήταν κλειστές άνοιξαν. Ή αντιθρησκευτική προπαγάνδα μειώθηκε. Ή Ρωσική Όρθόδοξη Έκκλησία άπέκτησε τό δικαίωμα να εκλέγη πατριάρχη και να εκδίδη όρισμένα θρησκευτικά περιοδικά.

Ο νέος πατριάρχης Σέργιος ήταν ειλικρινής πατριώτης. Κάλεσε τούς πιστούς να άντισταθούν στός εισβολείς. Και αυτοί τόν άκουσαν πρόθυμοι, όχι γιατί άγαπούσαν τούς κομμουνιστάς όσο γιατί άγαπούσαν την Μητέρα Ρωσία. Στις ἐκκλησίες γίνονταν έρανοι για την πολεμική προσπάθεια, στα μέτωπα άναπύμπονταν δείσεις για τούς στρατιώτες. Κι αυτό ήταν ένα από τά παράδοξα της ιστορίας. Για να σώση τη Ρωσία ή ἐκκλησία βοήθησε να σωθή τό κομμουνιστικό καθεστώς. Και όπως συμβαίνει με τά παράδοξα, και τά δύο μέρη πήραν την ανταμοιβή τους. Για να σώσουν τη Ρωσία οί κομμουνιστάι είχαν βοηθήσει στην άποκατάστασι της ἐκκλησίας, όχι γιατί άγαπούσαν τούς Χριστιανούς αλλά γιατί μισούσαν τούς Ναζί.

Και τώρα, στα 1956, τι συνέβαινε; Είχαν πληθύνει οί ἐκκλησίες; Ήταν ελεύθερες να εκτελέσουν την άποστολή τους; Μέσα στις δέκα μέρες της παραμονής μου στη Ρωσία είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω ο ίδιος την θρησκευτική ζωή της σημερινής Ρωσίας.

Μιά Κυριακή πρωί στο Ούντελνόγε, 20 μίλλια από τη Μό-

Είδα πλήθος Χριστιανούς μαζεμένους στην Όρθόδοξη Έκκλησία του Ζαγκόρσκ, που έχει κτισθή εδώ και τετρακόσια χρόνια.

σχα ή ἐκκλησία του χωριού ήταν γεμάτη ως έξω. Οί πιστοί γινάτρισαν την ώρα που ο ιερέας, φορώντας τά ένδύματα του όρθόδοξου κλήρου, έκανε την ιεροτελεσσία του μυστικού δείπνου. Όταν τελείωσε ή λειτουργία οί περισσότεροι, και εγώ μαζί τους, πήγαν στο διπλανό βαπτιστήριό όπου εκείνη τη μέρα βαπτίστηκαν 72 μωρά σε τέσσερεις ομάδες. Οί γονείς με τά παιδιά και τους σχηματίσαν ήμικύκλιο γύρω στον παπά και ένα - ένα τά μωρά βαπτίστηκαν σύμφωνα με τούς κανόνες της όρθόδοξης ἐκκλησίας.

Μιά άλλη φορά παρακολουθήσαμε τη λειτουργία της Ευαγγελικής Έκκλησίας της Μόσχας. Όταν μπήκαμε στο εκκλησίασμα, κάπου 2.000 άνθρωποι, κυρίως γυναίκες, σηκώθηκαν να

μάς καλωσορίσουν. Οί ύμνοι που έψαλλαν ήταν σε γλώσσα που δεν την καταλαβαίναμε, αλλά τό μήνυμα της φωνής τους ήταν τό κοινό μήνυμα της αγάπης του Θεού. Όταν τελείωσε ή λειτουργία διέσχισα τό πλήθος τών παρισταμένων. Χάιδεψα τά παιδιά και έσφιξα τά χέρια τών γονέων τους. Είδα πολλές γυναίκες δακρυσμένες. Άγγιζαν τό μανίκι μου και λέγανε: «Δοξαμένο τό όνομα του Χριστού».

Μιά μέρα θρέθηκα στη περίφημη Μονή Τρόιτσε που την ίδρυσε τό 14ο αιώνα ο Σέργιος, ο προστάτης άγιος της Ρωσίας. Ή ψαλμωδία που άκουσα εκεί ήταν σαν ψαλμωδία άγγέλων. Θαρρείς και οί δοκιμασίες του ρωσικού λαού μεταφέρονταν με τά φτερά του τραγουδιού στις πύλες του παραδείσου. Τά μέλη του ἐκκλησιαστικού χορού ήταν νεώτατοι Ρώσοι που είχαν άσφαλώς υποστή σ' όλη τους τη ζωή την πιο έντονη αντιθρησκευτική προπαγάνδα. Τώρα οί περισσότεροι άπ' αυτούς σπούδαζαν για να γίνουν ιερείς, άλλοι για να διδάξουν σε θεολογικές σχολές, άλλοι άπλως για να υπηρετήσουν τις ἐκκλησίες σε κατώτερες θέσεις.

Σε άλλα μέρη πάλι, στη Μόσχα και στο Λένινγκραντ είδα σημάδια μιας ούσιαστικής θρησκευτικής άνορθώσεως. Ο αριθμός τών ἐκκλησιών που λειτουργούσαν από 4.225 τό 1935 είχε γίνει 20.000, ο αριθμός τών ιερέων από 5.665 σχεδόν 35.000, τά μοναστήρια από 37 έφτασαν τά 69. Ή λειτουργία τών ιερατικών σχολών είχε επιτραπή και πάλι και εκεί σπούδαζαν 915 νέοι. Ήδη ετοιμάζεται μιά καινούργια έκδοσι της Βίβλου, ή πρώτη μετά την επανάστασι. Οί Ρωσικές ἐκκλησίες φαίνεται πώς βρίσκονται σε καλή οικονομική

κατάστασι. Τὰ εἰσοδήματά τους προέρχονται ἀπὸ τὰ κεριὰ καὶ ἀπὸ τὶς ἐλεύθερες εἰσφορές. Τὸ Πατριαρχεῖο διοικεῖται καλὰ ἀπὸ τὸν Ἀλέξιο καὶ ἀποτελεῖ μὴ κυψέλη δραστηριότητος.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους ὑπάρχουν στὴ Ρωσία Εὐαγγελικοί, Βαπτισταί, Λουθηρανοί, καθὼς καὶ κοινότητες Μουσουλμάνων, Βουδδιστῶν, Καθολικῶν, Μεθοδιστῶν, Διαμαρτυρομένων κ. ἄ.

Ὅσο γιὰ τοὺς Ἰουδαίους ἡ θέσι τους δὲν εἶναι εὐρύστη. Ἐπισκέφθηκα μὴ συναγωγή στὴ Μόσχα καὶ μίλησα μὲ τὸν ραββίνο. Μοῦ εἶπε πὼς ὑπῆρχαν κάπου 200 κοινότητες Ἰουδαίων στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωσι χωρὶς κεντρικὴ ὀργάνωσι τῶν συναγωγῶν. Σὲ ὅλη τὴ Ρωσία ὑπάρχουν κάπου τρία ἑκατομύρια Ἑβραῖοι.

★

Οἱ στατιστικὲς καὶ οἱ παρατηρήσεις δείχνουν πὼς οἱ ἐκκλησίες τῆς Ρωσίας παρουσιάζουν σημάδια ἀναγεννήσεως. Ἡ θελίωσι αὐτὴ τῆς θέσεως τῆς θρησκείας ἀντανάκλῃται καὶ στὴ διὰθεσι τῶν κληρικῶν. Ἔχουν ἓνα ἄερα ἀνακουφίσεως. Καμμὴ φορὰ χαμογελοῦν. Ὅσες δυσκολίες καὶ ἂν τοὺς περιμένουν καταλαβαίνουν πὼς ἡ μεγάλη νύχτα τῶν διωγμῶν καὶ τῆς ἀγωνίας πέρασε. Τώρα ἔχει ξημερώσει μὴ ἄλλη μέρα. Ἴσως νὰ τοὺς ῥῇ κάποτε μὴ καινούργια νύχτα τρόμου ἀλλὰ ὅσο εἶναι μέρα καθοδηγοῦν τὰ ποιμνία τους καὶ ὁμνοῦν τὸ Θεὸ ἐλπίζοντας.

Οἱ κομμουνισταὶ πάλι παρ' ὅλο πὺδ δὲν κυνηγοῦν πιά τὴ θρησκεία δὲν ἔχουν σταματήσει τὴν προπαγάνδα τους. Πῶς νὰ εἶναι ἡσυχοὶ ὅταν ἀνθίζει τὸ θρησκευτικὸ πνεῦμα γύρω τους; Ἀρνοῦνται ἐντελῶς τὶς πνευματικὲς καὶ ὑπερφυσικὲς ἀρχές. Ὁ ἄνθρωπος γι' αὐτοὺς ἔχει γίνεи γιὰ τὸ κρά-

τος. Ἡ ἱστορία εἶναι μὴ διάρθρωσι τοῦ οἰκονομικοῦ ντετερμινισμοῦ. Μόνον ἡ ἐπιστήμη, ὅπως τὴν ἐρμηνεύουν οἱ κομμουνισταί, μιλεῖ τὴ γλῶσσα τῆς ἀλήθειας.

Στὴ Μόσχα ἐπισκέφθηκα τὸ Πανεπιστήμιο ὅπου φοιτοῦν σχεδὸν 20.000 φοιτηταί. Ὁ δὴγηγός μου μοῦ ἔδειξε στοὺς τοίχους ὅλο εἰκόνες ἐπιστημόνων. Κανένας ποιητῆς, κανένας καλλιτέχνης, κανένας φιλόσοφος. Μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα λατρείας τῆς ἐπιστήμης ἡ θρησκεία ἀντιμετωπίζεται σὰν μὴ ἀνοησία τοῦ τὴν ἐφευρὰν οἱ παπᾶδες γιὰ νὰ ὑποδουλῶνουν τὸ λαό.

Ἐάν στὸν τελευταῖο πόλεμο οἱ κομμουνισταὶ φάνηκαν λιγώτερο ἐχθρικοὶ ἀπέναντι στὴ θρησκεία αὐτὸ δὲν σημαίνει πὼς ἄλλαξαν σκοπὸ. Ἀλλαξαν ἀπλῶς τακτικὴ.

Τὸ 1954 ὁ Κροῦστσεφ ἐξέδωκε ἓνα διάταγμα τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος πὺδ συνεχιζεῖ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς θρησκείας ἀλλὰ μὲ ἄλλη στρατηγική. «Ἐνῶ ἡ ἐπιστήμη στηρίζεται σὲ γεγονότα, πειράματα καὶ συμπεράσματα αὐστηρὰ ἐξελεγμένα καὶ ἐπιβεβαιωμένα, ἡ θρησκεία στηρίζεται μόνον στὴν παράδοσι τῆς Βίβλου καὶ σὲ φανταστικὲς εἰκασίες. Οἱ σύγχρονοι ἐπιστημονικὲς ἀνακαλύψεις στὶς φυσικὲς καὶ κοινωνικὲς ἐπιστήμες εἶναι ἀντίθετες μὲ τὰ θρησκευτικὰ δόγματα». Εἶναι ἡ ἴδια προπαγάνδα μὲ τὸ Μαρξιστικὸ σύνθημα «ἡ θρησκεία εἶναι τὸ ὅπιο τοῦ λαοῦ» πὺδ κυριαρχοῦσε ἄλλοτε στὴν Ἐρυθρὰ Πλατεῖα τῆς Μόσχας.

Παρατήρησα πὼς τὸ διάταγμα τοῦ Κροῦστσεφ ἐφαρμόζεται προσεκτικὰ. Δὲν γίνονται πιά κατασχέσεις ἐκκλησιαστικῶν περιουσιῶν οὔτε καταδιώκονται οἱ ἱερεῖς, οὔτε γελοιοποιοῦνται τὰ βεῖα. Οἱ κομμουνισταὶ τώρα χτυ-

ποῦν τὶς ρίζες τῆς θρησκείας. Πιστεύουν πὼς ὅταν ὁ καινούργιος ἐπιστημονικὸς δογματισμὸς κυριεύσῃ τὴν ψυχὴ τῶν νέων γενεῶν σήμερα καὶ στὸ μέλλον, τότε οἱ ρίζες τῆς θρησκείας θὰ ἔχουν καταστραφῇ.

Ἡ ἔντασι ἀνάμεσα στὴν ἐπιστήμη καὶ τὴ θρησκεία θὰ δημιουργήσῃ τὰ πλαίσια γιὰ τὸν ἀντιαντικειμενικὸ ἀγῶνα μεταξὺ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος. Θὰ μπορούσε ἡ ἐκκλησία νὰ κερδίσῃ τὴ μάχη ἂν εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ἐπιστήμη σὰν ἓναν δημιουργικὸ τρόπο μὲ τὸν ὅποιο ἡ θεία ἀλήθεια ἀποκαλύπτεται στὸν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ οἱ ρωσικὲς ἐκκλησίες θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνανεώσουν τὴ θεολογία τους ἀλλὰ δὲν νομίζω πὼς κάτι τέτοιο θὰ γίνῃ τουλάχιστον στὸ προσεχὲς μέλλον.

Θυμοῦμαι μὴ συνομιλία μου στὴ Μόσχα μὲ ἓνα θεολόγο. Τοῦ εἶπα πὼς στὶς ἄλλες χριστιανικὲς χώρες ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἐπιστήμη γίνονταν ἁρμονικὰ παραδεκτὲς καὶ συμπλήρωναν ἡ μὴ τὴν ἄλλη. Ἐκεῖνος σήκωσε τοὺς ὤμους του καὶ μοῦ εἶπε πὼς ἡ θρησκεία ἀποτείνεται στὸ συναίσθημα ἐνῶ ἡ ἐπιστήμη εἶναι γιὰ

τὸ νοῦ. Ἀλλὰ ὥστόσο φαίνεται πὼς οἱ Χριστιανοὶ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως μένουν σταθεροὶ στὴν πίστι τους. Καὶ παρ' ὅλες τὶς πιέσεις ἡ πίστι διατηρήθηκε ἔλα τὰ χρόνια τῆς ἐντάσεως τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ ἀγῶνα.

Βέβαια ἐκεῖνοι πὺδ συχνάζουν τώρα στὶς ἐκκλησίες ἀνήκουν κυρίως στὶς παλαιότερες γενεές. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι πὺδ εἶναι σήμερα ἔξῃ τῶν θὰ ἦταν εἴκοσι ὅταν ἐγινε ἡ ἐπανάστασι. Ὅσο γιὰ τοὺς σημερινούς νέους δὲν εἶναι βέβαια ὅλοι ἄθεοι. Ὑπάρχει τὸ παράδειγμα τῶν 1400 νέων πὺδ σπουδάζουν γιὰ νὰ γίνουν ἱερεῖς καὶ πὺδ διάλεξαν τὸ δρόμο αὐτὸ ἐλεύθερα.

Ἡ θρησκεία θὰ ἐπιζήσῃ στὴ Ρωσία. Καὶ αὐτὸ ἔχει τεράστια σημασία. Κάθε θρησκευτικὴ τελετὴ εἶναι ἓνα ἀγκάθι στὸ σῶμα τοῦ Κρεμλίνου πὺδ ἐπιμένει νὰ διακηρύσῃ πὼς ὁ Θεὸς ἔχει πεθάνει.

Εἶναι ἀσφαλῶς δυσάρεστο γιὰ τοὺς κομμουνιστὰς νὰ βλέπουν πὼς ὅσπερ ἀπὸ τόσα χρόνια ὑλιστικῆς διδασκαλίας ἑκατομύρια Ρῶσοι πηγαίνουν ἀκόμη στὴν ἐκκλησία, πὼς προσεύχονται, πὼς ὁμνοῦν τὸ Θεὸ καὶ ἐλπίζουν σ' Αὐτόν.

Μάθε νεαρέ μου, εἶπε μὴ μέρῃ ὁ Ντισράελι σ' ἓνα νέο μέλος τοῦ Ἀγ-Υλικοῦ Κοινοβουλίου, ὅτι πρέπει νὰ ψηφίσης ὅτι θέλει τὸ κόμμα σου σὰν τζέντλεμαν καὶ ὅχι ὅτι σοῦ πᾶει στὴ συνείδησί σου σὰν τυχοδιώκτης. (!)

Pourquois Pas?

Ο υπάλληλος του φαρμακείου τρέχει πίσω από τον πελάτη που μόλις έφυγε από το φαρμακείο και του λέει:

—Με συγχωρείτε, κύριε, σάς έδωσα άρσενικό αντί για άσπιδίνη...

—Και τί σημαίνει αυτό;

—Μιά διαφορά 100 φράγκων, κύριε!

Pourquois Pas?

☆

Το μωρό έκλαιγε και γκρίνιαζε συνεχώς, τόσο που ο πατέρας του είχε γίνει έξω φρενών.

—Είναι ανυπόφορο το παληόπαιδο. Γκρινιάζει συνεχώς, ξεφωνίζει χωρίς λόγο... Δεν καταλαβαίνω τί έχει!

—Πολύ απλό, αγάπη μου: λέει ή σύζυγος. "Έχει τον χαρακτήρα σου!"

Up.

ΕΔΩ ΚΙ' ΕΚΕΙ

Γιατί τὸ φέρατε αυτό; ρωτᾷ τὸ γκαρσόνι τοῦ πολυτελοῦς ἐστιατορίου ὁ νεόπλουτος πελάτης, ὅταν ἔφερε ἕνα μπῶλλ μὲ νερὸ καὶ μία φέτα λεμόνι.

—Γιὰ νὰ ξεπλύνετε τὰ δάχτυλά σας, κύριε.

Καὶ τότε ἐπεμβαίνει ἡ νεόπλουτη κυρία μὲ πολὺ σοβαρὸ ὄψος:

—Βλέπεις, ὅταν κάνης ἀνόητες ἐρωτήσεις, παίρνεις ἀνόητες ἀπαντήσεις.

«Chez Soi»

☆

Ένας γιατρός ἔλεγε τελευταῖα στὸν Πικασσό:

—'Απὸ ἀνατομικῆς ἀπόψεως, οἱ ἄνθρωποι ποὺ ζωγραφίζετε δὲν εἶναι καθόλου βίωσιμοι.

—Τὸ ξέρω αὐτό, ἀπάντησε ὁ Πικασσό, ἀλλὰ ἐν τούτοις, εἶμαι βέβαιος πὼς θὰ ζήσουν πολὺ περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι οἱ ἄρρωστοί σας!..

«Man»

☆

Μήπως ὁ κατηγορούμενος σὲ ἀπεκάλεσε ἡλίθιο χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῇ προηγουμένως; ρώτησε τὸν ἐνάγοντα ὁ δικαστής.

—'Όχι, κύριε δικαστά. Προτοῦ μὲ πῆ ἔτσι μὲ κύτταξε καλὰ ἀρκετὴ ὥρα!

Constellation

Φωνές ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα

Α Α Κ Α Ι Ο Σ

Ὁ ποιητὴς τοῦ λυρισμοῦ

Τοῦ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΤΛΟΥΡΗΣ

Σ τὰ τέλη τοῦ ἑβδόμου π.Χ. αἰῶνα στὴ νῆσο Λέσβο ζοῦν δυὸ κορυφαῖοι ποιητὲς τῆς, ὁ 'Αλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ. Ἡ ζωὴ τους ὑπῆρξε μεστή ἀπὸ πολιτικὰ γεγονότα, ποὺ ἔπαιξαν σημαντικὸ ρόλο καὶ στὴν πνευματικὴ τους ἐξέλιξι.

Ὁ ποιητὴς 'Αλκαῖος διατηροῦσε φιλικὲς σχέσεις μὲ τὴν ἐξοχὴ συμπατριώτισσά του. Τὴ θαύμαζε καὶ κάποτε τὴς ἔγραψε αὐτὲς τὶς στροφές, ποὺ δείχνουν μέσα στὴ σεμνότητα καὶ τὴ χάρη τους, ἕνα ἄτολμο κρυφὸν ἔρωτα, ποὺ ἔτρεφε γι' αὐτήν:

«Μενεξεδένια, θεϊκιά, γλυκοχαμογελοῦσα,
Σαπφώ, κάτι ἔχω νὰ σοῦ πῶ, μ' ἀπὸ ντροπὴ σωπαίνω.»

Μετάφρ. Χρ. Παρασκευαῖδη

Ἐκείνη, ὥστόσο μὲ πολλὴν αὐστηρότητα τοῦ ἀπάντησε:

«'Αν εἶταν ἀψευγάδιαστος ὁ πόθος σου καὶ αἰθῶς καὶ λόγος δὲν τοιγύριζε κακὸς στὴ γλῶσσα ἐπάνω δὲ θὰ κρατοῦσες χαμηλά, ἀπὸ ντροπὴ τὰ μάτια μὰ θάλεγες ἐλευθέρω στὸ νοῦ σου ἐκείνο πῶχρεις.»

Μετάφρ. Χρ. Παρασκευαῖδη

'Αλλὰ, ὁ 'Αλκαῖος ὑπῆρξε μιὰ φλογερή, ἐνθουσιώδης, δοξασμένη πολιτικὴ καὶ ποιητικὴ φυσιογνωμία τῆς Λέσβου. Εὐπορος ἀριστοκράτης ἀναμείχτηκε στοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνες τοῦ τόπου του, ἀντίθετος πρὸς τὴν ἄλλη ἰσχυρὴ μορφή τῶν χρόνων ἐκείνων, τὸν ἀρχηγὸ τῆς δημοκρατικῆς μερίδας, τὸν Πιττακό. Ὁ 'Αλκαῖος πῆρε μέρος σὲ πολλοὺς πολέμους καὶ πάντοτε χεiriρίστηκε τὸ ξίφος καὶ τὸν κάλαμο μὲ τὴν ἴδια δεξιότητά. Ὅταν κάποτε ἡ πολιτικὴ του παράταξι ἔχασε τὸν ἀγῶνα, κατέφυγε στὴν Αἴγυπτο. Ἐκεῖ προετοίμασε ἐπανάστασι. Ἀπότυχε καὶ κηρύχτηκε ἐνοχὸς ἐσχάτης προδοσίας. Πολὺ ἀργότερα ὁμως παίρνοντας ἀμνηστία ξαναγύρισε στὴ

Λέσβο κι' ἐκτοτε συμφιλώθηκε ὀριστικὰ μὲ τὸν Πιττακό. Ὁ λαὸς τίμησε ἐξαιρετικὰ καὶ τοὺς δυὸ πολιτικοὺς ἄνδρες. Ἔστησε ἀνδριάντες κι' ἔκοψε χαρακτηριστικὰ νομίσματα, ποὺ ἀπεικόνιζαν στὶς δυὸ ὄψεις τὶς μορφές τους. Κἀπὶ ἀνάλογο ἔκαμε καὶ γιὰ τὴ Σαπφώ.

Ὁ 'Αλκαῖος, ποὺ διατήρησε τὴ φήμη τοῦ ἐκλεκτοῦ ποιητῆ καὶ γενναίου πολιτικοῦ καὶ πολὺ πρὶν ἔξω ἀπ' τὴν πατρίδα του, ἔγραψε περίπου δέκα ποιητικὰ βιβλία, ποὺ ἀνάλογα μὲ τὸ περιεχόμενό τους διακρίνονται σὲ ὕμνους, ἐπαναστατικά, συμποτικά κι' ἐρωτικά. Ἡ 'Αφροδίτη κι' ὁ Διόνυσος εἶναι οἱ ἀγαπημένοι του δυὸ θεοί. Τοὺς ἐξυμνεῖ καὶ τοὺς ἀνιστορεῖ συχνὰ τοὺς

τολὺ ἄτυχους ἔρωτές του. Γράφει καθὼς καὶ ἡ Σαπφὼ στὴν αἰολικὴ δι᾿ ἄλεκτο κ' ἡ μετρικὴ του, ἀν καὶ πολὺπλοκη, εἶναι ἄσπογη ἀπὸ τεχνικῆς πλευρᾶς.

Ἀπ' τὰ 104 μικρὰ ἀποσπασματικά τραγούδια του ποὺ σώθηκαν, φαίνεται ἡ ποιητικὴ δύναμι τοῦ Ἀλκαίου, ἕνας περιπαθὴς κι' αἰσιόδοξος παλμὸς ζωῆς, ἀντρεϊωσύνης, ἔρωτα καὶ ἀπολαύσεως. Ἀκόμα, ὑμνεῖ τοὺς πατριωτικοὺς ἀγῶνες καὶ

τὶς ὁμορφιὲς τῆς φύσης καὶ τῶν ἐποχῶν.

Ἄς δοῦμε μερικὰ ἀπ' τὰ χαρακτηριστικότερα τραγούδια του. Στὴ «Θύελλα» — μιὰ μικρὴ ὥδη — ὁ Ἀλκαῖος τραγουδᾷ μὲ πολὺ συμβολικὸ τόνο τὴν ἐπίγεια ζωὴ, τὸ κῆλισμά της, τὴν τραγικὴ ἀνθρώπινη πορεία καὶ τὴ συνάντησι κάποιου χαλασμοῦ. Παραστατικώτατα προβάλλεται τὸ μεσοπέλαγο καρδί, ποὺ παλεύει σκληρὰ τὴν ὑστατὴ ὥρα τοῦ ἀφανισμοῦ του.

«Δὲν ξέρω κατὰ ποῦθ' οἱ ἀγέρηδες φυσοῦν.
Τὴ μιὰ ἀπὸ δῶ, τὴ μιὰ ἀπὸ κεῖ τὸ κύμα
κυλάει, κι ἐμεῖς στὴ μέση παραδέρνοντας,
στὸ μαῦρο τὸ καρδί μας ἐπάνω
πολὺ μοχτοῦμε μὲ τὴ βαρυχειμωνιά.
Καὶ τὸ κατὰστρομα ἔχει πλημμυρίσει,
ἀπάνω ὡς κάτω τὸ πανί ξεσχίστηκε
καὶ σὲ μεγάλα κομμάτια κομμάτια,
χαλαρωθῆκαν τὰ σκοινιά...

Μετάφρ. Π. Λεκάτσος

Στὸ «Τέλος τῆς φιλοσοφίας» δμως, ἑνὸς ἄλλου τοῦ ποιήματος, ἡ διάθεσί του εἶναι πολὺ διάφορη. Ἀκούγεται ὁ σοβαρὸς τόνος μιᾶς εἰ-

ρωνείας καὶ μιᾶς τελευταίας συμβουλῆς. Κάτι περισσότερο ἴσως, εἰς ὑποκειμενικὸ δίδαγμα κι' ἕνα σέβας πρὸς τὰ κυβερνῶντα θεῖα.

«Ἄν λὲς πὼς ὅσοι γεννηθῶν μπορεῖ καὶ νὰ γλυτώσουν
ἀπὸ τῆς μοίρας τὰ γραφτά κι' ἀπ' τῆς ζωῆς τὸ τέλος,
εἶσαι πολὺ ἀνόητος, ὅσο σοφὸς κι' ἂν εἶσαι
κι' ὅσο μυαλό κι' ἂν φαίνεσαι πὼς ἔχεις στὸ κεφάλι.
Εἶναι στὸ χέρι τοῦ θεοῦ κι' οἱ τρίχες τῶν μαλλιών μας.
Κι' ἀφοῦ τὸ καταλάβατε πὼς μὲ τὴν ἡλικία
καὶ τῆς ζωῆς τὰ βάσανα πληθαίνουν καὶ πάνε,
ἂς μὴ σᾶς λείπει τὸ κρασί ὡς πού νὰ ἔρθει ἡ ὥρα
ποὺ τὸν βαθὺν Ἀχέροντα καὶ σεῖς θεὸ νὰ διαβῆτε.»

Μετάφρ. Χρ. Παρασκευαΐδη

Κ' ἡ ἀγάπη του πρὸς τὰ διονυσιακὰ συμπτώσια διαγράφεται ἀκόμα πιὸ ἐντονὴ στὰ περίφημα «Βακχικά». Ἡ προτροπὴ τοῦ Ἀλκαίου πρὸς τὸ κρασί, ποὺ τὸ λέει «καθρέφτη τῶν ἀνθρώπων», ἀγαπητὸ παιδί κι' ἀλήθεια» εἶναι ἕνας ἀσυγκράτητος ὕμνος, ποὺ ἀπροσχημάτι-

στα κρούει τὶς χορδὲς μιᾶς ἡδονῆς καὶ μιᾶς μέθης. Ἀληθινὸς φυσιολάτρης, ὥστόσο, δὲν παύει νὰ ἰχνογραφῇ τὸ ἔργο μιᾶς ἀσύγκριτης ἐποχῆς, λεπτολόγος κι' αἰσθηματίας ψυχολογεῖ τὴν κάθε ζωντανὴ ἀνάσα πάνω στὴ γῆ.

I

Τὸ λάρυγγά σου μὲ κρασί βρέχε, τί τᾶστρο γέρονι,
κι' εἶναι βαρεῖά ἡ ὥρα αὐτὴ κι' ὅλα διψοῦν στὸ κάμα.
Γλυκοβουίζει ὁ τζιτζίκας, κρυμμένος μὲς στὰ φύλλα,
καὶ κάτω ἀπ' τὰ φτερουγία του χύνει πυκνὴ φωνούλα,

ὄντας τοῦ ἡλίου, ἀπὰ στὴ γῆς, ὅλα τὰ καίει ἡ λαύρα.
Ἀνθεῖ τὸ γαῖδουράγκαθο κι' εἶναι οἱ γυναῖκες λάγνες
κι' οἱ ἄντρες ἀπ' τὸν κάματο τοῦ Σείριου ἀποσωμένοι.

II

Ἐμπρὸς ἂς πίνουμε, γιὰ τοὺς λύχνους καρτεροῦμε,
μέρα μόν' ἕνα δάχτυλο. Φέρονε ποτήρια φίλε,
λογίων λογίων, τί στοὺς θνητούς, τοῦ Δία καὶ τῆς Σεμέλης
ἔδωκε ὁ γιὸς κρασί γιὰ νὰ ξεχνοῦν τοὺς πόνους χύνει
μὲς στὸ χροντήρι ἕνα νερό καὶ δυὸ κρασί, καὶ πάντα
γεμάτα ἂς πᾶν κι' ἂς ἔρχονται ὡς τὰ χεῖλια τὰ ποτήρια.
Καὶ στὰ κεφάλια ποὺ ἔπαθαν πολλὰ καὶ στ' ἄσπρα στήθια
κάποιος ἂς χύνει μυρωδιὲς κι' ἂς τὰ γλυκομυρώνει.

Μετάφρ. Γρ. Βερναρδάκη

Κι' ἀκόμα μὲ τὴν ἴδια εἰλικρίνεια ποὺ καλλιεργεῖ μέσα του λέει:

«Γιὰ τὰ δεινὰ μας — μὴ μοῦ σκοτίζεσαι,
τί μὲ τὴ λύπη — δὲ θὰ προκόψωμε.
Καλὴ μου, νὰ τὸ γιατρικὸ μας:
φέρε κρασί νὰ μεθοῦμε οἱ δυὸ μας.»

Μετάφρ. Σ. Μενάρδου

Πολύπλευρος ποιητὴς ὁ Ἀλκαῖος δὲ μπορεῖ νὰ ξεχάσῃ καὶ τὸν πολέμο-
μόχαρο καιρὸ, τότε ποὺ ἀγωνιστῆς
περίφημος κι' ὁ ἴδιος ἦταν πάντοτε

πρῶτος στὸ προσκλητήριο τῆς μά-
χης. Στὸ ποίημα ποὺ ἀκολουθεῖ μιὰ
τέτοια πολεμικὴ προετοιμασία πε-
ριγράφει:

«Πέρα ὡς πέρα ἀπ' τὸ χάλκωμα ἀνταρτεῖ
τὸ μεγάλο δῶμα γιὰ τοῦ Ἄρη
τὸ χατήρι στολιστῆκε ἡ σκέπη
μὲ κρόνη λαμπρὰ ποὺ καμάρι

στὴν κορφὴ τοὺς προσγέρνουν καὶ πέφτουν
ἀλογόφουντες κάτωποδες ποῦναι
γιὰ στολίδι ἕνα κι' ἕνα στ' ἀντοῖα
τὰ κεφάλια ποὺ στέκει νὰ μποῦνε.

.....
.....
.....

Μετάφρ. Π. Λεκάτσος

Φυσιολάτρης ὁ Ἀλκαῖος στέκει
θαμπωμένος καὶ κρούει τὴ λύρα του
τραγουδώντας τὴν ἀνοιχτὴ πλάσι,

τὸν οὐρανὸ, τὰ πουλιά, τὴ θάλασ-
σα. Ἀκόμα κι' ἕνα μικρὸ κοχύλι
μιᾶς ἀκτῆς μπορεῖ νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ:

«Τοῦ βράχου καὶ τῆς θάλασσας τῆς ἀφρισμένης γέννημα
ποὺ τῶν παιδιῶν μαγεύεις τὴν ψυχὴ,
τ' ἀκρογιαλίου ὃ κοχύλι.»

Ὑστερα ὁ ποιητὴς στρέφεται
πρὸς τὸ ποτάμι, τὸν ξακουστὸ Ἑ-
βρο, καὶ ὑμνεῖ ἔτσι τὴν ἀπειρὴ ὁ-
μορφίᾳ του καὶ τὸ μεγαλεῖο του:

«Ἐβρε μου, ἐσὺ ἀπ' τὰ ποτάμια ὃ πιὸ ὁμορφος,
τὸ ρέμα σου ἀπ' τὸν Αἴνο ὅπως κινᾷ,
μέσα ἀπ' τὴ θορᾶ μετὰ τὰ πλῆθια τ' ἄλογα
κυλάει στὰ χρυσοπόρφυρα πελάγη.

Σε σένα οι ώραιες παρθένες ερχονται
και τ' άπυλά τους χέρια αναγαλλιάζουν,
καθώς στα τρυφερά μεριά τους ρίχνουνε
σά μύρο άγνό τ' άμύαντα νερά σου...»

Μετάφρ. Φ. Ήλ:άδη

Το πέρασμα των αιώνων έπεφύλαξε στον ποιητή μας πολλές τιμές. Ίδιαίτερα ή Άλεξανδρινή περίοδος άσχολήθηκε με το έργο του με ζωηρό ενδιαφέρον. Σήμερα ή μορφή του προβάλλει άνθηρή, έξασφαλίζοντας θέσι άναντικατάστατη στο πάνθεο του λυρικού λόγου. Ο Άλκαίος δέν άποτελεί μόνο ανά-

μνησι φυσιογνωμίας έξαίρετης στο γραφικό νησί της Λέσβου. Είναι καθιερωμένο όνομα μιάς λαμπρής έποχής, που άγγιξε με τη δόξα της τις πύλες του ανθρώπινου μεγαλείου. Είναι ο ποιητής που μαζί με τη Σαπφώ έχει χαρίσει θαυμάσιες στροφές στην έλληνική ποίηση και που άξίζει κάποτε να τις θυμόμαστε.

ΟΙ ΜΥΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, ή Λαϊκή Κινεζική Δημοκρατία άναγνώρισε τελ υταία κατά κάποιο τρόπο τις μυστικές έταιρίες πολύ πιό παλιές από την Λαϊκή Δημοκρατία.

Αυτό δείχνει πόσο ή επίδρασι αυτών των ομάδων που άντλούν την δύναμή τους από την παράδοσι, μπορεί να έπιζήση όλων των καθεστώτων.

Ένας ταξιδιώτης είδε με τὰ μάτια του πώς γίνεται ή μύσι σε μιά άπ' αυτές τις έταιρίες.

★

Τα μέλη της «Ηοέ», έτσι λέγεται ή μυστική έταιρία, μαζύονται στο κέντρο τους. Στην είσοδο στέκονται δυο άνδρες όπλισμένοι με σπαθιά και ντυμένοι με βαρύτιμα ρούχα από μετάξι που τὰ στολίζουν μορφές δρακόντων. Σε κάθε νεοφώτιστο παραδίδουν έξι μικρά άναμμένα κεριά. Οι υποψήφιοι παρουσιάζονται δυο-δυο στην πόρτα με γυμνό το δεξι χέρι, με τη ράχη κυρτωμένη και τὰ μαλλιά λυτά στους ώμους.

Καθώς μπαίνει ο νεοφώτιστος, οι φρουροί του κάνουν τις έξης έρωτήσεις:

—Τί ζητάς μπαίνοντας στον «Ηοέ»;

—Νά γίνω ένας από τους άδελφούς σας, άπαντά εκείνος.

—Ποιός σου είπε νάρθης;

—Ήρθα από έντελώς δική μου θέλησι.

Έν συνεχεία οι υποψήφιοι μπαίνουν στην αίθουσα, όπου μπρός στο άγαλμα του Θεού είναι στρωμένο ένα τραπέζι. Άριστερά στέκει ένας Ιερέας. Αριζιά ο άρχηγός του «Ησε», ο Τσού-αχ-Κού, και δίπλα του ο ύπασπιστής του ο Τζί-Κό. Δίπλα σ' αυτούς είναι παρατεταγμένοι οι ύπόλοιποι άδελφοί.

Άφού κάθε υποψήφιος όρκιστή πώς θα ύπακούη τυφλά στους κανονισμούς του «Ηοέ», ο Ιερέας λέει:

—Θά σάς διαβάσω τώρα τους κανονισμούς του Συλλόγου μας, και δέν Ας συζητήσετε για τίποτε από όσα γίνονται έδώ μέσα, παρά μόνον με άδελφούς.

«Ποτέ δέν θα προσβάλετε γυναίκα, κήρη ή μητέρα άδελφού.

Δέν θα άμαυρώσετε το όνομά του ναί δέν θα παραλάβετε με κανένα τρόπο την ήσυχία του.

Αν παραβήτε κάποιον από τους νάνους αυτούς, θα πρέπει να παρουσιαστήτ. στον «Ηοέ» και να ζητήσετε μόνι σας την τιμωρία σας. Σε καμιά περίπτωση και ύπό κανένα πρόσχημα δέν θα παρουσιαστήτε για να

παραπον.ήτε στην άστυνομία ή στα δικαστήρια. Ο «Ηοέ» έχει το δικαίωμα να σάς μαστιγώσει και να σάς έπιβάλει οποιαδήποτε τιμωρία θέλει.

Αν κριθήτε ένοχος σοβαρού έγκλήματος, όπως π.χ. φόου, κλοπής, παύετε να έχετε σχέση μαζί μας. Θα έξωχθώτ. από τον «Ηοέ» και κανείς άδελφός δέν θα σάς δεχθώ ποτέ στο σπίτι του.

Αν ένας άδελφός διαπράξη ένα σοβαρό έγκλημα, δέν θα μαρτυρήσετε έναντιόν του αλλά και δέν θα παρέμβετε στις δικαστικές άρχες ύπέρ αυτού.

Αν ένας άδελφός συλληφθώ από τις άρχες για έγκλημα που διέπραξε, δέν θα έν ργήσετε για να ματαιωθώ ή σύλληψις. Αν όμως ο άδελφός είναι άθώος, θα κάνετε ό,τι μπορείτε για να τον έλευθερώσετε».

Έν συνεχεία οι νεοφώτιστοι πρέπει να μάθουν τὰ σημεία άναγνώριτες των μελών του Συλλόγου, πράγματα άρκετά περίεργα.

«Αν σε κάποια στιγμή σάς έπιτεθούν στο δρόμο, σηκώστε το δεξι σας μανίκι ή το δεξι μπατζάκι του πανταλονιού σας, ή ύψώστε το δεξι σας με τὰ δάχτυλα άνοιχτά.

Θά τυλίξετε την κοτίδα των μαλλιών σας γύρω από το κεφάλι και θα ψέρετε την άκρη τοι: στο δεξι σας ατί.

Αν αγοράζετε κάτι από κάποιον και θέλετε να ξερετε αν είναι άδελφός, σπρώξτε με το πίσω μέρος της παλάμης το αντικείμενο που παζαρεύετε σε περίπτωση που ή τιμή του δέν σάς βολεύει. Αν, αντίθετα, ή τιμή σάς φαίνται προσιτή, τότε πιάστε το αντικείμενο με τὰ τρία δάκτυλα του δεξιού χεριού.

Όταν χαιρετάτε τον Τσού-αχ-Κού, πρέπει με τον αντίχειρά σας να άγγίσετε τον δικό του. Αν είναι ο Τζί-Κό, τότε με τον αντίχειρά σας άγγίσετε τον δείκτη του.

Όταν ανταλλάσσετε χειραψία με ένα άδελφό, να βάζετε τον δείκτη σας στην παλάμη του και τον αντίχειρά σας στο έπάνω μέρος του χεριού».

Όταν τελειώση ή άπαρτιθμισις των σημείων με τὰ όποια άναγνώριζονται τὰ μέλη του «Ηοέ», κάθε μέλος τρυπά το μεσαίο δάκτυλο του δεξιού χεριού και άφίνει να τρέξουν μερικές σταγόνες αίμα μέσα σ' ένα δοχείο. Το δοχείο κυκλοφορεί και οι υποψήφιοι χαιρετίζονται ως άδελφοί και παίρνουν ένα κομμάτι μεταξωτό ύφασμα με μιά σφραγίδα.

Η μανία των Κινέζων να συσπειρώνονται σε συλλόγους και Άδελφότητες δέν ύποχώρησε στις άπαγορεύσεις κανενός καθεστώτος. Τιμωρί:ς και παρακλήσεις άφίνουν άσυγκίνητους τους Κινέζους.

Ενα αυτοκίνητο τρέχει σαν τρελλό ποτέ δεξιά ποτέ άριστερά στους δρόμους του Λος Άντζελες. Με τὰ πολλά ένας άστυνομικός κατορθώνει να το σταματήσει και άνακαλύπτει πώς ο οδηγός είναι τύφλα στο μεθύσι. Δίπλα του βρίσκεται ένα άπιαστο βιβλίο με τον τίτλο: «Η εύτυχία χωρίς το άλκοόλ».

—Πρέπει να το διαβάσετε αυτό, κύριε, θα σάς κάνη άσφαλώς πολύ καλό, του λέει ο άστυνομικός.

—Δέ... χ...χ...ρειάζεται, άπαντά ο μεθυσμένος, είμαι ο συγ...γραφείς!

Constellation

‘Ο κόσμος τρέμει και μόνο που την φαντάζεται!

Η ΒΟΛΙΔΑ ΤΩΝ 2.500 ΧΛΜ.

Του

ANDRÉ LABARTHE

Πόσων χρόνων νά ήταν άραγε ο Τόνυ Γκρίσγουντ; Τριανταπέντε ίσως. Αλλά ή σθελτάδα του, ή καθαρή του ματιά, τὸ ρόδινό του ὄλο φακίδες πρόσωπο, τοῦ ἔδιναν ἀκόμη τὸν ἀέρα ἀποφοίτου κολλεγίου. Γιὸς ἑνὸς πάστορα μιᾶς ἐνορίας τῆς Νεβάδας, ἀναθρεμμένος μὲ τὸν ρυθμὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀκολουθιῶν, ἦταν πολὺ φυσικό, μὲ τὸ ζῆλο ποὺ εἶχε, νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ δρόμο τοῦ πατέρα του. Οἱ λαμπρές του ὁμως ἐπιτυχίες στὸ Κολλέγιο τοῦ Κάρσον Σίτυ τὸν προσανατόλισαν γρήγορα σὲ μιὰν ἄλλη λατρεία.

Τὸν εἶχα γνωρίσει φυσικὸ στὸ “Ωκριτζ”, ἔπειτα στὸ Μπικίνι καὶ τώρα τὸν ξανάβρισκα στὸ ἀεροπλάνο Ζυρίχης — Παρισίων, νὰ ἐπιστρέφῃ ἀπὸ τὶς ἐκτοξεύσεις τῶν βολιδῶν “Ερλικον, στὴν Ἑλβετία.

‘Ο Γκρίσγουντ εἶχε ἐπισκεφθῇ πρωτίτερα τὶς ἀμερικανικὲς βάσεις στὴ Γερμανία, θάσεις ἐφοδιασμένες μὲ «Νίκη», μὲ τὰ ὑπερηχητικὰ δηλαδὴ βλήματα ποὺ ἔχουν μῆκος ἑξὶ μέτρα, εἶναι γεμάτα ὡς ἀπάνω μὲ οἰνόπνευμα καὶ ὀξυγόνο, πάντα ἔτοιμα νὰ πηδήσουν στὸ λαίμω τῶν βομβαρδιστικῶν. Ἀπὸ τὸ ἐπιτελεῖο τῶν ἀτομικῶν, τὸν μετέθεσαν στὸ ἐπιτελεῖο τῶν ἀτροναυτῶν, γιὰ νὰ τὸν διορίσουν τέλος στὸ συνερ-

Σὲ μιὰ πρόσφατη μυστικὴ σύσκεψι στὸ Πόρτο Ρίκο οἱ ἀνώτεροι αξιωματοῦχοι τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀεροπορίας μελέτησαν τὶς πολιτικὲς καὶ στρατηγικὲς συνέπειες μιᾶς προόδου τῶν Σοβιετ σὲ βολίδες μεγάλου βεληνεκοῦς.

γεῖο Φὸν Μπράουν, ποὺ προετοιμάζει «τὸ ὑπέρτατο ὄπλο».

Τί κατορθώματα πρέπει νὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐπιτύχῃ μιὰ τέτοια μηχανή ποὺ διεκδικεῖ ἕνα τέτοιο τίτλο; Κάθε τί ποὺ ἐκτινάσσεται, πετᾷ, σκάζει ἢ ταξιδεύει σήμερα, εἶναι σὰν τὴ χελῶνα, μοῦ εἶπε ὁ Τόνυ. Οἱ βολίδες «Νίκη», ποὺ εἶδα τὴν περασμένη ἐβδομάδα νὰ φθάνουνε μέσα σὲ δέκα λεπτὰ σὲ ὕψος 20.000 μέτρων, θὰ φαίνονται σὲ λίγο ξεπερασμένα παιχνιδάκια. Τὰ Μίγκ, τὰ Μπέλ, τὰ Σάμπρ, τὰ Μυστέρ, ποὺ οἱ ἐκσφενδονίσεις τους κάνουν τόσο θόρυβο, εἶναι στὴν πραγματικότητα ἀνίσχυρα. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ πρωτότυπα ποὺ πλησιάζουν τὸ Μάς 2, τὴ διπλὴ ταχύτητα τοῦ ῥχου ὅπως καὶ τὰ «Risk Out» τοῦ τειχούς τῆς θερμότητας. Ἀκόμα καὶ ἂν φορτωθῇ τὸ ταχύτερο ἀπ’ αὐτὰ τ’ ἀεροπλάνο μὲ ἀτομικὸ ἐκρηκτικὸ ὕλικο, ἀκόμη καὶ τότε θὰ εἶναι χελῶνα, ἀτομικὴ θέβαια, ἀλλὰ τρωτὴ, ἀφοῦ θὰ πηγαίνει πάρα πολὺ ἀργά.

Σήμερα ἐκεῖνο ποὺ κρίνει ἀποφασιστικὰ ἕνα σχετικὸ ὄπλο δὲν εἶναι ἀποκλειστικὰ ἡ κατα-

τροφικὴ του δύναμι. Μονάχα ἡ ταχύτης τῶν μέσων ποὺ μεταφέρουν ἀτομικὰ ὄπλα δίνει τὴν ἐξασφάλισι ὅτι θὰ κτυπηθῇ ὁ στόχος. Ὅσο ταχύτερο εἶναι τὸ μέσον, τόσο εὐκολώτερα ἀψηφᾷ τὰ ραντάρ, τὰ ἐμπόδια τῶν καταδιωκτικῶν καὶ τὴν D. C. A. (Ἀτομικὴ Ἡπειρωτικὴ Ἀμυνα). Παρουσιάζεται τότε ἡ βολίδα καὶ προσφέρει τὴ γοητεία τῆς στρατηγικῆς τῆς. Ρῶσοι καὶ Ἀμερικανοὶ βάλθηκαν νὰ τρέχουν πίσω της γιὰ νὰ τὴν κάνουν ὄπλο ὑπ’ ἀριθ. 1, τὸ «κυνηγόσκυλο τοῦ οὐρανοῦ», Διηπειρωτικὸ Βλήμα. Ἡ βολίδα αὐτὴ θὰ συνδυάζῃ τὴν ἀπανθρωπία τῆς ὑδρογονικῆς ἐπιθέσεως μὲ τὴν «θωρακισμένη ταχύτητα», παραλύοντας κάθε ἄμυνα. Ὑπάρχει ὁμως βολίδα καὶ βολίδα. Κι’ ἀφοῦ ἔφτιαξαν «βολίδες τοπικοῦ ἐνδιαφέροντος, εἶδος αὐτοκινήτων ὁδίδων ποὺ τρυποῦν τὰ ἀεροπλάνο καὶ τὰ τάνκς, ἄρχισαν ν’ ἀναζητοῦν «τὴν βολίδα μεγάλου βεληνεκοῦς», τὴν «διηπειρωτικὴ», τὴν «ὑπερατλαντική».

Ἰσως αὐτὸν τὸν μηχανισμό νὰ εἶχε στὸ νοῦ τοῦ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἀμερικανικοῦ ἀεροπορικοῦ ἐπιτελείου στρατηγὸς Νάθαν Φ. Τουίνιγκ, ὅταν ἔλεγε προσφάτως: «Οἱ Ρῶσοι μᾶς ξεπέρασαν σὲ ποσότητα καὶ ἐτοιμάζονται νὰ μᾶς φθάσουν σὲ ποιότητα». Γιὰ ν’ ἀναζητήσουν ἀπ’ αὐτὴς αὐτὴν τὴν ιδιότητα τῆς ἀντοχῆς, τράβηξαν τοὺς Γερμανοὺς σοφοὺς τοῦ V2 ἀπὸ Ἀνατολὴ καὶ Δύσι πληρώνοντάς τους μὲ χρυσάφι. Ὅμοια κι’ ὅλες οἱ σκέψεις τοῦ Γκρίσγουντ ἀπὸ τότε ποὺ ἔφυγε πρὶν ἀπὸ ὀκτὼ χρόνια ἀπὸ τὸ “Ωκριτζ”, συγκεντρώθηκαν στὸ σχεδιάγραμμα αὐτοῦ τοῦ μηχανισμοῦ. Κάτω ἀπὸ τὴ ματιά του, ὁ ὀρίζοντας ἔπαιρνε τὴν κυριότητα τῆς γῆς, κάθε ἐναέριος δρό-

μος γινόταν τροχιά καὶ κάθε τροχιά μιὰ ἔλλειψις ποὺ πηδοῦσε ὠκεανούς καὶ ἡπείρους. Κι’ αὐτὸ τὸ ὄνειρο τοῦ ἔγινε ἐφιάλτης.

☆

Ἐξακόσια χρόνια τώρα, ἡ δύναμι τῶν ἐκρηκτικῶν ὀπλων συμβάδιζε μὲ τὴν ταχύτητα καὶ τὸ βεληνεκές τους. Ὅταν ὁμως μεσολάβησε ἡ ἀπροσδόκητη μεταβολὴ ποὺ ἔφερε τὸ Οὐράνιο, τὰ ρεκόρ πέρασαν τοὺς προπολεμικοὺς ἀριθμούς. Τὰ «Μπλόκ Μπάστερς» τῶν 6 τόνων Τρινιτροτολουένης, διαδέχθηκαν οἱ θόμβες A, 20.000 φορές ἰσχυρότερες, καὶ οἱ θόμβες H, 2 ἑκατομμύρια φορές ἰσχυρότερες. Μονάχα τ’ ἀεροπλάνο δὲν ἀκολουθοῦσαν τὴν πρόοδο.

Στὰ 1956, τ’ ἀεροπλάνο τρέχουν μὲ ταχύτητα μόνον ἑξὶ φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὰ παλιὰ «Σπάντ» τοῦ Γκνεμέρ. Τὸ B. 50 τῆς ἀτομικῆς ἐποχῆς δὲν εἶναι τόσο πολὺ ταχύτερο ἀπὸ τὸ B. 29, ποὺ χρειάσθηκε ὀκτὼ ὥρες γιὰ νὰ φθάσῃ στὴ Χιροσίμα. Ὅλοι λοιπὸν οἱ τεχνικοὶ τοῦ κόσμου συμφωνοῦν ἀπόλυτα στὴν ἀνάγκη αὐξήσεως τῆς ταχύτητος τοῦ «ὑπερ-ὄπλου» καὶ προσδιορίζουν ἔτσι τὸν τρόπο τῆς δράσεώς του: Θερμοπυρηνικὴ καμπύλη, βεληνεκές 8.000 χμ., ἐπιθέσεις χωρὶς ἀντεπίθεσι χάρις σὲ μιὰ ταχύτητα ποὺ προσδιορίζεται κατὰ εἴκοσι φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ταχύτητα τοῦ ῥχου. Ἔτσι οἱ γεωγραφικὲς δυσκολίες θὰ ἐξαφανισθοῦν ἀπὸ τὴ στρατηγικὴ καὶ τὰ καταδιωκτικὰ καὶ τὰ ραντάρ θὰ λείψουν. Μιὰ ἀναμφισβήτητὴ νίκη θὰ ἐπιτευχθῇ ὑπὸ τὴν ἀπειλὴ ἑνὸς πολέμου ποὺ ὁμοίος του δὲν ὑπῆρξε, γιὰτὶ τὸ φάσμα μιᾶς κεραυνοβόλου ἐπιθέσεως μὲ τὴν ὑδρογονικὴ

βόμβας εξασφαλίζει μιάν άστρα-
πιαία συνθηκολόγησι.

Αυτήν την τροπή παίρνουν τὰ πράγματα καὶ κανείς δὲν μπο-
ρεῖ νὰ γνωρίζῃ σήμερα τὴν πρα-
γματικὴ ἀναλογία τῶν δυνάμεων
Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ἀφοῦ ὁ
καθένας φυλάει ζηλότυπα τὸ μυ-
στικό του ὡς τὴν ἡμέρα ὅπου ἔ-
νας ἀπὸ τοὺς δύο θὰ παρουσια-
σθῇ μπροστὰ στὸν κόσμον, μετὰ τὴν
πραγματικὴν του δύναμι, ἔτοιμος
γιά τὴ μάχη. — «Ὡστε λοιπὸν
θαδίζομε πρὸς τὸ «ἔλα ἢ τίποτε»
πάνω στὸν πλανήτη, ἀπὸ τὴ στι-
γμὴ πού ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο
ἐταίρους θὰ ἀποκτήσῃ τὸ «ὑπερ-
ἔπλο;» ρώτησα.

Ὁ Τόνυ Γκρίσγουντ ἔμεινε σιω-
πηλὸς πολλὴν ὥρα. Τὸ πρόσω-
πό του σκοτείνιασε σὰ νὰ ἐπρό-
κειτο νὰ σκάσῃ, καὶ μοῦ ἀπάν-
τησε πῶς κάποιο μυστικό τοῦ ἀ-
παγόρευε νὰ μιλήσῃ. Τὸ ἀερο-
πλάνο μας εἶχε ἀφήσει τὴ θα-
σανισμένη ζώνη τοῦ Ἰούρα κι'
ἀπογειωθήκαμε στὸ ὁροπέδιο τοῦ
Λάνγκρ. Ὁ Γκρίσγουντ ἐγύρισε
τὰ μάτια στὸ παραθυράκι ὅπου
περνοῦσαν στριφογυρίζοντας ἄ-
σπρα μπαμπάκια ἀποσπασμένα
ἀπὸ τὸ στρώμα τῶν νεφῶν. Ἀπὸ
φόβο μήπως ἡ ἐρώτησί μου τοῦ
φάνηκε πολιτικὰ χρωματισμένη,
διώρθωσα καὶ εἶπα:

—Αὐτὸ τὸ «ὑπερ ἔπλο» θὰ ἀ-
νατρέψῃ τὴν ἰσχύουσα στρατηγι-
κή;

—Τὸ ὄνειρο κάθε στρατιωτικοῦ
εἶναι νὰ καταστρέψῃ ταυτοχρό-
νως τοὺς ἀντικειμενικοὺς ζωτι-
κούς στόχους, τὰ ἀεροδρόμια καὶ
τὰ σμήνη τῶν βομβαρδιστικῶν
πού θὰ μπορούσαν ν' ἀπαντή-
σουν στὸν ἐπιτιθέμενο. Ὁ καθε-
νας θὰ ἤθελε ἕναν πόλεμο πού
θὰ ἔκλεινε μόνο ὑπὲρ αὐτοῦ. Κα-
θὼς ὁμως τὰ διηπειρωτικὰ βλή-
ματα δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ με-
γάλες ἀεροπορικὲς βάσεις, ἄλ-

λά μικρὲς σὰν τὰ μαντήλια τῆς
τσέπης, τὸ στρατηγικὸ «Knockout»
εἶναι μιὰ αὐταπάτη. Πραγματι-
κά, μόλις ἐμφανισθῇ τὸ «άνωτερο
ὑπλο» θὰ κτισθοῦν χιλιάδες μι-
κρὲς πλατφόρμες ἐκτοξεύσεως,
οὐκ ὀλίγες πάντα ὑπόγειες, σκόρπιες
σ' ὁλόκληρὴ τὴ χώρα. Ποιὸς θὰ
μπορῇ τότε ξεκινώντας ἀπὸ τὴν
ἄλλῃ ἄκρῃ τοῦ κόσμου νὰ σημα-
δέψῃ τόσο καλὰ ὥστε τὸ βλήμα
του νὰ χτυπήσῃ ἀκριβῶς στὰ βά-
θη μιᾶς χαράδρας, ἃς ποῦμε, καὶ
νὰ καταστρέψῃ μιὰ λαμπάδα πού
ζυγίζει ἑκατὸ τόνους καὶ ἔχει
δυσὸ φορὲς τὸ ὕψος τοῦ Ὁβελί-
σκου τῆς Ὁμονοίας τῶν Παρι-
σιῶν;

Ἐγκατεστημένο ἀκόμα βαθύ-
τερα μέσα στοὺς ὑπόγειους ὁ-
δρούς τὸ ἐργοστάσιο πού ἐξα-
σφαλίζει τὰ καύσιμα στὴ βολί-
δα, θὰ εἶναι ἀκόμα λιγώτερο
τρωτό. Γιὰ νὰ παρεμποδισθῇ κάθε
πιθανότης ἀπαντήσεως θὰ ἔπρεπε
νὰ «σφαρῶθῃ» τὸ ἔχρηκτο ἔδαφος,
θὰ ἔπρεπε δηλαδὴ «νὰ πέσι κα-
κὸ «χαλαζι» πάνω σ' ἑκατομμύ-
ρια τετραγωνικά χιλιόμετρα, σὲ
σημεῖο πού νὰ μολυνθῇ θανάσι-
μα ἡ ἀτμόσφαιρα ὁλόκληρου τοῦ
πλανήτη, γιὰ χρόνια. Ἐξουδετέ-
ρωσι κάθε ἀπαντήσεως σημαίνει
καταποντισμὸ, ταυτόχρονα, νικη-
τῶν, νικημένων καὶ οὐδετέρων
μέσα στὸ ἴδιο ραδιενεργὸ νεκρο-
ταφεῖο.

—Γιὰ ποῖο λόγο λοιπὸν ἀνα-
ζητοῦν τὸ «ὑπὲρ ἔπλο»; ρώτησα.

—Ὁ πρῶτος πού θὰ τὸ ἀποκτή-
σῃ θὰ κρατᾷ κάτω ἀπὸ τὴν πυ-
ρηνικὴ φωτιά του ὅλους τοὺς ἀ-
ποφασιστικοὺς ἀντικειμενικοὺς
σκοποὺς τοῦ πλανήτη, ἀπάντησε
ὁ Γκρίσγουντ. Θὰ μπορῇ νὰ τρο-
μοκρατῇ τὴ γῆ, νὰ τῆς ἐπιβάλλῃ
τὸ νόμο του, νὰ παίξῃ τὸ παιχνί-
δι τοῦ τελεσιγράφου γιὰ τὸ κα-
λὸ καὶ γιὰ τὸ κακὸ.

Ἐνα χαμόγελο πέρασε διαβα-

τικό σὰν ἀστραπὴ ἀπὸ τὸ πρό-
σωπο τοῦ συνομιλητῇ μου πού
πρόσθεσε μ' εὐαγγελικὴ φωνή:
«Εἶμαι σχεδὸν βέβαιος πῶς θὰ
πρόκειται γιὰ τὸ καλὸ τῶν ἀν-
θρώπων».

—Αφοῦ δὲν γίνεται νὰ βομ-
βαρδισθῇ μετὰ «χαλαζι» ὁλόκληρο
ἔθνος, νὰ ἐξαφανισθῇ τὸ πᾶν, τοῦ
ἀπάντησα, σημαίνει πῶς ὁ ἀ-
σθενέστερος ἀντίπαλος θὰ ἐξα-
σθενήσῃ νὰ ἔχῃ βολίδες μέσου
βεληνεκοῦς, μιὰ κλασικὴ ἀερο-
πορία μεγάλης ἀκτίνος δράσεως
καὶ θ' ἀπαντήσῃ ἐν μέρει μετὰ
ἑπὶ δευτερεύοντα, ἀλλὰ φοβερά.

—Ναί, συμφωνῶ, εἶπε. Τὸ «ὑ-
πὲρ ἔπλο» θὰ κάμῃ εὐκολώτερο
τὸ τελεσίγραφο, ἀλλὰ δὲν θὰ
μπορέσῃ νὰ ἐξασφαλίσῃ μετὰ σι-
γουριά τὴν παγκόσμια κυριαρ-
χία.

Προχώρησα ἀκόμη μακρύτε-
ρα: «Πρὶν ἀνακαλυφθῇ τὸ σπά-
νιο πουλί, ἢ «ὑπὲρ -βολίδα», ἃς
τὴν ποῦμε, πού θὰ φθάσῃ τις 8.
000 χιλιόμετρα, θὰ κατασκευά-
ζονται βολίδες μέσου βεληνε-
κοῦς, 2.500 χιλιομέτρων. Ὁλό-
σια, ἢ Βόρεια Ἀφρικὴ κι' ὅλες
οἱ ἀμερικανικὲς βάσεις πού πε-
ριζοῦν τὴ Ρωσία θὰ βρίσκων-
ται ἐκτεθειμένες στὴν ἐπίθεσι τῆς
Ἀνατολῆς. Τὰ 80% τῶν ἀερο-
πλάνων πού σταθμεύουν στίς
προώθημένες βάσεις, τὰ ἀερο-
πλάνα τάνκερ πού ἀνεφοδιάζουν
ἐν τῇσίει τὰ βομβαρδιστικά με-
γάλης ἀκτίνος δράσεως, θὰ βρί-
σκονται ἐκτεθειμένα στὰ ρωσι-
κὰ πυρά. Ἀλλὰ ἡ Ἀμερικὴ θὰ
μεῖνῃ προφυλαγμένη. Οἱ οὐσια-
στικὲς δυνάμεις ἀντιπoίνων τῆς
Δύσεως θὰ βρίσκονται ἐκτὸς
στόχου καὶ ἡ υπόθεσις δὲν θὰ
ρυθμισθῇ μετὰ τὴν πίεσι ἑνὸς κουμ-
πιού, μονομιάς.

Ὁ Γκρίσγουντ ξανάρχισε τὰ
ἐπιχειρήματά του.

—Εἶναι ἀρκετὴ μία βολίδα μετὰ

2.500 χ.μ. βεληνεκὲς γιὰ νὰ τσα-
κίσῃ μετὰ τὸ ὑδρογόνο τὰ δύο τρί-
τα τῆς Κίνας, τὸ Μαγκνιτογ-
κόρσκ, τὸ βιομηχανικὸ σύμπλε-
γμα τῶν Οὐραλίων καὶ τὸ Για-
κούτακ στὴ Σιβηρία.

—Κι' ἂν ἔνα ὑποβρύχιο χρησι-
μεύε ὡς βάση γιὰ νὰ προσβάλλῃ
τίς ἀμερικανικὲς ἀκτὲς;

—Τὰ πετρέλαια τῆς Καλλι-
φορνίας, ἢ βιομηχανία τῆς Νέας
Ὑόρκης καὶ τοῦ Σικάγου θὰ
περνοῦσαν κάτω ἀπὸ τὰ πυρά τοῦ
«ἡμι-ὑπερ-ἔπλου» ἢ πολιτικὴ
θ' ἀλλάξῃ. Τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη
θὰ ἐγκαταλείψουν τοὺς ἐξοπλι-
σμούς τους. Γιὰ ποῖο λόγο νὰ
καταστρέφονται οἰκονομικῶς
φτιάχνοντας ραντάρ, καταδιωκτι-
κὰ, παθητικὴ ἀτομικὴ ἀεράμυνα,
ἀφοῦ ἡ ἐπίθεσι γίνεται ἀπὸ σχε-
δὸν ἀστρονομικὰ ὕψη καὶ μετὰ
χύτητες πού κάνουν κάθε ἀπό-
κρουσι ἀδύνατη; Ἡ ἀπειλὴ ἀπὸ
μιὰ βροχὴ τῶν φοβερῶν αὐτῶν
μηχανῶν, ἀπὸ μιὰ βροχὴ βολί-
δων, δὲν θ' ἀργοῦσε νὰ ἐπιβάλλῃ
διαφορετικὴ πολιτικὴ.

Στὸ σημεῖο πού βρίσκονται τὰ
πράγματα ὁ καθένας ἐργάζεται
πυρετωδῶς γιὰ τὴν ὑπεραερο-
πορία του. Ἡ Ἀγγλία ἔχει ἐ-
πτὰ μοντέλα βολίδων, ἡ Γαλλία
δεκατέσσερα, ἡ Ἰταλία δύο, ἡ
Ἰαπωνία πέντε, ἡ Ἐλβετία τρία,
ἡ Σουηδία ἕνα καὶ οἱ Ἡνωμένες
Ἡολιτεῖς τριαντατέσσερα. Στὸ
Σακραμέντο τῆς Καλλιφορνίας
βρίσκονται κιόλας μπετονισμέ-
νες πλατφόρμες ἐκτοξεύσεως πού
μποροῦν ν' ἀντισταθοῦν σὲ ἀεριο-
βόμβες τῶν 135.000 κιλῶν. Κα-
τασκευάζεται καὶ τρίτος σταθμὸς
γιὰ βόμβες τῶν 770.000 κιλῶν,
πού προαναγγέλλουν γιὰ σύντο-
μα «τὸ ὑπερ-ἔπλο».

Ὁ χορὸς τῶν βολίδων κατα-
διώκει σὰν μαινάδα ἀκόμη καὶ
τοὺς πρὸ γεροὺς ἐγκεφάλους.

—Ἀν οἱ Ρῶσοι δὲν διατάζουν

πιά νά μᾶς δείχνουν τὰ πρωτό-
τυπα ἀεροπλάνων τους, ἴσως νά
τὸ κάνουν ἐπειδὴ κρατοῦν μέσα
στά ὑπόγειά τους πουλιά πού
τρέχουν καλύτερα. Φαίνεται πὼς
ἐκτόξευσαν στὴ Σιθθρία μιὰ βο-
λίδα τῶν 2.500 χιλιομέτρων, εἶπε
ὁ Γκρίσγουντ.

Ὅταν ὁ στρατηγὸς Φίλιππος
Μπασίνσκυ, ἀεροπορικὸς ἀπε-
σταλμένος τῶν Σοβιετ στὴν Οὐ-
άσιγκτον, πῆγε στὸ Πεντάγωνο,
στὸ γραφεῖο 4Ε. 929 γιὰ νά
καλέσῃ τὸν στρατηγὸ Τουῖνιγκ
στὴν ἀεροπορικὴ γιορτὴ τῆς Μό-
σχας, μποροῦμε νά εἰμαστε σί-
γουροι πὼς ἡ πρώτη ιδέα πού
πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλὸ τοῦ Ἀμε-
ρικανοῦ στρατιωτικοῦ ἦταν ἡ
κάπως χιμαϊρικὴ ἐλπίδα μήπως

μάθαινε ἔστω καὶ κάτι περισσό-
τερο πᾶν σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα.
Ὅ,τι καὶ ἂν πίνουν, παγωμένο
γάλα ἢ θόπκα, δύο συντάγματα
μηχανικῶν προσπαθοῦν ν' ἀποφα-
σίσουν γιὰ τὴν τύχη τῆς ἀνθρω-
πότητας, κερδίζοντας πᾶν στὰ
χαρτιά καὶ τὰ σχέδια ἕναν τε-
λευταῖο ὀλοκληρωτικὸ πόλεμο.
Θὰ ἔχουν τελειώσει τὴ δουλειά
τους μέσα σὲ τέσσερα χρόνια·
πρὶν ἀπὸ τὸ 1960. Αὐτὴ τὴν ἡ-
μέρα, ὀλόκληρη ἡ παγκόσμια
πολιτικὴ θ' ἀναθεωρηθῇ. Ἀπὸ
τὴ στιγμή πού θὰ ὑπάρχουν βο-
λίδες μὲ θεληνεκὲς 2.500 χιλιο-
μέτρα, ὁ καθένας, κι' ὁ ἰσχυρὸς
καὶ ὁ ἀνίσχυρος, θὰ ἔχῃ τὸ ἄτο-
μο τοῦ ὕδρογόνου στὴν πόρτα
του.

Σ' ἓνα λαϊκὸ μυθιστόρημα τοῦ περασμένου αἰῶνος διαβάσαμε τὰ ἑξῆς:
«Παρὰ τὴν καταρρακτώδη βροχὴ ἡ δούκισσα ἐγκατέλειπε τὰ μητρικὰ καὶ
συζυγικὰ της καθήκοντα γιὰ νὰ τρέξῃ στὸ ἔνοχο ραντεβού της. Ἐπέστρεψε
πολὺ ἀργά, μὲ ρούχα καταλασπωμένα, ἀλλάξε ἀμέσως καὶ φόρεσε μιὰ
τουαλέττα τοῦ χοροῦ. Ἐστὶ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας τὴν διεστραμμένη γυναῖκα
τὴν εἶχε καλύψει ἡ λάσπη, τὸ αἶσχος καὶ τὰ μπιζού...»

☆

Constellation

Σ' ὅλη του τὴ ζωὴ ὁ Ἀϊνστάιν ποτὲ δὲν ἔδωσε σημασία στὴν ἐμφάνισί
του. Ἦταν ἤδη διάσημος ὅταν κάποιος φίλος του πού τὸν εἶδε σ' ἓνα δρό-
μο τοῦ Βερολίνου τοῦ εἶπε:

—Δὲν νομίζεις πὼς θὰ σοῦ χρειάζοταν ἓνα καινούργιο παλτό;
—Γιατί; ρώτησε ὁ Ἀϊνστάιν. Δὲν βαρύνεται... Ὅλοι ἐδῶ μὲ γνωρίζουν...
Μερικὰ χρόνια ἀργότερα, ὁ ἴδιος φίλος συνάντησε τὸν Ἀϊνστάιν στὴν Οὐ-
άσιγκτον μὲ τὸ ἴδιο τριμμένο παλτό.
—Πάντα μὲ τὸ ἴδιο παλτό; τοῦ εἶπε μετὰ τοὺς πρώτους χαιρετισμούς.
—Γιατί ὄχι; ἀπάντησε ὁ σοφός. Ἐδῶ κανεὶς δὲν μὲ γνωρίζει...

Constellation

Τοῦ

ROMAIN BERTRAND

Στὴ δύσι τῆς ζωῆς του ὁ με-
γάλος συνθέτης Ἑκτόρ
Μπερλιόζ ἔκανε ἓνα μεγάλο προσ-
κῆνυμα στὸ Ἰζέρ, τὸ μέρος πού
γεννήθηκε. Ἡ ἀργοπορημένη αὐ-
τὴ ἐπιστροφή στὸ παρελθὸν ἐό-
πνησε μέσα του ἓνα παράξενο
πάθος. Πρὶν ἀπὸ πενήντα χρόνια
εἶχε ἐρωτευθῇ τρελλὰ μὴ κοπέλ-
λα, χωρὶς ὅμως ἀνταπόκρισι.
Μιὰ ζωὴ γεμάτη δουλειά, θριάμ-
βους, κάποτε καὶ ἀποτυχίες, εἶ-
χε ἐπουλῶσει τὴν παλιά πληγή,
καὶ τώρα ἐνοιώθε νὰ τὸν τρα-
θοῦν τὰ χρόνια τοῦ τρυφεροῦ του
αἰσθήματος. Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐ-
τὸς τῶν 65 χρόνων ἀρχισε ν' ἀνα-
ζητᾷ τὸ παλιὸ του εἶδωλο καὶ στὸ
τέλος πέτυχε νὰ μάθῃ τὴ διεύθυ-
σι τῆς κυρίας Ἑστέλ Φουριέ, ἀ-
πὸ τὴν ὁποία ζήτησε μὲ γράμμα
τὸ πιὸ συγκινητικὸ μὰ καὶ τὸ πιὸ
ἐπικίνδυνο ραντεβού.

«Υπάρχουν θαυμασμοὶ πιστοί,
ἐπίμονοι, τῆς ἔγγραφῃ, πού δὲν
πεθαίνουν παρὰ μαζὶ μὲ μᾶς.
Ἦμουν δώδεκα ἐτῶν ὅταν εἶδα
γιὰ πρώτη φορὰ τὴν δεσποινίδα
Ἑστέλ. Δὲν μπορέσατε νὰ κα-
τ'ολάθετε τότε πόσο εἶχατε ἀνα-

στατώσει τὴν παιδικὴ καρδιά πού
λύγιζε κάτω ἀπὸ τὸ βάρος δυσ-
νάλογων αἰσθημάτων. Νομίζω
μάλιστα πὼς εἶχατε τὴν δικαιο-
λογημένη σκληρότητα νὰ γελά-
τε καμμιὰ φορὰ... ὦ, κυρία!
Τώρα δὲν ἔχω παρὰ ἓνα σκοπὸ
στὴ ζωὴ, νὰ κερδίσω τὴν συμπα-
θειά σας.»

Ὅλα ὅσα εἶχε κλείσει μέσα
του, ἓνας ἡλικιωμένος ἄνθρωπος,
πληγωμένος καὶ ἀπογοητευμένος
ἀπὸ τὴ ζωὴ, ὅρῃκε τὴ δύναμι νὰ
τὰ γράψῃ χωρὶς ψεύτικη συστο-
λὴ καὶ ἐπιφυλακτικότητα στὰ ἐ-
ξήντα πέντε τοῦ χρόνι.

Οἱ μεγάλοι ἐραστές τῆς ἱστο-
ρίας δὲν χρειώστηκαν ποτὲ νὰ
διαβάσουν κανένα βιβλίο ἐρωτι-
κῆς ἀλληλογραφίας. Μπροστὰ
σ' ἓνα φύλλο χαρτί ὅλα τὰ ὄνει-
ρα φαίνονται πραγματοποιήσιμα
καὶ ὁ πιὸ συνεσταλαγμένος θαυμα-
στὴς αἰσθάνεται ἑτοιμὸς ν' ἀντι-
μετώπισῃ τὸν κόσμον ὀλόκληρο
γιὰ νὰ κερδίσῃ τὸν ἔρωτα τῆς
ἐκλεκτῆς του.

Τὰ ὠραιότερα ἐρωτικὰ γράμ-
ματα εἶναι ἀσφαλῶς ἐκεῖνα πού
ἀπευθύνονται σὲ μιὰ ἀγνωστὴ

πού την έχει δη ό έρωτευμένος μιά φορά. Ό ποιητής Άντρέ Μπρετόν, βλέποντας σ' ένα καφεείο μιά πανέμορφη νέα γυναίκα συνοδευόμενη από ένα κύριο περασμένης ήλικίας, της έστευε θιαστικά γραμμένο ένα σημείωμα που έλεγε: «Δέν σκέπτομαι πιά παρά μόνον εσάς. Έχω τρελλή έπιθυμία νά σάς γνωρίσω. Μήπως ό κύριος που είναι μαζί σας είναι άδελφός σας; Άν δέν είστε παντρεμένη σάς ζητώ νά γίνετε γυναίκα μου.»

Ό Μπωντλαίρ πάλι νοιώθοντας ένα ζωηρό πάθος για την Άπολλονί Σαμπатиέ, την γνωστή Ήγερία του Παρισιού που την εξυμνούσαν καλλιτέχνες και συγγραφείς της έποχής της, της έστελνε επί πέντε χρόνια ποιήματα μαζί με άνώνυμα γράμματα. «Τά θαθεία αισθήματα, της έγραφε παραλλάζοντας τό γράψιμό του, έχουν μιά αιδώ που δέν θέλει νά παραβιάζεται. Ή άπουσία υπογραφής είναι ένα σύμπτωμα αυτής της άκατανίκητης συστολής. Έκείνος που έγραψε αυτούς τούς στίχους σέ μιά κατάστασι ρεμβασμού που τον ρίχνει συχνά ή εικόνα αυτής που τούς εμπνέει, την αγαπάει θαθεία χωρίς ποτέ νά της τό πη. Όσο παράξενο καί άν σάς φαίνεται αυτό μόν ξεχνάτε πως ύπάρχει μιά καρδιά που άν την περιφρονούσατε θά δείχνατε σκληρότητα, μιά καρδιά που μέσα της ζή πάντα ή εικόνα σας.»

Επιτέλους τον Ιούνιο του 1857 κυκλοφορούν τά «Άνθη του Κακού» που περιλαμβάνουν όλα τά ποιήματα που είχε αφιερώσει ό ποιητής στην κυρία Σαμπатиέ μαζί με τό πρώτο που έχει τον τίτλο «Σέ κείνην που είναι πολυ εύθυμη». Ή συλλογή κατάσχετα, ό Μπωντλαίρ σύρεται στά δικαστήρια, από όπου για πρώ-

τη φορά στέλνει στην αγαπημένη του ένα γράμμα με υπογραφή. «Είναι ή πρώτη φορά που σάς γράφω με τον άληθινό γραφικό μου χαρακτήρα. Όλοι οί στίχοι άνάμεσα στις σελίδες 84 καί 105 των «Άνθων του Κακού» σάς άνήκουν. Νά σάς ξεχάσω δέν είναι δυνατό. Λένε πως υπάρχουν ποιητές που έζησαν όλη τους τη ζωή με τά μάτια στραμμένα σέ μιά αγαπημένη μορφή. Έσείς είστε κάτι περισσότερο από μιά μορφή όνειρεμένη καί αγαπημένη. Είστε ή «δεισιδαιμονία» μου. Όταν κάνω καμμιά μεγάλη άνοησία σκέπτομαι: «Θεέ μου, άν τό ήξερε δέ κείνη!» Όταν κάνω κανένα καλό συλλογίζομαι: «Νά κάτι που με φέρνει πιό κοντά της». «Νά θυμάστε πως κάποιος σάς σκέπτεται, πως ή σκέψι του δέν έχει τίποτα τό ταπεινωτικό καί ό τι παραπονιέται λιγάκι για την χαρούμενη εύθυμία σας. Είστε ή συνηθισμένη μου συντροφιά καί τό μυστικό μου. Χαίρετε, αγαπητή κυρία. Φιλώ τά χέρια σας με όλη μου την άφοσίωσι.»

Ένα τέτοιο γράμμα τρυφερό καί λεπτό, γεμάτο πάθος καί σεβασμό συγκίνησε τη γελαστή Άπολλονί. Καί ό Μπωντλαίρ αγαπήθηκε όπως δέν τό είχε όνειρευτή επί πέντε χρόνια.

☆

Τό έρωτικό γράμμα έχει τόσο περισσότερη μαγεία, όσο λιγώτερο έπιτηδευμένο είναι. Ή φιλολογία καί τά περιτεχνα καπρίτσια της δέν έχουν καμμιά αξία δίπλα σέ έξομολογήσεις που δέν άπευθύνονται στην ιδανική άναγνώστρια των έπιστολαρίων αλλά στο μόνο πρόσωπο που είναι ίκανό νά τις καταλάβη. Οί έκδηλώσεις της αγάπης δέν έφευρίσκονται, θρίσκουν την έκφρασί τους στην άπόλυτη άπλότητα.

Ό ποιητής Ράινερ Μαρία Ρίλκε έγραφε λίγο καιρό πριν από τον θάνατό του στην Μερλίν, την μεγάλη του αγάπη: «Αγαπημένη μου, έχω μιά τόσο έντονη έπιθυμία νά σέ κλείσω στην άγκαλιά μου, που τά χέρια μου ανοίγονται χωρίς νά τό καταλάβω. Φορώ πάντα έξω τώρα τά γάντια που μου έπλυνες καί όταν τά βγάλω, τά χέρια μου νοιώθουν τά δικά σου χέρια, τό σαπούνι σου, τό νερό στην λεκάνη καί τον άέρα του μπαλκονιού σου! Ό, νά μπορούσα, άγγίζοντας αυτό τό χαρτί με τά δύο μου χέρια νά σου μεταδώσω κάτι από την άπείρανη τρυφερότητα που δέν μπόρεσα ποτέ νά σου την δώσω ολόκληρη. Έχω πάντα μαζί μου τό μαντηλάκι σου που τό έβρεξε με τά δάκρυά σου. Είναι σάν ένα σύμβολο πως στην καρδιά μου κοντά τά δάκρυά σου θά στεγνώνουν πάντα». Καί μιά άλλη φορά της έγραφε αυτές τις άπλούστατες φράσεις που αξίζουν όλα τά ποιήματα του κόσμου. «Σήμερα τό πρωί ξύπνησα κουθεντιάζοντας μαζί σου. Ό, αγάπη μου, τί ήλιος! έσύ είσαι μέσα στον άέρα.»

Ή ίδια οικειότητα διαπνέει καί τό παρακάτω γράμμα της Μπεττίνα φόν Μπρεντάνο, μιάς ρομαντικής νέας που έρωτεύτηκε όλους τούς ποιητές, τούς μονάρχες καί τούς μεγάλους άνθρώπους της έποχής της. Τό γράμμα άπευθύνεται στον Γκαίτε που ήταν τότε 60 ετών: «Απόψε σέ είδα πάλι στ' όνειρό μου. Ήσουν σοβαρός καί όταν ήρθα κοντά σου μου είπες νά μη σέ ένοχλήσω. Αυτό με λύπησε πολύ γιατί είχα κουραστή για νάρθω καί τό πρόσωπό μου σκοτείνιασε» καί έκλαψα. Τότε έσύ με πλησίασες κι' έσφιξες τό χέρι μου επάνω στην καρδιά σου καί μου είπες: «Ήσυχασε, τά

ξέρω όλα.» Τότε ξύπνησα. Τό δαχτυλίδι μου που τό είχα πιάσει στον ύπνο μου επάνω στο ύψος μου είχε αφήσει σημάδι. Τό έσφισα πάλι εκεί άφου δέν μπορούσα νά σφίξω έσένα στην καρδιά μου.»

Ό Συρανό ντε Μπερζεράκ γίνεται συγκινητικός όταν γράφει: «Πέρασε κιόλας μιά μέρα που δέν ιδωθήκαμε. Δέν θέλω νά τό πιστέψω· άλλοιώς θά πρέπει νά αποφασίσω νά πεθάνω. Βλέπω τώρα πως δέν είμαι ήλιος όπως με φώναζες, γιατί οί δείχτες του ρολογιού δέν συμφωνούν με τις ώρες που μετράω έγώ. Μέτρησα πάνω από χίλιες από την ώρα της σκληρής σου άπουσίας από κοντά μου.»

Τη δοκιμασία του χωρισμού που είναι ένα θαρόμετρο της αγάπης ό Ναπολέον την ύπομένει με δυσκολία στην έκστρατεία της Ίταλίας καί γράφει στην Ίωσηφίνα «Δέν πέρασε μιά μέρα χωρίς νά σέ αγαπήσω, δέν πέρασε νύχτα χωρίς νά σέ σφίξω στην άγκαλιά μου, δέν έκανα τίποτα χωρίς νά καταραστώ τη δόξα καί τη φιλοδοξία που με κρατούν μακριά από την ψυχή της ζωής σου. Ή μέρα που θά μου πής πως μ' αγαπάς λιγώτερο θά είναι ή τελευταία μέρα της αγάπης μου καί της ζωής μου.»

Καμμιά φορά ό χωρισμός προκαλεί μιά πραγματική ανταλλαγή προσωπικοτήτων. Με τό νά σκέπτεται κάθε κίνησι, κάθε σκέψι του άλλου, καταλήγει κανείς στην πλήρη ταύτισι. «Ένα χρόνο τώρα, έγραφε ό νεαρός Βίκτωρ Ουγκώ στην Άντέλ Φουσέ, φερόμουν συνεχώς σάν νά θρισκόμουν μπροστά σου». Καί ή Ίσουλιέττα Ντρουέ, ύστερα από δέκα πέντε χρόνια, γράφει: «Θά θρήκες άσφαλώς στο τελευταίο μου γράμμα τις δικές σου έκ-

φράσεις, αλλά ζωγραφίζανε τόσο καλά τὸν ἔρωτά μου ὥστε τις χρησιμοποίησα καὶ γώ».

Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ ὡς τις ἀφέλειες τοῦ φετιχισμού καὶ τῆς δεισιδαιμονίας δὲν μένει παρὰ ἓνα βῆμα: «Ξέρεις τί σκέπτομαι; γράφει ὁ Φλωμπέρ στὴ Λουίζα Κολέ. Τὸ μικρὸ μπουντουάρ ὅπου ἐργάζεσαι. Βλέπω τὸ χλωμό σου πρόσωπο ὅταν καθόσουνα χάμω καὶ ἀκουμπούσες στὰ γόνατά μου. Τὴ λάμπα νὰ τὴν ἀνάβης κάθε θράδυ ἢ μᾶλλον σὲ ὠρισμένες ἐπίσημες μέρες τῆς ψυχικῆς σου ζωῆς. Σοῦ στέλνω νερό τοῦ Μισσισιππὶ ποῦ τὸ ἔφερε στὸν πατέρα μου ἓνας καπετάνιος σὰν ἓνα μεγάλο δῶρο. Νὰ τὸ σκορπίσης στὸ στήθος σου γιὰ νὰ πάρης τὸ θάψισμα τῆς ἀγάπης.»

Ἡ ἐξέλιξι τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς ψυχαναλύσεως δὲν ἄλλαξε τοὺς ἀκατάλυτους νόμους τῶν ἐρωτικῶν ἐπιστολῶν. Ἀκόμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Φρόντ, ὁ μεγαλοφυῆς ἐξερευνητὴς τοῦ ὑποσυνειδήτου μας, μπροστὰ στὴν Μάρθα Μπερνάϊ δὲν ἦταν παρὰ ἓνας ζηλότυπος, περιποιητικὸς καὶ προληπτικὸς ἐρωτευμένος. Στὴ Μάρθα, αὐτὴ ποῦ ἦταν μνηστὴρ τοῦ ἑσσερα χρόνια προτοῦ γίνῃ κυρία Φρόντ, ἔστειλε κάθε μέρα ἓνα τριαντάφυλλο καὶ τῆς ἔγραψε 900 ἐρωτικά γράμματα ἀπὸ 12—14 σελίδες τὸ καθένα. Ὁ Φρόντ ἦταν πολὺ μυστικὸς σὲ ὅ,τι ἀφοροῦσε τὴν ἰδιωτικὴν του ζωὴ καὶ πολλὰς φορές ἔκαιγε τὰ γράμματα καὶ τις σημειώσεις του. «Κατέστρεψα, ἔγραφε στὴ Μάρθα, ὅλα τὰ προσωπικά μου ἡμερολόγια τῶν τελευταίων 14 ἐτῶν, τὰ γράμματα, τις σημειώσεις καὶ τὰ χειρόγραφα. Ὅλες μου τις σκέψεις καὶ ὅλα μου τὰ αἰσθήματα γιὰ τὸν κόσμο γενικά καὶ ἐιδικὰ δὲν τὰ θεώρησα ἄξια νὰ ἐπιζήσουν... Τὰ γράμ-

ματά σου, ἀγαπημένη μου, δὲν διέτρεξαν ποτὲ κανένα κίνδυνο».

Καὶ πραγματικὰ τὰ γράμματα αὐτὰ κιτρινισμένα καὶ δεμένα μὲ ροζ κορδέλλες εἶναι ἀπὸ τις ὠραιότερες σελίδες τῆς ἐρωτικῆς ἀλληλογραφίας. Καμμιά φορὰ ξεπερνοῦν τὰ γράμματα τοῦ Γκαίτε στὴν Μπετίνα: «Ἄν δὲν μ' ἀγαπᾷς ἀρκετά, ἔγραφε ὁ Φρόντ, γιὰ νὰ ἐγκαταλείψῃς τὴν οἰκογένειά σου γιὰ μένα, τότε ἀποφάσισε νὰ μὲ χάσης καὶ νὰ καταστρέψῃς τὴ ζωὴ μου». Καὶ ἄλλη φορὰ: «Οἱ ἀστρονόμοι μᾶς λέν πὼς ἀνέμεσα στ' ἀστέρια ποῦ βλέπουμε, πολλὰ λάμπανε πολλὰ ἑκατομμύρια χρόνια πρὶν καὶ ἴσως νὰ κοντεύουν νὰ σβήσουν» καὶ ὅμως οἱ ἀκτίνες τοὺς φθάνουν ὥς ἐμᾶς ἀκούραστες μὲ 300.000 χλμ. τὸ δευτερόλεπτο. Αὐτὸ μοῦ φαινόταν πάντα δύσκολο νὰ τὸ φαντασθῶ, ἀλλὰ ὅχι πιά τώρα ποῦ σκέπτομαι ἑσένα νὰ χαμογελᾷς διαβάζοντας τὰ τυφερά μου γράμματα ἐνῶ ἡ ψυχὴ μου θασανίζεται ἀπὸ τὴν ἀμφιβολία καὶ τὸ πάθος καὶ πληγώνεται ἀπὸ τὴ δυσπιστία μου τὴ στιγμή ποῦ ὅλη ἡ τυφερότητά μου ἀναζητεῖ λόγια γιὰ νὰ ἐκφραστῇ. Γιατὶ θὰ παραδεχτῆς μαζί μου πὼς αὐτὴ ἡ ἀργοπορία τῶν γεγονότων ποῦ παθαίνει τοὺς ἀστρονόμους δὲν εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ κείνην ποῦ χωρίζει ἐμᾶς».

Ποτὲ αὐτὸς ὁ τόσο ἱσορροπημένος ἄνθρωπος, ποῦ τὰ συγγράμματά του θεμελιώσανε μιὰ ἐπιστὴμὴ τῆς ψυχῆς, δὲν κόντεψε τόσο πολὺ νὰ χαθῇ μέσα στὴν τρικυμία τοῦ πάθους του ὅσο τότε. Πολλοὶ καταφεύγουν σὲ ἐρωτικὰ ἀνθολόγια. Μὰ συνταγὴς γιὰ νὰ γράψῃ κανεὶς σὲ κείνην ποῦ ἀγαπᾷ δὲν ὑπάρχουν. Τὸ μόνο μυστικὸ τῶν ἐρωτικῶν γραμμάτων εἶναι νὰ γράφονται μὲ τὴν καρδιά.

Μηνυταί, μάρτυρες, ἀκόμη καὶ κατηγορούμενοι!

Ἑκατομμυριοῦχοι θεοὶ τῶν Ἰνδιῶν

Τοῦ

V. M. NAIR

Κάθε πρωὶ στὸ Γκουρουβαγιούρ, στὶς δυτικὲς ἀκτὲς τῶν Ἰνδιῶν, ἓνας Βραχμάνος ἱερέας μὲ μακρὰ κοτσίδα, τυλιγμένος ἓνα ὕφασμα γύρω στὴ μέση, μὲ τὸ ἱερὸ νῆμα δεμένο γύρω στὸν ὤμο του, ἀνοίγει τὶς στολισμένες πόρτες τοῦ Ἰνδουϊστικοῦ ναοῦ.

Ἐξω ἀπὸ τὸ ναό, στὴν αὐλὴ, οἱ εὐσεβεῖς Ἰνδοὶ μὲ φλυτζάνια στὰ χέρια εἶναι μαζεμένοι γιὰ νὰ δεχθοῦν τὸ καθημερινὸ ἱερὸ βλέμμα τοῦ Κρίσνα, τῆς θεότητας τοῦ ναοῦ.

Κάτω ἀπὸ τὸ τρεμουλιαστὸ φῶς ἀπὸ τὶς λάμπες ποῦ καίνε μὲ λίπος κυττάζουν μέσα στὸν ἀμυδρὰ φωτισμένο ναὸ ὅπου ὁ Βραχμάνος χύνει ἀρωματισμένο νερὸ ἐπάνω στὸ χρυσὸ εἶδωλο.

Καθὼς τὸ νερὸ ξεφεύγει μέσα ἀπὸ μιὰ πέτρινη ὑδρορροή σκαμμένη στοὺς τοίχους τοῦ ναοῦ καὶ χύνεται στὴν αὐλὴ, οἱ Ἰνδοὶ γεμίζουν μὲ σεβασμὸ τὰ φλυτζάνια τοὺς καὶ πίνουν.

Ὁ Βραχμάνος θάβει μιὰ ἀλοιφή ἀπὸ μυρωμένο ξύλο ἐπάνω στὸ μέτωπο τοῦ εἰδώλου καὶ σκεπάζει τὰ πόδια του μὲ λουλούδια ποῦ τὰ προσφέρουν οἱ εὐσεβεῖς. Ὑστερὰ οἱ στολισμένες πόρτες κλείνουν πάλι μέσα σὲ ἤχους ἀπὸ σάλπιγγες καὶ καμπάνες καὶ ὁ ἱερέας ἀρχίζει τὴν καθημερινὴν τελετουργία.

Μιὰ ἀκόμη ἡμέρα ἔχει ἀρχίσει γιὰ τὸν Κρίσνα, τὸ θεὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Γκουρουβαγιούρ.

Γιὰ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ποῦ εἶχαν μαζευτῇ στὴν αὐλὴ τοῦ

ναοῦ ὁ Κρίσνα δὲν ἦταν μόνο θεὸς ἀλλὰ καὶ ἰδιοκτήτης. Γιατὶ ὁ θεὸς Κρίσνα εἶναι ἀπὸ τοὺς πλουσιώτερους κτηματίες τῆς δυτικῆς ἀκτῆς τῶν Ἰνδιῶν. Σ' αὐτὸν ἀνήκουν μεγάλα δάση ἀπὸ κοκοδεντρά, πρᾶσινα λειβάδια καὶ πολλὰ στρέμματα ὀπωροφόρα δέντρα. Κάθε φορὰ, τὴν ἐποχὴ τῆς συγκομιδῆς εἰδικοί πράκτορες μαζεύουν τὰ ἐνοίκια ἀπὸ τοὺς κολλήγους τοῦ θεοῦ.

Ὁ Κρίσνα εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἑκατομμυριοῦχους θεοὺς τῶν Ἰνδιῶν. Σ' ὁλόκληρὴ τὴ χώρα σὲ πολλοὺς ναοὺς σήμερα ἀνήκουν περιουσίες ἑκατομμυρίων καὶ οἱ περικοπὲς αὐτὲς αὐξάνονται σταθερὰ ἀφοῦ οἱ εὐσεβεῖς Ἰνδοὶ κληροδοτοῦν κτήματα στοὺς εὐνοουμένους τοὺς ναοὺς. Τὰ κτήματα τῶν ναῶν ἔχουν ὡς τώρα τουλάχιστον μείνει ἀνέπαφα ἀπὸ τὶς ἀγροτικὲς μεταρρυθμίσεις.

Τὰ κτήματα ποῦ ἀνήκουν σὲ ναοὺς τῶν Ἰνδιῶν τὰ διαχειρίζονται συνήθως ἐπιτροπὲς ἢ εἰδικὰ διορισμένοι ὑπάλληλοι. Μερικοὶ πλούσιοι ναοὶ ἔχουν πάνω ἀπὸ ἑκατὸ ἀνθρώπους γιὰ νὰ διαχειρίζονται τὰ κτήματά τους.

Ὁ ἱερέας ποῦ ἔκτελεῖ καὶ χρέη εἰδικοῦ φροντιστῆ τοῦ εἰδώλου τοῦ θεοῦ καὶ κανεὶ τὴν καθημερινὴν τελετουργία, παίρνει μισθό. Ἐπίσης παίρνει ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ἓνα τακτικὸ εἰσόδημα ποῦ καμμιά φορὰ εἶναι διπλάσιο ἢ τριπλάσιο ἀπὸ τὸ μισθὸ του.

Στὰ θησαυροφυλάκια τῶν ἐπιτροπῶν διαχειρίσεως καὶ ἐπάνω στὰ εἶδωλα τῶν θεῶν βρίσκονται ἀληθινὰ περιουσίες ὁλόκληρες. Διαμάντια, ρουμπίνια, χρυσάφι καὶ ἄλλα πολυτίμα μέταλλα στολίζουν τὸ ναὸ καὶ τὸ ἱερὸ ὅπου βρίσκεται τὸ εἶδωλο.

Ὁ πύργος τοῦ ναοῦ τοῦ Γκουρουβαγιούρ σὲ σχῆμα παγόδας εἶναι σκεπασμένος μὲ φύλλα χρυσοῦ. Πρὸ καιροῦ ἓνας ναὸς στὶς Νότιες Ἰνδίες ἔλαβε ἓνα ἀνάθημα, μιὰ ἀν-

κονιάκ έδω και 400 χρόνια. Στην ύγεια σας, κύριε Ρουλάντ, είπε παίρνοντας το ποτήρι, και στην καλή συνεργασία μας!

Ο Ρουλάντ δοκίμασε το ποτό του με μισόκλειστα μάτια.

— Στην καλή συνεργασία μας! είπε κι' αυτός. Οι φίλοι μου στη Λέσχη λένε καλά λόγια για σάς.

«Γιατί όχι;» σκέφθηκε ο Καρέλ. Πολλές φορές μέσα στο χρόνο που πέρασε είχε πληρώσει μετρητά για δέματα με διαμάντια στη Λέσχη Έμπόρων Διαμαντιών. Πήγαινε αεροπορικώς μ' αυτά στη Νέα Υόρκη και τα πουλούσε πάντα σε καλές τιμές. Και θα συνέχιζε αυτή την ευχάριστη και νόμιμη δουλειά, αν δεν είχε μεγαλύτερες φιλοδοξίες.

Τώρα που είχε αποκτήσει την έμπιστοσύνη των εμπόρων της Αμερικής, τώρα που τον άφηναν να υπογράφη και να παίρνη στο σπίτι του διαμάντια για εξέταση και εκτίμηση, ο Καρέλ είχε συγκεντρώσει στο σπίτι του πέντε αξίας 250.000 δολλαρίων. Ως τη Δευτέρα σκόπευε να βρísκεται με τα πετράδια αυτά στη Νότιο Αμερική με άλλο όνομα. Και το ποσό αυτό θα ανέβαινε αρκετά, αν έπειθε τον Ρουλάντ να αποχωρισθί δῆθεν για λίγο παρά για τα διαμάντια.

☆

Ο Ρουλάντ σήκωσε το ποτήρι του στο φως δείχνοντας περισσότερο ενδιαφέρον για το κονιάκ παρά γα τα διαμάντια.

— Θαυμάσιο! είπε. Τα κρασιά της ίδιας ποιότητας διαφέρουν από τον ένα χρόνο στον άλλο. Αλλά το κονιάκ! Διαλέξετε όποιο κονιάκ θέλετε και θα έχετε κάθε χρόνο την ίδια γεύση. Θαυμάσιο!

Ο Καρέλ θέλησε ν' απαντήσει.

«Ενιωθε σαν να είχε μεγαλώσει μέσα στα κονιάκ.

— Δεν μου φαίνεται τόσο εκπληκτικό, είπε. Επιτέλους ένας τύπος κονιάκ γίνεται κάθε χρόνο από σταφύλια που προέρχονται από τα ίδια αμπέλια. Κάθε χρόνο ή απόσταξις γίνεται με τον ίδιο τρόπο, ωριμάζει στα ίδια βαρέλια. Ακολουθούμε σταθερούς τύπους. Γιατί να μην έχη το κονιάκ πάντα την ίδια γεύση;

Ο Άριστιντ Ρουλάντ εξακολούθησε να κυττάξη το ποτό σαν ελδιδός.

— Κύριε Καρέλ, πρέπει να είμαι ειλικρινής μαζί σας, είπε ο Ρουλάντ. Θα έπρεπε ν' αφήσω να περάση λίγη ώρα, αλλά αφού μιλάμε τώρα για κονιάκ θα σάς το πώ...

— Θα είμαι ευτυχής να σάς εξυπηρετήσω, κύριε Ρουλάντ.

— Έχω έναν ανηψιό που φτιάχνει βαρέλια στο Μπρϋξ. Θα ήθελε πολύ να έρθη σε επαφή με τη βιομηχανία κονιάκ. Αν μπορούσατε να τον συστήσετε...

— Μά ασφαλώς! είπε ο Καρέλ σαν να πρόκειτο για το πιο ασήμαντο πράγμα. Θα μου δώσετε το όνομά του και την διεύθυνσί του και θα γράψω σχετικώς στ' αδελφία μου.

— Χίλια ευχαριστώ!

Ο Ρουλάντ έβαλε κι' άλλο κονιάκ και ο Καρέλ ήξερε πως έκανε μεγάλη πρόοδο.

Εκείνο που τον ευχαριστούσε περισσότερο ήταν ή πεποίθησί πως είχε παίξει το ρόλο του με τόσο πειστικότητα. Όταν ήρθε στην Αμερική με καινούργιο διαβατήριό είχε διαδώσει πως ήταν από τη γνωστή οικογένεια που έφτιαχνε το κονιάκ Καρέλ. Γιατί, βέβαια, ή ταυτότητά του με τις επαφές που είχε με την αστυνομία σε διάφορες πόλεις δεν

θά του επέτρεπε να μπη στη Λέσχη Έμπόρων Διαμαντιών. Ένω ό ισχυρισμός ότι ήταν ένας από τους Καρέλ του άνοιγε όλες τις πόρτες.

Είχε άλλοτε γνωρίσει τον αληθινό Ζωρζ Καρέλ στη Μαδαγασκάρη και τον είχε σχετιστή πολλούς μήνες. Εκεί είχε μάθει πως ό άνθρωπος αυτός είχε διακόψει τις σχέσεις με την οικογένειά του. Και όταν ό Γάλλος πνίγηκε κολυμπώντας, είχε αναλάβει την υποχρέωση να είδοποίησης τους δικούς του. Πολύ γρήγορα βέβαια ξέχασε αυτό το καθήκον και μπηκε ό ίδιος στη θέσι του.

☆

Υστερα από ένα μήνα όταν ή Λέσχη Έμπόρων Διαμαντιών έκανε έλεγχο του παρελθόντος του Καρέλ, πληροφορήθηκε μόνο πως ό Ζωρζ Καρέλ ήταν ένας καλής πίστεως άνθρωπος, της οικογενείας Καρέλ με δικά του οικονομικά μέσα που είχε αφήσει το κονιάκ για να κάνει άλλες δουλειές.

— Πέστε μου, είπε ό Ρουλάντ, τί σάς έκανε να εγκαταλείψετε την τόσο ενδιαφέρουσα βιομηχανία του κονιάκ;

— Κουράζεται κανείς απ' όλα Έγώ προτιμώ τα διαμάντια.

Ο Ρουλάντ γέλασε.

— Ασφαλώς τα κέρδη έρχονται γρηγορώτερα, είπε, και ίσως οι ζημιές να μην είναι τόσο μεγάλες όσο με το κονιάκ.

Ο Καρέλ δεν ήθελε να συζητήση για το κονιάκ. Έπρεπε να ξεφύγη από το θέμα για το όποιο ήξερε τόσο λίγα. Επιτηδες λοιπόν έκανε μιά ερώτηση για την ίδρυσι της Λέσχης Έμπόρων Διαμαντιών και για μιά ώρα περίπου πίνοντας το κονιάκ τους μίλησαν για τη Λέσχη και για

τα διαμάντια. Η κουβέντα αυτή ήταν πολύ χρήσιμη. Όταν επιτέλους ό Καρέλ άποφάσισε να πη πως θα ήθελε να πάρη μία ή δύο πέτρες από τον Άριστιντ Ρουλάντ, ό τελευταίος είπε.

— Καλά. Έλάτε να με δῆτε αύριο το πρωί στο γραφείο μου. Θα σάς δείξω τί έχω στα χέρια μου τώρα. Αν σάς άρέση τίποτα και θέλετε να το αγοράσετε θα τα συζητήσουμε. Θέλετε να έρθετε αύριο στις έντεκα;

— Θαυμάσια, είπε ό Καρέλ.

Ήταν ένθουσιασμένος και όπως είχε επιτύχει εκείνο που ήθελε σηκώθηκε να φύγη. Ο Ρουλάντ άπλωσε το χέρι του στο μπουκάλι.

— Ένα τελευταίο κονιάκ; ρώτησε.

— Όχι, ευχαριστώ. Πρέπει να ξέρη κανείς πότε να σταματάη.

Ο Ρουλάντ κύτταξε το μπουκάλι και εξαφνικά είπε.

— Αλήθεια, είναι κάτι που πάντα ήθελα να το μάθω. Για τα μπουκάλια του κονιάκ. Έτσι από περιέργεια. Γιατί το κάτω μέρος του μπουκαλιού δεν είναι επίπεδο, αλλά μπαίνει μέσα σαν κώνος;

Ο Καρέλ ενοχλήθηκε και μπηκε σε ύπνους.

— Έλάτε τώρα φίλε μου, με ρωτάτε πράγματα που θα ήβελαν τεχνικές λεπτομέρειες για να τα εξηγήσω και φοβούμαι πως δεν έχω καιρό. Ας τ' αφήσουμε για καμιά άλλη φορά. Καληνύχτα σας και σάς ευχαριστώ. Αύριο στις ένδεκα.

— Ωρεβουάρ για αύριο, είπε ό Ρουλάντ.

Αφού όλα είχαν πάει τόσο καλά ήταν περίεργο που ό Ζωρζ Καρέλ δεν μπορούσε το θράδυ να κοιμηθί. Όλη τη νύχτα σχεδόν περπατούσε πάνω κάτω στο

δωμάτιό του νευρικός και ανήσυχος. Μήπως ο γέρο-Ρουλάντ του έστηνε καμμιά παγίδα με κείνες τις έρωτήσεις του; Και μήπως εκείνος προδόθηκε με την άγνοιά του;

Δέν ήξερε. Βηματίζοντας στο σκοτεινό του δωμάτιο ο Καρέλ δέν ήξερε καν άν είχε δείξει την άγνοιά του. Ίσως αυτά που είχε πη σχετικά με τo κονιάκ νά ήταν κοντά στην αλήθεια. «Πρέπει νά μάθω» σκέφθηκε με λίγη άπελπισία.

★

Είχε άκούσει από καιρό πώς οι μεγαλύτεροι έμποροι κονιάκ της Αμβέρσας ήταν οι «Έντουαρ Ντενίς και Υιός». Αφού ήπια τον καφέ του πήρε τo τηλέφωνο. Τά νεύρα του ήταν τεντωμένα και τo πρόσωπό του κουρασμένο. Βρήκε στο τηλέφωνο τόν ίδιο τόν Έντουαρ Ντενίς.

—Λέγομαι θάν Μπέρνχαους, είπε. Γράφω ένα άρθρο για τo κονιάκ και θά ήθελα άν μπορούσατε να μου δίνετε μερικές πληροφορίες.

—Ευχαρίστως, άν μπορώ, απάντησε ο Ντενίς.

—Πρώτα απ' όλα για ποιο λόγο τo κάτω μέρος των μπουκαλιών είναι κοίλο και όχι επίπεδο;

—Πολύ απλό κύριε. Έκείνος που παράγει απόσταγμα οίνου για κονιάκ ξέρει πώς δέν μπορεί νά χρησιμοποιήση τo ίδιο μέγεθος μπουκάλια για κάθε χώρο όπου κάνει εξαγωγή. Στις Ήνωμένες Πολιτείες π.χ. υπάρχουν ώρισμένα τυποποιημένα μπουκάλια, τo τέταρτο ή τo πέμπτο του γαλονιού. Στις χώρες της Νοτίου Αμερικής υπάρχουν μπουκάλια με περιεκτικότητα ώρισμένες ούγγιες. Οι χώρες της Εύρώπης έχουν καθορίσει άλλη

περιεκτικότητα στα μπουκάλια των οίνοπνευματωδών. Έτσι λοιπόν ανεβάζοντας ή κατεβάζοντας τόν πυθμένα του μπουκαλιού ο έμπορος μεταβάλλει την περιεκτικότητά του. Και τo ίδιο μπουκάλι με διαφορετική περιεκτικότητα μπορεί νά χρησιμοποιηθή παντού έφ' όσον ή ποσότη είναι εκείνη που επιτρέπουν οι νόμοι κάθε χώρας.

Ο Καρέλ έμεινε έμβρόντητος. —Αν ο Άριστιντ Ρουλάντ του είχε στήσει πραγματικά παγίδα τί θά είχε ακούγοντας την απάντησι πώς χρειάζονταν τεχνικές λεπτομέρειες για νά του εξηγήση την άπορία του; Έσφιξε άγρια τo τηλέφωνο. Πώς άφησε τόν γέρο-έμπορο νά τόν κοροϊδέψη και μάλιστα τώρα που βρισκόταν στο κατώφλι της μεγαλύτερης του επιτυχίας;

—Θέλετε τίποτε άλλο; ρώτησε ο Ντενίς.

—Ναί, είπε ο Καρέλ. Θά ήταν δυνατόν σέ έναν παραγωγό κονιάκ νά αγοράση βαρέλια από μια θαρλεποϊά... άς πούμε του Μπρϋζ;

—Αδύνατο. Τά βαρέλια για τo κονιάκ γίνονται από δρυ που την παίρνουν από τά γειτονικά δάση του Λιμουζέν. Κανένα άλλο ξύλο στόν κόσμο δέν δίνει στο κονιάκ την μυρωδιά που πρέπει.

Ο Καρέλ έκλεισε τά μάτια του. Πώς φάνηκε τόσο ήλίθιος; Πώς κατάφερε και έπεσε σέ τόσες παγίδες;

—Μιά ακόμη έρώτησι παρακαλώ, είπε βραχνά. Πώς γίνεται και ή γεύσι του κονιάκ μένει ή ίδια κάθε χρόνο;

—Γι' αυτό, κύριε, πρέπει νά εϋγνωμονούμε τή γεύσι των δοκιμαστών, είπε ο Ντενίς. Φυσικά τo απόσταγμα διαφέρει σέ γεύσι ά-

πό τόν ένα τρύγο στόν άλλο. Γι' αυτό αποθηκεύεται κονιάκ πολλών έτών, ίσως και 75. Κάθε χρόνο οι δοκιμαστές κάνουν ανάμιξεις, ώπου νά πετύχουν την ίδια γεύσι. Καμμιά φορά άναγκάζονται νά κάνουν κράμα από απόσταγματα 20 διαφορετικών έτών. Υπάρχουν και άλλα πράγματα που θά μπορούσα νά σας πώ, κύριε, άν θέλατε νά έρθετε στο γραφείο μου, όπως για την άπώλεια από την εξέταμει που άντιστοιχεί με 25.000 μπουκάλια την ήμέρα...

Μά ο Καρέλ έκλεισε τo τηλέφωνο άναστατωμένος. Τώρα που θυμόταν πόσο έπέμενε ο Ρουλάντ στις έρωτήσεις του για τo κονιάκ ήταν βέβαιος πώς τις έκανε για νά τόν δοκιμάση. Ασφαλώς τώρα ή άστυνομία της Αμβέρσας θά είχε ζητήσει από τo τμήμα που άσχολεϊται με τή βιομηχανία του κονιάκ μια πλήρη περιγραφή του Ζωρζ Καρέλ. Ίσως νά είχαν κιόλας μάθει πώς ο πραγματικός Καρέλ ήταν κοντός, αδύνατος και φαλακρός και κούτσαινε από τo ένα πόδι.

Σέ δυο λεπτά ο Καρέλ έπαιρνε στο τηλέφωνο τo πρακτορείο άεροπορικών γραμμών. Έστω και άν δέν ήταν βέβαιος πώς τόν είχαν καταλάβει δέν μπορούσε νά διακινδυνεύση.

—Έχω κρατήσει θέσι για τo Σάββατο για τo Μπουένος Άϊρες; Μου έτυχε κάτι ξαφνικό. Μήπως θά μπορούσα νά φύγω σήμερα;

—Το σημερινό άεροπλάνο, κύριε, φύγει σέ δύο ώρες. Στις 12.30.

—Έχετε μία θέσι;

—Για νά δώ... Μάλιστα κύριε.

Έχουμε θέσι.

Ο Καρέλ έτοίμασε τις άποκευές του με καταπληκτική

γρηγοράδα. Τόν είχε πιάσει πανικός. Στις έντεκα ο θυρωρός του ξενοδοχείου φόρτωσε τις βαλίτσες του σ' ένα ταξί και πήρε ένα γερό φιλοδώρημα. Τo ταξί έφυγε και ο Καρέλ σκούπισε τόν ιδρώτα από τo μέτωπό του.

Στο άεροδρόμιο άφού έκανε τόν έλεγχο του διαβατηρίου του περίμενε περπατώντας πάνω κάτω. Η ώρα ήταν δώδεκα και πέντε. Σκεπτόταν πώς άν δέν πρόσφερε στόν Ρουλάντ εκείνο τo μπουκάλι ίσως νά μην μιλούσαν καθόλου για κονιάκ.

Ξαφνικά κάποιος τόν χτύπησε στόν ώμο. Ο Καρέλ γύρισε άπτότομα και βρέθηκε μπροστά σέ δύο άστυνομικούς και σέ δύο με πολιτικά. Ο ένας του είπε.

—Ακολουθείστε μάς, παρακαλώ, κύριε.

Ο Καρέλ προσπάθησε νά φανή έκπληκτος.

—Μά... για ποιο λόγο;

—Γιατί προσπαθήσατε νά φύγετε αφήνοντας σαράντα δέματα διαμάντια απλήρωτα.

Στην αρχή ο Καρέλ σκέφθηκε νά έναντιωθή. Μά θά ήταν μια μάταιη προσπάθεια. Τόν έβαλαν μαζί με τις βαλίτσες του σέ ένα αυτοκίνητο και τόν πήγαν στην άστυνομία. Εκεί ο Καρέλ ένοιωσε σάν ήθοποιος που έδινε παράστασι για τά μέλη της Λέσχης Εμπόρων Διαμαντιών. Όλοι εκείνοι από τούς οποίους είχε προσπαθήσει νά κλέψη διαμάντια ήταν εκεί για νά άναγνωρίσουν τά διαμάντια τους. Κι ανάμεσά τους ήταν και ο άσπρομάλλης Άριστιντ Ρουλάντ.

Ο γέρο-έμπορος ήταν ο μόνος που μίλησε στόν Καρέλ.

—Ήταν τρέλλα αυτό που κάνατε, κύριε, του είπε.

—Ήμουν τρελλός, είπε ο Καρέλ πέφτοντας άποκαωμένος σέ

μιά καρέκλα, όταν έπεσα στις παγίδες που μου στήσατε για τὸ κονιάκ.

—Τί σχέσι ἔχει τὸ κονιάκ; Σὰς περίμενα σήμερα στὶς έντεκα. Ὅταν δὲν ἤρθατε τηλεφώνησα στὸ ξενοδοχεῖο σας καὶ μοῦ εἶπαν πὼς εἶχατε φύγει γιὰ τὸ ἀεροδρόμιο. Ἐπιτέλους ὅλοι στὴ Λέσχη ξέρουν πὼς εἶχατε κάτι ἀπλήρωτα δέματα διαμαντιῶν. Δὲν μπορούσαμε νὰ σὰς ἀφήσουμε νὰ φύγετε.

Ὁ Καρέλ ἔμεινε ἐμβρόντητος. Ὁ Ρουλάντ τοῦ ἔλεγε δηλαδὴ πὼς τὴν εἶχε πάθει ὄχι ἀπὸ τὴν ἀγνοιά του γιὰ τὰ σχετικά μὲ τὸ κονιάκ, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν πανικὸ τοῦ!

—Ὅσο γιὰ τὸ κονιάκ, συνέχισε ὁ Ρουλάντ, δὲν ξέρω τίποτε γι' αὐτὸ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι μοῦ ἀρέσει. Τὸ μπουκάλι ποὺ μοῦ φέρατε ἦταν θαυμάσιο.

—Δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἦταν ἀλλοιῶς, ἀναστέναξε ὁ Καρέλ. Μοῦ κόστισε 250.000 δολλάρια!

Τί ἀκριβῶς ἐννοεῖτε ὅταν λέτε

Γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τίς παρακάτω λέξεις διαλέξτε ἀνάμεσα στοὺς 3 ὁρισμοὺς ἐκεῖνον ποὺ νομίζετε ὅτι ἀποδίδει τὴν ἀκριβῆ σημασία της.

1) ΑΘΛΟΘΕΤΗΣ. Α: Ἀθλιος νομοθέτης. Β: Ποὺ ὀρίζει βραβεῖα. Γ: Ἀρχηγὸς ἀθλητῶν.

2) ΑΝΕΚΚΛΗΤΟΣ. Α: Τελεσίδικος. Β: Ἀνοικτός. Γ: Ἀπρόσκλητος.

3) ΑΝΕΝΔΟΤΟΣ. Α: Φιλάρυρος. Β: Χρεώστης. Γ: Ἀκαμπτos.

4) ΑΡΛΟΥΜΠΑ. Α: Ἀνοησία. Β: Λάκκος. Γ: Εὐφυλογία.

5) ΕΝΔΙΑΤΡΙΒΩ. Α: Κάνω μασάζ. Β: Ἀσχολοῦμαι. Γ: Δυστυχῶ.

6) ΕΝΔΙΚΟΣ. Α: Κατηγορούμενος. Β: Νόμιμος. Γ: Ἀκροατὴς δικαστηρίου.

7) ΕΝΔΟΙΑΣΜΟΣ. Α: Διασταγμός. Β: Φτώχεια. Γ: Θάρος.

8) ΕΠΙΚΡΟΤΩ. Α: Ἐπιδοκίμαζω. Β: Τραντάζω. Γ: Κατακρίνω.

9) ΚΑΛΛΙΕΠΗΣ. Α: Ὁραῖος νέος. Β: Καθαρός. Γ: Ρητορικός.

10) ΚΛΙΜΑΚΙΟΝ. Α: Τμήμα. Β: Σκαλοπάτι. Γ: Μικρὸ κλῆμα.

11) ΜΕΓΑΙΡΑ. Α: Μαγεῖρισσα. Β: Μεγαρίτισσα. Γ: Στρίγγλα.

12) ΟΥΡΑΓΟΣ. Α: Οὐρά κατσίκας. Β: Τελευταῖος. Γ: Τιμονιέρης.

13) ΡΑΝΙΣ. Α: Ραπάνι. Β: Σταγόνα. Γ: Αἷμα.

14) ΧΕΔΙΒΗΣ. Α: Ἀντιδασιλεύς. Β: Δικαστής. Γ: Σουλτάνος.

(Ἀπαντήσεις στὴ σελίδα 111)

Ἕνας λαὸς ποὺ ἔεχασε τὸ χαμόγελο

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΩΝ ΙΝΚΑΣ

Ἀπὸ ποῦ ἐρχόταν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; Στὸ ὕψιλό Περουβιανὸ ὄροπέδιο, σὲ 4.500 μέτρα ὕψος, ὅπου ἡ συντροφιά Μαρκέτ νόμιζε πὼς θρῖσκόταν στὴ σελήνη, ἡ σιλουέττα αὐτὴ ποὺ ἐμφανίστηκε μέσα στὴν παγωμένη αὐγὴ γέννησε στοὺς τρεῖς Γάλλους ἓνα καινούργιο συναίσθημα: τὸν φόβο. Τὸ συναίσθημα αὐτό, κοινὸ γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, παίρνει

στὰ μάτια τῶν ἀνθρώπων τῆς περιπέτειας ἓνα σπάνιο χαρακτήρα ποὺ τοὺς κάνει νὰ τὸ σέβωνται καὶ ν' ἀκούνε τὴ φωνή του. Ὁ Ρασπάλ, ἀρχηγὸς τῆς ἀποστολῆς Μαρκέτ στὴ χώρα τῶν Ἰνκας, καὶ οἱ δύο σύντροφοί του, ὁ Μοράνς ὁ κινηματογραφιστὴς καὶ ὁ Ντιντιέ-Ταρὸ ὁ φωτογράφος, παλιὸς ἀλεξιπτωτιστὴς καὶ πιλότος, ἀναρωτιόνταν μὲ ἀγωνία. Ἀπὸ ποῦ ἐρχόταν ὁ ἄγνωστος;

Πόσον καιρὸ εἶχε περπατήσει ὑπὸ ὄροπέδιο ὅπου οἱ Γάλλοι ἀσυνήθιστοι στὸ μεγάλο ὕψος δὲν μπορούσαν νὰ κάνουν δυὸ βήματα χωρὶς νὰ λαχανιάσουν; Ζοῦσε ἀραγε σὲ καμμιὰ καλύβα, μέσα στὴν κόλασι τῆς σιωπῆς, ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀπεραντούνη δὲν ἔχει ἄλλη παρουσία ὅλη τὴ μέρα παρὰ τὸν τεράστιο δίσκο τοῦ ἡλίου;

Καθὼς ὁ Ἰνδιάνος πλησίαζε

στον καταυλισμὸ οἱ τρεῖς Γάλλοι διέκριναν τὰ σκοτεινὰ τοῦ μάτια. Ἀναγνώρισαν τὸ ὕψος τῆς ἀδιαφορίας, τὴν «ἀπουσία» ζωηροῦ βλέμματος ποὺ συναντοῦσαν παντοῦ ἀπὸ τότε ποὺ ἔφυγαν ἀπὸ τίς πόλεις τοῦ Περου γιὰ νὰ εἰσχωρήσουν στὴν περιοχή τῶν Ἀνδεων, τὸν τόπο τῶν Ἰνδιάνων.

Ἀμέτρητες φορὲς στοὺς δρόμους μὲ τίς ἀτέλειωτες κορδέλλες ποὺ τοὺς εἶχαν ὁδηγήσει σ' αὐτὴ τὴν ἄκρῃ τοῦ κόσμου, εἶχαν συναντήσει καραβάνια, βοσκούς ποὺ φύλαγαν τὰ λάμια, οἰκογένειες Ἰνδιάνων πάνω σὲ γαϊδουράκια χωρὶς νὰ μπορέσουν ποτὲ νὰ συλλάβουν τὸ βλέμμα ἑστώ καὶ ἓνός ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς. Μὲ τὸ ὀλοκαίνουργιο καμιόνι τους, τίς σκηνές καὶ τίς ἐντυπώσεις μηχανές τοὺς εἶχαν διασχίσει μιὰ πρωτόγονη χώρα, καὶ τώρα πιά ἦταν βέβαιοι πὼς ὅλοι τοὺς ἀγνοοῦσαν. Εἶχαν μοιράσει ἐδῶ καὶ κεῖ δῶρα, σοκολάτες, κονσέρβες, κακάο, χωρὶς νὰ μπορέσουν νὰ μάθουν σὲ ποιά τιμὴ ἐδῶ ἀγόραζε κανεὶς ἓνα χαμόγελο.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν τοὺς κύτταξε, ἀν καὶ στάθηκε μπροστὰ στὸ καμιόνι. Τὰ χεῖλη του φαίνονταν νὰ μουρμουρίζουν κάτι, ἀλλὰ οἱ Γάλλοι δὲν ἄκουαν. Πάνω στὸ ὄροπέδιο ὅπου τ'αὐτιά πάντα θουτίζουν, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ εἰ-

να θέβατος για ό,τι ακούει.

Και ξαφνικά, χωρίς να συνεννοηθούν οι τρεις σύντροφοι άνεθηκαν στο καμión και έφυγαν. Είχαν έρθει από την άλλη άκρη του κόσμου, είχαν διασχίσει νέφη και ώκεανούς με τη ρωμαντική διάθεση να συναντήσουν στο περσουλανό όροπέδιο το φάντασμα των "Ινκας. Και τώρα που τους πλησίαζε ήθελαν να το θάλουν στα πόδια.

☆

Η συντροφιά Μαρκέτ (που πήρε το όνομα του Γάλλου Ίησουίτη του 17ου αιώνα που είχε ανακαλύψει τον Μισισσιππή) έχει διαγράψει επάνω στο χάρτη της Λέσχης των Έξερευνητών μια γραμμή τεθλασμένη: 5.000 χλμ. με κανό από το Κεμπέκ στη Νέα Όρλεάνη και μια γιγαντιαία κάθετο: από την Γή του Πυρός στην Αλάσκα με αυτοκίνητο.

Φεύγοντας για την τρίτη της αποστολή —το Περού— με καμión, ή αποστολή πήγαινε να αναζητήσει εικόνες: δύο εικόνες για το οικογενειακό άλμπουμ της ανθρωπότητας: την Πύλη του Ήλιου του Τιαχουανάκο και το Μασού-Πισού, την νεκρή πολιτεία.

Όταν οι τρεις φίλοι, αφού ανέβηκαν στα 4.500 μέτρα με το καμión, σταμάτησαν μπρος στην Πύλη του Ήλιου, ή μέρα χάραζε. Στο μισόφωτο της μεγάλης πεδιάδας είδαν να γεννιούνται φωτεινά σημάδια: ήταν τα έρείπια του πιο μυστηριώδους μνημείου του κόσμου. Στην κορυφή της Πύλης, σ' ένα τεράστιο μπλόκ έννεα τόνων, φαινόταν μια κεντρική μορφή, ο Ήλιος. Έδω άρχιζε το βασίλειο του Ήλιου. Στην πύλη επάνω ήταν σχεδιασμένες γεωμετρικές μορφές ανθρώπων και ζώων, πεσμένων στα γόνατα. Πιο μακριά πάνω σε όγ-

κλίθους πρόβαλαν άλλα γλυπτά με το κάλεσμα του ήλιου. Και σιγά - σιγά οι τρεις σιωπηλοί Γάλλοι ξεχνούσαν μέσα στην παράξενη έλαφρότητα του αέρα τα βάσανα του ύψους. Άρχισε να τους θασανίζει το αίνιγμα του Τιαχουανάκο, για το οποίο είχαν διαβάσει ό,τι έχει γραφή. Βυθισμένοι καθώς ήταν μέσα στην οικειότητα του μυστηρίου, κάθε βήμα που έκαναν τους γεννούσε και ένα καινούργιο έρώτημα: πώς σ' αυτή τη γή του άνέμου και της παγερής βροχής μπόρεσε να γεννηθεί και να άναπτυχθεί ένας πολιτισμός άξιος να συγκριθεί με των Έλλήνων και των Αιγυπτίων; Το Τιαχουανάκο ήταν μητρόπολι, αυτό έδειχναν τα έρείπιά του. Ποιο κίνητρο είχε ώθήσει τους ιδρυτές του να το κτίσουν σε ένα πετρώδες όροπέδιο, χωρίς νερά, χωρίς θλάστησι, ενώ τόσο κοντά βρίσκονταν οι εύφορες κοιλάδες; Έδω έπεμβαίνουν οι Σέρλοκ Χόλμς της αρχαιολογίας. Ο έρευνητικός φακός τους διέκρινε μέσα στα γλυπτά μοτίβα φτερωτά ψάρια που δέν τα συναντούμε παρά στις τροπικές θάλασσες, έρπετα και θαράχους γιγαντιαίους, σαύρες που έχουν εξαφανιστεί από την τριτογενή εποχή. Την εποχή που στη γή κατοικούσαν αυτά τα ζώα δέν υπήρχαν άκόμη άνθρωποι. Δύο ποιητές της αρχαιολογίας ο Χέρλινγκερ και ο Μπελλαμύ, ύποστηρίζουν μια θεωρία για την όποια έχουν όλη την ευθύνη:

Στα πιο άπομακρυσμένα χρόνια της αρχαιότητας, τα σύγχρονα με τις θιβλικές διηγήσεις, στις όχθες ενός ώκεανού άνθιζε ένας άνεπτυγμένος πολιτισμός. Μια μέρα ένας άγνωστος δορυφόρος άγγιξε τη γή. Ο θυελλώδης ώκεανός πλημμύρισε την ευτυχισμένη αυτή χώρα. Μερικοί έπέ-

ζησαν γιατί κατάρθωσαν να καταφύγουν στα ψηλά όροπέδια και εκεί ίδρυσαν το Τιαχουανάκο. Στην πέτρα των μνημείων τους χάραξαν τη μοίρα της φυλής τους. Η λίμνη Τιτικάκα θά ήταν ή λακκούβα το νερό που άφησε ο ώκεανός όταν άποτραβήχτηκε. Τα νερά της άλλωστε καλύπτουν όπως δείχνουν οι βυθομετρήσεις, τα έρείπια δύο πολιτειών.

☆

Οι οικοδόμοι αυτοί που τα Ίχνη τους χάθηκαν για την ανθρωπότητα έρχονταν μήπως από την Άσία όπως πιστεύει ο καθηγητής Ριβέ που έχει τη γνώμη ότι από τον Βερίγγειο πορθμό σκορπίστηκαν σ' όλη την Άμερική και τοποθετεί την άκμή τους πριν από 6.000 χρόνια; Μήπως ήταν Καρχηδόνιοι που επέζησαν από τους Καρχηδονιακούς πολέμους, Φοίνικες, Βάσκοι ή Χαναναίοι διωγμένοι από τη Γή της Έπαγγελίας; Ήταν μήπως σύντροφοι του Νώε και ή γλώσσα τους, ή «αύμαρά», μήπως ήταν ή γλώσσα που μιλούσαν στάν επιγείο παράδεισο;

Οι πέτρες του Τιαχουανάκο και τα σύμβολα που τις στόλιζαν περιμένουν άκόμη τον καινούργιο Σαμπολιόν που θά τα διαβάσει. Για τον σφόδρό αυτόν του μέλλοντος οι τρεις Γάλλοι της αποστολής Μαρκέτ φωτογράφισαν με ύπομονή, μία μία τις πέτρες, τα ιερογλυφικά που λένε το μυστικό τους σε μια γλώσσα άγνωστη, πίσω από την Πύλη του Ήλιου.

Οι γιατροί της Λίμας ειδικεμένοι στο «σόρος», δηλαδή την ασθένεια του θουνού, έδωσαν δύο μόνο συμβουλές στους έξερευνητές: «Άποφεύγετε να τρέχετε. Μην όργίζεστε ποτέ».

Μέσα σ' ένα περιβάλλον από

αύστηρους θράχους στολισμένους με μικρά κίτρινα και κόκκινα λουλουδάκια, μοσχοβολισμένο από τη μυρωδιά του ευκαλύπτου, όπου περνάει καμμία φορά σάν άστραπη μια μπέζε αντίλοπη με άσπρη κοιλιά, οι Γάλλοι άκολουθώντας το δρόμο τους γνώρισαν τί θά πη «σόρος». Τα άδεια πνευμόνια άναζητούν άπελπισμένα λίγο όξυγόνο, το σώμα παθαίνει κράμπες, το κεφάλι χτυπάει δυνατά και το στομάχι άρνείται να πάρη τροφή. Γύρω από τους «Μαρκέτ μουστατσός» οι Ίνδιάνοι συνέχιζαν την ειρηνική ρουτίνα των άγροτικών έργασίων τους με τα ξύλινα καρτσάκια τους στις άναρίθμητες τάρτσες που ακολουθούν σε άπαλές γραμμές το περίγραμμα του θουνού. Πώς τα καταφέρνουν αυτοί; άναστένάζαν οι ξένοι. Ο Ρασπάλ, που είναι μεγαλύτερος τους στα χρόνια και στην πείρα, τους λέει ποιά είναι το μυστικό των Ίνδιάνων: ο θωρακικός τους χώρος έχει πνευμονική δυναμικότητα κατά ένα τρίτο και περισσότερο μεγαλύτερη από τη δική μας και ο συνηθής αριθμός των έρυθρών αίμοσφαιρίων τους είναι έπτά ως έπτάμισι εκατομμύρια, ενώ ένας λευκός δέν έχει παραπάνω από 4.250.000 σε ύψος μηδέν. Ξεφυσώντας σάν φώτες μέσα στο αυτοκίνητό τους οι ταξιδιώτες άκουαν το μάθημα της ανατομίας και κύτταζαν συλλογισμένοι μια Ίνδιάνη μητέρα να τρέχει έδω και κεί παίζοντας με το παιδάκι της που ξεκαρδίζονταν στα γέλια.

Αφήνοντας πίσω τους το χάος του Τιαχουανάκο οι Γάλλοι προχώρησαν προς τον δεύτερο σταθμό τους. Δέν είχαν έμπιστοσύνη παρά στο χάρτη και στην πυξίδα τους. Ήθεραν πώς πριν

από σαράντα χρόνια ένας Άμερικανός αρχαιολόγος, ο Χίραμ Μπίνγκαμ, είχε ακολουθήσει τον ίδιο δρόμο με οδηγούς τους Ινδιάνους. Ο Μπίνγκαμ είχε περπατήσει πολύ χωρίς να βρή αὐτὸ πὸν ζητοῦσε, καὶ θὰ ἔφευγε ἀπρακτος ἂν ἡ ἀμοιβὴ πὸν προσέφερε στοὺς οδηγούς του καὶ πὸν τὴν ἀνέβαζε ὅλο καὶ περισσότερο, δὲν κέρδιζε στὸ τέλος ἕνα μιγάδα. Ἔτσι, χάρι στὴν προδοσία ἑνὸς νόθου γόνου τῆς ράτσας τους, οἱ ἀπόγονοι τῶν "Ινκας ἀναγκάστηκαν νὰ φανερώσουν τὸ μυστικὸ τῆς νεκρῆς πολιτείας, τῆς Ματσού-Πιτσού.

Εἶναι μία γρανιτένια πολιτεία μὲ τὰ ἀνάκτορα, τοὺς ναοὺς, τὶς πλατεῖες τῆς καὶ τὶς κρήνες ὅπου νομίζει πὸς τὸ νερὸ σταμάτησε νὰ τρέχει χθές.

Εὐκόλα μπορεῖ κανεὶς ν' ἀναγνωρίσῃ τὶς ὥραιες τῆς συνοικίες, τὰ πολυσύχναστα δρομάκια, τὸ πνευματικὸ τῆς κέντρο. Ὅλα εἶναι χθεσινά, ὅλα φαίνονται μᾶλλον κοιμισμένα παρὰ νεκρά. Ἀλλὰ ἡ Πομπηία τῆς Ἀμερικῆς θέτει στοὺς ἀρχαιολόγους δύο τεράστια ἐρωτηματικά. Γιατί ἡ πολιτεία ἐγκαταλείφθηκε; Γιατί τὸ Ματσού-Πιτσού δὲν ἔχει νεκροταφεῖο;

Δὲν ὑπάρχει κανένα ἴχνος κατακλισμοῦ. Οἱ κάτοικοι δὲν θάφθηκαν κάτω ἀπὸ τὴ λάβα κανενὸς ἡφαιστείου. Ἐφυγαν ἐπίτηδες. Καὶ τί ἔκαναν τοὺς νεκρούς τους; Ξέρουμε ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν Ἰσπανῶν χρονικογράφων καὶ ἀπὸ ἀνακαλύψεις τάφων σὲ ἄλλες πόλεις τῶν "Ινκας ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Ἡλίου δὲν ἔκαie τοὺς νεκρούς του. Ἀλλωστε στὸ Ματσού-Πιτσού ὑπάρχουν νεκροί. Ἀκριβῶς ἑκατὸν σαράντα δύο. Εἶναι λίγοι γιὰ μιὰ πόλιν πὸς σῶζονται ἀκόμη πεντακόσια σπίτια τῆς καὶ πὸς θὰ πρέπει νὰ ἔζησε

καὶ νὰ ἄκμασε ἐπὶ τέσσερεις σχεδὸν αἰῶνες.

Ἐδῶ ἡ συντροφιά Μαρκέτ ἀφήνοντας γιὰ μιὰ φορὰ τὴν κινηματογραφικὴ μηχανὴ δοκίμασε τὰ θήματα τῶν ἀρχαιολόγων. Καὶ τότε ἔῤχε τὸ αἶσθημα πὸς ἀκουε ἐκεῖνὴ τὴ φωνὴ πὸς ἀπὸ τὴ στιγμὴ πὸς ἔφθασε σ' αὐτὴ τὴν πένθιμη χώρα δὲν ἔπαυε νὰ μιλά μὲ τὶς ἐρημωμένες ἐκτάσεις, τὰ κυκλώπεια ἐρείπια καὶ τὴν τραγικὴ μάσκα τῶν ἀπογόνων τῆς.

Γιὰ νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ὑπαρξὶ τοῦ Ματσού-Πιτσού καταφεύγουμε στὴν ἱστορία:

Μιὰ αὐτοκρατορία πὸς ἀπλωνόταν σὲ 4.000 χιλιόμετρα, μιὰ κοινωνία ὀργανωμένη σύμφωνα μὲ ἕνα σύστημα αὐστηρὸ, ἕνα κράτος ὁλοκληρωτικὸ μὲ 15 ἑκατομμύρια ὑπηκόους, αὐτὸ ἦταν τὸ ἔθνος τῶν "Ινκας πὸς ἡ μοίρα του κράτησε τέσσερεις αἰῶνες, ἀπὸ τὸν 12ο ὡς τὸν 16ο.

Αὐτὰ πὸς σῶζονται ἀπὸ τοὺς "Ινκας, μνημεῖα, πόλεις, ταρσινά χωράφια, κανάλια γιὰ τὴν ἄρδευσι τῆς γῆς δείχνουν πὸς ἦταν ἕνας λαὸς εἰρηνικὸς καὶ ἐργατικὸς. Αὐτὰ πὸς μᾶς μαθαίνουν οἱ Ἰσπανοὶ ἱστορικοὶ πὸς ἀκολούθησαν τοὺς κονκισταντόρες καὶ παραστάθηκε στὸ τέλος τῆς αὐτοκρατορίας, δείχνουν πὸς ὁ λαὸς αὐτὸς εἶχε τοὺς κώδικες τῶν νόμων του πὸς ρύθμιζαν καὶ τὴν παραμικρὴ λεπτομέρεια. Οὐτε γυναῖκες, οὐτε φτωχοὶ μποροῦσαν νὰ πᾶνε μάρτυρες σὲ μιὰ δίκη: οἱ πρῶτες γιὰτὶ εἶναι ψεῦδρες, οἱ δεῦτεροι γιὰτὶ εἶναι εὐκολο νὰ ἐξαγορασθοῦν. Ὑπῆρχαν κοινωνικοὶ νόμοι (σύνταξι τῶν ἡλικιωμένων, κοινωνικὴ ἀσφάλισι) καὶ ἕνα οἰκονομικὸ σύστημα. Μὲ μιὰ λέξι, ἦταν τὸ ἀντίθετο μιὰς κοινωνίας πρωτογόνων.

Ὁ "Ινκας (ἡ λέξι αὐτὴ εἶναι

τίτλος τοῦ αὐτοκράτορα καὶ ἐγίνε καὶ ὄνομα τοῦ λαοῦ του), ἀπόλυτος μονάρχης, ἔμενε ἀπομονωμένος ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του ἀπὸ ἕνα τεῖχος μοναξιάς. Κανένας δὲν τὸν πλησίαζε. Τὸν ἔβλεπαν καμμιὰ φορὰ νὰ περνᾷ ἀπὸ τοὺς πλακόστρωτους δρόμους ἐπάνω σὲ φορεῖο καὶ τὸν γνώριζαν ἀπὸ τὸν χρυσὸ δίσκο σὲ σχῆμα ἡλίου πὸς κρεμόταν στὸ λαιμὸ του. Ντελάληδες διαλαλοῦσαν τὰ μεγάλα του ἔργα καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἀκολουθία του προχωροῦσαν ταμπούρλα σὲ σχῆμα ἀνθρώπου πὸς τὰ ἔφτιαχναν ἀπὸ δέρματα αἰχμαλώτων. Ὁ "Ινκας ἦταν τόσο καλὰ προφυλαγμένος ἀπὸ κάθε ἐξωτερικὴ ἐπαφὴ, ὥστε οὔτε ὁ γάμος του ἔφερνε κοντὰ του καμμιὰ ξένη, ἀφοῦ παντρεύονταν τὴ μεγάλη του ἀδελφὴ.

Βασίλευε ὄχι μόνο μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἀστυνομίας καὶ τοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ μὲ μιὰ δύναμι ἀκόμη πιὸ ἰσχυρὴ: τὴν γραφὴ.

Ἄν ὁ λαὸς τοῦ "Ινκας ἀγνοοῦσε τὴ γραφὴ, αὐτὸ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς δύο ἐλλείψεις τοῦ ἄλλου εἶναι πὸς δὲν ἔξερε τὸν τροχὸ. Ἄν δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἐπιγραφή πάνω στὰ μνημεῖα πὸς ἄφησε, αὐτὸ συμβαίνει γιὰτὶ ἡ γραφὴ ἦτον προνόμιο τοῦ αὐτοκράτορα. Μόνο οἱ ὑπουργοὶ μάθαιναν νὰ γράφουν καὶ ἔκαναν ἐξάσκηση μὲ σχολινάκια σὲ διαφορετικὰ μήκη πὸς οἱ κόμποι τοὺς σήμαιναν φράσεις. (Τὸ μᾶρο ἦταν τὸ χρῶμα τοῦ καιροῦ. τὸ κόκκινο τοῦ αὐτοκράτορα, τὸ

γαλάζιο τῆς θρησκείας κ.λ.π.). Κάθε ὑπουργὸς χρησιμοποιοῦσε ἕνα διαφορετικὸ κώδικα καὶ ὁ "Ινκας μόνο κατεῖχε τὸ μυστικὸ ὅλων τῶν κωδίκων.

Μετὰ τὴν Ἰσπανικὴ κατάκτησι, ὅταν ἕνας παλιὸς χοιροβοσκὸς πὸς τὸν λέγανε Πιζάρρο, μὲ τὴ βοήθεια κάποιου ἐκατὸ στρατιωτῶν καὶ ἄλλων τόσων ἀλόγων (ζῶων ἀγνωστων στοὺς Ἰνδιάνους) ὑπέταξε καὶ κατέστρεψε τὸ λαὸ τῶν 15 ἑκατομμυρίων. οἱ κάτοικοι τοῦ Ματσού-Πιτσού, ὅπως καὶ ἄλλων πόλεων, ἔφυγαν παίρνοντας μαζί τοὺς νεκρούς τους πὸς σύμφωνα μὲ τὴ συνήθειά τους τοὺς θαλάσμωναν. Ἀργότερα ἡ ἐγκαταλειμμένη πόλις χρησίμευσε γιὰ καταφύγιο στοὺς τελευταίους ὁπαδοὺς τῆς θρησκείας τοῦ Ἡλίου: ἦταν 102 κοπέλλες, οἱ «ἐκλεκτές» παρθένες, πολὺ ὁμορφες, πὸς ἀφιερώνονταν στὸ θεϊκὸ ἀστρο καὶ στοὶ αὐτοκράτορα. Οἱ μούμιες τῶν 102 αὐτῶν ἔστιάζον βρέθηκαν πρὶν ἀπὸ σαράντα χρόνια στὰ ἐρείπια τοῦ Ματσού-Πιτσού.

Σήμερα τὶς ἔχουν στὴ Λίμα ἔτσι ὅπως τὶς ἀντίκρυσαν οἱ πρῶτοι λευκοὶ πὸς μῆλκαν στὴ νεκρὴ πολιτεία: γονατισμένες ἄλλες μὲ τὸ πρόσωπο γυρτὸ στὰ πλάγια νὰ σφίγγουν τὸ κεφάλι μὲ τὰ χέρια τους, ἄλλες μὲ σηκωμένα τὰ χέρια στὸν οὐρανὸ, μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτὸ σὲ μιὰ μεγάλῃ φωνῇ, σὰν νὰ θρηνοῦν ἀκόμη γιὰ τὴν ἔσχατη δυστυχία τοῦ κατακρεουργημένου λαοῦ.

Ἡ ἰδιοφυΐα εἶναι κάτι τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ἐξουσιάζει. Μεγαλοφυΐα εἶναι κάτι τὸ ὁποῖον ἐξουσιάζει τὸν ἄνθρωπο.

ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΟ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

Του
Η. ΕΛΒΕ

ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΕΛΠΙΔΑ

Ο καθηγητής Ντομάγκ πῆρε τὸ 1939 τὸ βραβεῖο Νομπέλ γιατὶ ἀνακάλυψε τὶς θεραπευτικὲς ιδιότητες πού ἔχουν οἱ σουλφamide, χημικὰ ὅπλα ἐξαιρετικὰ ἀποτελεσματικὰ ἐναντίον πολλῶν μολυσματικῶν ἀσθενειῶν. Μερικὰ χρόνια ἀργότερα ὁ ἴδιος ἐπιστήμων ἀνακάλυψε τὰ ἰσχυρὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος παλεύει ἐναντίον τῆς φυματώσεως, ὅπλα πού μᾶς τὰ δίνουν δύο συνθετικά προϊόντα. Τώρα ὁ ἴδιος ἄνθρωπος μᾶς δίνει ἕνα φάρμακο γιὰ τὸν καρκίνο.

Στὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ δὲν ἔφθασε χωρὶς μόχθο. Ἐχουν περάσει πάνω ἀπὸ τριάντα χρόνια ἀπὸ τότε πού ὁ φημισμένος ἐπιστήμων ἀναζητεῖ νὰ διαπεράσῃ τὴν πρὸ πεισματώδη ἀμυνα πού ἔχει ἀναπτύξει ποτὲ ἀσθένεια. Θὰ δῇ ὅμως ἀσφαλῶς νὰ ἀνταμείβονται οἱ κόποι του μὲ τὸ Ε 39, τὸ φάρμακο ἐναντίον τοῦ καρκίνου πού παρέχεται τώρα σὲ μεγάλες ποσότητες στὰ νοσοκομεῖα καὶ τὶς κλινικὲς ἐνῶ ὁ ἔλεγχος τῶν ἀποτελεσμάτων του μπορεῖ νὰ γίνῃ σὲ μεγάλη κλίμακα.

☆

Δὲν περνάει σχεδὸν ἑβδομάδα πού νὰ μὴν ἀναγγεῖλουν οἱ ἐ-

φημερίδες μὲ ἐντυπωσιακοὺς τίτλους τὴν ἀνακάλυψι κάποιου φαρμάκου γιὰ τὸν καρκίνο. Πάντα ὅμως πρόκειται γιὰ προῶνους ἐνθουσιασμοὺς χωρὶς σοβαρὴ βάση. Ἡ εὐθύνη τοῦ ἐπιστήμονα ὅπως καὶ τοῦ δημοσιογράφου εἶναι βαρεῖα. Γιὰ νὰ μὴν προκαλέσῃ κανεὶς μεγάλες ἐλπίδες γιὰ ἕνα καινούργιο ἀντικαρκινικὸ φάρμακο, πού ὅσο θὰ ἀπογοητεύσῃ, πρέπει πρῶτα ἀπαραιτήτως νὰ θεβαιωθῇ πὼς τὸ φάρμακο ἔχει περάσει νικηφόρα τὸ στάδιο τοῦ πειραματισμοῦ σὲ ζῶα.

Ὅλα τὰ οἰκιακὰ ζῶα, τὰ θηλαστικὰ γενικά, ἀκόμη καὶ ὠριμένα εἶδη θατράχων καὶ ψαριῶν καθὼς καὶ οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ πάθουν καρκίνο. Συνήθως ὅμως πειράματα γίνονται σὲ ποντικούς. Ὑστερα ἀπὸ πολλοὺς κόπους κατορθώσαμε νὰ ἐκθρέψουμε ράτσες καθαρὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες ξέρουμε ἀκριβῶς τὸ ποσοστὸ τῶν καρκινοπαθῶν καθὼς καὶ τὰ ὄργανα—διαφορετικὰ γιὰ κάθε ράτσα—πού προτιμᾷ νὰ πλήττῃ ἡ ἀρρώστεια.

Μετὰ τὴν κολχικίνη, ἕνα ἀπὸ τὰ πρῶτα προϊόντα πού ἔβαλαν κάποιο φραγμὸ στὴν ἐξέλιξι τῆς ἀρρώστειας ἢ καὶ ἐνήργησαν

θεραπευτικά, πρᾶγμα πού δὲν ὑποπτευόμασταν ὡς τώρα, στοὺς κακοήθεις ὄγκους τῶν ζώων, ἦταν ἕνα χημικὸ παράγωγο τοῦ ἀερίου τῆς μουστάρδας. Αὐτὸ θέβαια κατέπληξε τοὺς ἐρευνητάς. Τὸ πολὺ τοξικὸ αὐτὸ προϊόν πού δὲν ἐπιδρούσε μόνον σὲ ὠρισμένα εἶδη ὄγκων, δὲν ἔφερνε παρὰ μισή λύσι στὸ συνολικὸ πρόβλημα τοῦ καρκίνου. Τὸ κυριώτερο ἦταν ὅτι κέντρισε τὸν ζῆλο τῶν ἐρευνητῶν πού γιὰ πρώτη φορὰ ἀνακάλυπταν στὸ ὀπλοστάσιο τῆς χημείας ἕνα ὀπλο ἐναντίον τῆς ἀρρώστειας αὐτῆς.

☆

Ἔτσι τὰ τελευταῖα χρόνια οἱ ἐπιστήμονες δοκίμασαν καμμιά δωδεκακιὰ ἀντικαρκινικὲς οὐσίες. Ἄν ὅμως μερικὲς ἀποδείχτηκαν ἀποτελεσματικὲς ἐναντίον τῆς λευχαιμίας, τοῦ καρκίνου αὐτοῦ τοῦ αἵματος, ὥστόσο δὲν ἔχουν καμμιά ἐπίδρασι σὲ καρκίνους τοῦ στομάχου, τῶν πνευμόνων καὶ ἄλλων ἰσθμῶν.

Πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια περίπου ἕνας συνεργάτης τοῦ καθηγητῆ Ντομάγκ, ὁ χημικὸς Πέτερσεν, εἶχε τὴν ἰδέα νὰ θέσῃ σὲ δοκιμασία ἕνα παράγωγο τῆς ὁμάδας τῶν αἰθυλενιμινῶν μιὰ κινόνη. Ἡ κινόνη εἶναι πολὺ γνωστὴ στὴ βιομηχανία τῶν χρωμάτων, ἀλλὰ ἦταν γνωστὴ καὶ γιὰ τὴν μικροβιοκτονία τῆς δυνάμι στὸν στρεπτόκοκκο, σὲ περιπτώσεις ἀμυγδαλίτιδος κ. ἄ. Δὲν εἶχε ὅμως ποτὲ χρησιμοποιεῖσθαι ὡς θεραπευτικὸ παράγωγο. Ξεκινώντας ἀπὸ τὴν κινόνη ὁ Πέτερσεν ἔκανε τὴν σύνθεσι τοῦ Ε 39 καὶ τὴν ὑπέβαλε στὸν καθηγητὴ Ντομάγκ. Αὐτὸς δὲν ἄργησε νὰ ἀνακαλύψῃ στὴν σύνθεσι μιὰ καθαρὴ ἐπίδρασι στοὺς μεταμοσχευτοὺς λεγόμενους καρκίνους.

Υπάρχουν πραγματικὰ ὠριμένα εἶδη καρκίνων πού μπο-

ροῦμε νὰ τοὺς «μεταφυτέψουμε» ἀπὸ ἕνα ζῶο στὸ ἄλλο αὐτοτελῶς. Τὰ μοσχεύματα αὐτὰ προκαλοῦν πραγματικούς καρκίνους, στὴν ἀρχὴ τοπικοὺς ὄγκους καὶ ὕστερα μεταστάσεις.

Ὅταν λοιπὸν ἄφηναν τὸ Ε 39 σὲ ὠριμένη διάλυσι νὰ ἐπιδράσῃ στὰ κύτταρα ἑνὸς μεταμοσχευμένου καρκίνου καὶ ὕστερα τὰ μεταφέρανε σὲ ἕνα ἄλλο πειραματόζῳο, παρατήρησαν πὼς τὰ κύτταρα αὐτὰ ἔχαναν τὴ δύναμι τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τους. Ὑστερα ἀπὸ 24 ὥρες μετὰ τὴν μεταμόσχευσι καρκινικῶν κυττάρων πού εἶχαν δεχθῇ τὴν ἐπίδρασι τοῦ Ε 39, οἱ ποντικοὶ δὲν ἔδειχναν κανένα σημάδι καρκινικῆς ἐπεκτάσεως. Σὲ ζῶα πού εἶχαν ἀναπτύξει καρκίνο σὲ μέγεθος φουντουκιοῦ—πού γιὰ τὸν ποντικὸ ἀντιστοιχεῖ μὲ καρκίνο πολλῶν λιθρῶν τοῦ ἀνθρώπου—ὁ καρκίνος αὐτὸς ἀπορροφήθηκε ἐντελῶς.

Ἀς μὴν φανταζώμαστε ἄλλωστε πὼς οἱ καρκίνοι τῶν ποντικῶν εἶναι εὐκολο νὰ θεραπευθοῦν δεδομένου ὅτι γιὰ νὰ κατανικηθῇ ἕνας καρκίνος ποντικιοῦ μὲ ἀκτινοβολίες χρειάζεται μιὰ δόσι ἀκτίνων X πού ὁ ἄνθρωπος ὀργανισμὸς ἀσφαλῶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὴν δεχθῇ. Ἐξετάζοντας στὸ μικροσκόπιό τοὺς ἰστούς πού εἶχαν θεραπευθῇ μὲ Ε 39, ὁ καθηγητῆς Ντομάγκ ἀνακάλυψε ἕνα θέαμα πού δὲν τοῦ εἶχε προσφέρει κανένα μέσο καταπολεμήσεως τοῦ καρκίνου στὴν μακρὰ ἐπιστημονικὴ του σταδιοδρομία: τὰ καρκινικὰ κύτταρα δὲν παρουσίαζαν εἰκόνα σοβαρῆς θλάθης ἢ καταστροφῆς. Εἶχαν ἀπλούστατα ἐξαφανισθῇ καὶ οἱ θέσεις φαίνονταν τώρα σὰν τρυπες.

☆

Τί συνέβαινε ὅμως μὲ τοὺς ἄλλους ἰστούς πού ὤφισταντο τὴν

επίδρασι της ίδιας ουσίας: Ήπαρ, σπλήνα, καρδιά, τὰ πιό λεπτά ὄργανα καὶ οἱ ἱστοί τους πέρασαν ἀπὸ λεπτομερειακὴ ἐξέταση: εἶχαν μείνει ἀνέπαφα. Ἀπὸ τῆ στιγμῇ ἐκείνῃ μπορούσε νὰ ἀρχίσῃ πειραματισμὸς σὲ ἀνθρώπους.

Ὁ γιατρός Βόλφ πού ἔκανε ἀπὸ καιρὸ ἔρευνες γιὰ τὸν καρκίνο στὸ νοσοκομεῖο τοῦ Μπήμελντ, ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους πού πήρε καφούρες τοῦ E 39 γιὰ τοὺς ἀρρώστους του.

Στὴν ἀρχὴ τὰ ἀποτελέσματα δὲν ἦταν πολὺ ἐνθαρρυντικά καὶ γρήγορα κατάλαβαν τὴν αἰτία. Στὴν πρώτη του μορφή τὸ E 39 δὲν διαλυότα νοτὸ ἀνθρώπινο αἷμα. Ὅταν κατάρθωσε νὰ ὑπερικήσῃ αὐτὴ τὴ δυσκολία ὁ καθηγητὴς Βόλφ ἐπέτυχε καλύτερα ἀποτελέσματα κάνοντας ἐνέσεις E 39 εἴτε ἐνδοφλέβιες εἴτε στὸν ἴδιο τὸν ὄγκο. 72 ἀσθενεῖς σὲ προχωρημένο στάδιο πέρασαν ἀπ' αὐτὴ τὴν θεραπεία. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς θρίσκονταν σὲ κατὰστασι ἀπελπιστική. Μιὰ ἀσθενὴς πού εἶχε ὑποστῇ ἀφαίρεσι τοῦ δεξιοῦ μαστοῦ τὸ 1952 καὶ εἶχε κάνει ἀπὸ τότε ἀκτίνες ὑπέφερε τώρα ἀπὸ μεταστάσεις στὴν σπονδυλικὴ στήλη, τὴν λέκάνη καὶ ἄλλα ὅσα. Μετὰ τὶς ἐνέσεις τοῦ E 39 ἀρχισε βαθμιαία νὰ βελτιώνεται ἡ κατάστασις της καὶ σὲ μερικὲς ἐβδομάδες τὰ ὅσα της εἶχαν γίνῃ τόσο γερὰ, ὥστε ἡ γυναίκα αὐτὴ πού δὲν πίστευε πὼς θὰ σηκωνόταν ποτὲ ἀπὸ τὸ κρεβάτι μπόρεσε νὰ περπατήσῃ.

Ἡ περίπτωσι αὐτὴ δείχνει πόσες δυσκολίες συνεπάγεται κάθε πειραματισμὸς σὲ ἕνα καινούργιο ὄπλο καταπολεμήσεως τοῦ καρκίνου. Στὸ σημερινὸ στάδιο τῆς ἐπιστήμης κανένας γιατρός δὲν μπορεῖ νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ δο-

κιμασμένα μέσα τῆς ἐγχειρήσεως καὶ τῆς ἀκτινοβολίας γιὰ νὰ χρησιμοποιήσῃ ἕνα φάρμακο πού δὲν ξέρει ἀκόμη τὴν ἀποτελεσματικότητά του. Θὰ κινδύνευε νὰ χάσῃ πολὺτιμο καιρὸ καὶ νὰ μὴν κἀνῃ μιὰ σωτήρια ἴσως ἐγγέλῃ. Καὶ ὁ καθηγητὴς Βόλφ δὲν δοκίμασε τὸ E 39 παρὰ σὲ ἀσθενεῖς γιὰ τοὺς ὁποίους δὲν ὑπῆρχε ἄλλη λύσις.

✱

Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ σὲ περιπτώσεις πού ἐπιβάλλεται καθαρὰ ἡ ἐγχείρησις, ὁ χειρουργὸς δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι ἀπολύτως βέβαιος πὼς ἀφαίρεσε ὅλα τὰ καρκινοπαθῆ κύτταρα. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο τὸ E 39 παρουσιάζει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, ἐπειδὴ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῇ παράλληλα μὲ τὴν ἐγχείρησις γιὰ νὰ καταστρέψῃ τὰ ἀρρώστα κύτταρα πού ἔχουν ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ νυστέρι.

Ἐνάρχει ἡ περίπτωσι ἑνὸς καθηγητοῦ 57 ἐτῶν πού παραπονοῖταν πὼς ἔχανε τὴν ὀρεξί του καὶ τὸ βάρος του. Μιὰ ἐξέτασι τῶν πνευμόνων του σὲ ἀκτίνες ἀποκάλυψε πολλὰς ζῶνες σκιάς πού δημιούργησαν τὸν φόβο ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ μεταστάσεις καρκίνου. Συνεχίζοντας τὴν ἐξέτασι ἀνεκάλυψαν ἕναν ὄγκο στὸ δεξιὸ νεφρὸ, μεγάλου σὰν κεφάλι παιδιοῦ. Αὐτὸς ἦταν ἡ πηγὴ τῶν μεταστάσεων. Παράλληλα λοιπὸν μὲ τὴν ἐγχείρησις τοῦ ὄγκου ἐδόθηκε στὸν ἀσθενὴ καὶ E 39. Ὑστερα ἀπὸ ἕξι ἐβδομάδες δὲν ἔμεινε πιά καμμιά σκιά στους πνεύμονες καὶ ὁ ἀρρώστος ἐνοιωσε νὰ ξαναγεννιέται.

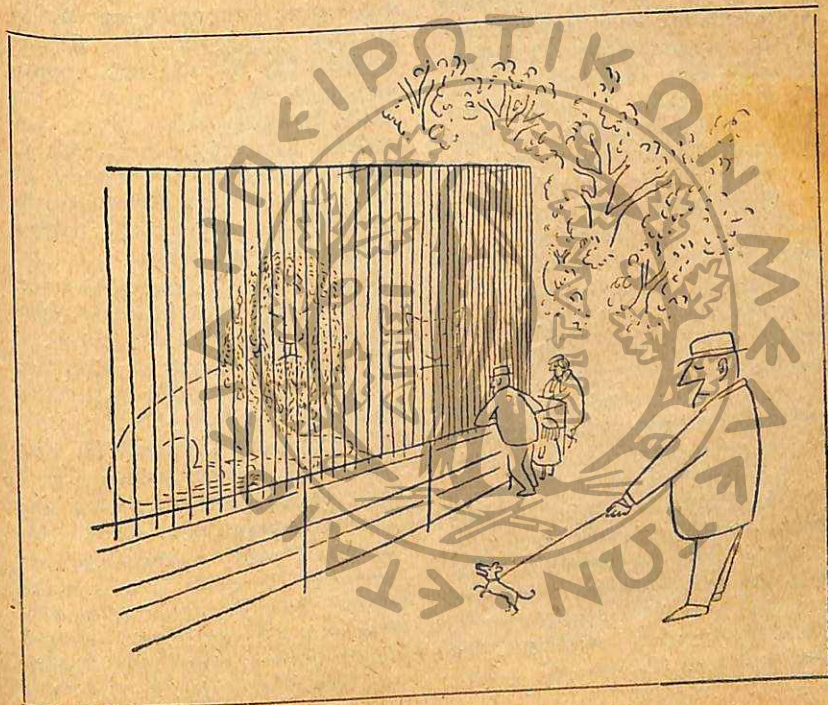
Εἶναι θέβαια ἀκόμη πολὺ νωρὶς γιὰ νὰ ἐκφρασθῇ ὀριστικὴ γνώμη γιὰ τὴν ἀξία τοῦ νέου φαρμάκου. Τὸ θέβαιο εἶναι πὼς σὲ 72 καταδικασμένους ἀρρώστους ὁ καθηγητὴς Βόλφ ἐπέτυχεν στὸ ἕνα τέταρτο μιὰ ἀπόλυ-

τὴ βελτίωσι τῆς καταστάσεώς τους, καὶ σὲ ἕνα ἄλλο τέταρτο ἐμπόδισε τὴν ἐπιδείνωσι τοῦ κακοῦ.

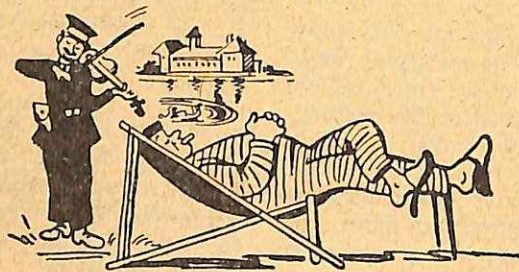
Ἄς μὴν περιμένουμε θαύματα σὲ ἕνα τόσο δαιδαλώδες θέμα ὥσο τοῦ καρκίνου. Πρὶν ἀπὸ 20 χρόνια οἱ ἐρευνῆται δὲν τολμοῦσαν νὰ ἐλπίζουν κάτι γιὰ τὸ ὁποῖο σήμερα ἐμεῖς εἵμαστε βέβαιοι: ὁ καρκίνος μπορεῖ νὰ θεραπευθῇ μὲ φάρμακα ὅπως μᾶς τὸ ἀποδεικνύουν τὰ πειράματα σὲ ζῶα καὶ ἡ κλινικὴ πείρα.

Στὸν τομέα αὐτὸ τὸ E39 ἔχει μιὰ ἀναμφισβήτητὴ δύναμι. Καὶ δὲν ἔννει τώρα παρὰ νὰ καθορίσῃ με τὶς ἐνδείξεις του γιὰ κάθε εἰδικὴ περίπτωσι. Ἄν μπορέσουμε νὰ ἔχουμε σύνθεσι τοῦ φαρμάκου πού νὰ τὴν δέχεται εὐκόλα ὁ ὁργανισμὸς, ἔτσι πού ἀντὶ γιὰ λιγώτερο ἀπὸ ἕνα μιλγκράμ τὴν ἡμέρα νὰ μπορῇ νὰ πάρῃ ἕνα γραμμαρίο, τότε ἴσως ἡ ὀριστικὴ θεραπεία τοῦ καρκίνου δὲν θὰ παρουσιάξῃ πιά μεγάλες δυσκολίες.

Δολοφόνοι που αποκτούν περιουσίες μέσα στη φυλακή

ΟΙ ΠΙΟ ΠΑΡΑΞΕΝΕΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Της

BARBARA BILLI

Τους δολοφόνους;... Αυτούς πρέπει να τους ελευθερώνουμε το γρηγορώτερο». 'Ο άνθρωπος που είπε άπαθέστατα αυτή τη φράση είναι ένας ανώτερος δικαστικός λειτουργός της Σουηδίας. Και τα λόγια αυτά δεν τα είπε για να παραδοξολογήσει. Είναι οι βασικές αρχές που ρυθμίζουν στη Σουηδία τον άγωνα έναντιόν του έγκληματος.

«Ένας δολοφόνος, συνεχίζει ο συνομιλητής μου, δεν υποπίπτει στο ίδιο αμάρτημα. Έχει απαλλαγή από το δηλητήριό του. Γιατί λοιπόν να τον κάνουμε με τη φυλακή ένα άνθρωπο όριστικά αποξενωμένο από την κοινωνία; Το καλύτερο είναι, πιστέψτε με, να τον ελευθερώσουμε όσο μπορούμε πιο γρήγορα».

Αυτό κάνει η Σουηδία. Ένα από τα σπουδαιότερα γεγονότα στα εγκληματικά χρονικά της χώρας είναι η σύλληψη της «σπείρας του Σάλα», της μόνης

συμμορίας κακοποιών που υπήρξε ποτέ στη χώρα. Την αποτελούσαν ξέξι άτομα που τρομοκράτησαν τη Σουηδία το 1931-1932 οργανώνοντας πέντε ληστείες με ταυτόχρονους φόνους. Όταν τελικά συνελήφθησαν οι γκάγκστερ αυτοί καταδικάστηκαν στην έσχάτη ποινή: ισόβια καταναγκαστικά έργα.

Σε κάθε άλλη χώρα θα τους είχαν ξεχάσει και θα τους αφήναι να τελειώσουν τη ζωή τους στη φυλακή. Μόνο οι Σουηδοί θέλησαν να καταλάβουν τι ήταν εκείνο που ώθησε αυτούς τους ανθρώπους στο έγκλημα. Οι γιατροί τότε ανακάλυψαν πως ο αρχηγός της σπείρας, ένας άνθρωπος τρομερά έξυπνος και παθιασμένος για τις απόκρυφες έπισημες, άσκούσε στους συννόχους του μια επίδραση σχεδόν υπνωτική. Οι συνένοχοί του που ανήκαν στη μεσαία τάξη απέβηκαν να παρασυρθούν από ένα

πραγματικό ρωμαντισμό του έγκλήματος. Όλοι σήμερα έχουν από καιρό ελευθερωθεί και δεν έχουν κάνει το παραμικρό παοάπτωμα. Μόνο ο αρχηγός τους νοσηλεύεται ακόμη σε μια ψυχιατρική κλινική.

Για τους δολοφόνους, το πρόβλημα της αναπροσαρμογής τους στην κοινωνική ζωή φαίνεται πως λύνεται πιο εύκολα παρά των λωποδυτών. Στη Σουηδία και οι μόν και οι δέ θεωρούνται άρμασία στον καθορισμό της φυλακίσεώς τους δεν είναι η σοβαρότητα του παραπτώματος ούτο ή διάρκεια της θεραπείας. Η πείρα έχει αποδείξει πως θεραπεύεται κανείς πιο γρήγορα και πιο ριζικά από την ασθένεια του «φόνου» παρά από την ασθένεια της «κλοπής».

Πριν από λίγα χρόνια ένας νέος 24 έτών, ο Κάρλ Ρ..., που ήλθε πολύ τη γυναικά του, της έκανε τρομερές σκηνές. Μια φορά δοκίμασε να την στραγγαλίσει, μα εκείνη του ξέφυγε. Ύστερα από πέντε μήνες τη σκότωσε. Το άδικοιολόγητο αυτό έγκλημα σε όποιοδήποτε άλλο μέρος του κόσμου, θα έστειλε τον έγκληματία στην καρμανιόλα ή στο κάτεργο για όλη του τη ζωή. Στη Σουηδία ο Κάρλ Ρ. ώδηγήθηκε σε μια ψυχιατρική κλινική, έκανε θεραπεία ένα χρόνο και αφέθηκε ελεύθερος.

«'Ο άνθρωπος αυτός ανήκε, μου εξήγησε ο υπεύθυνος γιατρός, στον τύπο των δολοφόνων που οι Σουηδοί εγκληματολόγοι τους γνωρίζουν πολύ καλά. Μ'αυτούς είμαστε ήσυχoi. Δεν υπάρχουν, όσο ξέρουμε, ούτε μια περίπτωση επαναλήψεως. Οι άνθρωποι αυτοί πρέπει να σκοτώσουν ένα άτομο, συνήθως πολύ δικό τους, τη μηνηστή τους, τη γυ-

ναίκα τους, τη μητέρα τους. Όταν γίνη αυτός ο φόνος δεν σκοτώνουν πιά».

Οι κλέφτες, αντίθετα, κάνουν πράξεις ασφαλώς, λιγώτερο σοβαρές, αλλά δείχνουν συχνά σοβαρότερη έλλειψη προσαρμοστικότητας στην κοινωνική ζωή. Η παρατήρηση αυτή δεν ιδιάζει στη Σουηδία. Στη Γαλλία π.χ. όταν υπήρχαν τα κάτεργα ο μεγάλος ρεπόρτερ Άλμπέρ Λόντρ είχε κάνει την ίδια παρατήρηση: οι κατάδικoi που ήταν πιο δύσκολο να ξαναπροσαρμοστούν στην κοινωνία ήταν εκείνοι που είχαν καταδικαστή για πολλά λίγο-πολύ σοβαρά παραπτώματα. Οι δολοφόνοι πάλι έβρισκαν εύκολα μια πλήρη ισορροπία.

—Αυτό δεν είναι περίεργο, μου είπε ένας ψυχίατρος. 'Ο φόνος είναι μια πράξη εξαιρετική που εξηγείται από αίτια το ίδιο εξαιρετικά. Η κλοπή γίνεται εύκολα συνήθεια, από την οποία δύσκολα απαλλάσσεται κανείς. Θα μπορούσα να συγκρίνω το έγκλημα με μια βίαιη, αλλά σύντομη κρίση, ένα είδος ψυχολογικού ατυχήματος και την τάση στην κλοπή με μια χρόνια ασθένεια. Αυτή άργει να θεραπευθί... Για το πρώτο αρκεί συχνά ή μεταφορά του έγκληματία σ' ένα άλλο περιβάλλον, μια διαφορετική ατμόσφαιρα.

Αυτό το ρόλο παίζουν οι Σουηδικές φυλακές, που τις ανέσεις τους θα τις ζήλευαν πολλοί. Κάθε κρατούμενος έχει το ατομικό του δωμάτιο, έχει ραδιόφωνο με ακουστικά, μπορεί να καπνίζει ελεύθερα και εργάζεται στα εργαστήρια της φυλακής παίρνοντας μια κανονική αμοιβή. Σκάκι, μπρίτζ, σινεμά προσφέρουν στους κατάδικους μια ψυχαγωγία. Η βιβλιοθήκη είναι πλούσια σε βιβλία, περιοδικά, έφημε-

ρίδες όλων των τάσεων. Ο φυλακισμένος μπορεί να γράφει όσο θέλει. Οί γιατροί παρακολουθούν την υγεία του, τις γνώσεις του, τα γούστα του, τις επιθυμίες του με την προοπτική της μελλοντικής του αποκαταστάσεως. Στο παραμικρό σημείο μελαγχολίας ή καταπτώσεως, ο κρατούμενος στέλνεται άμέσως στο νοσοκομείο, όπου γιατροί και ψυχίατροι κυττάζουν να του δώσουν θάρρος για τη ζωή.

—Και αυτή έδώ είναι κλειστή φυλακή, μου λέει ο φύλακας που μου χρησιμεύει για οδηγός.

—Υπάρχουν λοιπόν και άνοικτες φυλακές;

—Βεβαίως, και είναι οί περισσότερες. Παραμονή σε κλειστή φυλακή σπάνια διαρκεί περισσότερο από δύο ή τρεις μήνες. Στις σοβαρές περιπτώσεις φθάνει τα δύο χρόνια. Όλες οί άλλες «θεραπεύεις» γίνονται σε άνοικτες φυλακές.

Επισκέφθηκα και μιá άνοικτη φυλακή. Είναι ένα είδος επαύλεως στην έξοχή, τριγυρισμένης με κήπους και δέντρα. Τα κελιά είναι δωμάτια μεγάλα και φωτεινά, στολισμένα κατά τó γούστο του κρατουμένου, με πίνακες, με λουλούδια και με χαλιά.

Φεύγοντας είδα έναν ύδραυλικό που με τó σάκκο των εργαλείων του στόν όμο έμπαινε από την πόρτα σφυρίζοντας.

—Τόν βλέπετε αυτόν; μου είπε ο διευθυντής. Είναι ένας τρομερός δολοφόνος. Ήταν ύδραυλικός. Κάθε μέρα πηγαίνει στην πόλι και κάνει διάφορες δουλειές και ύστερα έρχεται ήσυχα στο κελλί του σάν κάθε εργάτης που θά ήγαινε στο σπίτι του.

☆

Μια πολύ παράξενη περίπτωση μοναδική στη Σουηδία και ί-

σως και στόν κόσμο είναι τού Μπένγκτ Χ... που είναι τώρα 44 έτων και κρατείται σε μιá φυλακή της νοτίου Σουηδίας. Πρίν από όκτώ χρόνια ο Μπένγκτ σκότώσε τó κοριτσάκι του δώδεκα έτων γιατί «τόν είχε παρακούσει και είχε κακούς βαθμούς στο σχολείο». Ακόμη και μπροστά σ' αυτό τó άπαισιο και άσυγχώρητο έγκλημα οί Σουηδοί έμειναν πιστοί στις αρχές τους. Δέν ώδηγήθηκε βέβαια ο Μπένγκτ σε ψυχιατρική κλινική. Έπειδή έκριναν πώς ήταν ψυχικά έν τάξει τόν καταδικάσανε σε ισόβια κατ'αναγκαστική έργασία. Οί τρόποι του ήσαν ύποδειγματικοί. Έδειχνε άποτροπισμό για τó έγκλημά του και μεγάλο ζήλο για τη δουλειά που τού έδιναν να κάνει. Έπειτα από δύο χρόνια τόν μεταφέρανε σε μιá άνοικτη φυλακή όπου έξακολούθησε να φέρεται έντελώς ίκανοποιητικά. Πρίν από πέντε χρόνια ένας κτηματίας χρειάστηκε κάποιον να τόν βοηθή στούς λογαριασμούς του. Ο διευθυντής της φυλακής θέλησε να δοκιμάση:

—Θά δεχόσασταν για συνεργάτη τόν Μπένγκτ;

Ο κτηματίας δίστασε λίγο μα δέχτηκε. Και δέν τó μετάνιωσε. Ο Μπένγκτ έδειξε τόση ίκανότητα στην καινούργια του δουλειά ώστε ο έργοδότης του τόν έκανε διαχειριστή και ύστερα άποφάσισε να τόν κάνει συνεταιίρο. Κάθε θράδυ ο Μπένγκτ γύριζε στη φυλακή. Άλλά χάρι στα κέρδη του, απέκτησε γρήγορα τó ωραιότερο κελλί, με καλό ραδιόφωνο και ώραία χαλιά. Άργότερα πήρε τήν άδεια να άγοράση με τίς οίκονομίες του μιá φάρμα και να τήν έπιστατή. Οί δουλειές του πάνε καλά. Για να μη χάνη μάλιστα πολύ καιρό άγόρασε ένα αυτοκίνητο εύκαιρίας.

Σε δύο χρόνια ο Μπένγκτ θά έλευθερωθή έντελώς και ένω όταν καταδικάσθηκε δέν είχε πεντάρα τώρα θά έχη μιá μικρή περιουσία.

Όταν εξέφρασα κάπως τήν άγανάκτησή μου γι' αυτή τήν άνταμοιβή τού κακού ο διευθυντής της φυλακής μου είπε:

—Ο ρόλος μας είναι να προστατεύουμε τήν κοινωνία και να δίνουμε σε όλα τά μέλη της τó δικαίωμα της άποκαταστάσεως. Τα άλλα ο Θεός μόνο μπορεί να τά κρίνη...

Βέβαια τά πράγματα δέν είναι πάντα τόσο ώραία. Άλλά τó παράδοξο είναι που οί κλέφτες άναμορφώνονται πολύ πόν δύσκολα από τούς δολοφόνους.

Γνώρισα προσωπικά τόν Χάραλντ Ζ. Ήταν καλό παιδί, εύθυμο, πρόσχαρο, συμπαθητικό. Δυστυχώς ή νεανική του ήλικία σφραγίστηκε από ένα είδος έγκληματικού πεπρωμένου. Η μητέρα του φυλακίστηκε 14 — 15 φορές για διάφορα παραπτώματα. Έτσι με δικαιολογημένη περιφάνεια ο νεαρός έφευρε στα 17 του χρόνια μιá ώραία τεχνική για να τρυπά χρηματοκιβώτια. Φόρτωνε στην πλάτη του μιá μπαταρία που τροφοδοτούσε ένα ήλεκτρικό τρυπάνι και ένα ραδιόφωνο με άκουστικά. Όλα αυτά τά έβαζε μέσα σε ένα έκδρομικό σάκκο. Ο Χάραλντ έμπαινε με τίς άποσκευές αυτές στο σπίτι τού σκόπευε να άδειάση. Ένώ τρυπούσε τó χρηματοκιβώτιο άκουε από τó ραδιόφωνό του τά ραδιομήνυματα τών άστυνομικών αυτοκινήτων για να ξέρη αν τόν είχαν έπισημάνει.

Παρ' όλη τήν τελειότητα τού συστήματος ο Χάραλντ πιάστηκε. Στη φυλακή κατέπληξε όλους με τήν ιδιοφυΐα του στη μηχανική. Όταν έλευθερώθηκε πήρε δι-

εθνές δίπλωμα εύρεσιτεχνίας για ένα σύστημα που χρησιμοποείται και σήμερα άρκετά στη σύνδεσι μεγάλων μηχανημάτων. Σε λίγο κυριευμένος από τόν δαίμονα του συνελήφθη πάλι γιατί έκλειψε 35 αυτοκίνητα. Σε μερικούς μήνες έμεινε πάλι έλεύθερος και ο Χάραλντ άποφάσισε να κάνει ένα μπάνιο σε ένα από τά νησιά που είναι έξω από τή Στοκχόλμη. Έχασε όμως τó θατόρι και βλέποντας εκεί μιá άτμάκατο άποφάσισε να τήν «δανειστή» για να γυρίση. Άλλά δέν μπορούσε να θάλη μπροστά τη μηχανή της γιατί απλούστατα ήταν χαλασμένη. Ο Χάραλντ δέν έγκατέλειψε τόσο εύκολα τόν άγώνα. Διόρθωσε τη μηχανή και έφυγε. Όταν πλεύριζε στη Στοκχόλμη τόν είδαν δύο άστυνομικοί. Δανειστικά τήν άτμάκατο για να γυρίσω» ώμολόγησε ο νέος. Τό άστείο είναι πώς όταν οί άστυνομικοί τηλεφώνησαν στόν ιδιοκτήτη τού σκάφους εκείνος τούς κορόϊδεψε.

Πώς να κλέψουν τó πλεούμενό μου άφού δύο μηχανικοί που ήρθαν από τη Στοκχόλμη προσπάθησαν μάταια να διορθώσουν τη μηχανή και στο τέλος με συμβούλεψαν να άγοράσω άλλη.

Στό τέλος ο ιδιοκτήτης άνήθηκε να κάνει μήνυση εναντίον τού Χάραλντ έπειδή τού είχε διορθώσει τήν άτμάκατο. Πάντως ο κλέφτης μηχανικός μπήκε δυό μήνες φυλακή.

Δέν βρίσκεται κανείς που να πιστεύη πώς τó σύστημά σας είναι ύπερβολικά φιλελεύθερο; ρώτησα τόν άνώτερο δικαστικό.

—Βεβαίως, μου άπάντησε. Μερικοί κρατούμενοι δέν είναι εύχαριστημένοι. Οί πιο ήλικιωμένοι κυρίως που είχαν συνηθίσει όλα στη ζωή τους να είναι ρυ-

θμισμένα από τον κανονισμό τάχασαν μπροστά σε τόσο έλευθερία και την επικρίνουν. Ένας πενηντάρης κρατούμενος αρνήθηκε με πείσμα να αναλάβει έργα-

σία έξω από τη φυλακή. Γιατί, λέει, έτσι γίνονται όλα πιά εύκολα και είναι σχεδόν αδύνατο με τέτοιες συνθήκες να μην κάνη κανείς ανοησίες...

Ο Τζέμης φόν Ρόθτσαϊλντ, ο πάμπλουτος τραπεζίτης, συνήθιζε να παίζει χαρτιά με μεγάλους πολιτικούς και διπλωμάτες. Ένα βράδυ, όταν του έπεσε χάμω ένα νόμισμα των δέκα φράγκων, γονάτισε στο πάτωμα και έψαχνε να το βρή.

Βλέποντάς τον ο Ταλλεϋράνδος σκέφθηκε ότι ήταν ευκαιρία να κάμη πνεύμα εις βάρος της φιλαργυρίας του γέρου.

—Βεβαίως, είπε δυνατά. Το οικοδόμημα της οικογενείας των Ρόθτσαϊλντ αποτελείται από εκατομμύρια τέτοια άσήμαντα νομίσματα...»

—'Ακριβώς γι' αυτό το ζητώ με τόσο επιμονή. Δεν ξέρω βλέπετε ποιο μπορεί να είναι αυτό που στηρίζει ολόκληρο το οικοδόμημα..., απάντησε ο γέρο - Κροϊσος.

A. M.

✱

Η κυρία του σπιτιού βλέπει με απορία την υπηρέτριά της, μια κουτοπόνηρη χωριάτισσα, να ξεσκονίζει κάθε έπιπλο του σαλονιού από δυο φορές.

—Γιατί τα ξεσκονίζεις από δυο φορές; την ρωτάει.

—Για να μην τα ξαναξεσκονίζω κι' αύριο, κυρία!

Constellation

✱

Για να χαρακτηρίση την εποχή μας ένας σοφός έλεγε: Ζούμε στον καιρό, όπου οι άνθρωποι εκφράζουν τη λιγότερη πίστι στα ιδανικά με την μεγαλύτερη μισαλλοδοξία.

Tatler

ΤΑ ΕΙΔΕΥΟΝΤΑΣ

Της

ΜΑΡΙΑΣ Π. ΡΑΛΛΗ

I

Χόλλυγουν!

Από σύντομα ταξιδιωτικά σκίτσα θα παρουσιάση σ' αυτό της το τεύχος ή «Εκλογή» στην 'Ανθολογία των ταξιδιωτικών εντυπώσεων που συνεχίζει δυο σεντομα σκίτσα από το ίδιο βιβλίο — το «Δρομολόγια και καθυστερήσεις» της Μαρίας Π. Ράλλη, που τόσην εντύπωση επροκάλεσε. — Το ένα είναι μια εντύπωση από το πολυδόξυδο Χόλλυγουντ, το κέντρο του κινηματογράφου, και το άλλο μια γνωριμία με τη θεότητα της Αιγύπτου, τον ποταμό Νεϊλο... "Ας ακολουθήσωμε την Μαρία Ράλλη στις δυο αυτές μακρινές περιπλανήσεις της...

Φραντζίσκο είναι ο προορισμός μου, θα προχωρήσω στο ταξίδι ρίχνοντας πρώτα ένα έρευνητικό βλέμμα τριγύρω.

Το θέαμα, έξον που αξίζει, είναι σε μένα και χρήσιμο σάν ύλικό. Μοι είναι απαραίτητο λίγο ζωηρό κόκκινο χρώμα, έτσι που να ξεπροβάλλη το μαύρο δίπλα να χτυπητό. Γιατί αληθινά δέ νιώθεται το πως δύο πολιτείες αδέλφωδες, καθώς είναι το Χόλλυγουντ και το Σάν Φραντζίσκο, μέσα στην ίδια κοίτη της μάνας τους γης μεγαλωμένες, μπορεί να έχουνε δυο μορφές τόσο αντίθετες στο ύφος, στην ποσότητα, στην έκφραση, που ν' αντιμάχονται ή μια την άλλη με λύσσα, κι' ωστόσο να νοικόκυρεούνται πλάι πλάι και να ζούν.

"Ήτανε λοιπόν μέσα 'Ιουλίου, όταν με τ' αυτοκίνητο αφήσαμε το σπίτι της γαλήνης — το Χόλλυγουντ δηλαδή. Το σπίτι της γαλήνης στέκεται πίσω απ' τον καγκελωτό σανιδένιο φράχτη, φρεσκομπογιατισμένο, όρτανσίες σε μπόι άνθρωπου, ρόζ, γαλαζωπές, παρτέρια που πάντα δακρυσμένα από χαρά έχουν τα μάτια τους, κρίνοι, τουλίπες, σ' έ-

Ητανε μέσα 'Ιουλίου, όταν μια φιλική συντροφιά, ώπλισμένοι σάν άστακοί, ξεκινήσαμε με μιαν άεροδυναμική μπουίκ από το Χόλλυγουντ. Το Χόλλυγουντ είναι ή ψίχα της ψυχής μιας τρίπτυχης μακρότατης πολιτείας, χτισμένης σε τριάντα ολάκερα μίλλια, που την κατοικεί φυσικά το Αυτοκίνητο. "Αν και το Σάν

λα τὰ σχέδια καὶ τὰ χρώματα, σηκώνουν τ' ἀνθένια κεφαλόκρανά τους, κι' ἀγκαλιάζουν παθητικά τὸ σπῖτι τῆς γαλήνης. Γαλήνης, ὅχι θέβαια γιατί μέσα σ' αὐτὸ κοιμάται κι' ὀνειρεύεται ἡ ξενοιασιά, ἀλλά, γιατί, ἀντίθετα, ἡ πιὸ ἐξαντλητική πάλη τοῦ μόχθου παίρνει ἐκεῖ μέσα τὸν καφέ της, προσπάθώντας νὰ ξεγελάσει τίς ἀγωνίες της, νὰ καταλαγιάσει καὶ νὰ ξεκουραστῇ.

Κι' ἔπιασε ἀρχιτέκτονας αὐτὴ ἡ ἀνάγκη, γιὰ νὰ μὴ σκάσει ἀπ' τὸ πολὺ ζόρι, ἔπιασε καὶ σήκωσε χαριτωμένα μονόπατα καὶ δίπατα τὸ πολὺ οἰκοδομήματα, καὶ ἔβαλε νὰ κατοικήσει μέσα σ' αὐτὰ ἡ διαρκῶς λαχανιασμένη ἀνάσα μιᾶς κοσμοθώρητης κινηματογράφουπολης. "Εἶσαι, ἦ πολυπλανταγμένη ἀπὸ τὸν πυρετὸ τοῦ κέρδους ζωὴ πῆγε στὴν ἄκρη μιᾶς παραδείσιας χώρας κι' ἔχτισε τὸ σπῖτι τῆς γαλήνης. Κι' ἀπὸ συνήθεια τοῦ ἔδωσε ἕνα ὄνομα, κι' ἀπὸ χρεῖα καρδιάς τ' ὄνομα τ' ἀπόθεσε σὲ οὐράνιες προστασίες καὶ τὸ εἶπε τὸ σπῖτι τῆς γαλήνης Λὸς "Αντζελες — "Αγγελοι.

Εἶναι περιττὸ νὰ φανερώσω πὼς τούτῃ ἡ ἐπίγεια θύρα τῶν οὐρανίων, πού τὴν πρωτανοίξανε θρησκόληπτοι καὶ πολεμοῦχοι "Ισπανοὶ κατακτητές, εἶναι ἡ ἀπατηλὴ εἰσοδος στὴν κόλασι, καὶ μάλιστα, σάμπως νὰ μὴ φοβᾶται, ἀνοίξανε πάνωθῃ τῆς ἀγγελικῆς τάχατες φτεροῦγες. "Αν ὅμως ὁ μηχανικὸς χτύπος τῆς ζωῆς εἶναι ἀγωνιώδης, ὁ ἐξωτερικὸς πέπλος τῆς ζωῆς πού τὸν καλύπτει ἔχει ἀληθινὰ εἰδυλλιακὴ διάθεσι καὶ εἶναι μᾶλλον ἕνα θέλο ὀνειροῦ. "Ονειροῦ πού δὲ λέει νὰ σταθῇ πουθενά καὶ πού ἀνάλαφρα κρέμεται ἀπὸ ἀνύπαρχτους χώρους καὶ νυχτοπατάει πάνω σὲ χώματα, σὲ χώματα πού εἶναι μόνο σχέ-

δια, μόνο χρώματα, μόνο φῶς καὶ χαρὰ τῆς χαρᾶς. Γιατὶ στὸν τόπο αὐτόν, ὅπου ἡ ἀνθρώπινη προσφορὰ ἔχει πέρα γιὰ πέρα βιομηχανοποιηθῇ, ἡ φύσι, παίρνοντας τὴν ἐκδίκησί της, ἔχει ἴδια πλανηθῇ καὶ βαδίσει στὸ θεηπέσιο ὄραμα τῆς ζωγραφίδας, κι' ἔχει καταθάψει στὴν χάρι τὴν πιὸ θελκτική, τὴν πᾶσα τῆς ἔκφρασι, τὴν πᾶσα τῆς κίνησι. Τὸ Λὸς "Αντζελες εἶναι πραγματικὰ μία ἀπεραντὴ κηπούπολι. Τὰ περιβόλια του θαρρεῖς κι' εἶναι βγαλμένα ἀπ' τὸ κουρεῖο. Τὰ πολυποίκιλα δέντρα του ἔχουν ὅλα κάνει περμανάντ καὶ δὲν θὰ ἰδῇς οὔτε μιὰ στιγμή νὰ τσαλακκῶνουν οἱ ζέφυροι τὰ κυματιστὰ δασιὰ φυλλομαλλὰ τους. Τὸ κάθε τι εἶναι ἀρμονία, αἴσθησι, μουσικὴ — στὴν Καλιφόρνια. Καὶ τὸ Λὸς "Αντζελες, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, τὸ Χόλλυγουντ καὶ τὸ Μπεθερλιχίλς, εἶναι ἕνα μπουκέτο στὸν κόρφο τῆς πεντάμορφης. Καὶ δὲν εἶναι μόνο ἡ φύσι πού συναρπάζει, ἀλλὰ κι ὅ,τι στέκεται σὲ κείνο τὸν τόπο πού ἔχει θέλγητρο προσωπικό. Οἱ γυναῖκες πρὸ πάντων, αὐτὲς οἱ μονόκλωνες σὰν κρίνοι γυναῖκες, πού σὲ κανένα μέρος τῆς γῆς δὲν στοιβαχτήκανε τέτοιο μάτσο στοὺς δρόμους, στὰ καφενεῖα, στὰ θέατρα.

"Ενα βῆμα καὶ σκουντουφλᾶς πάνω σὲ ἀστέρια. "Οχι τ' ἀστέρια τὰ γνωστὰ μας ἀπὸ τὰ φίλμς, — αὐτὰ δὲν εἶναι τόσο ἐκθαμβωτικά ἀπὸ κοντὰ, πολλὰ μάλιστα εἶναι καὶ ἀρκετὰ ξεθωριασμένα. "Απὸ ἀβρότητα δὲν θέλω νὰ χαλάσω τὴ μαγεία πού τοὺς δίνει τὸ πανὶ κουτοσμπολεῦοντας πάνω σὲ κάτι πολὺ ἰδιαίτερα μυστικὰ τῆς ὁμορφιάς τους. "Εδῶ ὅμως ἐγὼ ἀναθυμᾶμαι ἐκεῖνα τὰ ὀλοφώτιστα κόρμια, τὰ μαλλιά, τὰ μέτωπα, τὰ δέρματα πού εἶναι ἀ-

πὸ φλοῦδες ὀλόδροσων καρπῶν κι' ἀπὸ ἀχτίδες φεγγαριοῦ πλανημένα. Αὐτὰ τὰ ὀλόχυμα φροῦτα πού κρέμονται ἀπὸ τίς κατάφορτες κλάρες μιᾶς ἀπελπισμένης προσμονῆς, προσμονῆς πού τ' ἀναμαζώνει πατεῖς με πατῶσε ἀπ' ὅλες τίς συμπολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς καὶ τίς κάνει σερβιτόρισες, πωλήτριες, καὶ τίς θάζει νὰ ξεροσταλιάζουν στὰ ποδάρια τους προσμένοντας νὰ περάσει καὶ νὰ τίς προσέξῃ τὸ βασιλόπουλο τοῦ παραμυθιοῦ, ἡ Α.Μ. ὁ κινηματογράφος. Καθεμιά τους εἶναι ἕνα ἐκρηκτικὸ πυροτέχνημα ὁμορφιάς καὶ ὑγείας, πού στριφογυρίζει ἰλιγγιωδῶς στὴ σθεῦρα τῆς ζωῆς, τινάζοντας γύρω σπῖθες καὶ λάμψεις. Κι' ἀνάρωτιέσαι: Πῶς εἶναι δυνατόν τόσο φῶς νὰ περπατᾷ στὸ δρόμο χωρὶς νὰ τυφλώνει τοὺς διαβάτες! Ἀλλὰ ἄς ξανακυτῶ στὸ δρόμο πού φέρνει στὸ Σάν Φραντίσκο.

"Αν τὸ Λὸς "Αντζελες εἶναι τὸ σπῖτι τῆς γαλήνης, τὸ Σάν Φραντίσκο εἶναι τὸ χτίριο τῆς ζωῆς. Μέγα τελώνιο, ὅλο σίδερο, ἄμμος καὶ χάλυβας, γαντζωμένο στὸ ἀνώμαλο δέρμα γκρεμόλων, ἔτοιμο νὰ πέσῃ νὰ πνιγῇ στὸ πέλαγο πού ἀπλώνεται στὰ ποδάρια του. Κι' εἶναι τόσο ἡ ἐνδοτική του τάσι πρὸς τὴν καταστροφὴ, πού ὅταν τὸ ἴδιο λιγοθυμᾷ στὴν ἀπόφασί του νὰ σκοτωθῇ, ἔρχεται καθὼς στὶς ἀρχαῖες τραγωδίες, ἀπὸ μηχανῆς Θεοῦ ἡ γῆς, ἀνοίγει μὲ τριγμὸ τίς μασέλες της καὶ δίνει στὴν πόλι τὴν ἀξιοπρεπὴ τοῦ θανάτου ἀκατάλυτη λύσι. "Εξὶ φορὲς ὁ σεισμός, εἴτε ἡ πύρινη χαίτη τῆς πυρκαϊᾶς, τὴν κατάφαγε μέχρι τὸ κόκκαλο. Κι' ἐξὶ φορὲς τινάχτηκε ἀπὸ τὴ στάχτη τῆς ἄγριος πυράκανθος, κάθε φορὰ λαμπρότερος σὲ δύναμι, σὲ ὁμορφιά, σὲ κακία.

Καὶ καθὼς γίνεται στὴν ψυχὴ τοῦ πολυπαιδεμένου ἀνθρώπου,

— ὅσο βαθύτερος εἶναι ὁ γκρεμὸς ὅπου γκρεμίστηκε ἡ χαρὰ του, τόσο ξεπηδᾷ καὶ πιὸ ἀβυσσαλέα ἡ ἐλπίδα του νὰ ξαναθυμηθῇ, νὰ ζήσει, κι' ἔχει τοῦ τρελλοῦ τὴν ἀποκοτιά, — ὅμοια καὶ τῆς θαλατωμένης τούτης πολιτείας ἡ καρδιά δὲ λέει καμμιὰ φορὰ, ὅστερα ἀπὸ κάθε χαμό, ν' ἀποστραγγίσῃ τὸ αἷμα της κι' ἀληθινὰ ν' ἀποθάνῃ. Παρὰ κατοπινὰ, ἀπ' τὴν καινούργια συφορὰ τινάζεται ξανά καὶ ξανά λαμπερή, ἀστραφτερὰ δοσμένη στὸν ἔρωτα τῆς πείρας, στὴ μανία τοῦ κέρδους, μὲ τὴν ὥς τὰ ἔσχατα ἐγκατάλειψι τοῦ ἀδικημένου. Κι' οὔτε ποτὲ κατακαίει τὰ πάθια της γιὰ νὰ τὰ καθαρῇ, παρὰ ἀντίθετα τὰ φλογίζει, γιὰ νὰ τὰ δείχνῃ γυμνά, μ' ἐπιμονή, νὰ τὰ βλέπουν ὅλοι καὶ νὰ τ' ἀγαποῦν θέλουν δὲ θέλουν.

Τὸ γεγονὸς πὼς τὸ Σάν Φραντίσκο ἀνήκει στὴν Καλιφόρνια εἶναι μιὰ μεθυστικὴ περίπτωσι. "Αν τώρα προσθέσετε σ' αὐτὸ τὸ καθαυτὸ θέμα τῆς γέννησής του καὶ τὸ χρίσμα τῆς μάγισσας μοίρας του πού τὸ ἔφερε νὰ τὸ στεριώσῃ στὴν μπουκαπόρτα τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἀν ἀνοιχτομάτηδες κι' ἀλαφοτοσκιατοὶ ἀκούσετε πάνω στὸ θρεφικὸ τοῦ λίκνο καὶ ψηλαφήσετε τὰ στοιχειωμένα παιδικὰ του χρόνια θὰ καταλάβετε γιατί, ἀκόμα καὶ τώρα πού ἔγινε τὸ δυναμικότερο καὶ μεγαλύτερο λιμάνι τοῦ κόσμου, τὸ νοιώθει νὰ τρέμουν τὰ φτερούγια τῶν ρουθουνίων του.

Θυμᾶται. Διάρκως θυμᾶται. Γι' αὐτὸ κι' ἐσύ, ταξιδιώτῃ, πού ἀδιάφορος τὸ σεργιανίζεις, δὲν γίνεται καθὼς τὸ περπατᾷς νὰ μὴν ἀκούς νὰ ἔρχονται πίσω σου τὰ βήματα τοῦ Χτῆς καὶ νὰ σ' ἀκολουθοῦνε πάνω στὰ ὑγρά πλανόστρωτα μὲ λαστιχένια παπούτσια σὰν τοὺς δολοφόνους, καὶ νὰ σὲ παραμονεύουν σὲ κάθε γωνιά γιὰ νὰ σοῦ μπῆξουν τὸ στί-

λέτο της φλογερής του μνήμης.

Τὸ Σάν Φραντζίσκο ξεχωρίζει παντοκρατορικά ἀπ' ὅλες τις πόλεις τῆς Ἀμερικῆς. Σκέπτεται, φανερώνεται καὶ αἰσθάνεται σχεδὸν ἀντιαμερικανικά. "Ἄν κ' εἶναι ἡ καλύτερη πόλι τῆς Συμπολιτείας, δὲν προσπαθεῖ, οὔτε κ' ἐνδιαφέρεται νὰ γίνη ἡ πιὸ μεγάλη. Ἀντιπαθεῖ σχεδὸν τὴν ἐπέκτασι. Εἶναι μάλιστα τόσο πυκνοκατοικημένη, πού γιὰ νὰ χτιστῇ κάτι καινούργιο πρέπει ἀναγκαστικά νὰ γκρεμιστῇ κάτι

παλιό. Ἀντιδρᾷ σάν Εὐρωπαῖος μπλαζέ σὲ κάθε νεωτερισμό. Κι' ἐνῶ πρόθυμα ἀγκαλιάζει τὴν πρόοδο, σιχαίνεται τὸ νεοπλουτισμό. Βαθιά μέσα στὴν καρδιά του εἶναι ἀκόμα γκαζοφώτιστο, τοῦ ἀρέσει ἡ γαλαξίασπηρ τρεμάμενη φλόγα τῶν φαναριῶν. Μακριὰ ἀπὸ τὸ νὰ κρύβῃ τὸ ἐνοχο παρελθὸν καὶ τις ντροπές του, ἔχει σὲ φαρδιές ταμπέλλες φωτοτυπημένο τὸ ποινικό του μητρώο, πού δὲν καταδέχεται νὰ τὸ ξεχάσῃ.

II

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Νεῖλος

Τὸ ἄθροισμα ὅλων τῶν σιγμῶν τῆς Αἰγύπτου εἶναι μέσα σ' αὐτόν. Αἴγυπτος θὰ πῇ Νεῖλος. Νεῖλος θὰ πῇ ἔρημος. Δίχως αὐτὴ ὁ Νεῖλος θὰ ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἀρχιτέκτονες τῆς φύσης. Ἐξ αἰτίας τῆς ὁμῶς εἶναι ὁ μοναδικός. Ὁ μέγας ποταμὸς τῆς ἐργασιᾶς. Γιὰ τὸν ἔρωτα τούτης τῆς πεντάμορφης ἰσοβίτισσας παράτησε τις ὑψηλές του φιλοδοξίες κ' ἦρθε μετανάστης χαμᾶλης ὡς τὴν καρδιά τῆς Ἀθῆσυνίας κ' ἀπὸ ἑκατομμύρια χρόνια ἴσαμε τώρα, δίχως νὰ σβήνῃ ποτὲ τὸ πάθος του, ἔρχεται κ' ἀντλεῖ τὴ λάσπη τῆς θροφῆς γιὰ τὰ ξεραμένα φρύγανα-σπλάχνα τούτης τῆς φυλακισμένης. Καὶ τὴν κουβαλᾷ καθημερινὰ μέσα στὰ ὕγρα του κοιτάσματα λευγες κ' ὀργιές, πού θέλει

μῆνες κανεὶς νὰ τις μετρήσῃ. Καὶ τὸ νερὸ θολώνει ἀπὸ τὸ μόχθο καὶ τὰ σύρτα φέρτα τῆς δουλειᾶς. Δὲν εἶναι μόνο πού τὴν ἔθρεψε ὁ Νεῖλος τὴν ἔρημο, εἶναι καὶ πού τὴν ἀγάπησε. Κι' ἔβαλε ἐξ αἰτίας τοῦ ἔρωτά του σὲ κάθε κίνηση ἀγάπης ἕνα νάνο θαυμαστοποιὸ μὲ μικρὰ μάτια θεοῦ, καὶ σὲ κάθε ἐξομολόγησι μιά μάγισσα μὲ τὸ ραβδί στὸ χέρι. Χτυπάει τὴν ἄμμο καὶ σκάει σὰ ρόδι. Καὶ πηδᾷ οἱ παραμυθένιες φιγοῦρες τὴν ὀργιαστικὴ βλάστηση στὴν ἀγκαλιά καὶ τὴν ἐξωτική ὁμορφιά στὰ μάγουλα. Μεταβάλλει σὲ πλούσια καρπερὰ χῶματα τ' ἀπὸ ἄργιλλο κρέατά της, καὶπραματευτῆς τῆς δίνει τὸ βιὸς μὲ τὸ καντάρι, καὶ λεβέντης τὴν ἀναγκάζει ν' ἀνασάει σὰ γῆς, καὶ θέλει δὲ θέλει νὰ

κινηθῇ ξανὰ πυρακτωμένο τὸ αἷμα στὶς ἀμμόπηχτες φλέβες τῆς. Πεντακόσια ὀγδόντα ἑκατομμύρια κυβικά λάσπη τῆς κουβαλᾷ τὸ χρόνο. Τὰ τρία μεγάλα φράγματα τιθασεύουν τὴ δύναμὶ του. Τὸ πρῶτο στοὺς παραδείσιους κήπους τοῦ Ἀλλάχ μ' ἑκατὸ εἴκοσι μιά πόρτες, πού κανονίζουν τὴ ροή του. Τὸ δεύτερο στὸ Φαγιούμ. Τὸ τρίτο, πού εἶναι καὶ τὸ μεγαλειωδέστερο, στὸ Ἀσουάν.

Ὁ Νεῖλος, μ' ὅλα τὰ λεκιασμένα ἀπὸ λάσπη ροῦχα του, εἶναι γόνις. "Οποῖαν ὥρα κ' ἂν τὸν ἀντικρύσεις, ἔχει πάντα κάτι νὰ σοῦ πῇ. Μόνιμη συντροφιά καὶ παρηγοριά του σὲ ὅλο τὸ μακρὸς τῆς σκληρῆς του πορείας ἔχει τις χουρμαδιές, τις μπανάνες, τις συκομουριές καὶ κάτι ἄλλα σκεφτικά, λυγισμένα δέντρα, μὲ τὰ μαλλιά μπρουμυτισμένα στὸ νερὸ, ἔτοιμα νὰ λουστοῦν, κ' ἄλλα μύρια ὅσα χαμηλὰ κ' ἀψηλὰ τοιχώματα ἀπὸ πράσινο φράχτες.

Ξέστηθος, πλατὺς, παλληκάρης, ἡλιοψημένος, προχωρεῖ τόσο ἀργά, πού δείχνει ἀσάλευτος μέσα στὶς φαρδιές του κοίτες, μὲ φλέβες, μὲ ἀρτηρίες γεμάτες αἷμα ζωῆς, πού διαποτίζουν ὅσο παίρνει τὸ μάτι σου κρυφὰ καὶ φανερά στὶς κοιλάδες. Βουβάλια μαῦρα, μὲ χοντρές κοιλιές, ποδισμένα ὡς πὴ ράχη στὸ νερὸ, μὲ ἀνθρώπινα μελαγχολικά μάτια, εἶναι τὸ πιὸ συνηθισμένο θέαμα στὴ ροῦτίνα ἀπὸ τὰ καθημερινὰ του μεροκάματα. Κι' ἀκόμη, στὶς ὄχθες του καθρεφτίζονται σειρές ἀπὸ γκαμήλες, πού παρ' ὅλη τους τὴν καμπούρα, δὲν ἔχουνε διόλου τὸ ὕφος τῆς γελοιοτήτας. Σάν κυρίες ἀργόπατοῦσες, ψηλοβλεποῦσες, μὲ ρυθμικὸ βῆμα πορευόμενες σὲ ἱ-

σια γραμμὴ, ἀντικαθρεφτίζονε μέσα στὸ νερὸ τὸ εἰδωλὸ τους μὲ κάθε λεπτομέρεια, καὶ χρωματικὴ ἀκόμα. Φελάχες, Βεδουῖνες, Νουβιανές, σταρᾶτες, καθαρομελάχροινες, μαῦρες στὰ μαῦρα ντυμένες, μὲ σχιστὰ τραχηλικά μάτια καὶ βαρεῖα μακιγιαρισμένα βλέφαρα, μὲ μισοσκεπασμένα πρόσωπα ἀπὸ ἕνα διχτυωτὸ βέλο πού τὸ συγκρατεῖ μιά λουρίδα στενὴ πέφτοντας πάνω στὸν καταρράχτη τῆς μύτης καὶ πιάνεται ἀπὸ ἕνα καρουλάκι κίτρινο πού μπορεῖ νᾶναι χρυσοῦ ἢ ξύλο θαμμένο ἢ ἀσημένιο. Κι' ὅταν βαδίζουν αὐτὲς οἱ γυναῖκες μὲ τις πολύπτυχες ὡς τὰ νύχια καλύπτρες, κ' ὅταν θαστᾶνε ἰσόρροπα τὴ χοντρή στάμνα στὸ κεφάλι τους, κ' ὅταν κάθωνται αὐτὲς οἱ πένθιμες μοῖρες, εἶναι μιά σπαραχτικὴ κραυγὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία μάταια ζητᾷς νὰ γλυτώσῃς.

Βάρκες, θαποράκια, θρίκια πλατσομούτσουνα, μαοῦνες μὲ πλαδαρές κοιλιές, βουλιαγμένες σχεδὸν ἀπὸ τὸ φόρτο τῆς πραγματείας, ἄσπρα γοργοπλευρούμενα τρεχαντήρια, ὀρθὰ μονοκάταρτα, εὐαίσθητα στὸν ψῆθο τοῦ ἀγέρα, γλιστροῦνε σὰ νὰ χορεύουν, ἀκολουθώντας ζιγκ-ζᾶγκ τὸ ρέμα τοῦ ποταμοῦ μὲ φουσκωμένο μπροστὰ τὸ πανί, πού ἡ ποιητικὴ παράδοση τὸ μολογᾷ γιὰ πέπλο τῆς "Ισίδας. Φαίνεται πὼς τὸν παλιὸ καιρὸ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο κ' ἡ Θεὰ ἀνέμιζε τὸ πέπλο τῆς γιὰ νὰ κατεβαῖνῃ γρηγορότερα νὰ μαζεῦῃ σάν τὴ Μήδεια τὰ σκόρπια κομματιασμένα μέλη τοῦ "Οσίρι. Κι' ἀκόμα, κοπάδια ἄσπροι μικροὶ ἑρωδιοὶ, καὶ καλάμια καὶ μοῦσκα καὶ χρώματα. Προπάντων χρώματα. Γιατὶ τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ εἶναι γυάλι κ' ἡ λάσπη ὅταν θρίσκει

οτή διαφανέστερή της διάθεση, ἀφίνει κάτω από την ἐπιφάνεια ἓνα στρώμα σάν ἀπὸ ὑδράργυρο καὶ τότες τὸ ποτάμι γίνεται ἕνας μαγικός, φιδίσιος, μακρόσυρτος, καταπληχτικός καθρέφτης.

Μὲ τὸ γέριμα τοῦ ἡλίου ἢ μὲ τὸ πρωτόθαλμά του ξετυλίγεται πάνω σὲ ὅλη τὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ ἓνα τεράστιο τόπι μουσελίνα, ποὺ τὰ χρώματά της προβάλλουν διαδοχικά, στὴν ἀρχὴ μὲ τὴν ἀπόχρωση τοῦ γλαυκόγκριζου ἀνοιχτοῦ ποὺ ξεθωριάζει ὡς τὸ πράσινο νῆλ, ποὺ κι' αὐτό, ὅσο προχωράει, δανείζεται ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα ροζ ἀνταύγειες, τὶς ἐξαφανίζει, τὶς ἐμφανίζει, τὶς ὠχραίνει, τὶς δυναμώνει, τὶς μπερ-

δεύει μὲ μῶβ, τὶς ἀκουμπᾷ ὡς τὸ μάγουλο τοῦ κόκκινου χωρὶς νὰ τὸ πολυαγγίξη, καὶ τὶς ξεδιπλώνει στὴν ἀπέναντη ὄχθη, φκιάχνοντας ἔτσι ἓνα ὁπάλινο ἀμφίβολο γλαυκοκίτρινο χρῶμα. Κι' ἐνῶ εἶναι θράδυ, ὅχτῳ ἢ ὥρα, μὴ ποτε ὡς μέσα στὸ θαθὺ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ θλέπης κάθετα τὰ εἰδῶλα καὶ τὰ χρώματα. Καὶ ὅχι μόνον αὐτά, ἀλλὰ καὶ κάθε λεπτομέρεια ἀπὸ τὶς κίτρινες καὶ τὶς κόκκινες θαφές ποὺ ἔχουν τὰ ξύλινα σκαριά τῆς θάρκας. Καὶ σπάει γυαλί τὸ νερὸ στὸ κουπί. Κι' ὁ θαρκάρης, σάν ἐκεῖνο τὸν ἄλλο θαρκάρη τοῦ Βόλγα, τραγουδάει. Πόσο ὅμως διαφορετικά! Πόσο πιὸ ρηχὰ καὶ πόσο πιὸ λυπητερά!

Εἷς κύριος μπαίνει σ' ἓνα κατάστημα δίσκων καὶ ἀποτείνεται στὴ νέα ὑπάλληλο ποὺ ἡ καλλονὴ της γεμίζει τὴν αἴθουσα.

—Μπορῶ νὰ δῶ τοὺς καινούργιους δίσκους τοῦ Μπάχ;

Καὶ ἡ δεσποινίς:

—Τίνας Μπάχ, κύριε; τοῦ "Οφφεν ἢ τοῦ "Ιωάννη Σεβαστιανοῦ;

A. M.

Οἱ συγγενεῖς ἔχουν μαζευτῇ στὸ γραφεῖο τοῦ συμβολαιογράφου καὶ μὲ ἀγωνία περιμένουν νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἀνάγνωσι τῆς διαθήκης τοῦ θείου Τσάρλς. Ὁ συμβολαιογράφος διαβάει: "Ἐχον σῶας τὰς φρένας μου, ἐξόδεσα γιὰ λογαριασμό μου ὅλη μου τὴν περιουσία.

ΤΟ ΝΗΣΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΡΔΙΑ

Τοῦ

ΣΤΑΤΡΟΥ ΜΑΝΕΣΗ

Γυρίζοντας τὸ εἰδυλλιακὸ νησί τῆς "Αφροδίτης εἶναι σάν νὰ κάνης ἓνα φανταστικὸ ταξίδι σ' ὅλους τοὺς τόπους καὶ σ' ὅλους τοὺς καιροὺς τῆς Μεσογείου — τῆς μάνας αὐτῆς τῶν πρώτων καὶ μεγαλύτερων πολιτισμῶν τῆς Γῆς.

Κάθε γωνιὰ ἔμπνᾷ καὶ μιὰν ἱστορικὴ ἀνάμνησι: ἀπὸ τὸ ξεκίνημα τῆς νεολιθικῆς προσπάθειας ὡς τὸ κορύφωμα τῆς ἑλληνικῆς κλασσικῆς ἀρμονίας, τῆς ὁργανωμένης ρωμαϊκῆς ὠφελιμοκρατίας, τῆς βυζαντινῆς χριστιανικῆς μυστικοπάθειας, τῆς ἐπιδεικτικῆς καὶ ὠραιόπαθης φράγκικῆς ὑπουλοκρατίας καὶ τῆς ἀνατολικῆς γραφικῆς μοιρολατρίας — γιὰ νὰ μὴν ἀναφέρωμε τὰ ἀμαυρωμένα Αἰγυπτιακά, Φοινικικά καὶ Περσικά περάσματα.

Κι' ὅλο τὸ νησί, ἓνα λεύκωμα ποὺ ξεφυλλίζοντας το μεταφέρεισαι κινηματογραφικά ἀπὸ τὴν μιὰ ἄκρη τῆς Μεσογείου ὡς τὴν ἄλλη.

"Ἄς ξεκινήσωμε τυχαία ἀπὸ τὴ Λεμεσό, τὸ λιμάνι ὅπου μᾶς ἐβγαλε τὸ καράβι μας. "Ἐνᾷ λιμάνι οἰκίει, ἔξιστό, μὲ ζωερὴ κίνησι, μὲ θαλασσοψυμένους ζωντανούς ἀνθρώπους, χαρούμενους καὶ φλύαρους σάν τοῦ Πειραιᾶ νὰ ποῦμε.

Τὸ λεωφορεῖο ποὺ μᾶς πῆρε γιὰ νὰ μᾶς μεταφέρῃ στὸ Τρόδος, τὸν κυπριακὸ "Ολυμπο, βουίζει ἀπὸ τὶς μεγαλόφωνες συζητήσεις, τὰ πειράγματα καὶ τὰ γέλια τῶν ἐπιβατῶν του, καλῶρα σάν καὶ κείνο ποὺ μᾶς πάει στὴν Πεντέλη ἢ τὴν Βάρκιζα.

Περνάμε ἀπὸ μιὰ περιοχὴ μὲ ἀραιὴ βλάστησι ἀπὸ ἀγκαθατοὺς μικροθάνους καὶ λιγοστὸ ἀναιμικὸ χορτάρι, κάτω ἀπὸ ἓνα δάσος ἀπὸ μουντὲς σκυθρωπὲς χαρουπιές ποὺ

τὶς θρέφει, θαρρεῖς, ἡ αὐγουστιάτικη πύρα σάν σαῦρες — κάτι ποὺ θυμίζει βορειοαφρικανικὴ γῆ.

Προχωρώντας, τὸ τοπίο γίνεται πιὸ χαρούμενο. Μικρόλοφοι μὲ ἐκρέμαστους γαλαζόγκριζους θράχους σὲ ζωερὴ ἀντίθεσι μὲ τὸ κοκκινόχωμα καὶ τὴν πρασινάδα τῶν κλημάτων. "Ἐδῶ καὶ κεῖ λαγκαδιές μὲ ροδοδάφνες καὶ τραγουδιστὰ παιχνιδάρικα νερά θυμίζουν λιτότητα ἀττικού τοπίου.

Καθὼς ἀνηφορίζομε, ἡ ἀτμόσφαιρα δροσίζει καὶ πεῦκα μικρά στὴν ἀρχὴ, μεγάλα πιὸ πέρα, μᾶς κρύβουν τὶς κορδέλλες τοῦ δρόμου καὶ τὰ χωριὰ τῶν πλαγιῶν. Τυπικὰ ἑλληνικὰ χωριὰ μὲ τὰ κεντρικά καφενεῖα γύρω ἀπὸ κάποιο μεγάλο πλατάνι ἢ λεύκα. Χτυπητὰ ἀνάμεσά τους, σάν νιοφερμένοι ὁμογενεῖς ἀπὸ τὴν "Αμερικὴ, ξεχωρίζουν ὁ ἀστυνομικὸς σταθμὸς καὶ τὸ ταχυδρομικὸ γραφεῖο, μὲ τὰ κόκκινα τοῦβλα τους. "Ανηφορίζοντας στὶς Πλάτρες, θέρετρο μὲ πολυτελὴ ξενοδοχεῖα καὶ μοντέρνα κέντρα καὶ ἐπαυλεῖς χαμένα σ' ἓνα ὀργιώδες πράσινο, νομίζεις πὼς ἔπεσες ξαφνικά στὴν καρδιά τῆς Κηφισιάς.

Στὰ ὀρεινότερα χωριὰ, Πρόδρομο καὶ Πεδουλά, σὲ ὑψόμετρο πάνω ἀπὸ χίλια μέτρα, μὲ τὶς τσίγκινες στέγες ἢ σκεπασμένες μὲ μαῦρες πλάκες ἢ κοκκινόχωμα μὲ κλαδιά, καὶ δόλογυρα τὰ λαβεντόκορμα ρόμπολα καὶ τὰ ἐλάτια, ποὺ ἔρχονται σὲ ἀντίθεσι μὲ τὶς λεπτόκορμες μηλιές καὶ κερασσιές στὸ περίγυρο τῶν σπιτιῶν, θυμάσαι τὶς κορφές τοῦ Γράμμου καὶ τοῦ Σμόλικα. "Ὡς καὶ τὸ χιόνι στὰ μέρη τοῦτα καὶ στὴν ψηλότερη κορυφὴ (2.150), τὴ Χιονί-

στρα, έρχεται νωρίς και άργει να φύγει —τό Μάη, τακτικά— και τὰ θερολάπια είναι άγρια, καθώς τὰ έξισα, και οι άντάρεις άσώκωτες και τὸ κρύο χοντρό.

Έχομε περάσει πενήντα μίλλια, και κατηφορίζομε από τὸν Πεδουλά ζωμένο από τις άτέλειωτες κερασιές, τις σκαρφαλωμένες σὲ σκάλες τῆς πλαγιάς ἢ κατηφορισμένες ως τὴν θαθειά λαγκαδιά όπου μουγκρίζει γοργοπηδώντας ὁ Σέτραχος — και ὁ νοὺς μας τρέχει στὰ Βοδενά.

Άτέλειωτες κορδέλλες μας ξετυλίγουν γυμνοὺς γκρεμνοὺς ἢ πλουμισμένους με σουμάκια κλημάτων πὺ μόλις κρατιοῦνται στὴ χάλαιρη γῆ. Τὰ χωριά Μουτουλάς, Καλοπαναγιώτης με τὰ ισματικά τους νερά, κολυμποῦν κι' αὐτὰ στὶς κερασιές και οι αὐλές τους σκεπάζονται από τις πράσινες ποδιές τῶν κληματαριῶν —πολὺ συνηθισμένο ἄλλωστε σὲ ὅλο τὸ νησί— πὺ καθεμιὰ σηκώνει ἑκατὸ - διακόσιες ὀκάδες κόκκινα χοντρόρωγα σταφύλια.

Καθὼς κατηφορίζομε πρὸς τὸν κάμπο τῆς Λευκωσίας, τὸ τοπίο ἡμερεῖται. Ρηχὲς ρεματιές με ἀκονιζίες και ἄλλα ὕδροχαρῆ, ἀραιὰ ἀνεμογερμένα πεῦκα και ἀνετες πλαγιές με νεανικὲς ἐλιές μας ξαναφέρνουν στὴν Ἀττική. Κίτρινα σπάρτα πλουμίζουν τις ριζοβραχιές και τὰ ἀκροβούνια.

Περνάοντας από τὴν Λεύκα, με τὴν έντονη παρουσία τοῦ τούρκικου στοιχείου, μεθὰς, τὴν ἀνοιξι, από τὸ διάχυτο ἄρωμα τοῦ ἀνθισμένου πορτοκαλέωνα — Κρήτη και Σικελία.

Άποκεῖ και πέρα ὁ ξανθοκίτρινος ἀνοιχτὸς κάμπος τῆς Μεσοαρίας θυμίζει τὴ μονοτονία τοῦ θεσσαλικοῦ. Έκατὸ μίλλια από τὴν Λεμεσό πὺ ξεκινήσαμε και πόση ποικιλία!

Βορεινά, ἡ περιοχή τῆς Κυρήνειας, τοῦ ἀσπρου κυκλαδικοῦ λιμανιοῦ με τὸ μεσαιωνικὸ κάστρο, είναι πνιγμένη στὶς πορτοκαλιές, τὰ πεῦκα και τὰ νερά.

Άν από τὸ Τρόδος τραβήξωμε κατὰ τὸ μοναστήρι τοῦ Κύκκου με κατεύθυνσι τὴν Πάφο, θὰ περάσωμε από τοὺς ροδῶνες τοῦ μοναστηριοῦ πὺ φτιάχνουν τὸ φημισμένο ἄνθονερο, πλαγιές κατάφυτες με τὸ σουμά-

κι τὸ δεσικὸ και θὰ χυθοῦμε σὲ ἕνα μαγευτικὸ φαράγγι θαυτοπράσινο ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν κέδρων τοῦ Λιβάνου, θὰ νόμιζες, καθώς συνταιριάζει τὸ δουνίσιο περίγυρο.

Τὰ «κрасοχώρια» στὴν Πάφο, περριφρονώντας κάθε ἄλλο φυτὸ, ἔχουν ντύσει τοὺς λόφους και τὰ βουνά τους μέχρι κατάκορφα με τὰ κλήματα τῶν ὀνομαστῶν κρασιῶν τους — χωριά θαρρεῖς, τοῦ κοιμισμένου λιονταριοῦ - Βεζούβιου, πὺ ἀφίνονται στὰ χάδια ἀνίδεων παιδιῶν...

Κάνοντας ἕνα πῆδημα ἑκατὸ μιλίων, γιὰ τὸ - γιὰ τὸ, περνὰς από τὴ Λάρνακα με τὴ διπλὴ σειρά τῶν τετραπῶνλων φοινικόδενδρων τῆς προκυμαίας τῆς.

Τριάντα μίλλια μακρύτερα, περνὰς τὸ Βαρῶσι, τὴ Νέα Ἀμμόχωστο — καινούργια πόλι με ἐμφάνισι και ἀνέσεις τυπικὰ δυτικές, γιὰ νὰ βρεθῆς λίγο παρακάτω, σὲ μιὰ γραφικώτατη ἀνατολίτικη πόλι κλεισμένη μέσα στὸ φημισμένο ἐνετικὸ της κάστρο — τὴν παλιὰ Φαυαγκούστα - Ἀμμόχωστο.

Τὴν ποικιλία τῆς βλαστήσεως συνοδεῖ ἡ πολυμορφία τῆς Κυπριακῆς γῆς, πὺ ξετυλίγεται σ' ὅλα τὰ σκαλοπάτια τῆς χρωματικῆς κλίμακας. Ἀρχίζοντας από τὸ γαλακτοχρῶμο γῦφο και τὸ μάρμαρο, σκουραίνει στὸ ἀσπροκίτρινο σάθρο πούρι, δυναμώνει στὸ καστανό,

γίνεται έντονα κόκκινο στὸ κεραμιδόχρωμα, θαμπώνει στὸ μπλᾶδο γρανιτόβραχο, πέφτει στὸ γόνιμο μαυρόχρωμα και ἀποθεώνεται στὸ πράσινο, κάτω από ἕνα διάπυρο Ἀφρικανικὸ ἢ μωτραμένο Ἀλπικὸ οὐρανὸ, με πλαίσιο μιὰ θάλασσα χαδιάρα και βίαιη —μὰ πάντα γαλανή— τραγουδίστρα και μοιρολογίστρα και ἄστατη, σὰν τὴν κόρη τῆς Ἀφροδίτης...

☆

Ὁ ἔρευνητῆς τῆς προϊστορίας θὰ σταματήσει στὰ θεμέλια νεολιθικῶν σπιτιῶν και τάφων στὴ Χοιροκίτια τῆς Λάρνακας, στὴν Ἐρήμη τῆς Λεμεσοῦ και στὴν Ἐγκωμη τῆς Ἀμμοχώστου, και στὸ μουσεῖο τῆς Λευκωσίας γιὰ τ' ἀντικείμενα τῆς καθημερινῆς τους ζωῆς — σταμνιά και ἀγγεῖα σὲ μιὰ ἀφελῆ προσπάθεια καλαίσθητης ἐμφάνισης, ἐρ-

γαλεῖα πρωτόγονα κάθε λογῆς. Θὰ ἐπισκεφθῇ ἀκόμα τοὺς θαλάμους Μυκηναϊκῶν τάφους «τῶν βασιλέων» στὴν Πάφο. Ὁ περιερασθῇ μετ' ἐλαγχολία πῆλινα ὁμοιώματα παλιῶν πιστῶν ἀφιερωτῶν, πὺ θυμίζουν Αἰγυπτιακὴ ἀκαμψία, Ἀσσυριακὴ και Περσικὴς τιάρεις κι' ἀμφίσεις.

Θὰ τὸν πᾶνε οι χωρικοὶ σὲ «σπηλιούς», παμπάλαια κοινοτάφια πὺ εἶναι γεμάτα τὸ νησί. Ὀλόκληροι τέτιοι τάφοι ἀτόφιοι με τὸ χῶμα, τὰ κόκκαλα και τὰ ἀγγεῖα τους ἔχουν μεταφερθῇ στὰ ὑπόγεια τοῦ μουσεῖο τῆς Λευκωσίας.

Ὁ ἑλληνολάτρης ἔχει νὰ σταθῇ προσκυνητῇ, σὲ πολλὰ μέρη. —Στὴν ἱερὰ Πάφο πρῶτα —Κούκλια σήμερα — πὺ ἡ ἴδρυσί τῆς ἀνάγεται στὸν δωδεκατο αἰῶνα π.Χ. Ἐδῶ ἔνας ἐνδοξος βασιλιάς τῆς, ὁ Κινύρας, ἔχτισε τὸν φημισμένο ναὸ τῆς Ἀφροδίτης κι' εἶναι γνωστὸς από τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου ὡς δωρητῆς ἑνὸς ἀριστουργηματικῆς διακοσμημένου θώρακα στὸν ἀρχηγὸ τῶν Ἀχαιῶν Ἀγαμέμνονα.

Ἐδῶ ἀποβιβάζονται οι χιλιάδες τῶν προσκυνητῶν από κάθε λιμάνι τῆς Μεσογείου και περνώντας από τὴν μυρτοστόλιστη ἱερὰ ὁδὸ πῆγαιναν στὸ κοινὸ ἱερὸ τῶν Κυπρίων γιὰ νὰ προσφέρουν θυμιάματα ἀντὶ σφαιγίων στὴν ἀγαπημένη τους θεά.

Παρακεῖ στὸ Κούριο, πὺ ἔχτισεν ἕνας γιὸς τοῦ Κινύρα, ἕνα στάδιο και μερικὰ ἱερὰ εἶναι ὅτι ἀπομένει στὴν ἀκρόπολι τῆς ἐνδοξῆς πόλης πὺ κάποτε ἐδέσποζε σ' ὅλο τὸ νησί και βρισκόταν στὴ μεγάλη τῆς ἀκμῇ τὸν πέμπτο αἰῶνα π.Χ.

Στὴ Σαλαμίνα, κοντὰ στὴν Ἀμμόχωστο, πὺ τὴν ἔχτισε ὁ Τεύκρος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σαλαμίνιου Αἰάντα τοῦ ἥρωα τῆς Τροίας, σώζονται μερικὰ θεμέλια τῆς μεγαλυτέρας ἀγορᾶς τοῦ ἀρχαίου κόσμου, μετὰ τῆς Ρώμης, πάνω από 200 μ. μακρὸς και 70 πλάτος.

Απὸ τὸ Κίτιο πὺ πάνω τοῦ χτίστηκε ἡ σημερινὴ Λάρνακα και στὸ πρῶτο ἀρχαιολογικὸ ὑπόστυρωμα θαφτήκαν οι ἀναμνήσεις τῆς ἀρχαιότερης ἀποικίας τῶν Φοινικῶν, λίγες κολῶνες μένουν γιὰ νὰ θυμίζουν τὴν πατρίδα τοῦ φιλόσοφου Ζήνωνα και τὸν τόπο πὺ ἀποχαιρέτη-

σε πεθαίνοντας (449 π.Χ.) ὁ νικητῆς τοῦ Περσικοῦ στόλου Κίμωνας.

Στοῦ Σόλους, κοντὰ στὸ Ξερό, πὺ τὸνομά τοῦ τῶδωκε ὁ βασιλιάς τῆς ἐνδοξῆς πόλεως Αἰτίειας Φιλόκυπρος γιὰ νὰ τιμῇ τὸν ἐπίσημο ξένον τοῦ Σόλωνα, κάποιο θέατρο με συλημένα τὰ μαρμάρινα καθίσματα γύρω από τὴν δουτὴ ὀρχήστρα, μάταια περιμένει τοὺς ὑποκριτῆς στὴν χορταριασμένη σκηνὴ τοῦ...

Ὁ θαυμαστῆς τοῦ Ρωμαϊκοῦ ὠφελισμοῦ θὰ βρῇ σὲ κάποια διτρίνα τοῦ μουσεῖο τῆς Λευκωσίας ἕνα ζευγίτι, κάποιο σκηνὴ και ἀκατέργαστο μετάλλευμα και δοκάρη γαλαρίας από τὰ μεταλλεῖα χαλκοῦ τοῦ νησιοῦ, ἀπέναντι σ' ἕνα ὀλοτοῦ χαλκίνο ἀπαστράπττον ὑπερφυστικὸ Σεπτίμιου Σεβήρου. —Γιὰ νὰ μὴ θυμηθοῦμε τοὺς ἀτέλειωτους σωροὺς μεταλλευτικῆς «σκωρίας» στὸ Μαυροβούνη, στὴ Σκουργιώτισσα και σὲ πολλὰ ἄλλα μέρη τοῦ νησιοῦ. Ἡ τελευταία ὑπολογίζεται πὺς θάχη ὀχι λιγώτερο από ἑξὶ ἑκατομμύρια τόνους χαλκοῦχο μετάλλευμα.

Ὁ προσκυνητῆς τῆς Βυζαντινῆς χριστιανωσύνης θὰ γυρίσῃ πλῆθος μοναστηριῶν με παλιὰ ἀριστοτεχνικὰ ξυλόγλυπτα τέμπλα και σταυροὺς και εἰκόνες κι' ἀλλεπάλληλα κελλιά, και φορτωμένα με πλῆθος γραφικῶν παραδόσεων γιὰ τὴν ἱδρυση και τὴ ζωὴ τοῦς.

Πρῶτῃ ἔρχεται στὴ λατρεία ἡ παρηγορήτρα τοῦ πόνου τῆς σκλαβιάς Παναγία με τις ἀμέτρητες προσωνυμίες, ὅπως και στὴν Ἑλλάδα. Ἡ Παναγία τοῦ Κύκκου σὲ μιὰ μαγευτικὴ κατάφυτη κορφὴ τοῦ Τρόδου (πάνω από 1300 μέτρα ψηλὰ) εἶναι τὸ παλαιότερο ἴσως μοναστήρι τοῦ νησιοῦ και χτίστηκε τὸν ἐνδέκατο αἰῶνα, με τὴν βοήθεια τοῦ αὐτοκράτορα Ἀλεξίου Κομνηνοῦ. Αὐτὸς δώρησε και μιὰ από τις τρεῖς εἰκόνες τῆς Παναγίας πὺ φέρονται ζωγραφισμένες από τὸ χέρι τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκά. Τὸ πλουσιώτερο μοναστήρι και τὸ σεβαστότερο προσκύνημα τοῦ νησοῦ και μάλιστα κατὰ τὴν ἐδδομάδα τοῦ Πάσχα, ὁπότε φιλοξενεῖ στὰ κελλιά τοῦ πλῆθος κόσμου από ὁ-

λο τὸ νησί καὶ ἀπ' τὸ ἐξωτερικὸ ἀκόμα: Μέση Ἀνατολὴ καὶ Ἀφρική.

Ὁ ἱστορικὸς κι' αἰσθητικὸς τῆς Φραγκοκρατίας θὰ βρῇ στὴν Ἀμμόχωστο τὸ περιγύρο μιάς ὁλόκληρης μεσαιωνικῆς πόλεως (τοῦ 15ου αἰώνα)—κάστρο μὲ τὴν ἀπόρρητη πύλη, τὰ χοντρά τεῖχη μὲ τὶς πολεμίστρες καὶ τοὺς ὀγκώδεις πύργους, ὅπου πλανιέται ἡ ζηλότυπη σκιά τοῦ βασανισμένου σαιξπηρικοῦ Ὁθέλλου. Καὶ μέσα στὴν πόλι, τὶς ἀνέρες δαντελλωτὲς λόγχες τῶν γοτθικῶν ναῶν τοῦ Ἁγίου Νικολάου (τζαμί τῆς Ἀγίας Σοφίας σήμερα), κλπ., πᾶν ἀπὸ ἐρειπωμένων τοίχους καὶ ἀψίδες, καὶ χαλάσματα ἀνακτόρων.

Ἄλλος μεγάλος καθολικὸς ναὸς ποὺ ἔγινε τζαμί κι' ἀκούει στὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Σοφίας, δρίσκεται, ἀργὸς πιά, στὴ Λευκωσία. Κι' αὕτη εἶναι ἡ χαρακτηριστικὴ μοῖρα τῶν ναῶν τῆς Κύπρου. Τοὺς διωγμένους Φράγκους διαδέχονται οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες κι' αὐτοὺς οἱ νέοι κατακτητὲς μουσουλμᾶνοι. Ἔτσι, στὸν ἴδιο χώρο ὑμνήθηκε καὶ ὑμνεῖται ὁ Ὑψίστος Ἕλληνικά, λατινικά, ἀραβικά.

Στὸ Πέλλα - Παῖς κοντὰ στὴν Κυρήνεια ὑπάρχουν τὰ εἰρήπια τοῦ ὠραιότερου γοτθικοῦ μεσαιωνικοῦ μοναστηριοῦ τοῦ νησιοῦ (τοῦ 13ου αἰώνα).

Στὸ σκυθρωπὸ κάστρο ποὺ δεσπόζει στὸ γραφικὸ λιμανάκι τῆς Κυρήνειας ἀναπαύονται οἱ ἀναμνήσεις τῶν Λουζινιάν τοῦ 12ου αἰώνα).

Τὸ σύντομο πέρασμα τοῦ Ριχάρδου τοῦ Λεοντόκαρδου (1191) πλανιέται στοὺς ὑπόγειους θόλους τοῦ κάστρου τῆς Λεμεσοῦ, καὶ τῶν ἱπποτῶν τοῦ Τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ στὸν τριώροφο πύργο (ὑψους 25 μέτρων μὲ τοίχους πᾶχους τριῶν), στὸ Κολότσι, κοντὰ στὴν Πάφο (τοῦ 15ου αἰώνα).

Ὁ ρομαντικὸς νοσταλγὸς τῆς λαγγεμένης Ἀνατολῆς θὰ ξεχαστῇ στὰ στενὰ δρομάκια μὲ τὰ χαμηλὰ ραϊσμένα σπιτία μὲ τὰ καφασωτὰ παράθυρα καὶ τὰ ξεπεταγμένα μπαλκόνια σκεπασμένα μὲ

ξεφλουδισμένο μπαχαδάτι. Στὸ πέρασμα σου ἀπὸ ἀπόμερα κατὰ φλία τῆς Λευκωσίας ἢ τῆς Ἀμμοχώστου, κάποιες γριὲς Τουρκάλες μὲ ἀνάριχτο στοὺς ὤμους τὸ φερετζὲ θὰ τὸν φέρουν στὸ πρόσωπο διαδραστικὰ καὶ θ' ἀποφύγουν τὸ βλέμμα σου... Μερικὲς καμῖλες φορτωμένες παραμερίζουν κωμικὰ γιὰ νὰ περάσῃ μιά ἀπαστράπτουσα λιμουζίνα, λίγο ἔξω ἀπὸ τὶς πύλες τῆς Λευκωσίας ἢ τῆς Λάρνακας. Καί, στὸ φόντο τ' οὐρανοῦ, θὰ πλανηθῇ τὸ βλέμμα σου σὲ κάποιους ψηλολίγνους μιναρέδες.

Κι' ἀνάμεσα στὸ ἁρμονικὸ αὐτὸ ἀγκάλιασμα τῶν λαῶν καὶ πολιτισμῶν, κινεῖται καὶ χαίρεται κι' ἀγωνίζεται ἡ σημερινὴ ζωὴ, ἄλλου ἄνετα κι' ἀπλόχωρα κι' ἄλλου στενόχωρα ἕως ἀσφυκτικά.

Ὁ διαβάτης τῆς ὁδοῦ Λήδρας, τοῦ κεντρικότερου δρόμου τῆς Λευκωσίας, παραμερίζει μὲ δέος γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὰ συνωστισμένα αὐτοκίνητα καὶ τὸ πλήθος τῶν ποδηλάτων σ' ἓνα χώρο ποὺ δὲν φτάνει οὔτε γιὰ ἓνα αὐτοκίνητο καὶ ποὺ παρ' ὅλ' αὐτὰ φιλοξενεῖ τ' ἀκριβότερα μαγαζιά μὲ τὴν τελευταία λέξη τῆς μόδας καὶ τῆς καλοζώας.

Τὰ λεωφορεῖα σὲ ζαλίζουν γιὰ νὰ σ' ἀνεβάσουν στὶς ἀτέλειωτες, τέλει ἀσφαλτοστρωμένες, κορδέλες τῶν ἐξοχικῶν δρόμων ποὺ χαράχτηκαν μιά φορὰ κ' ἕναν καιρὸ ἀπὸ τὰ φημισμένα συμπληθρικά κυπρέϊκα τετράποδα μὲ τ' ἀτσάλενα ποδάρια σὲ κρεμάσματα φασαγγιών...

Μὰ τὰ περίγυρα τῶν πόλεων μὲ τὶς μοναχικὲς φωτεινὲς ἐπαυλίδες μέσα σὲ καταπράσινους κήπους, τοὺς εὐρύχωρους δρόμους, τὰ συγχρονισμένα σχολεῖα, τὰ μοντέρνα ξενοδοχεῖα, τὰ ἐπιδεικτικὰ διοικητικὰ κτίρια καὶ τοὺς ἀστυνομικοὺς σταθμούς, τὰ διαφημιστικὰ παννῶ τῆς κόκα-κόλα καὶ τὰ φρεσκοπογιατισμένα γκαράζ, σὲ προσγειώνουν στὸν εἰκοστὸ αἰῶνα.

Μέσα στὶς πόλεις, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ καταστήματα, τὸ πλῆθος τῶν καμπαρὲ καὶ τῶν μπάρ ἀγγλικοῦ τύπου, μερικὰ ξανθὰ κεφάλια καὶ κάποιες Αὐστριακὲς ἢ Ἰταλίδες ἀρτίστες μὲ ἰδιόρρυθμες χτυ-

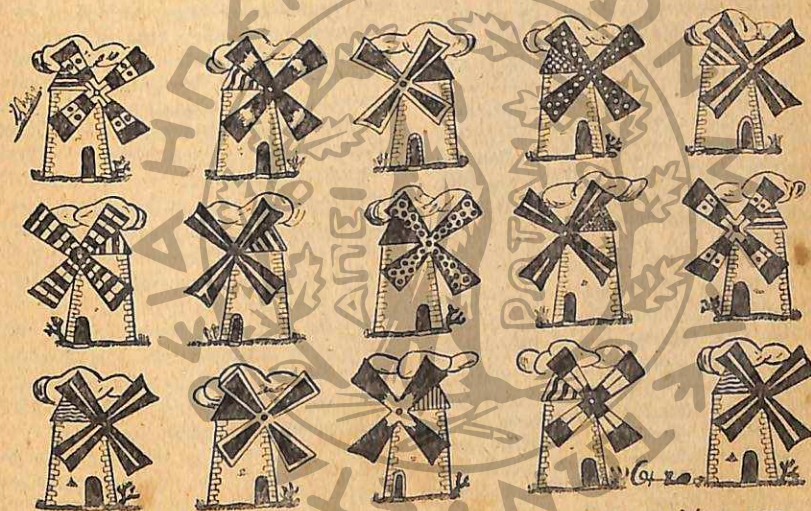
πητὲς ἀμφιέσεις, δίνουν ἓνα κοσμοπολίτικο χρῶμα. Τὸ ἴδιο οἱ ἄρτιες ἐγκαταστάσεις τῆς πλάζας τοῦ Βαροσιού καὶ τῶν θερέτρων τοῦ Πεδουλά καὶ τῶν Πλατῶν ποὺ μερικὲς ἐξυπηρετοῦν, καὶ τὸ χειμῶνα, τοὺς ἐρασιτέχνες τοῦ σκι καὶ στὶς χιονισμένες πλαγιὲς τῆς Χιονίστρας.

Μὰ αὕτη εἶναι ἡ ἐπιφάνεια. Γιατί στὴ μορφή καὶ τὶς κινήσεις τοῦ διαβάτη ποὺ θὰ προσπεράσῃ, στὴ γλῶσσα ποὺ θ' ἀκούσῃ στὸ δρόμο, σὲ κάθε δρόμο, στὴν πόλι, στὸ

χωριό, στὸ βουνό, στὸν κάμπο, στὶς ἡ γιορταστικὲς ἐντυπώσεις, στὰ τραγούδια καὶ τὶς διηγήσεις τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ πόνου τοῦ Κυπρίου, πάλαι μιά ζεστὴ Ἑλληνικὴ καρδιά, αὕτη ποὺ βάσταζε νικηφόρα στὶς καταδρομὲς, γαντζωμένη στὴν ἱερὴ αὕτη γῆ μὲ τὰ πανάρχαια τοπωνύμια καὶ τὶς βαθειὰ ριζωμένες παραδόσεις καὶ συνήθειες—σ' αὐτὴν ποὺ στερῶσε καὶ τ' ἀναχωρητήρια τῆς βασανισμένης του φυλῆς καὶ τῆς κατατρεγμένης πίστεως.

ΝΟΤΙΟΝΟΤΙΑ

ΠΡΙΝ ΠΕΡΑΣΗ ΜΙΣΟ ΛΕΠΤΟ!

Στὴν ἄσκηση αὕτη σημασία ἔχει ὁ χρόνος. Ὅποιος ἀνακαλύψει γρηγορώτερα τοὺς δυὸ ὁμοίους ἀνεμόμυλους τοῦ σχεδίου θὰ ἔχῃ κερδίσει. Κανένας δὲν πρέπει νὰ περάσῃ τὸ μισὸ λεπτό!

ΕΝΑ ΕΚΛΕΚΤΟ ΛΗΓΗΜΑ ΤΗΣ DAPHNE DU MAURIER

ΧΩΡΙΣ ΑΙΤΙΑ

2ου

Καί γιατί έφυγε από δω ό αιδεσιμώτατος; ρώτησε ό Μπλάκ.
—Ήταν γ.ά την ύγεία της μικρής που είχε κλονιστή πολύ μετά που αρρώστησε με ρευματικό πυρετό. Πήγαν στον Καναδά και δεν άκούσαμε τίποτε πιά γι' αυτόύ.

—Ρευματικό πυρετό; Κακή άρρώστεια γιά μικρό παιδί!

—Ναί. Άρρώστησε στο σχολείο, είπε ό κηπουρός. Καί θυμούμαι πώς ή γυναίκα μου άκουσε τον αιδεσιμώτατο να λέη πώς θα έκανε μήνυσι στο σχολείο. Τό παιδί κόντεψε να πεθάνη.

—Καί γιατί δεν έκανε τη μήνυσι;
—Δέν ξέρουμε τί έκανε. Μας είπε μόνο να έτοιμάσουμε τα πράγματα της κόρης του και να τα στείλουμε σε μία διεύθυνσι στην Κορνουάλη και να βάλουμε τα άλλα πράγματα σε άποθήκη. Μετά μάθαμε πώς τα πράγματά τους πουλήθηκαν και εκείνοι φύγανε στον Καναδά. Ή γυναίκα μου στενοχωρήθηκε πολύ που ή Μις Μαίρη δεν μας έγραψε ούτε μία φορά.

—Όστε τό σχολείο ήταν στην Κορνουάλη. Πολύ ύψος μέρος!

—Όχι. Ή Μις Μαίρη πήγε στην Κορνουάλη, στο Κάρνληθ νομίζω, γιά ανάρρωσι. Σχολείο πήγαινε στο Χάιθ. Δέν θυμούμαι τό όνομα, μά ή Μις Μαίρη έλεγε πώς τό σχολείο ήταν σε ωραίο μέρος κοντά στη θάλασσα. Περνούσε πολύ όμορφα εκεί και ήταν εύτυχισμένη.

—Περίεργο, λοιπόν, είπε ό Μπλάκ. Απόμε στην ταβέρνα έτυχε κάποιος να μιλά γιά τον αιδεσιμώτατο. Ού-

ώρνερ και έλεγε πώς είχε φύγει γιά τον Καναδά γιατί ή κόρη του είχε χτυπήσει σοβαρά σε ένα σιδηροδρομικό δυστύχημα.

—Ό γέρο-Χάρρις γέλασε κοροϊδευτικά.

—Καθένας λείει ό,τι θέλει. Σας λέω ήταν ρευματικός πυρετός και ό αιδεσιμώτατος ήταν άναστασιμώμενος όταν τον φώναξαν ξαφνικά στο σχολείο. Να σας πω την αλήθεια, έμεις δεν φανταζόμασταν ποτέ πώς άγαπούσε τόσο την Μις Μαίρη ως την ήμέρα που τον είδαμε έτσι σαν τρελλό. Ός τότε την παραμελούσε. Μά όταν γύρισε από τό σχολείο τον φοβηθήκαμε. Καί μάλιστα είπε στην γυναίκα μου πώς ό Θεός θα τιμωρούσε τον διευθυντή του σχολείου γιά την έγκληματική του άμέλεια. Αύτες τις λέξεις άκριβώς μεταχειρίστηκε: Έγκληματική άμέλεια.

—Ό Μπλάκ γύρισε πάλι την κουβέντα στα τριαντάφυλλα του Χαισαίρ, σημείωσε ποιά είδη έπρεπε να προτιμήσει γιά τον κήπο του και έφυγε. Την άλλη μέρα έφυγε γιά τό Λονδίνο και άπ' εκεί συνέχεια γιά τό Χάιθ. Στο Χάιθ ρώτησε την ξενοδόχα αν βρισκόταν στην περιοχή κανένα καλό σχολείο γιατί ήθελε να βάλη έσωτερική την κόρη του.

—Ναί, υπάρχουν δυό πολύ καλά σχολεία. Είναι της Μις Μπράντσκ ψηλά στο λόφο και ή σχολή Σαϊντ-Μπής κοντά στη θάλασσα. Τό Σαϊντ-Μπής είναι ένα μεγάλο μικτό σχολείο με πολύ καλή φήμη.

—Μικτό; Έτσι ήταν πάντα;

—Ναί, από την άρχή. Ό κύριος και ή κυρία Τζόνσον που τό διευθύνουν έργάζονται θαυμάσια. Θέλετε να σας πάρω ένα ραντεβού να τό επισκεφθήτε;

—Ό Μπλάκ συμφώνησε. Τού φαινόταν περίεργο πώς ένας στενοκέφαλος κληρικός είχε την κόρη του σε μικτό σχολείο. Καί όμως σύμφωνα με την περιγραφή αυτό θα έπρεπε να είναι.

☆

—Ένας ήλικιωμένος κύριος με φιλάκρα, με χρυσά γυαλιά και έγκάρδιο χαμόγελο σηκώθηκε από τη θέσι του και τον χαιρέτησε.

—Χαιρομαι που σας γνωρίζω, κύριε Μπλάκ, του είπε. Όστε γυρεύετε σχολείο γιά την κόρη σας. Έλπίζω πώς γνωρίζοντας τό δικό μας θα βεβαιωθήτε πώς βρήκατε αυτό που ζητάτε.

—Ό κ. Μπλάκ συνόψισε στο νου του με μία λέξη την έντύπωσί του από τον διευθυντή του σχολείου «Έμπορος». Γρήγορα όμως άρχισε να φτιάχνη μία ιστορία γιά την ύποτιθεμένη κόρη του φύλλης που είχε φθάσει στην ευαίσθητη ήλικία.

—Ευαίσθητη; είπε ό κ. Τζόνσον. Τότε τό Σαϊντ - Μπής είναι αυτό που χρειάζεται γιά την Φύλλης. Έδώ δεν έχουμε ευαίσθητα παιδιά. Όλες οι άδεξιότητες και οι ευαισθησίες της ήλικίας αυτής έξαλείφονται. Ύπερφανευόμαστε γιά τα χαρούμενα, γεμάτα ύγεια παιδιά μας, αγόρια και κορίτσια. Έλάτε να τους ρίξετε μία ματιά.

Χτύπησε φιλικά τον Μπλάκ στην πλάτη και άρχισε να του δείχνη τό σχολείο. Ό Μπλάκ δεν ένδιαφερόταν γιά σχολεία, μικτά ή άλλα. Ένδιαφερόταν μόνο γιά τον ρευματικό πυρετό της Μαίρης Ούώρνερ πριν από δέκα έννέα χρόνια. Ήταν όμως άνθρωπος με ύπομονη και άφησε να του δείξουν κάθε τάξι, κάθε κοιτώνα, —οί δύο πτέρυγες ήταν χωρισμένες γιά τα δύο φύλα— τό γυμναστήριο, την κολυμβητική δεξαμενή, την αίθουσα διαλέξεων, τα γήπεδα και τελικά την κουζίνα.

—Όστερα γύρισε στο γραφείο με έναν κ. Τζόνσον που θριάμβευε.

—Λοιπόν κ. Μπλάκ; είπε ό διευθυντής χαμογελώντας πίσω από τα γυαλιά του. Θα μας έμπιστευθήτε την Φύλλης;

—Ό Μπλάκ κάθισε στην πολυθρόνα του και σταύρωσε τα χέρια του παίρνοντας όσο μπορούσε ύφος στοργικού πατέρα.

—Τό σχολείο σας φαίνεται θαυμάσιο, είπε, αλλά θα ήθελα να σας πω πώς πρέπει να προσέχουμε πολύ την ύγεια της Φύλλης. Δέν είναι πολύ δυναμωμένη και κρουλογεί πολύ εύκολα. Άναρωτιέμαι μήπως ό άέρας της θάλασσας δεν είναι κατάλληλος γι' αυτήν.

—Ό κ. Τζόνσον γέλασε και άνοιγοντας ένα συρτάρι του γραφείου του έβγαλε ένα β.β.λίο.

—Άγαπητέ μου Μπλάκ, τό Σαϊντ-Μπής έχει την καλύτερη στατιστική ύγείας άπ' όλα τα σχολεία της Άγγλίας. Μόλις ένα παιδί πάθει ένα κρουλόγημα άπομονώνεται άμέσως και τό κρουλόγημα δεν έπекτείνεται. Τό χειμώνα άπολυμαίνουμε τακτικά τη μύτη και τον λαιμό των παιδιών. Τό καλοκαίρι τα παιδιά κάνουν άσκήσεις γιά τους πνεύμονες μπροστά στα άνοιχτά παράθυρα. Έχουμε πέντε χρόνια να δούμε έπιδημία γρίπης. Είχαμε μόνο μία περίπτωση παρωτίτιδος πριν από δύο χρόνια. Μία περίπτωση κοκκύτη πριν από τρία χρόνια. Έχω εδώ ένα κατάλογο με τις άρρώστειες που έπαθαν τα παιδιά μας όλα τα χρόνια και τον κατάλογο αυτό τον δείχνω με ύπερφάνεια σε όλους τους γονείς.

—Έδωσε τό βιβλίο στον κ. Μπλάκ που τό πήρε με φανερή ίκανοποίησι. Ήταν άκριβώς αυτό που ήθελε.

—Αυτό είναι πολύ αξιόλογο, είπε γυρίζοντας τα φύλλα. Καί άσφαλώς θα σας βοηθήσουν πολύ οι σύγχρονες μέθοδοι ύγιεινής. Πριν από αρκετά χρόνια δεν θα μπορούσατε να έχετε τόσο καλό δελτίο ύγείας.

—Πάντα συνέβαινε τό ίδιο, είπε ό κ. Τζόνσον και πήρε έναν άλλο τόμο από τό ράφι. Διαλέξτε όποια χρονιά θέλετε. Θα δήτε πώς δεν ύπερβάλλω.

Χωρίς δισταγμό ό Μπλάκ διάλεξε τη χρονιά που ό Ούώρνερ είχε πά-

ρει την κόρη του από το σχολείο.
 Ο κ. Τζόνσον του έδωσε άμέσως τον τόμο που ζήτησε. Ο Μπλάκ γύρισε τις σελίδες γυρεύοντας να δει τον ρευματικό πυρετό. Είδε κρυολογήματα, ένα σπασμένο πόδι, μία παρωτίτιδα, ένα στραμπουλήγματο αλλά όχι αυτό που ζητούσε.

—Είχατε ποτέ καμιά περίπτωση ρευματικού πυρετού; ρώτησε. Η γυναίκα μου την τρέμει αυτή την αρρώστεια.

—Ποτέ, απάντησε ο κ. Τζόνσον σταθερά. Είμαστε πολύ προσεκτικοί. Τα παιδιά κάνουν έντριδη μετά τη γυμναστική και τα κλινικοκεπάσματα αερίζονται καλά.

Ο Μπλάκ έκλεισε το βιβλίο. Αποφάσισε ν' ακολουθήσει άλλη τακτική.

—Μου άρεσε αυτό που είδα στο Σαιντ - Μπής, είπε, αλλά αισθάνομαι πως πρέπει να είμαι ειλικρινής μαζί σας. Η γυναίκα μου είχε ύψος της ένα κατάλογο σχολείων με το δικό σας ανάμεσα σ' αυτά. Άμέσως όμως το διέγραψε γιατί θυμόταν πως κάποιος φίλος της είχε μιλήσει έναντιον του σχολείου σας πριν από πολλά χρόνια. Ο φίλος μας αυτός είχε ένα φίλο —ξέρετε πως μαθαίνονται αυτά τα πράγματα— που αναγκάστηκε να πάρει την κόρη του από το Σαιντ - Μπής και είχε μάλιστα πη πως θα έκανε μήνυση στο σχολείο για έγκληματική άμελεια.

Το χαμόγελο του κ. Τζόνσον είχε χαθεί. Τα μάτια του πίσω από τα χρυσά γυαλιά φαίνονταν μικρά.

—Θα με υποχρεώσατε αν μου λέγατε το όνομα αυτού του κυρίου, είπε ψυχρά.

—Ευχαρίστως, είπε ο κ. Μπλάκ. Ο φίλος του φίλου μας έφυγε μετά και πήγε στον Καναδά. Ήταν κληρικός. Ο Αϊδεσιμώτατος Χένρυ Ούώρνερ.

Τα χρυσά γυαλιά δεν έκρυψαν την παράξενη λάμψη των ματιών του κ. Τζόνσον.

—Αϊδεσιμώτατος Ούώρνερ, είπε άργα. Για να δούμε...

Έγυρε πίσω στην καρέκλα και έδειξε πως προσπαθούσε να θυμη-

θής. Ο Μπλάκ συνηθισμένος στις υπεκφυγές ήξερε πως ο διευθυντής του Σαιντ - Μπής συλλογιζόταν έντατικά και κύτταζε να κερδίσει καιρό.

Χρησιμοποίησε άκριβώς τη φράση έγκληματική άμελεια, κ. Τζόνσον, είπε, και είναι περιεργο που πριν από λίγες ημέρες έτυχε να γνωρίσω ένα συγγενή του Ούώρνερ, ο οποίος μου μίλησε για το ίδιο ζήτημα. Φαίνεται πως η Μαίρη Ούώρνερ κόντευε να πεθάνει.

Ο κ. Τζόνσον έβγαλε τα χρυσά γυαλιά του και τα καθάρισε άργα με το μαντήλι του. Η έκφρασή του είχε αλλάξει. Ο έγκαρδιος διευθυντής του σχολείου είχε μεταβληθεί σε ένα σκληροτράχηλο έπιχειρηματία.

—Φαίνεται πως ξέρετε την ιστορία από την άποψη του συγγενούς, είπε ο Τζόνσον. Έγκληματική άμελεια, ναι, αλλά παρατηρήθηκε εκ μέρους του πατέρα και όχι εκ μέρους μας.

Ο Μπλάκ σήκωσε τους ώμους του.

—Πώς μπορεί ένας πατέρας να είναι βέβαιος; είπε ο Μπλάκ.

Είχε υπολογίσει τα λόγια του για να προκαλέσουν τον Τζόνσον να πη και άλλα. Πώς μπορείτε να είστε βέβαιος; φώναζε ο κ. Τζόνσον χτυπώντας το χέρι του στο τραπέζι. Θά σάς πω τώρα πως η περίπτωση της Μαίρης Ούώρνερ ήταν ένα μεμονωμένο γεγονός που δεν είχε συμβή άλλοτε, ούτε συνέβη ποτέ άλλοτε.

—Ήμασταν προσεκτικοί τότε και είμαστε προσεκτικοί και τώρα. Είπα στον πατέρα πως αυτό που είχε συμβή θα συνέβη στις διακοπές και ασφαλώς και χωρίς αμφιβολία όχι στο σχολείο. Δεν ήθελε να με πιστέψει και έπέμενε πως έφταιγαν εδώ τα άγόρια μας που δεν είχαν αρκετή επιτήρηση. Έφερα ένα - ένα τα μεγαλύτερα άγόρια χωριστά εδώ στο γραφείο μου και τους μίλησα ιδιαίτερα. Τα παιδιά είπαν την αλήθεια, είμαι βέβαιος. Δεν έφταιγαν. Και ήταν άνωφελος να θέλη κανείς να βγάλει συμπέρασμα από το κορίτσι. Δεν καταλάβαινε για ποιο πράγμα μιλούσαμε ή τί της λέγαμε. Δεν χρειάζεται να σάς πω,

κ. Μπλάκ, πως όταν ανακαλύψαμε πως μία μαθήτριά μας βρισκόταν σε ενδιαφέρουσα κατάσταση ή γυναίκα μου, έχω και όλο το προσωπικό περάσαμε το ισχυρότερο σόκ της ζωής μας. Ελπίζαμε πως η ιστορία είχε πια ξεχαστή.

Το πρόσωπό του έδειχνε κούραση. Μπορεί να ήλπιζε πως η ιστορία είχε ξεχαστή μα ήταν φανερό πως ο ίδιος δεν την είχε ξεχάσει.

—Τί συνέβη δηλαδή; ρώτησε ο Μπλάκ. Σας είπε ο Ούώρνερ πως θα έπαιρνε την κόρη του;

—Να μάς το πη εκείνος; είπε ο κ. Τζόνσον. Εμείς το το ζήτησαμε. Δεν μπορούσαμε βέβαια να κρατήσουμε τη Μαίρη Ούώρνερ εδώ όταν είδαμε πως ήταν στον πέμπτο μήνα της εγκυμοσύνης.

Το σταυρόλεξο της ζωής της Μαίρης Ούώρνερ είχε αρχίσει να γεμίζει αρκετά σωστά, σκέφθηκε ο Μπλάκ. Ήταν περιεργο πως μαζεύονταν τα κατάλληλα στοιχεία όταν καταπιαστή κανείς με μία δουλειά. Ήταν πάντα ενδιαφέρον να βρίσκεις την αλήθεια μέσα από τα ψέμματα των άλλων. Πρώτα ή Μις Μάρσ. Χρειάστηκε να σπάσει το σιδηρούν της παραπέτασμα. Ακόμη και ο αϊδεσιμώτατος Χένρυ Ούώρνερ χρειάστηκε να ξεφύγει από το δρόμο του Θεού για να φτιάξει ένα φανταστικό φράγμα. Σιδηροδρομικό δυστύχημα στον έναν, ρευματικός πυρετός στον άλλο. Τί κλονισμό αλήθεια θα έπαθε ο δυστυχισμένος! Δεν ήταν περιεργο που έστειλε θιαστικά την κόρη του στην Κοννούαλη για να κρύψει το μυστικό της, έκλεισε το σπίτι του και εγκατέλειψε την περιοχή.

Θα ήταν όμως και αρκετά αναισθητος για να νιώσει τις χείρας του όταν τελείωσε η δουλειά. Η άμνησία της Μαίρης θα ήταν ασφαλώς αληθινή. Άλλα ο Μπλάκ αναρωτιόταν τί να την είχε προκαλέσει. Μήπως ο παιδικός κόσμος έγινε εσφυκτικά εφιάλτης για ένα παιδί δεκαπέντε - δεκάξι ετών και η φύσι προνόησε να εξαλειφεί από την μνήμη της ό,τι είχε συμβή;

Έτσι σκεπτόταν ο Μπλάκ. Άλ-

λά ήταν άνθρωπος μεθοδικός. Τον πληρώνανε καλά για τη δουλειά που έκανε και δεν ήθελε να πάει πίσω στον πελάτη του με μισές δουλειές. Θα έπρεπε να μάθει όλη την ιστορία. Θυμόταν πως του είχαν πη ότι η Μαίρη Ούώρνερ είχε πάει στο Κάρνλθ για την ανάρρωσή της μετά τον υποτιθέμενο ρευματικό πυρετό που είχε πάθει. Ο Μπλάκ αποφάσισε να πάει εκεί.

Το γραφείο του του προμήθευε ένα αυτοκίνητο και ο Μπλάκ ξεκίνησε. Σκέφθηκε ώστόσο πως μερικές συμπληρωματικές κουβέντες με τον Χάρρις, τον γέρο-κηπουρό, μπροστά να του ήταν ώφελιμες. Και όπως το Λονγκ Κόμμον βρισκόταν στο δρόμο του, σταμάτησε στο σπίτι του κηπουρού έχοντας μαζί του για δικαιολογία μία τριανταφυλλιά που την είχε αγοράσει στο προηγούμενο χωριό. Θα έλεγε στον κηπουρό πως η τριανταφυλλιά ήταν από τον πωκό του κήπου και θα του τη χάριζε ανταποδίδοντας την υποχρέωση για τις συμβουλές που του είχε δώσει στην προηγούμενη επίσκεψη.

Ο Μπλάκ σταμάτησε στο σπίτι του κηπουρού μεσημέρι υπολογίζοντας πως ο Χάρρις θα ήταν εκεί για φαγητό.

Δυστυχώς ο Χάρρις δεν ήταν στο σπίτι. Είχε πάει σε μία έκθεση λουλουδιών στο Άλτον. Η παντρεμένη του κόρη ήρθε στην πόρτα με ένα μαρό στην αγκαλιά και είπε πως δεν είχε ιδέα πότε θα γύριζε ο πατέρας της. Φαινόταν μία πρόσχαρη κοπέλλα και ο Μπλάκ άναψε ένα τσιγάρο, έδωσε την τριανταφυλλιά και θαύμασε το μαρό.

—Έχω και εγώ ένα τέτοιο μπέμπε, είπε με την συνηθισμένη του ευκολία να αναλαμβάνει διάφορους ρόλους.

—Αλήθεια, κύριε; είπε η κοπέλλα. Εγώ έχω άλλα δυο παιδιά, αλλά ο Ρόυ είναι το μαρό μας.

Ανταλλάξανε διάφορες κουβέντες για μαρό ενώ ο Μπλάκ κάπνιζε το τσιγάρο του.

—Πέστε στον πατέρα σας πως ήμουν στο Χάιθ πριν από λίγες μέρες για να δω την κόρη μου που

είναι εκεί σὲ σχολεῖο. Καὶ γνώρισα τὸν διευθυντὴ τοῦ σχολείου Σάιντ - Μπής, τοῦ σχολείου πού πήγαινε ἡ Μὶς Μαίρη Οὐώρνερ. Ὁ πατέρας σας μοῦ μίλουσε γι' αὐτό, καὶ πόσο εἶχε θυμώσει ὁ ἐφημέριος πού ἡ κόρη του ἔπαθε ρευματικὸ πυρετό. Ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου θυμόταν τὴν Μαίρη ἀρκετὰ καλά. Ἐπέμενε ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια πὼς τὸ παιδί εἶχε ἀρρωστήσει στὸ σπίτι καὶ ὄχι στὸ σχολεῖο.

—Τί λέτε; εἶπε ἡ γυναίκα. Φαντάζομαι πὼς ἔπρεπε νὰ πῇ κάτι γιὰ τὸ γόητρο τοῦ σχολείου. Naί, θυμάμαι τὸ ὄνομα Σάιντ - Μπής. Ἡ Μὶς Μαίρη μίλουσε συχνὰ γιὰ τὸ σχολεῖο της. Ἦμασταν σχεδὸν συνομήλικες καὶ ὅταν βρισκόταν ἐδῶ μὲ ἄφηνε νὰ παίρνω τὸ ποδήλατό της. Τότε μοῦ φαινόταν πὼς ἦταν θαυμάσιο αὐτό.

—Ὡστε ἦταν π.ὸ πρόσχαρη ἀπὸ τὸν πατέρα της, εἶπε ὁ Μπλάκ. Μοῦ φαίνεται πὼς ὁ πατέρας σας δὲν συμπαθοῦσε πολὺ τὸν ἐφημέριο.

Ἡ γυναίκα γέλασε.

—Ὅχι, εἶπε. Μοῦ φαίνεται πὼς κανένας δὲν τὸν εἶχε στὴν καρδιά του, ἂν καὶ μπορῶ νὰ πῶ πὼς ἦταν καλὸς ἄνθρωπος. Ἡ Μὶς Μαίρη δὲ μὴς ἦταν ἀξιαγάπητη. Ὅλοι τὴν αγαποῦσαν.

—Ὡστε θὰ λυπηθήκατε, εἶπε ὁ Μπλάκ, πού πήγε στὴν Κορινουάλη καὶ δὲν ἦρθε ξανά ἐδῶ νὰ σὰ ἀποχαιρήσει.

—Ὡ, naί πολὺ. Δὲν μπόρεσα ποτὲ νὰ τὸ καταλάβω αὐτό. Καὶ τῆς ἔγραψα ἐκεῖ μὰ δὲν πῆρα ἀπάντησι. Μοῦ κακοφάνηκε αὐτὸ λιγάκι. Καὶ τῆς μητέρας μου. Ἡ Μὶς Μαίρη δὲν ἦταν ἄνθρωπος νὰ φερθῇ ἔτσι.

Ὁ Μπλάκ ἔπαιζε μὲ τὴ φούντα τῶν παπουτσιῶν τοῦ μπέμπη. Τὸ πρόσωπο τοῦ μωροῦ ἦταν ἑτοιμὸ γιὰ κλάμα καὶ ὁ Μπλάκ ἤθελε νὰ τὸ διασκεδάσει. Δὲν ἤθελε ἡ κόρη τοῦ Χάρρις νὰ ἀναγκαστῇ νὰ πάη μέσα στὸ σπίτι.

—Θὰ ἦταν μοναξιά στὸ σπίτι τοῦ ἐφημέριου γιὰ ἓνα παιδί, εἶπε ὁ Μπλάκ. Ἀσφαλὲς ἡ Μαίρη θὰ ἦταν εὐχαριστημένη πού εἶχε τὴ συντροφιά σας στίς διακοπές.

—Δὲν νομίζω πὼς ἡ Μὶς Μαίρη θὰ ὑπέφερε ποτὲ ἀπὸ μοναξιά, εἶπε ἡ γυναίκα. Ἦταν τόσο χαρούμενη. Εἶχε ἓνα καλὸ λόγο γιὰ δλους, ὄχι ψυχρὴ σὰν τὸν ἐφημέριο. Παίξαμε ὥραϊα μαζί τους Ἰνδιάνους καὶ ἄλλες τέτοιες παιδικὲς σκαλαμάρες. Ξέρετε δὰ τί κάνουν τὰ παιδιά...

—Ὡστε δὲν εἶχατε φίλους, ἀγόρια, δὲν πηγαίνατε στὸν κινηματογράφο;

—Ὡ, ὄχι. Ἡ Μὶς Μαίρη δὲν ἦταν τέτοιος τύπος. Τὰ κορίτσια σήμερὰ εἶναι τρομερά, δὲν εἶναι ἔτσι; Κάθουν σὰν γυναῖκες. Κυνηγοῦν τοὺς ἄντρες.

—Πάντως βάζω στοίχημα πὼς θὰ εἶχατε καὶ οἱ δύο σας τοὺς θαυμαστάς σας.

—Ὅχι, σὰς βεβαιῶν, Ἡ Μὶς Μαίρη ἦταν τόσο συνηθισμένη μὲ τὰ ἀγόρια στὸν Σάιντ - Μπής ὥστε δὲν τῆς ἔκαναν ποτὲ ἐντύπωση. Ἀλλωστε ὁ ἐφημέριος δὲν θὰ τῆς ἐπέτρεπε ποτὲ νὰ ἔχῃ θαυμαστάς.

—Ἀσφαλὲς ὄχι. Τὸν φοβόταν ἡ Μὶς Μαίρη;

—Δὲν ξέρω ἂν τὸν φοβόταν ἀλλὰ πρόσχε νὰ μὴν τὸν δυσανεστῇ.

—Καὶ θὰ ἔπρεπε βέβαια νὰ γυρίξῃ πάντα στὸ σπίτι προτοῦ σκοτεινιάσει;

—Βέβαια. Ἡ Μὶς Μαίρη δὲν ἔμενε ποτὲ ἔξω τῆς νύχτας.

—Θὰ ἤθελε νὰ μποροῦσα νὰ ἀπέτρεπα τὴν κόρη μου νὰ γυρίξῃ ἀργὰ τὸ βράδυ, εἶπε ὁ Μπλάκ. Τὸ καλοκαίρι γίνετα καμμιὰ φορὰ ἔντεκα γιὰ νὰ μαζευτῇ στὸ σπίτι. Δὲν εἶναι σωστό. Κυρίως, ὅταν διαβάξῃ κανεὶς στίς ἐφημερίδες τί τρομερὰ πράγματα συμβαίνουν.

—Τρομερὰ ἀλήθεια, συμφώνησε ἡ κόρη τοῦ κηπουροῦ.

—Ἐδῶ ὅμως ἡ περιοχὴ εἶναι ἡμερῇ, εἶπε ὁ Μπλάκ. Δὲν φαντάζομαι νὰ τριγυρίζουν ἐδῶ ἀλήτες, οὔτε τώρα οὔτε τότε.

—Ὅχι, εἶπε ἡ γυναίκα, ἂν καὶ βέβαια ὅταν ἔρχονται οἱ ἐργάτες γιὰ τὸ λυκίσκο τὰ πράγματα ζωηρεύουν ἀρκετὰ.

Ὁ Μπλάκ πέταξε τὸ τσιγάρο του. Τοῦ ἔκαιγε πιά τὰ δάκτυλα.

—Τί ἐργάτες εἶπατε;

—Γιὰ τὸ λυκίσκο, τὸ ζυθόχορτο. Μεγαλώνει πολὺ ἐδῶ γύρω. Καὶ τὸ καλοκαίρι ἔρχονται οἱ ἐργάτες καὶ κατασκευάζουν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό. Καὶ εἶναι πολὺ ζωηροί, ἀλήθεια. Μερικοὶ ἔρχονται ἀπὸ τίς χειρότερες συνοικίες τοῦ Λονδίνου.

—Γιὰ σκεφθῆτε! Δὲν τὸ ἤξερα πὼς τὸ Χάμσαϊρ ἔβγαζε λυκίσκο.

—Βέβαια. Εἶναι καιρὸς πού ἔγινε πιά τοπικὴ βιομηχανία.

Ὁ Μπλάκ ἔπαιξε ἓνα λουλούδι μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ γιὰ νὰ μὴν κλάψῃ.

—Φαντάζομαι πὼς ὅταν ἦσαν μικρὲς δὲν θὰ σὰς ἐπέτρεπαν νὰ πησιάζετε στὶς σκηνές τους.

Ἡ γυναίκα χαμογέλασε.

—Δὲν μὰς ἐπέτρεπαν μὰ τὸ κάναμε, εἶπε. Καὶ θὰ βρῖσκαμε τὸ μπελά μας ἂν τὸ καταλάβαιναν οἱ γονεῖς μας. Θυμάμαι μιὰ φορὰ... Τί θέλεις Ρόυ; Ἦρθε ἡ ὥρα σου γιὰ ὕπνο; Νύσταξε ὁ καυμένος.

—Θυμάστε μιὰ φορὰ..., εἶπε ὁ Μπλάκ.

—Α, γιὰ τοὺς ἐργάτες; naί. Θυμάμαι μιὰ φορὰ πού πήγαμε νὰ τοὺς δοῦμε τὸ βραδάκι. Εἶχαμε πιάσει φιλία μὲ μιὰ οἰκογένεια καὶ εἶχαν κάποια γιορτῇ. Κάποια γενέθλια νομίζω. Καὶ μὰς ἔδωσαν νὰ πιούμε μπίρα. Δὲν εἶχαμε δοκιμάσει ἄλλη φορὰ καὶ μεθύσαμε. Ἡ Μὶς Μαίρη ἦταν χειρότερα ἀπὸ μένα. Μοῦ ἔλεγε μετὰ πὼς δὲν θυμόταν τίποτα ἀπὸ ὅτι συνέβη ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Καθόμασταν γύρω στίς σκηνές, καὶ ὅταν πήγαμε σπίτι τὸ κεφάλι μας γύριζε, γύριζε καὶ τρομοκρατηθήκαμε. Συλλογίσθηκα πολλὰς φορὲς τί θὰ ἔλεγε ὁ ἐφημέριος ἂν τὸ μάθαινε, καὶ ὁ πατέρας μου ἐπίσης. Ἐγὼ θὰ ἔτρωγα ἓνα καλὸ ξύλο καὶ ἡ Μὶς Μαίρη θὰ ἄκουγε ἓνα αὐστηρὸ κήρυγμα!

—Καὶ θὰ σὰς ἀξίξει! εἶπε ὁ Μπλάκ. Πόσων χρόνων ἦσαν τότε;

—Ἐγὼ θὰ ἤμουν κάπου δεκατριῶν καὶ ἡ Μὶς Μαίρη θὰ εἶχε κλείσει τὰ δεκατέσσερα. Ἦταν οἱ τελευταῖες

καλοκαιρινὲς διακοπές πού πέρασε ἐδῶ. Ἡ καυμένη ἡ Μὶς Μαίρη... Συχνὰ σκέπτομαι τί νὰ ἀπόγινε. Θὰ παντρευτῆκε ἀσφαλὲς στὸν Καναδὰ. Λένε πὼς εἶναι ὁμορφὴ χώρα.

—Naί ὁ Καναδὰς εἶναι σπουδαῖος. Λοιπὸν ἂς μὴ στέκωμαι ἐδῶ κουτσομπολεύοντας. Μὴν ξεχάσετε νὰ δώσετε τὴν τριανταφυλλιά στὸν πατέρα σας. Καὶ βάλτε τὸν μπέμπη νὰ κοιμηθῇ γιὰτὶ τὰ μάτια του κλείνουν.

—Naί, naί. Χαίρετε κύριε καὶ σὰς εὐχαριστῶ.

—Παρακαλῶ, ἐγὼ σὰς εὐχαριστῶ!

Ἡ ἐπίσκεψις αὐτὴ ἀξίζε τὸν κόπο, σκέφθηκε ὁ Μπλάκ. Ἡ κόρη τοῦ Χάρρις ἦταν πῶς ἐξυπηρετικὴ ἀπὸ τὸν πατέρα της. Ἐργάτες καὶ μπύρα. Αὐτὸ πού χρειαζόταν. Καὶ ἡ χρονολογία ταίριαζε. Τὰ ἀγόρια τοῦ Σάιντ - Μπής ἦταν ἀδάα. Τί τρομερὴ ἱστορία ὠστόσο! Ὁ Μπλάκ διέσχισε τὸ Λόνγκ Κόμμον καὶ τράβηξε δυτικά. Καταλάβαινε πὼς ἔπρεπε νὰ μάθῃ σὲ ποῖο σημεῖο ἡ Μαίρη Οὐώρνερ εἶχε χάσει τὴ μνήμη της. Ἦταν φανερὸ πὼς δὲν θὰ θυμόταν τίποτα ἀπὸ ὅτι συνέβη στὴ γιορτῇ τῶν ἐργατῶν. Μὰ ζαλάδα στὸ κεφάλι, ἓνα κενὸ καὶ δύο τρομαγμένα κοριτσόπουλα πού ἔτρεχαν στὸ σπίτι τοὺς γιὰ νὰ μὴν τὰ ἀνακαλύψουν.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Σάιντ Μπής, παρ' ὅλο πού υπερασπιζέτο τὸ σχολεῖο του, εἶπε στὸν Μπλάκ πὼς χωρὶς ἀμφιβολία ἡ Μαίρη Οὐώρνερ ἀγνοοῦσε ἐντελῶς τὴν κατάστασί της.

Ὅταν ἡ διευθύντρια ἀνακάλυψε τότε κατὰπληκτὴ τὸ γεγονός καὶ μίλησε σχετικὰ στὴ Μαίρη, ἡ κοπέλλα ἔμεινε ἀπορημένη. Νόμιζε πὼς ἡ διευθύντρια εἶχε τρελλαθῇ.

—Τί ἐννοεῖτε; τῇ εἶχε πῇ. Δὲν εἶμαι ἀκόμη μεγάλη καὶ δὲν εἶμαι παντρεμένη. Θέλετε νὰ πῇτε πὼς εἶμαι σὰν τὴν Παναγία;

Δὲν εἶχε τὴν παραμικρὴ ἰδέα γιὰ τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς.

(Ἀκολουθεῖ)

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

Η νέα ένοικιάστρια ενός διαμερίσματος της πολυκατοικίας πηγαίνει δλο παράπονα στη θυρωρό:

—Μά δεν είναι κατάστας αυτή, της λέει θυμωμένη. Οί διπλανοί μας διαρκώς συζητούν... δεν σταματούν λεπτό!

—Καί τί λένε; ρωτάει ή θυρωρός.

—'Εδω άκριβώς είναι τó ζήτημα. Μιλάνε συνεχώς 'Ισπανικά και δεν μπορώ νά καταλάβω τίποτε.

Constellation

☆

Σ τὰ πρώτα του βήματα ως ανταποκριτής ό σπουδαίος δημοσιογράφος Εύγένιος Φήλντ, εργαζόταν σ' ένα εκδόττ για τόν όποίο ή άκρίβεια ήταν τó μεγαλύτερο χάρισμα. 'Ο εύφάναστος Φήλντ σπάνια τó θυμόταν αυτό και τὰ ρεπορτάζ του πολύ απέιχαν από τήν πραγματικότητα. 'Ενοχλημένος από τήν κατάσταση ό εκδόττς του τόν απέιλησε πώς θα τόν έδιωχνε αν δεν συμμορφωνόταν. Τήν άλλη μέρα ό Φήλντ παρακολούθησε ένα συνέδριο.

—Πόσοι άνθρωποι ήταν; τόν ρώτησε ό εκδόττς της έφημερίδας όταν τού έδινε τó χειρόγραφό του.

—Χίλιοι, απάντησε ό Φήλντ.

—Τότε γιατί γράφεις ότι 1999 μάτια ήταν στηλωμένα στόν όμιλητή;

—Είπατε πώς θέλετε άκρίβεια, κύριε Διευθυντά, απάντησε ό Φήλντ, και ήταν και ένας μονόφθαλμος στό συνέδριο!

Bufallo Evening News

☆

Ο μικρός έπαιζε συχνά στό δρόμο με άλλα παιδάκια και καμμιά φορά τις έτρωγε άγρίως. 'Όταν είδε κι' άπέιδε ό πατέρας του τόν συμβούλεψε νά δίνη κι' αυτός μερικές. Λίγες μέρες άργότερα, κυττάζοντας από τó παράθυρο ή θεία του, είδε τόν μικρό νά χτυπά ή ένα άλλο παιδάκι με ένα ξύλο. 'Εξαλλη φώναξε στόν άνηψιό της νά σταματήσει έξηγώντας του πώς ό πατέρας του δεν έννοούσε πώς έπρεπε νά φέρν ή τὰ παιδιά σέ κατάστασι πού νά χρειάζονται γιατρό.

—Αυτός θα πήγαινε όπωσδήποτε στό γιατρό, καλὲ θεία, δικαιολογήθηκε ό πιτσιρίκος. 'Ήταν κρυωμένος!

«Man»

☆

Μιά τρίχα ξανθιά στό σακκάκι σου, άπιστε! φωνάζει ή σύζυγος. Ποια-νής είναι;

—Μά δική σου, χρυσή μου. 'Έχεις νά ξεσκονίστς τó σακκάκι μου από τήν έποχή πού ήσουν ξανθή!

Up

“NOTTOC”

Τού

NORMAN M. LOBSENZ

Σ τήν μακρινή Λουϊζιάνα γίνεται μιὰ λευκή μαγεία. 'Ανάμεσα στούς καπνούς τών σωλήνων και στό μονότονο βούισμα τών μηχανών, γίνεται ένα θαύμα με πρωταγωνιστή τó βαμβάκι. Βάλτε τó στη φωτιά και δεν θα καή. Βουτήξτε στό νερό και δεν θα τó καταλάβη. Θάψτε τó στό βούρκο και δεν θα σαπίση. 'Αφήστε τó στόν ήλιο και δεν θα ξασπρίση. 'Αφήστε τó στη βροχή και δεν θα θραχή!

Για όλα αυτά τὰ κατορθώματα δεν μπορούσε άλλοτε νά καμαρών ή τó βαμβάκι.

Αυτοί πού καταπιάνονται μ' αυτά τὰ νέα θαύματα και ζητούν νά τὰ πραγματοποιήσουν με τó παλαιότερο ύλικό πού έχει στή διάθεσί του ό άνθρωπος, τó βαμβάκερο νήμα, είναι έπιστήμονες τού 'Εργαστηρίου 'Ερευνών τού 'Αμερικανικού 'Υπουργείου Γεωργίας στήν Νέα 'Ορλεάνη. Χρησιμοποιώντας τις νέες αυτές έφευρέσεις ή βαμβάκοδιομηχανία μπορεί νά αντιμετώπισή τήν πρόκλησι τών συνθετικών νημάτων.

‘Ήδη οί άνθρωποι πού άσχολούνται με τó βαμβάκι ρίχνουν ένα θέλος εναντίον τών πολυδιαφημιζομένων συνθετικών νημάτων.

Μιλούνε ένθουσιαστικά για τó «νόττοκ», τó θαυματουργό φυσι-

κό νήμα πού θγαίνει από ένα παράξενο φυτό.

Τό νά γίνη τó βαμβάκι άνθεκτικό στή φωτιά είναι τó πιό έκπληκτικό και τó πιό ένδιαφέρον κατόρθωμα. Πρίν από λίγο καιρό θρέθηκα σέ ένα από τὰ 72 χημικά τμήματα τού 'Εργαστηρίου 'Ερευνών και κράτησα ένα άναμμένο σπίρτο κοντά σέ ένα κομματάκι βαμβάκι.

‘Η φλόγα έξησε ζωηρή κάπου τρία δευτερόλεπτα, προσπάθησε νά πιαστή στό ύφασμα, ύστερα μαύρισε και έσβυσε. ‘Η πρακτική έφαρμογή της χημικής αυτής ταχυδακτυλουργίας μπορεί νά αποδειχθή ζωτικής σημασίας για τήν οικογένειά σας, για τή χώρα σας.

Σέ ένα πεδίο δοκιμών τού Στρατού π.χ. ένας στρατιώτης φορώντας μιὰ φόρμα από βαμβάκι άντιπυρικό, στέκεται ήρεμος ενώ πέφτουν έπάνω του κίτρινες φλόγες βενζίνης. Οί φλόγες γλύφουν τή φόρμα του κάπου 12 δευτερόλεπτα και ύστερα σκορπίζουν και σβύνουν. 'Ο στρατιώτης δεν έχει πάθει τίποτα.

Στό δωμάτιο τού μωρού πάλι ή βαμβάκερή κουβέρτα παίρνει φωτιά από κάποια σόμπα. 'Αλλά οί φλόγες ζωηρεύουν μόνο για μιὰ στιγμή. 'Υστερα ζαρώνουν και χάνονται.

Τὸ ἀντιπυρικό βαμβάκι θὰ ἔ-
χη μεγάλη σημασία γιὰ τὶς ἔνο-
πλες δυνάμεις, γιὰ στολές, σκη-
νές, καλύμματα ὕπλων. Γιὰ τοὺς
πολίτες πάλι θὰ εἶναι χρήσιμο γιὰ
πολύδερ, ποδιές καὶ ρόμπες τοῦ
σπιτιοῦ.

Τὸ βαμβάκι παίρνει τὴν ἀντο-
χή του στὴ φωτιά ὅταν οἱ ἴνες
του περάσουν ἀπὸ δυὸ χημικὰ
λουτρά. Τὸ ἓνα λέγεται «THCP»
(τετράκις ὕδρομεθύλιον χλωρι-
κοῦ φωσφορίου) καὶ τὸ ἄλλο
«BAP» (βρωμοφορμαλδεϋδη-φωσ-
φορικοῦ ἄλατος). Τὸ καθένα ἀ-
πὸ τὰ λουτρά αὐτὰ χωριστὰ κα-
θιστᾷ τὸ βαμβάκι ἀνθεκτικὸ
στὴ φωτιά. Καὶ τὰ δυὸ μαζί εἴ-
ναι διπλά ἀποτελεσματικά. Γιὰ
νὰ ἀνεπεξέλθῃ τὸ βαμβακερὸ
νῆμα στὶ ἀπαιτήσεις τοῦ Στρα-
τοῦ ἡ ἀντοχή του στὴ φωτιά
πρέπει νὰ διατηρητῇ ὕστερα ἀπὸ
15 πλύσεις ἢ στεγνὰ καθαρί-
σματα.

Παρ' ὅλο πού δὲν εἶναι τόσο
πρακτικὸ, ἓνα ἄλλο κατόρθωμα
εἶναι ἴσως τὸ πιὸ καταπληκτικὸ,
στὰ ἐργαστήρια τῆς Νέας Ὁρ-
λεάνης ἐπέτυχαν νὰ κατασκευά-
σουν μὲ χημικὴ ἐπεξεργασία
βαμβάκι πού διαλύεται στὸ νερό.

Τὸ βαμβάκι αὐτὸ εἶναι ὅ,τι
χρειάζεται γιὰ τεχνάσματα σὲ
γλέντια καὶ συγκεντρώσεις. Ἐ-
νας χημικὸς πῆρε μαζί του στὸ
σπίτι του ἓνα πετσετάκι ἀπὸ τέ-
τοιο βαμβάκι, περίμενε ὑπομο-
νετικὰ ὥσπου νὰ λερῶσιν καὶ ὕ-
στερα παρακολούθησε τὴ γυναί-
κα του ὅταν τὸ πῆρε νὰ τὸ πλύ-
νῃ. Ἡ γυναίκα ἔμεινε μὲ ἀνοικτὸ
τὸ στόμα ὅταν εἶδε τὸ πετσετά-
κι νὰ χάνεται στὸ νερό.

Οἱ ἐπιστήμονες δὲν ξέρουν ἀ-
κόμη νὰ ποῦν σὲ τί θὰ χρησιμεύ-
σῃ τὰ διαλυτὰ αὐτὰ βαμβάκι.
Ἀσφαλῶς δὲν θὰ εἶναι κατάλλη-
λο γιὰ κοστούμια τοῦ μπάνιου.
Γιὰ τὴν ὥρα τὸ χρησιμοποιοῦν

γιὰ νὰ φτιάχνουν δαντέλλες.
Κεντοῦν τὸ σχέδιο τῆς δαντέλ-
λας ἐπάνω σὲ ὕφασμα ἀπὸ βαμ-
βάκι διαλυτὸ στὸ νερό καὶ ὕ-
στερα τὸ βουτοῦν στὸ νερό. Τὸ
ὕφασμα διαλύεται καὶ μένει ἡ
δαντέλλα!

Τὸ ἴδιο βαμβάκι μπορεῖ νὰ
χρησιμοποιηθῇ στὶς μηχανές πού
ὕφαινον βαμβακερές κάλτσες.
Συνήθως οἱ μηχανές βγάζουν
κάλτσες στὴ σειρά, ἐνωμένες,
πού πρέπει νὰ ξεχωριστοῦν. Ἄν
ἡ ἔνωση γίνῃ μὲ λίγο νῆμα ἀπὸ
διαλυτὸ βαμβάκι τότε οἱ κάλ-
τσες χωρίζονται μὲ ἓνα ἀπλὸ
ῥεξίμο.

Παρακάτω ἀναφέρουμε μερι-
κὰ ἄλλα θαυματουργὰ βαμβάκια
πού θὰ δοθοῦν γρήγορα στὴν κα-
τανάλωσι.

—Βαμβάκι πολὺ ἐλαφρὸ, ἄλ-
λὰ ἀνθεκτικὸ στὸν ἀέρα καὶ τὸ
νερό. Στὸν τελευταῖο πόλεμο ἔ-
γινε ἀντιληπτὸ πὼς ὁ Γερμανικὸς
στρατὸς χρησιμοποιοῦσε βαμβά-
κερὸ ὕφασμα ἀδιάβροχο. Τὰ Ἀ-
μερικανικὰ ἐργαστήρια ἀπαντῶν-
τας σὲ μιὰ αἴτησι τοῦ Ὑπουρ-
γείου Ἀμύνης γιὰ κάτι παρό-
μοιο βρῆκαν ἓναν τρόπο προσθή-
κης μιᾶς θηλειᾶς στὴν ὕφανσι
πού ἔκανε τὸ ὕφασμα πυκνὸ καὶ
ἀνθεκτικὸ στὸν ἀέρα καὶ στὸ νε-
ρό. Μὲ τὸ βαμβάκι αὐτὸ θὰ γί-
νονται στὸ μέλλον στολές ἀερο-
πόρων τοῦ Ναυτικοῦ, ἀδιάβρο-
χα, ἀλεξινεμα κ. ἄ.

—Βαμβάκι πού ἀντέχει στὴ
σκουριά καὶ τὴν ὑγρασία. Σακ-
κοῦλες φτιαγμένες ἀπὸ τέτοιο
βαμβάκι ἔμειναν θαμμένες σὲ
βαλτώδες ἔδαφος καὶ διατηρή-
θηκε ἀνέπαφες δύο χρόνια. Ἀπὸ
τὸ ἴδιο βαμβάκι γίνονται σύνερ-
γα ψαρκῆς πολὺ γερὰ.

—Βαμβάκι πού ἀντέχει σὲ ὕψη-
λές θερμοκρασίες. Στὰ μεγάλα
πλυντήρια τὰ καλύμματα τῶν
σιδηρωτηρίων πού δουλεύουν μὲ

πίεσι συνήθως χαλοῦν μέσα σὲ
μιὰ ἐβδομάδα. Καλύμματα ἀπὸ
τὸ νέο αὐτὸ βαμβάκι κρατοῦν
ἔξι ἐβδομάδες. Ἀπὸ τὸ ἴδιο βαμ-
βάκι μπορεῖ νὰ γίνονται ὕφα-
σματα πού μένουν ἐκτεθειμένα
στὸν ἥλιο γιατί δὲν ἀλλοιώνονται
τὰ χρώματά τους.

—Βαμβάκι πού ἔχει τὴν ἐμφά-
νισι καὶ τὴν ἀφή τοῦ λινοῦ, ἀλλὰ
κοστίζει κατὰ ἓνα τέταρτο λιγώ-
τερο.

Ἴσως ὅμως οἱ νοικοκυρές νὰ
εἶναι περισσότερο εὐγνώμονες
γιὰ ἓνα μαγικὸ βαμβάκι πού περ-
νᾷ τώρα τὸ στάδιο τοῦ πειραμα-

τισμοῦ. Μιὰ ἐπιστήμων τοῦ Ἐρ-
γαστηρίου Ἐρευνῶν προσπαθεῖ
νὰ ἀνακαλύψῃ γιὰ ποῖό λόγο τὸ
βαμβακερὸ ὕφασμα λερώνει τό-
σο γρήγορα καὶ παίρνει ἓνα
γκριζωπὸ χρῶμα. Φαίνεται πὼς
αὐτὸ γίνεται γιατί τὸ βαμβακε-
ρὸ νῆμα δὲν εἶναι λεῖο καὶ ἀνά-
μεσα στὶς κοιλότητές του εἰσχω-
ρεῖ σκόνῃ πού δὲν φεύγει εὐκόλα.
Τώρα γίνονται δοκιμὲς μὲ μιὰ
χημικὴ οὐσία CMC (ἀνθρακομε-
θυλικὴ σελλυλόζη) πού προστί-
θεται σὲ μικρὴ δόσι στὸ νερό
τοῦ ἐξεγάλματος καὶ διαλύει καὶ
τὸ ἐλάχιστο ἴχνος σκόνῃς.

Ο νεαρὸς σύζυγος μπαίνει σ' ἓνα κατάστημα παιχνιδιῶν. Ὁ ὑπάλληλος
τοῦ συνιστᾷ μιὰ κούκλα.

—Μὰ δέστε τὴν, τοῦ λέει. Ὅταν τὴν ξαπλώνετε κλείνει τὰ ματάκια της
καὶ κοιμάται σὰν μωρό!

—Πὼς φαίνεστε πού δὲν ἔχετε ἰδεᾶν ἀπὸ μωρά!...

«Chez Soi»

Δ ἐν ἦταν παντρεμένοι πολὺν καιρὸ ὅταν μιὰ μέρα ἐκεῖνη εἶπε στὸν ἄν-
δρα της:

—Πρέπει νὰ πάψῃς νὰ λές διαρκῶς «τὰ βιβλία μ ο υ», «τὰ ἐπιπλά μ ο υ»,
«τὸ φαί μ ο υ»...

Καὶ ἐπειδὴ ὁ σύζυγος δὲν ἀπαντοῦσε τοῦ φώναξε:

—Μ' ἀκοῦς πού σοῦ μιλάω;...

—Ναί, ἀγάπη μου. Ζητῶ τὸ παντελόνι μ α ς!

«Constellation»

Οταν ἐπισκέφθηκε τὸ Λονδίνο ὁ Τσάρος Πέτρος, τὸν πῆγαν νὰ δῇ τὸ μέ-
γαρο τῶν δικαστηρίων. Βλέποντα: πλήθος πορτραῖτα κρεμασμένα στοὺς
τοίχους, ρώτησε ποιοὶ ἦσαν ὅλοι αὐτοί.

—Νομομαθεῖς, μεγαλειότατε, τοῦ ἀπάντησαν.

—Νομομαθεῖς! φώναξε ὁ Τσάρος, ὅλοι ἐτοῦτοι; Ἐγὼ ἔχω δύο σ' ὅλη τὴν
αὐτοκρατορία καὶ σκόπεύω μὲν γυρίσω νὰ κρεμάσω τὸν ἓνα!

«Argosy»

"Αν ανήκετε σέ καμμιὰ από τις κατηγορίες αυτές σπεύσετε νά αλλάξετε προτοῦ εἶναι ἀργά!

ΜΗΠΩΣ ΑΓΑΠΑΤΕ

ΤΟΝ ΑΝΔΡΑ ΣΑΣ

ΤΥΡΑΝΝΙΚΑ;

Γροιμμένο από μιὰ γυναίκα

Χθές τὸ θράδυ ὅταν ὁ ἄνδρας μου γύρισε στὸ σπίτι μου εἶπε:

—Θυμᾶσαι ἐκείνη τὴν ὑπόθεσι πού σοῦ ἔλεγα πρὸ ἡμερῶν; Λοιπὸν τελείωσε. Ὑπογράψαμε τὸ συμβόλαιο.

—Ὑπογράψατε; Μὰ γιατί δὲν μοῦ εἶπες τίποτα; Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν μοῦ ἀρέσει, δὲν μοῦ ἐμπνέει ἐμπιστοσύνη. Πραγματικά δὲν καταλαβαίνω...

Ξαφνικά σταμάτησα. Τὰ λόγια πού εἶχα προφέρει μοῦ εἶχαν φανῇ σὰν ἡχώ κάποιων ἄλλων. Κάπου τὰ εἶχα ἀκούσει ποῦ ὅμως; "Ενοίωσα ἀμυχανία καὶ λίγο φόβο. Μὲ τὴν πρόφασι ὅτι θέλω τὸ μαντῆλι μου ἔτρεξα στὸ δωμάτιό μου. "Ετρεμα ἀπὸ νεῦρα. Τώρα θυμόμουν. Εἶχα μιλήσει ἀκριβῶς ὅπως ἐκείνη ἢ φοβερὴ γυναίκα στὸ φιλμ πού εἶχα δῇ πρὶν ἀπὸ λίγες ἡμέρες καὶ μοῦ εἶχε κάνει τὴν ἐντύπωσι. "Η ταὶν'ία λεγόταν «"Αγ-γελος ἢ δαίμονας;» μὲ τὴν Τζούν "Αλλυσον. "Εδειχνε μιὰ γυναίκα τραφερή, ἀφοσιωμένη καὶ ἑ-

ξυπνη πού κατέστρεφε ἀργὰ καὶ σοφὰ τὴ ζωὴ τοῦ συντρόφου της. Εἶχα μιλήσει σὰν καὶ κείνην. Μπορεῖ στὴ ζωὴ νὰ μὴν γίνονται συχνὰ τέτοια δράματα δλοκληρωτικά. "Αλλὰ ὁ τύπος τῆς τυραννικῆς σύζυγος ὑπάρχει σὲ διάφορες κλίμακες. "Εγὼ ἢ ἴδια τὸ εἶχα ἀποδείξει μὲ τὴν συμπεριφορά μου.

"Ηταν ἓνα σῆμα κινδύνου. Εἶχα λοιπὸν καὶ ἐγὼ τὶς τάσεις πού μοῦ ἔκαναν τὴν ἐντύπωσι στὴν ἀντιπαθητικὴ γυναίκα τοῦ φίλμ; "Αν ὅμως ἤμουν ἰκανὴ γιὰ ἀξιοκατάκριτα αἰσθήματα ἢ ἔστω καὶ γιὰ ἐπικίνδυνη συμπεριφορά αὐτὸ ἦταν μιὰ ἀπόδειξι πὼς ὅλες οἱ γυναῖκες μποροῦν, συνειδητὰ ἢ ὄχι, νὰ γίνουν ἰκανὲς γιὰ τὸ ἴδιο πρᾶγμα.

"Ετρεπε νὰ λάβω τὰ μέτρα μου. Ὑστερα ἀπὸ ἀρκετὴ σκέψι ἔφερα στὸ νοῦ μου διάφορους τύπους γυναικῶν πού εἶναι πολὺ καταστρεπτικές. "Ισως νὰ μὴν εἶναι ὅλες οἱ γυναῖκες τόσο ἐπικίνδυνες. Μὰ ἓνα τίποτα ἀρκεῖ καμμιὰ φορὰ γιὰ νὰ μεταβάλλῃ

σιγὰ - σιγὰ μιὰ ἀξιολάτρευτη γυναίκα σὲ ἓνα κακὸ δαίμονα.

Ο ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ «ΜΗΤΕΡΑΣ»

Δὲν εἶναι σύζυγος τοῦ ἀνδρὸς της· εἶναι μητέρα του. Τὸν περιβάλλει μὲ τρομερὲς φροντίδες.

—Πῆρες τὸ κασκὸλ σου; Φόρεσες τὸ πουλόβερ σου; Πάρε ὀμπρέλα· θὰ βρέξῃ. "Αν δὲν ἤμουν ἐγὼ θὰ ἔκανες σὰ μωρὸ παιδί...

Καὶ ἂν κατὰ κακὴ τύχη ὁ δυστυχισμένος ὁ ἄνδρας ἀρχίσῃ νὰ θήλῃ λίγο, τὸν κρεβάτῳ ἀναγκαστικά, καὶ τηλεφωνεῖ στὸ γραφεῖο του πὼς θὰ λείψῃ λίγες ἡμέρες.

Σκεπασμένος μὲ ζεστὲς κουβέρτες, πίνοντας χαμομήλια καὶ κατεβάζοντας χάπια ὁ σύζυγος - παιδί γνωρίζει καὶ ἄλλες χαρές: ἐπειδὴ ἔχει τὴν τάσι νὰ παχαί-νῃ, τοῦ κάνει αὐστηρὴ δίαιτα.

"Η κυρία ἀπομακρύνει ἀπὸ κοντὰ του ὅλους τοὺς πειρασμούς, γαστρονομικοὺς, ἀθλητικούς ἢ ψυχαγωγικούς. "Η θάλασσα εἶναι, λέει, γεμάτη μικρόβια, τὰ ταξίδια κοπιαστικά, τὸ κυνῆγι κατάλληλο μόνο γιὰ νεαροὺς καὶ τὰ ποτὰ θάνατος γιὰ τὸ σηκότι...

Προστατευόμενος κάτω ἀπὸ τὴν ἀνήλεη φτερούγα τοῦ καλοῦ του ἀγγέλου ὁ «σύζυγος» πού χρειάζεται πάντα προστασία» ζεῖ μιὰ ζωὴ χλιαρὴ καὶ πνιγμένη καὶ συλλογίζεται αὐτοὺς πού δὲν εἶχαν τὴν δική του... εὐτυχία!

Ο ΑΝΔΡΟΠΡΕΠΗΣ ΤΥΠΟΣ

Αὐτὴ τὰ ξέρει ὅλα: τοὺς ἀνθρώπους, τὶς ὑποθέσεις, τὴν πολιτικὴ. Ξέρει καλύτερα ἀπὸ τὸν ἄνδρα της νὰ παραγγεῖλῃ νὰ ἀγοράσῃ, ν' ἀποφασίσῃ γιὰ

καθετὶ πού τὸν ἀφορᾷ. "Εκείνος δὲν διάλεξε ποτὲ ἐλεύθερα ἓνα κοστούμι, ἓνα αὐτοκίνητο, ἓναν τόπο παραθερισμοῦ, ἓνα ἐπιπλο, ἓνα θέαμα, ἓνα βιβλίο. Εἶχε φίλους πού ἐκείνη τοὺς θρῆκε ἄχρηστους καὶ δυσάρεστους. Παρακολουθεῖ τὸ χρηματιστήριον, ἀγοράζει μετοχὰς καὶ γενικὰ αὐτὴ διαχειρίζεται τὰ οἰκονομικά τους. "Οταν ἐκείνος δὲν ἦταν ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴ δουλειά του καὶ ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ κάτι ἄλλο, ἐκείνη τὸν ἀπέτρεψε. Ξέρει πολὺ καλύτερα ἀπὸ κείνον τί ταιριάζει στὶς ἱκανότητές του. "Εκείνη εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, ἐκείνη κατευθύνει τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν καὶ διαλέγει τὴν ψυχαγωγία ὅλων. Εἶναι ἀλάνθαστη καὶ ἐμπνέει φόβο.

"Ισως μιὰ μέρα ὁ ἄνδρας τῆς «ἀνώτερης» αὐτῆς γυναίκας νὰ συναντήσῃ μιὰ ὑπαρξὴ γλυκεῖα καὶ συνεσταλμένη πού θὰ τοῦ ζητήσῃ μιὰ συμβουλή, πού θὰ ταιριάζῃ τὰ γούστα της μὲ τὰ δικά του, πού θὰ θαυμάσῃ τὶς ἱκανότητές του, θὰ στηριχθῇ στὴν κρίσι του καὶ τελικὰ θὰ τὸν πάρῃ μαζί της κάπου μακριὰ... μετὰ τὸ διαζύγιο βέβαια.

Η ΚΑΥΓΑΤΖΟΥ

Τίποτα δὲν πάει καλά, ποτέ. Τίποτα δὲν τὴν ἱκανοποιεῖ. "Ολα τὴν πληγώνουν. Εἶναι τρομερὰ εὐαίσθητη. Κανένας δὲν τὴν καταλαβαίνει. Καὶ τὸ χειρότερο τῆς χρειάζεται ἀκροατήριον γιὰ νὰ ἐκδηλώνῃ τὶς στενοχώριες της.

Σὲ ἓνα γεῦμα δὲν παραλείπει νὰ μιλήσῃ σὲ φίλους γιὰ τὰ στραβά τοῦ νοικοκυριοῦ της. "Ο δυστυχὴς ὁ σύζυγος ὑποφέρει μαρτύρια: τὸν κατηγορεῖ γιὰ ἐπιπολαιότητα, ἐγωισμό, ταιγουνιά, λαιμαργία, ἀδεξιότητα. Κάνει

χιούμορ εις θάρος του γιά περιστατικά όπου τάχα εκείνος δεν είχε φερθή καλά. Τοῦ γκρινιαίνει γιατί στὰ γενέθλια της τῆς χάρισε μιὰ ἑμορφή παλιά μινιατούρα ἐνῶ ἐκείνη ὄνειρευόταν μιὰ τσάντα ἀπὸ δέρμα κροκοδείλου...

Ξέρει θαυμάσια νὰ φέρνῃ στὴν ἐπιφάνεια παλιούς καυγάδες, νὰ ἐκμεταλλεύεται συνεχῶς μιὰ ἀδέξια κουβέντα χωρὶς σημασία καὶ ἐντελῶς συνηθισμένη στοὺς ἄνδρες. Καὶ θυμάται πολὺ συχνὰ καὶ μὲ ἔντονη νοσταλγία τοὺς χαριτωμένους νέους ποὺ τὴν φλέρταραν ἄλλοτε καὶ ποὺ εἶχε τὴν ἀνοησία νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ.

Τίποτα δὲν εἶναι πιὸ δυσάρεστο γιὰ ἕναν ἄνδρα ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις αὐτές. Δικαιολογημένα ἢ ὄχι τὰ παράπονα ἀκούγονται σοδάρωτερα ὅταν λέγονται μπροστὰ σὲ ἄλλους. Οἱ μικροὶ καυγάδες καὶ τὰ φαρμακερὰ βέλη ἀφῆνον ἵχνη στὴν ἀρχὴ ἐλαφριά, ὕστερα πιὸ ὀδυνηρὰ καὶ στὸ τέλος θάζουν τὰ θεμέλια τῶν μεγάλων συζυγικῶν διαφορῶν.

Η ΜΟΥΣΑ

Εἶναι ἐκείνη ποὺ θέλει νὰ ξέρῃ τὰ πάντα γιὰ τὶς δουλειές τοῦ συζύγου της καὶ ὄχι μόνο νὰ ἐνδιαιφερῇ κανονικά, ἀλλὰ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν «φωτισμένη» γνώμη της.

Βέβαιη γιὰ τὸν ἑαυτὸ της κἀνει κριτική, διαλύει καὶ καταστρέφει μὲ καλὴ διάθεσι τὸ ἔργο τοῦ ἀνδρός της. Στὴν ἀρχὴ διακοσμεῖ τὸ γραφεῖο του. Ἐκεῖνος προτιμᾷ χίλιες φορὲς τὴν ἀκατάστατη γωνιά του, μὰ ἐκείνη ἐπιβάλλει τὸ γοῦστο της καὶ σιγά-σιγά παίρνει μέρος στὴ

δουλειὰ του. Θέλει νὰ τὸν κυβερνᾷ, νὰ εἶναι ἡ ἐμπνευστριά του, ὁ σύμβουλός του, ὁ ὁδηγός του. Ὁ κριτής του. Διαβάζει ὅλα τὰ εἰδικὰ βιβλία ἔστω καὶ ἂν ἐκεῖνος εἶναι μηχανικός, ἀρχιτέκτων, ἱστορικός, δημοσιογράφος ἢ δάσκαλος. Εἶναι τρομερὰ δραστήρια χωρὶς νὰ ὑποψιάζεται ἴσως πόσο τρομερός εἶναι ὁ ρόλος της. Τί θέλει; Νὰ βοηθήσῃ τὸν ἄνδρα της ἢ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν διάθεσί της γιὰ κυριαρχία, τὴν κρυφὴ της φιλοδοξία, τὴν παραγκωνισμένη της κλίσι;

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀναπόφευκτο: ὁ ἄνδρας ποὺ ὑφίσταται μιὰ τέτοια κυριαρχία θὰ καταστραφῇ. Χάνει τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ ἔχει στὸν ἑαυτὸ του, στὶς ἱκανότητές του, στὸ γοῦστο του, στὴν πεῖρα του, ἀμφισβᾷ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἡ ζωὴ του χάνει τὸ νοημά της.

Δὲν πρέπει νὰ σκοτώνουμε αὐτὸ ποὺ ἀγαποῦμε. Πρέπει νὰ σεβώμαστε τὸν ἄνδρα τῆς ζωῆς μας, νὰ μὴν κάνουμε ἐπιδρομὴ οὔτε στὶς πράξεις οὔτε στὶς σκεψεις του. Μιὰ γυναίκα ἀξία νὰ λέγεται γυναίκα πρέπει νὰ καταλαβαίνει τὶς φροντίδες τοῦ συζύγου της, νὰ ζητᾷ τὴν ὑποστήριξί του, τὴ συμβουλὴ του, ἀλλὰ νὰ μὴν ἀπαιτῇ περισσότερα ἀπὸ ὅσα τῆς ἀνήκουν. Νὰ φοβᾶται τὴν γυναικεία στοργὴ ποὺ ἔχει τὴν τάσι νὰ κἀνῃ κατάχρησι κάθε ἀδυναμίας. Εἶναι καλὸ νὰ ζητᾶμε ἀπὸ τὸν ἄνδρα βοήθεια καὶ προστασία, καὶ εἶναι κακὸ καὶ ἐπικίνδυνον νὰ καταστρέφουμε τὴν προσωπικότητά του θέλοντας νὰ τοῦ ἐπιβληθοῦμε.

Εχουν μιὰ γοητεία τὰ γηρατειά, ἔλεγε ὁ Ἀνατὸλ Φράνς καὶ πρόσθετε: Τί κρίμα ὅμως, βαστοῦνε τόσο λίγο!...

«Chez Soi»

Οἱ ἔρωτες καὶ τὰ αἰσθητικά

Οἱ ἔρωτες καὶ τὰ αἰσθητικά τῆς ὥραιας Ὁτερῶ

Τοῦ
LOUIS MUGNIER

Η γνωστὴ συγγραφεὺς Κολὲτ διηγείται τὸ μυθιστορικὸ ποὺ τῆς ἐμπιστεύθηκε μιὰ μέρα ἡ Καρολὶν Ὁτερῶ τὴν ἐποχὴ τῆς δόξας της:

— Ἀγαπητὴ μου, τῆς εἶπε: μοῦ φαίνεται σὰν πολὺ μουδιασμένη. Νὰ θυμάσαι πῶς ὑπάρχει μιὰ στιγμή στὴ ζωὴ ἐνὸς ἀνδρός, ἀκόμη καὶ τοῦ πιὸ φιλάργου, ποὺ προτείνει τὸ χέρι του ὀλάνοιχτο.

Ἡ Κολὲτ, ποὺ ἦταν τότε πολὺ νέα, ρώτησε:

— Ἡ στιγμή τοῦ πάθους;

Καὶ ἡ ὥραία Ὁτερῶ τῆς ἀπάντησε γελῶντας γιὰ τὴν ἀθωότητά της:

— Μὰ ὄχι βέβαια, εἶναι ἡ στιγμή ποὺ θὰ τοῦ σφίγγῃς τὴν παλάμη ἔτσι μὲ τὰ δύο σου χέρια. «Θὰ ἔλεγε κανεὶς, διηγείται ἡ Κολὲτ, πῶς ἔβλεπε νὰ τρέχῃ χυμὸς φρούτων, ντυσάφι, αἷμα. Τὸ χρυσάφι καὶ τὸ αἷμα τουλάχιστον, ἡ ὥραία Ὁτερῶ τὰ ἔκανε νὰ τρέξουν καὶ τὰ δύο μέσα στὰ τριάντα χρόνια ποὺ ἔλαμψε τὸ ἀστρο της».

Οὔτε ἡ Τσά-Τσά Γκαμπριὼ οὔτε ἡ Ρίτα Χαίγγουωρθ μποροῦν νὰ μᾶς δώσουν μιὰ ἰδέα γιὰ τὸ τί ἦσαν γιὰ τοὺς ἄνδρες τοῦ 1900 ἡ μικρὴ Ἰσπανίδα χορεύτρια. Γι' αὐτὴν, γιὰ τὰ μάτια της, πολλοὶ ἄνδρες καταστράφηκαν καὶ ἄλλοι ἔ-

χασαν τὴ ζωὴ τους. Στὸ Παρίσι κυκλοφοροῦσε μὲ τὰ ὠραιότερα ἀμάξια τοῦ κόσμου. Δώδεκα ὑπηρετές καὶ ἓνας ἰδιαίτερος γραμματέας ποὺ διαχειρίζονταν μιὰ περυσία ποὺ ἐκείνη δὲν ἤξερε τὰ ὀριά της, τὴν ὑπηρετοῦσαν στὸ σπίτι της, ἓνα πολυτελὲς μέγαρο κοντὰ στὸ δάσος τῆς Βουλώνης ποὺ τῆς εἶχε φτιάξει ὁ δούξ τῆς Ὁρλεάνης. Σήμε-ρα αὐτὴ ποὺ ὑπῆρξε γιὰ ὅλο τὸν κόσμον ἡ «χρυσὴ νεράιδα» τῆς Σεβίλλης, μένει στὸ τρίτο πάτωμα ἐνὸς σπιτιοῦ τῆς Νίκαιας σ' ἓνα δωμάτιο ποὺ τῆς χρησιμεύει γιὰ κουζίνα, γιὰ σαλόνι καὶ γιὰ μπουντουάρ.

— Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀνάκτορό μου, λέει μὲ κάποια πρόκλησι στὴ φωνή της.

Ἡ Ὁτερῶ βασίλεψε μιὰ ἐποχὴ καὶ τὸ θυμάται. Μυθώδεις περιουσίες κύλησαν ἀνάμεσα στὰ δάχτυλά της καὶ ἡ Ὁτερῶ δὲν ἔγκανται καθόλου τὴν ἐπαρσί της. Μερικὲς ἀναμνήσεις ἀκούουν γὰ νὰ ἐρέσουν τὸν θρόνον τριάντα χρόνων γεμάτων τρέλλας. Σηκώνεται καὶ ἐκρεμά ἀπὸ τὸν τοῖχο, ποὺ εἶναι γεμάτος φωτογραφίες καὶ ἀφίσες, μιὰ ἀρτὰ ποὺ τῇ ἔστειλε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἐνδοξότερους θαυμαστές της, ὁ Γκαμπριέλε ντ' Ανούντσιο. Πίσω

από την κάρτα είναι γραμμένο ένα τοίχιμα αφιερωμένο: «Στην σινορά Καρολίνα 'Οτερό, την ζωντανή όμορφη, με θρησκευτική άφοσίωσι». Σαν για να αναζητήσει μια εικόνα του παρελθόντος ή 'Οτερό σκύβει στον καθρέφτη της τουαλέτας της και κυττάζεται.

—'Η μητέρα μου ήταν τόσο όμορφη, λέει, ώστε ένας γλύπτης την είχε για μοντέλο όταν έφτιαχνε την Γιανναγία του Κάδιξ. Εκεί γεννήθηκε. Ένα βράδυ η τσιγγάνικη φυλή μας είχε μια γιορτή γύρω από μια μεγάλη χαρούμενη φωτιά. 'Η μητέρα μου χορεύει επάνω στη χλιαρή στάχτη. 'Ο πατέρας μου την είδε από τη σκιά που στεκόταν. 'Ηταν ένας Έλληνας αξιωματικός που είχε έρθει για τρεις μέρες στην 'Ισπανία. Και δεν ξαναφύγε ποτέ. 'Ημουν τριών χρόνων, όταν σκοτώθηκε σε μια μονομαχία με ένα κρασέμπο που είχε χαμογελάσει στη μητέρα μου.

Τον πρώτο της μεγάλο έρωτα ή Καρολίν τον ένοιωσε 14 ετών για ένα όμορφο αγόρι 16 ετών. 'Ο Πάσκο την έκλεψε από το μοναστήρι όπου μεγάλωνε για να την δάλλει να τραγουδήσει και να χορέψει σ' ένα υπόγειο κέντρο της Σεβίλλης. «Κέρδιζα 2 πεσέτες την ημέρα, αλλά τον αγαπούσα. Δυό χρόνια όλα πήγαν καλά ώπου μια μέρα έμαθα πως ο Πάσκο έβαζε να χορευουν και άλλα κορίτσια. Δεν τον ξαναείδα ποτέ πιά. 'Η θλίψη μου ήταν τόσο μεγάλη που ήθελα να πεθάνω. Ένα βράδυ προτού κοιμηθώ ήπια ένα φλυτζάνι χλιαρό νερό όπου είχα μουσκέψει ένα κουτί σπύρτα με φώσφορο. Αρρώστησα για καλά, αλλά μόλις έγινανα, είχα ξεχάσει τον Πάσκο». 'Η Καρολίνα όμως δεν γιάτρεύτηκε και από τους άνδρες.

Ένα βράδυ ένας από τους θαυμαστές της την πήγε να άκουση Ριγκολέττο στην όπερα της Βαρκελώνης. Δεν την ένθουσιασε τόσο ή μουσική του Βέρντι, όσο ο 'Ιταλός βαρύτονος Γουλιέλμο. Μετά την παράσταση ζήτησε να τον γνωρίσει. Έρως κεραυνοβόλος. Και με την αυγκατάθεση της μητέρας της τον παντρεύτηκε. «Συνήθιζα πάντα, λέει, να παίρνω γρήγορες αποφάσεις και συχνά έχω συγχωρή τον έαυτό

μου γι' αυτές. 'Οχι όμως για κείνη τη φορά. Γιατί αν και δεν έζησα με τον Γουλιέλμο, παρά λίγους μήνες, ή μοίρα μου σημαδεύτηκε για πάντα. 'Ηταν χαρτοπαίκτης και για να παίξει μ' έβαλε να πουλήσω ό,τι είχα και δεν είχα. Ένα βράδυ στο Μόντε Κάρλο όπου πήγαμε άναζητώντας δουλειά, μη έχοντας τίποτ' άλλο να παίξει είχε το θράσος να παίξει το κλειδί του δωματίου μου στο ξενοδοχείο και το έχασε. Τα μεσάνυχτα μπήκε στο δωμάτιό μου ένας άγνωστος που διειστένο ότι έπρεπε να μοιραστή μαζί μου το δωμάτιό μου. Δεν μπόρεσα να τον ξεφορτωθώ παρά αφού σήκωσα όλο το ξενοδοχείο με τις φωνές μου.

—Χωρίς πόρους, άπελπισμένη, σκέφθηκα τότε γιατί να μην δοκιμάσω να παίξω κι' εγώ. 'Ως τότε με είχε έμποδίσει κάποια δειλία μου. Ένα βράδυ τα διακινδύνευσα όλα και έρριξα τα δύο τελευταία μου λουδοβίκεια στο κόκκινο τριάντα και σαράντα. Σε λίγα δευτερόλεπτα ο κρουπιέρης τα μάζεψε. Τελείωσε. Έφυγα και τριγύρισα λίγο στο καζίνο. Μά φεύγοντας ξαναπέρασα μπροστά από το τραπέζι μου με το τριάντα και το σαράντα. Είδα σε ένα από τα ταμπλό μαζεμένα αρκετά λεπτά. Έσκυψα να δω ποιός ήταν ο τυχερός που τα μάζεψε, όταν ο κρουπιέρης μου φώναξε:

—Δεσποινίς, θα βάλετε κι' άλλα λεπτά στο κόκκινο;

Του έκανα ένα κίνημα σαν να μη με ενδιέφερε αφού δεν ήταν δικό μου.

—Ναι δικά σας είναι. Είχε γίνει κάποιο λάθος.

Το κόκκινο είχε βγή είκοσι τέσσερις φορές συνέχεια και τα δύο μου λουδοβίκεια είχαν γίνει 50.000 φράγκα.

Ο τροχός της τύχης γύρισε. Ξεφεύγοντας από τον άνδρα της για τον οποίο δεν ξανάκουσε ποτέ τίποτα, πηγαίνει στο Παρίσι, όχι για να παίξει αλλά για να φάει όσο ήθελε. Μένει σε ένα μικρό ξενοδοχείο, αλλά οι 50.000 φράγκα τελειώνουν, κι' ένα βράδυ ο ξενοδόχος αρνείται να της κάνει άλλη πίστωση.

—Σε λίγο, διηγείται ή ίδια, έφθασα στον πυθμένα της ανθρώπινης δυστυχίας. Έλεγα να τα εγκατα-

λείψω όλα και να γυρίσω στη μητέρα μου στη Σεβίλλη, όταν ένα πρωί θυμήθηκα μια διέθυνσι που είχα πάρει μαζί μου φεύγοντας από την 'Ισπανία. 'Ηταν ενός παλιού φίλου του πατέρα μου, που πουλούσε γραβάτες κάπου κοντά στην όπερα. Πήγα να τον δω και σώθηκα. Θυμόταν πως με είχε δη να χορεύω «λακέτες παιδιό στην 'Ισπανία και ύστερα από όκτώ μέρες έκανα το «τερμπούτο μου στο Γκράν Βεφούρ.

Από το πρώτο κιάλα ρεσιτάλ της με τραγούδια και χορούς της 'Ισπανίας στο περίφημο καμπαρέ του Παλαί Ρουαγιάλ, έσκηκωσα μεγάλο ένθουσιασμό. 'Όλοι οι μεγάλοι δημοσιογράφοι της εποχής βρίσκονταν στην αίθουσα καθώς και ένας παράξενος άνθρωπάκος που μουντζούρωνε συνεχώς στο τραπέζο μάντηλο, ο Τουλούξ Λωτρέκ.

Σε λίγο όλο το Παρίσι μιλούσε μόνο γι' αυτήν. 'Ο Σάρλ Φρανκονί την άγκαζάρισε για τρεις μήνες σε ένα καλοκαιριάτικο τσίρκο μαζί με μια ομάδα μουσικούς με κιθάρες και μαντολίνα που τους έφεραν ειδικώς από την 'Ισπανία για να την συνοδεύουν. Τρία χρόνια μετά από τότε που χόρευε για δυό πεσέτες σε μια ταβέρνα της Σεβίλλης, το Παρίσι της πρόσφερε, για να χειροκροτήσει τους ίδιους χορούς, 35.000 φράγκα το μήνα, δηλαδή μια περυσία. Μέσα σε λίγες εβδομάδες έγινε ή πιο έλκυστική γυναίκα του Παρισιού.

Στην κοινωνία του κοσμικού Παρισιού γινόταν συναγωνισμός ποιός θα εξασφαλίσει τουλάχιστον προσωρινά το μονοπώλιο εκείνης που ο Τριστάν Μπεννάρ την έλεγε «το ωραιότερο χαμόγελο του κόσμου». Ένα δείπνο μαζί της στο Μαξιμ ή στο Καφέ ντε Παρί αποτελούσε διαπλώμα πλούτου. Μαζί της άκούγονταν τα πιο γνωστά ονόματα της Παρισινής άριστοκρατίας. 'Αλλά το Παρίσι που την ανέδειξε δεν την κράτησε κοντά του. Την περίμεναν άλλες πόλεις, άλλες δόξες. Και πρώτα απ' όλα ή 'Αμερική. 'Ο κόμης Κρέσλερ, διευθυντής του πιο μέγαλου μιούζικ χάλ της Νέας 'Υόρκης, δεν δίστασε να υπογράψει ένα εξωφρενικό συμβόλαιο με βάσι μόνο την ήχώ της επιτυχίας της

στο Παρίσι. Της έδωσε 40.000 φράγκα της εποχής εκείνης για δέκα εμφανίσεις. 'Η Καρολίνα 'Οτερό ξεκίνησε με το υπερωκεάνιο «Βουρ γουνδία». Έξω από τη Νέα 'Υόρκη ένας στόλος από βενζινακάτους και πλοίαρια περικύκλωσαν το υπερωκεάνιο και το ανάγκασαν να σταματήσει. Σε λίγα λεπτά, κάπου 100 δημοσιογράφοι κυριεύσαν με έφοδο την καμπίνα της και ώραία 'Οτερό χωρίς να καταλαβαίνει τί συμβαίνει έδωσε την πρώτη της συνέντευξη στον Τύπο.

—Την άλλη μέρα διαβάζοντας τις εφημερίδες, λέει ή ίδια, έμαθα κατάπληκτη πως ήμουν γυναίκα κάποιου στρατηγού 'Οτερό, ότι με είχαν απαγάγει με αερόστατο οι πράκτορες του βασιλιά Αλφόνσου, που ήταν τρελλά έρωτευμένος μαζί μου, ότι είχα τραγουδήσει στη Ρώμη μπροστά στον Πάπα, ότι ήμουν ή εύτυχη μητέρα δυό διδύμων παιδιών και ότι για πολλές σαιζόν είχα πρωταγωνιστήσει στην 'Όπερα του Παρισιού. 'Ετοι γνωρίστηκα με την 'Αμερική.

Από το σταθμό ως το ξενοδοχείο, ή Καρολίν όρθια στο άμαξι χαιρέτα τα πλήθη που είναι μαζεμένα στα πεζοδρόμια και την χειροκροτούν. Στους δρόμους κρέμονται πολλές ταινίες και εύχονται το καλώς ώρισες στην ώραία 'Οτερό. Στο ξενοδοχείο την περιμένει μια ακόμη μεγαλύτερη έκπληξη. Από το χάλ ως το δωμάτιό της το πάτωμα είναι στρωμένο με ροδοπέταλα με τα χρώματα της 'Ισπανίας: κόκκινο και χρυσό. Στο μιούζικ χάλ θριαμβεύει. Μέσα σε ένα μήνα έχει μια αφάνταστη περιουσία: 700.000 χρυσά φράγκα. Στην τράπεζα θέλουν να της δώσουν ένα καρτέ επιταγών. Το αρνείται γιατί δεν ξέρει τί είναι.

—Όταν θέλω λεπτά θα μου δίνετε, τους λέει.

Τρεις φορές ή 'Οτερό ξαναγύρισε στη Νέα 'Υόρκη, αλλά το 1895 είχε γίνει πιά για τους 'Αμερικανούς «ή σειρήνα της αυτοκτονίας». 'Υστερα από κάθε ταξίδι στην Εύρωπη και στις 'Ηνωμένες Πολιτείες, το Παρίσι και το Μόντε Κάρλο πανηγύριζαν και πάντα ήταν πιο άγρια γάπητη και πιο επιθυμητή. 'Όσο

δμως και αν η τύχη της άνοιγε την άγκαλιά της ακόμη και με τα γοητευτικά χαρακτηριστικά του πρίγκιπα Ξαβιέ ντε Πολινιάκ, η Καρολίν ήταν πάντα περαστική. Μερικοί δεν θέλησαν να την καταλάβουν. Σε ένα γυαλιστερό κουτί η Ότερο κράτησε ένα φύλλο γαλάζιο χαρτί. Είναι το τελευταίο γράμμα του Ζακ Παγέν, ενός νέου υπαλλήλου μιάς λέσχης, τρελλά έρωτευμένου μαζί της, που αυτοκτόνησε μια μέρα στο Παρίσι γιατί εκείνη δεν ήθελε να τον ακολουθήσει. Η υπόθεσι αυτή έκανε θόρυβο. Το κοινό συγκινήθηκε. Οι έφημερίδες γράψανε για την μάγισσα, την σκληρή Ότερο και το δράδυ στο κέντρο όπου τραγουδούσε για πρώτη φορά σφουίχτηκε. Όταν έπεσε η αύλαία η Ότερο βγήκε στο προσκήνιο και άρχισε να τραγουδά ένα παλιό τσιγγάνικο τραγούδι:

«Μην πιστέψης πώς οι νεκροί πεθαίνουν
Όσο υπάρχουν ζωντανοί...
Οι νεκροί θα ζούν, οι νεκροί θα ζούν.»

Όταν τελείωσε το τραγούδι μια άλλη γυναίκα είχε φανή μπροστά στα μάτια των θεατών: η τσιγγάνα Ότερο με την άγρια ανεξαρτησία της, το γεμάτο πάθος αίσθημά της για τη ζωή και το θάνατο.

—Ημουν σκλάβας των παθών μου, ποτέ των ανδρών.

Η σκόνη των δρόμων πέφτει και μένει το άρωμα της περιπέτειας. Τώρα κάθε Κυριακή η Καρολίν πίνει σε ένα χρυσοδολεμένο ποτήρι το κρασί της. «Το ποτήρι αυτό μου το χάρισε στην Πολωνία ένας βιομήχανος Πολωνός που με ήθελε, μα εγώ δεν τον θέληρα ποτέ».

—Βλέπετε, αυτά μόνο μου μένουν. Όλα ποτέ δεν άπλωσα το χέρι. Ο ιδιοκτήτης της Ντωβίλ και των Κανών μου δίνει τώρα 25.000 φράγκα το μήνα και το καζίνο του Μόντε Κάρλο 50.000 το χρόνο. Και όμως....

Ίσως να θυμάται το δράδυ εκείνο στη Νέα Υόρκη που την είχε καλέσει στο τραπέζι ο πάμπλουτος Άρθουρ Βάντερμπιλτ. Σαμπάνια, χαβιάρι, στρείδια, Τίποτ' άλλο. Άλλά σε κάθε στρείδι μέσα ήταν και από ένα μαργαριτάρι. Η Καρολίν

ένθουσιασθηκε. Ποτέ άλλοτε δεν της είχαν δωρήσει ένα περιδέραιο με τόσο λεπτότητα και κατάφερε ν' άρρеше τόσο πολύ στον βασίληά του χάλυθος ώστε της πρόσφερε το γιώτ του για να γυρίσει στην Εύρώπη. Στο Μόντε Κάρλο η Καρολίν παίζει και χάνει όσα θέλει: 500.000 φράγκα χουσά σε μια έβδομάδα, αλλά 80.000 δεν μπορεί να τις πληρώσει και βάζει ενέχυρο το γιώτ του εκατομμυριούχου. Τον είδοποιεί και ο Βάντερμπιλτ της φέρεται γενναίοδωρα. «Σας εξαγοράζω το γιώτ μου για το ποσό των χρεών σας».

Επιστρέφοντας στην Αμερική η Ότερο σταματά στο Ντακάρ όπου την διασκεδάζουν οι μικροί μαύροι που πέφτουν στη θάλασσα και πίνουν τις δεκάρες που ρίχνουν οι επιβάτες από τα βαπόρια. Σε λίγο έρχεται η μητέρα ενός μικρού και της προτείνει να της πουλήσει το γιό της για 1.000 φράγκα. Η Ότερο τον αγοράζει και ο Πίτο, που ήταν τότε 6 ετών, μεγάλωσε κοντά της και σε λίγα χρόνια έγινε διάσημος. Ήταν ο πρώτος υαύρος σωφέο στο Παρίσι και ώδηγούσε το πρώτο αυτοκίνητο Ντιόν Μπουτόν που ο κατασκευαστής του το χάρισε στην Ότερο.

Ήταν η εποχή που ο ποιγκιφ της Ουαλλίας, ο μέλλων βασιλεύς Εδουάρδος 7ος, πήγαινε ινκόννιτο στην Όστάνδη για να τη δει να χορεύει. Απ' αυτόν η Καρολίν πήρε το πιο σύντομο σημείωμα: μια κασοτούλα με το στέμμα και από πίσω σε ένα σχεδιασμένο κύκλο δύο δείκτη που έδειχναν 6 και τέταστο. Την άλλη μέρα της πρόσφερε ένα πλοισιώτατο κυνήγι αγοιόπατίας. Η Ότερο πήγε μ'α μόνο φορά.

Παο' δλο που έκανε στα ναρτιά δλο το χουσάκι που της νόριζαν, σε λίγα χρόνια η Ότερο είχε τη φήμη της πιο πλούσιας έαίρας όλων των εποχών. Είχε θουμάσια κοσμήματα και ανάμεσά τους ένα κολλίε της αυτοκρατίσας Εύνενία και ένα της αυτοκρατίσας της Αυστρίας. Μα καμμία γυναίκα δεν νιώσθηκε ποτέ λιγώτερο για το μέλλον.

Σήμερα ακόμη όταν τη ρωτούν ποιο ήταν το μεγάλο πάθος της ζωής της απαντά.

—Αγάπησα τη δουλειά μου. Με-

ρικοί άνδρες με έκαναν να υποφέρω. Μα το πάθος είναι όταν ξεχνάη κανείς τον εαυτό του. Κι' αυτό το γνώρισα μόνο με το παχνίδι. Για μένα υπήρχαν στη ζωή δυο ασύγκριτες απολαύσεις: να κερδίζω στα χαρτιά και να χάνω στα χαρτιά. Άφησα στην πράσινη τσόχα των καζίνων 30.000.000 χρυσά φράγκα.

Όλα τα κοσμήματά της πέρασαν από το πράσινο τραπέζι μαζί και το περίφημο μπολερό το κεντημένο με διαμάντια που της είχε χάρισει στο Μόναχο ο πρίγκιπ της Βαυαρίας.

Στην κεντρική Εύρώπη ανακάλυψε τους τσιγγάνους. Ενθουσιάζεται με τους χορούς και τα τραγούδια τους και κάθε βράδι μετά την παράστασι χορεύει με μια θερμή τρελή μαζί τους.

Ένα βράδυ στην Πράγα ένας από τους πλουσιώτερους ανθρώπους της Ούγγαρίας, ο Ρίμπερνερ, έκανε ένα τραπέζι προς τιμήν της. Χόρεψε με τόσο πάθος που νόμισε πως ήταν στη Σεβίλλη και χόρεψε με γυμνά πόδια με τρομερό κέφι. Σε μια στιγμή άνοιξε την πόρτα του ρεστωράν και συνέχισε το χορό στο δρόμο παρ' όλο που είχε χιονίσει. Οι μουσικοί και πολλοί συνδαιτημένες την ακολούθησαν στον τρελό της χορό ως το ξενοδοχείο.

Αλλά το χιόνι της έχει αφήσει και μια πιο δυσάρεστη ανάμνησι. Στη Μόσχα κάποτε είχε κάνει αρκετά καριέρα στον Μ. δούκα Μπαρόλα που την κάλεσε ένα βράδυ με το θιασό της να χορέψουν στο ανάκτορό του. Ο μέγας δούξ είχε πη άρκετά. Μετά το χορό της πρόσφεραν να πιη κάτι παγωμένο που της άρεσε, αλλά τη ζάλισε. Για λίγη ώρα δεν ήξερε που βρισκόταν και όταν συνήλθε οι συντρόφοι της είχαν εξαφανιστή. Ο μέγας δούξ ήταν μαζί της και γελούσε ενώ με ένα κρυφό μηχανισμό ο τοίχος του δωματίου γύρισε και φάνηκε ένα κρεβάτι. Η Ότερο έβαλε τις φωνές και ο δούξ ανανκάστηκε να φύγει για λίγο, αφού την κλείδωσε μέσα στο δωμάτιο. Η Ότερο κατάφερε να άνοιξη το κλειδωμένο παράθυρο και να πεδήση στον κήπο. Έξω χιονίζει και είχε τριάντα βαθμούς υπό το μηδέν. Τρέχοντας χω-

ρίς παλτό βρήκε στο τέλος ένα έλκρηρο που την πήγε στο ξενοδοχείο. Άλλα έμεινε πέντερεις μήνες άρρωστη με διπλή πνευμονία. Αργότερα στην Πετρούπολι, έμαθε ν' αγαπά τους Ρώσους, την ξένοιαστη μοιρολατρεία τους, την ναυελική τους νοτροπία.

Αυτή τη φορά την είχε καλέσει στη Ρωσία ο ίδιος ο Τσάρεβιτς, ο μέλλων Νικόλαος Β'. Ένα δράδυ στο καμπαρέ παρουσιάστηκε σχεδόν γυμνή επάνω σε ένα άσημένο δίσκο. Όλοι οι παρόντες αξιωματικοί γονάτισαν εκτός από ένα. Ρώτησε και της είπαν πως ο αναιδής ήταν ο πρίγκιπ Πέτρος. Την άλλη μέρα πήρε ένα γράμμα του που την έπεκρινε για την καταντία της και κατέληγε σε έρωτική εξομολόγησι. Αυτή ήταν η άρχη μιάς καινούργιας περιπέτειας που η Καρολίν την θυμάται με πολλή τρυφερότητα.

Στην Ιαπωνία την κάλεσε ο Μικάδος να χορέψη στα ανάκτορα. Τότε χόρεψε στο Μεγάλο Θέατρο του Τόκιο μπροστά σε 50.000 Ιάπωνες. Ο αυτοκράτορας, πατέρας του Χίρο Χίτο, της έδωσε μια περγαμηνή που την έκανε ιδιοκτήτρια ενός υιοιού του Ειρηνικού που έχει ακόμη το όνομά της. Από το ταξίδι της Ιαπωνίας έχει τώρα κοντά της ένα όμορφο επιπλάκι δουλεμένο με χρυσό και πετράδια.

Η κήρυξι του πολέμου σημειώνει τη στροφή του ρεύματος στη μοίρα της Ότερο. Για λίγο καιρό φαίνεται στα καμπαρέ και γοητεύει όσους την είχαν γνωρίσει πριν από 25 χρόνια.

Στο βάθος μιάς θαλίτσας είχε κρύψει ένα φόρεμα με θολάν που το φορούσε όταν χόρεψε για πρώτη φορά μπροστά στο κοινό 15 ετών. «Πριν από λίγα χρόνια ακόμη μπορούσα να το φορέσω. Μέσα σε πενήντα χρόνια το σώμα μου δεν άλλαξε».

Αργότερα αποτραβήχθηκε στην Κουανή Ακτή. Δεν μπορεί πια να πηγαίνει στα καζίνα, ούτε θα της το επέτρεπαν για να μη χάση και τις τελευταίες της πεντάρες. Βγαίνει λίγο μα όταν την καλούν θέλει να είναι το περιβάλλον αντίξιο της παλαιάς της δόξας.

Είναι λουλούδια τόσο γοητευτικά, αλλά και τόσο σκληρά,
που τρομοκρατούν τον ζωϊκό κόσμο.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΕΣ ΤΟΥ ΦΥΤΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Του

ROMAIN BERTRAND

Από τον Ιούνιο κι' έπειτα, στην Καλιφόρνια, ανθίζει ένα παράξενο φυτό, ή νταρλιγκτονία. Βγάζει τότε τα πιο φανταχτερά της λουλούδια, τα κατακόκκινα με τα πρασινωπά σέπαλα. "Ετσι όπως σαλεύουν τα φύλλα της την κάνουν να μοιάζει τότε με άλλο κύκνο μ' υπέρμετρο λαιμό, τότε με σκουφότο φίδι, έτοιμο να δαγκώσει θανάσιμα με τη διχαλωτή του γλώσσα. Πεταλούδες κι' έντομα φτερουγίζουν τριγύρω της, σ'α να μην έχουν ιδέα για τη φήμη της, μια φήμη άπαισία, που της έδωσε το παρατσούκλι «κόμπρα».

Τό δραμα αρχίζει με τη γοητεία. Η νταρλιγκτονία προσφέρει στο φτερωτό έντομο ένα πεδίο προσγειώσεως γεμάτο υποσχέσεις, μια κόκκινη πλατφόρμα που βγάζει νέκταρ, το συνταρακτικό ρευστό που γοητεύει με την ευωδιά του. Ακόμα κι' ή λιγότερο τρελλή λιμπελούλα, ακόμα κι' ή πιο δύσπιστη μίγνα θά μπη στον πειρασμό με τέτοια ευωδιά. Μά ή νταρλιγκτονία έχει κι' άλλη, καλύτερη, τρομερή σαγήνη: Στο κέντρο ενός θόλου, ατρογυλού σαν το πουλιού το κεφάλι, έχει επιδεικτικά άπλωμένα μια σειρά διάφανα κύτταρα,

χωρίς χλωροφύλλη, που μοιάζουνε μέσα στο φως σαν πολύχρωμο τζαμωτό εκκλησίας. Είναι άκαταμάχητο το θέλητρο που έχει τούτος ο σπιθόβολος καθρέφτης. Η λιμπελούλα μπαίνει άποφασιστική μέσα στο άνοιχτό στόμα και βλέπει ένα τραπέζι στρωμένο με μεγαλοπρέπεια: πολυάριθμα σακκιά νέκταρ προσφέρονται στη λιχουδιά της. Πηγαίνει από το ένα στ' άλλο, τ' αδειάζει με βουλιμία και δέν προσέχει πώς παραμερίζει στο πέρασμά της μακρυές και χνουδωτές σκληρές τρίχες, που γέρνουν προς τα εμπρός αλλά δέν πηγαίνουν προς τα πίσω. Η παγίδα είναι καλά στημένη.

Φουσκωμένη, χορτάτη ως το λαιμό, εξαντλημένη σχεδόν από την πολυφαγία, ή λιμπελούλα τρικλίζει πάνω στις τελευταίες τρίχες που όλο και λιγότερο σκληρές είναι, και πάντα πιο σπάνιες, γλυστρά και πέφτει βαθιά, σέ μια παγίδα. Προτού προλάβει να χτυπήσει τα φτερά, να κάνει μια προσπάθεια να γυρίσει πίσω, πράγμα αδύνατο, πνίγεται μέσα σέ μια πιάνα. Πριν περάσει πολλή ώρα, το φυτό θά την έχει καταβροχθίσει με τα δέξα που εκκρίνει για να την χωνέ

ψουν. Κι' ό σκελετός της λιμπελούλας, καλοαδειασμένος από κάθε ουσία που μπορεί ν' άφομοιωθή θά πάη μαζί με τ' άλλα αναριθμητά άπομεινάρια άλλων εντόμων σ' έναν αντιθάλαμο. Εκεί είναι σωρός από πόδια, φτερά, άχώνευτους σκελετούς, άληθινό νεκροταφείο εντόμων, που μαρτυρεί την ανεξάντλητη άδηφαγία της νταρλιγκτονίας. Η πρόσχαρη διαμονή, ή περιποιημένη φιλοξενία δέν ήταν άλλο, παρά ένα μαγεμένο παλάτι, με άλύπτες φυλακές, μια διαβολική παγίδα.

Κι' ή νταρλιγκτονία, καρτερώντας κι' άλλη λεία, άργουσα-λεύει στον ήλιο τον κορμό, σαν φαρμακερή όρχιδέα, σαν κόμπρα τη στιγμή της γοητείας της.

☆

Κάτι αίνιγματικό ύπάρχει σέ τούτες τις φυτικές τερατωδίες των σαρκοφάγων φυτών. Θά έλεγε κανείς πώς ή φύσι, με μια κάπως άργοπορημένη της ιδιοτροπία, θέλησε ν' άποκαταστήσει ένα είδος ίσορροπίας, δημιουργώντας έναντιον των εντόμων αυτά τα φυτά, που τρώνε με τη σειρά τους τα έντομα.

Υπέθεσαν ότι τα σαρκοφάγα φυτά, με τις αδύνατες ρίζες, καθώς ζούνε συχνά σ' έλώδη μέρη, σέ υγρό, ξένο έδαφος, και φυτρώνουν στα μούσκλα, δέν έχουν τις νιτρογόνες ουσίες που τους χρειάζονται, φώσφορο, πτάσιο από πρωτεΐνας και άναπνέουν άσχημα. Για να θεραπεύσουν τα τόσα τους κενά, έπρεπε να γίνουν άναγκαστικά σαρκοβόρα και ν' άντλήσουν από τό φρέσκο αίμα και τους ζωϊκούς χυμούς την τροφή που τους λείπει. Μέσα στη ζούγκλα με τα χαμόκλαδα κυριαρχεί επίσης άνάμεσα στα φυτά ό άγώνας για τη ζωή, για την επιβίωση. Κι' ή υπέρμετρη όρεξι που παρουσιάζουν τα σαρκοβόρα φυτά μπο

ρεί να παραβληθή με την αντίστοιχη και φοβερή όρεξι της μαντίδος άράχνης.

Ο πρώτος που έπέστησε την προσοχή του έπιστημονικού κόσμου πάνω στη διόνη της Καρολίνας ήταν ό Ντιντιέρο. Φαντασθήτε έν' άρρωστιάτικο, ευαίσθητο φυτό, προικισμένο με λουλούδι άσπρο, με δυο κόκκινα κυκλικά φύλλα στολισμένα με μακρές βλεφαρίδες, διαβρωμένες όπως ή παγίδα για τις άλεπούδες. Φτάνει ν' άκουμπήσει εκεί πάνω τό έντομο και με μιας οι δυο λοβοί κλείνουν από πάνω του όπως κλείνουνε δυο βλεφάρα, ένω οι άδένες του άνθους βγάζουν ένα χωνευτικό υγρό που μέσα σέ λίγες μέρες άποσυνθέτει τό σώμα του εντόμου. Οι βλεφαρίδες πλέκονται σαν κάγκελα κλουβιού, κι' απέχουν ή μια από την άλλη, τόσο, όσο χρειάζεται για να μπορούν να περάσουν μέσ' από κεί και να φύγουν τα μικρά έντομα που δέν ικανοποιούν την όρεξι της διόνης.

Οι σοφοί της έποχής εκείνης — ή ανακάλυψις έγινε στα 1770 — έμειναν κατάπληκτοι μπροστά σέ κείνο τό θαύμα του φυτικού θασιλαίου). Δείγματα της διόνης στάλθηκαν σ' όλη την Εύρώπη, και μέσα στους βοτανικούς κήπους, στις μεγάλες πρωτεύουσες, φύτευσαν τα δείγματα για να έγκλιματισθή τό φυτό. Παρατήρησαν τότε πώς όταν διήγειραν τους δυο λοβούς του φυτού, αυτό είχε την τάσι να κλείνει πάνω απ' ό,τιδήποτε. "Όταν άκουμπούσε επάνω του, καρφίτσα, άχυράκι ή έντομο, λές και τό κινούσε ένα ισχυρό έλατήριο.

Ήταν ή έποχή των Έγκυκλοπαιδιστών, ή έποχή του Ρουσώ και του Μπερναρτέν ντε Σαιν Πιέρ: εύκολα πίστευαν πώς μπορούσε να ύπάρχη ένα άνθος καν-

νίβαλος, αλλά υπό τον ήλιο να φυτρώνει και να ανθίζει στους τροπικούς ή σε μακρινούς τόπους. Δεν μπορούσαν όμως να το φαντασθούν μέσα στα λειβάδια ή τους καλαμιώνες μας, τρυπωμένο στην ήσυχη πολιτισμένη φύση. Κι' ωστόσο, η κυστοειδής άλντροβάνδη, που χάβει τα σκουλήκια, ένα μικρούτσικο φυτό που πολυμπά στα στεκούμενα νερά που σχηματίζουν τα ξηλά της Ισπανίας και των Ινδιών, αποδείχθηκε πως είναι το ίδιο φυτό που βγαίνει σε μερικά τέλματα της Ιταλίας και στη μεσημβρινή Γαλλία. Η πεγκικούλια των μουσικών που βγαίνει στις "Αλπεις και στη Δανία, ή δροσοφύλη που παγιδεύει τις μυίγες στην Πορτογαλία και στην Ισπανία, είναι φυτά σαρκοφάγα. Η ούτρικουλάρια, που είναι σαν ασκί, ένα κίτρινο αέρινο φύλλο συνειθισμένο σε όλα τα ξηλά και σε όλες τις λίμνες της Ευρώπης, απορροφά με τα μισοθυθισμένα στο νερό φύλλα του μικρά δοτρακόδεσμα, γυρί τους των θατράχων και σκουλήκια. Τα φυλακίζε πίσω από μία θαλβίδα που κλείνει αυτόματα, αληθινή παγίδα από μύς που δεν αφήνει να της ξεφύγει ποτέ καμιά λεία.

"Όσο για την Δροσερά, την πρώτη μέσα στα πρώτα σαρκοφάγα φυτά, πρωτανακαλύφθηκε στη Γερμανία, στο δέλτα του ποταμού Βέζερ. Ο γιατρός Ρόθ της Βρέμης, σημειώνει: «Παρατήρησα ότι τα πλοκάμια που έχει το φυτό αυτό είχαν την ιδιότητα να κινούνται μόνα τους. Παραμέρισα τα φύλλα, που τα χνούδια τους ήταν λυγισμένα όπως το τεντωμένο τόξο και μ' έκπληξε άνακάλυψα μερικές μυίγες φυλακισμένες μέσα σε μακρές τρίχες. Έβαλα με μία πένσα ξένα ζωντανά μυρμήγκια στη μέση

ένος φύλλου. Το μυρμήγκι προσπάθησε να φύγει αλλά δεν μπόρεσε. Το συγκράτησε ένα υγρό πολύ κολλώδες, που βγαίνει από κάθε τρίχα. Μέσα σε λίγες στιγμές, οι τρίχες καμπυλώθηκαν, πιάσανε το έντομο και τα φύλλα κλείσανε. Μέσα σε δεκαπέντε λεπτά, το μυρμήγκι είχε ψοφήσει.

Ο θάνατος αυτός είναι πολύ γρήγορος, φθάνει να σκεφθούμε πως ακόμη και οι πιο δυναμώμενες κάμπιες χρειάζονται κάπου δυόμιση ώρες ώσπου να σήσουν πνιγμένες σαν με σκούνι, που τρέχει από μερικά μανιτάρια που φαίνονται άκακα, που σφίγγουν αλύπητα τις κάμπιες από το κεφάλι ή την ουρά.

«Η δροσερά γδέρνει το έντομο όπως εμείς τη γαρίδα», παρατήρησε ο Ντάρβιν, που του έκαναν εντύπωση οι λεπτές κινήσεις της. Παρατήρησε ώρα πολλή τα υπερευαίσθητα χνούδια της, που μπορούν να αντιδρούν στη θερμότητα, στον ηλεκτισμό, να γέρνουν κάτω από το βάρος μιας λεπτότατης τρίχας, που ζυγίζει μερικά χιλιοστά του χιλιοστογράμμου. Ο Ντάρβιν έβαλε ένα κομματάκι ωμό κρέας πάνω σε ένα αδένα της δροσεράς. Παρατήρησε τότε ένα πλόκαμο της που έγερνε μέσα σε 10 δευτερόλεπτα, έσκυψε, κι' έφθασε στο κέντρο του φύλλου μέσα σε μισή ώρα.

Οι δράκοι αυτού του φυτικού θασίλειου έχουν τις επιπολαιότητες, τα καπρίτσια τους: διψασμένοι για άζωτο, φθάνουν να απορροφούν με την ίδια όρεξη το κρέας, τη φυτική σκόνη του χλωροφύλλου ή του λάχανου. Διαλέγουν τη λεία τους με χίλιους τρόπους, κάνουν διακρίσεις, απομακρύνουν κάθε τροφή που υπάρχει κίνδυνος να θλάψη τη χώνευσή τους.

"Όταν ο εξερευνητής Τρόλ άνακάλυψε, στα 1932, στα ξηλά ακτών της Σουμάτρας, ολόκληρα δάση από ηλιόφιλα, αυτά τα φυτά με την υδρία που βγαίνουν στα νησιά της Σόντας, έμεινε κατάπληκτος όταν είδε ότι, μέσα στα άγγεϊα τους που ήταν κρυμμένα κάτω από λαίμαργα χνούδια και γεμάτα με ένα πεπτικό υγρό πολύ διαβρωτικό, μερικά έντομα ζούσαν χωρίς να παθαίνουν τίποτα, ενώ τα τρελλά από το φόβο τους μιγάζα κια χωνεύονταν δίχως άργοπορία. Είκοσι έξι είδη ένδλω από τέτοια παράσιτα: άράχνες, διατομές (είδος φυκιών), λάρβες και δοτρακόδεσμα, κάνανε μπάνιο και τινάζονταν μέσα σε ένα υγρό που για τ' άλλα έντομα σήμαινε άμεσο θάνατο, χάρις στην αντιπεψίνη που έκκρινουν. Μέσα στη θαλβίδα της ούτρικουλάριας βρίσκονται άρκετά πρωτόζωα, που η αίχμαλυσία τους δεν φαίνεται να τα συγκινεί και πολύ που μένουν ζωντανά για πολύ μακρό διάστημα.

Μερικά φυτά, όπως η παπαΐα, των τροπικών, χωνεύουν το κρέας ή τραβούν με τη μυρωδιά τους που θυμίζει φοφίμη πλήθος έντομα που αίχμαλωτίζονται από το νέκταρ της. Τα φυτά όμως αυτά δεν μπορούμε να τα πούμε σαρκοβόρα: μένουν άδρανά και δεν έπωφελούνται από την έντονη σέ ποσότητα λείας τους.

Αντίθετα, τα γνήσια σαρκοβόρα φυτά, στερημένα από κάθε δυσάρεστη όσμη είναι τόσο τρομερή παγίδα για τα έντομα, που οι θιαγενείς τα χρησιμοποιούν πεζότατα όπως έμεις τα μυιγοκτόνα χαρτιά. Η νταρλιγιστονία πουλιέται στην Καλιφόρνια με το όνομα «κόμπρα». Όσο για την πεγκικούλια των μουσικών, οι χωρικοί που ζουν στις

Ιταλικές "Αλπεις, οι Σουηδοί και οι Δανοί, την χρησιμοποιούν να κόβουν το γάλα, καθώς επίσης και για θαρόμετρο: γιατί όταν κάνει υγρασία, η πεγκικούλια γίνεται κίτρινη. "Όταν ο άνθρωπος βλέπει πως δεν απειλείται άμεσα, δεν παραλείπει να χρησιμοποιήσει προς όφελός του τα τρομακτικά μυστικά της φύσεως.

Λίγος καιρός είναι από τότε που έγινε γνωστό, οι άνθρωποι ίσως έφθασαν να παραδεχθούν ότι υπάρχουν πραγματικά άγρια φυτά. Και τα πιο τρομακτικά απ' όλα είναι ίσως εκείνα που αντί να προσβάλλουν είδος ξένο προς αυτά, το ζωϊκό, προσβάλλουν άλλα φυτά: είναι φυτά φυτοφάγα, με την έννοια που χρησιμοποιούμε όταν μιλούμε για τους άνθρωποφάγους.

Μέσα στις ζούγκλες της Βραζιλίας, Αυστραλίας και Ν. Ζηλανδίας, όπου το φως είναι σπάνιο κάτω από τους θόλους των φυλομάτων, ελάχιστα πιθανότητες έχει να επιζήσει ένα φυτό πάνω στο σκιασμένο έδαφος, εκτός αν ψηλώσει και μπορέσει να προσφέρει στον τροπικό ήλιο τα διψασμένα για φως φύλλα του. Για να πετύχει αυτή τη θέση κάτω από τον ήλιο, ή συκιά της Βραζιλίας, που τα πουλιά κι' οι νυχτερίδες σκορπίζουν στην τύχη τους σπόρους της, ή κλούζα της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας γίνονται φυτά στραγγαλιστικά: πάνονται σε ένα δέντρο, γερό κατά προτίμησι, το άγκαλιάζουν άγρια με ένα μπερδεμα των ευκίνητων ριζών τους, που τεντώνονται ταυτόχρονα προς το έδαφος και προς το φως. Όταν φθάσουν στο δέντρο, ή δύναμή τους διαπλασιάζεται σαν του Άνταίου. Το δέντρο θύμα πνίγεται σιγά σιγά ώσπου να ξεραθί έν-

τελῶς. "Ετσι συνθλιμμένος τότε ὁ κορμός, χάνεται κάτω ἀπὸ τὸ θανάσιμο ἐναγκαλισμὸ καὶ τὸ φυτὸ, δυνατό καὶ ρωμαλέο πιά, παίρνει τὴ θέσι τοῦ πτώματος, ποὺ δὲν ξεχωρίζει πιά παρὰ μετὰ παρακλάδια τῶν στρεβλωμένων του ἄκρων.

☆

Ἡ προσαρμογὴ στὴ ζωὴ, ἡ

φυσικὴ ἐπιλογή, γεννοῦν σύμφωνα μετὰ τὸ περιβάλλον ἀπίστευτες κληρονομικὲς τροποποιήσεις. Γιὰ νὰ ἐπιζήσουν μέσα στὴ φύσι, ἀκόμη καὶ τὰ φυτὰ εἶναι ἀναγκασμένα νὰ πάρουν μάθημα ἀπὸ τὰ σαρκοβόρα ζῶα. Τὰ ζῶα ἄς προσέχουν: τὸ φυτικὸ βασίλειο ἀντεπιτίθεται, μερικές φορές, πολὺ ἄγρια.

Κυρία Μὰκ Φέρσον, λέει ὁ κύριος Μὰκ Τάβις, χθὲς τὸ βράδυ εἴχτε μιά κάπως ζωηρὴ συζήτησι μετὰ τὴ γυναῖκα μου...

—Μάλιστα, καὶ ἡ γυναῖκα σας μοῦ πέταξε ἕνα μπουκάλι στὸ κεφάλι!
—Ἀκριβῶς. Λοιπὸν θὰ ἤθελα τὸ μπουκάλι. Τὸ ἔχω πάρει μετὰ τὴ συμφωνία πῶς ὅταν τὸ γυρίσω θὰ μοῦ ἐπιστρέψουν δυὸ πέννες!

Tatler

☆

Ὁ ὑπηρετὴς γυρίζει στὴν κουζίνα καὶ μετὰ τὰ πιὸ ζωντανὰ χρώματα περιγράφει στὴ μαγείρισσα τὰ φορέματα καὶ τὰ κοσμήματα ποὺ φοροῦν οἱ καλεσμένες τῆς κυρίας τους. Συνεπαρμένη ἀπὸ ὅσα ἀκούσε ἡ μαγείρισσα τὸν ρωτᾷ:

—Καὶ γιὰ τί μιλοῦν;

—Ἀ! ὡς συνήθως, γιὰ μᾶς!

☆

Ενας πολὺ καλοανατεθρεμμένος λορδάκος πλησιάζει τὴ γκυβερνάντα του καὶ τῆς λέει ἐνῶ τρώει ἕνα σάντουιτς:

—Δεσποινίς, μετὰ συγχωρεῖτε ποὺ σᾶς μιλῶ μετὰ τὸ στόμα γεμάτο, ἀλλὰ ὁ ἀδελφός μου ἔπεσε στὸ ποτάμι.

Up.

Ἡ Εὐα περὺβιανὸ διήγημα

Η ΜΟΥΜΙΑ

Τοῦ

VENTURA GARCIA CALDERON

Κανείς δὲν ἔμαθε ποτὲ ἀκριβῶς ἔπειτα ἀπὸ τί ἀπογοητεύσεις ὁ ντὸν Σαντιάγο Ροζαλὲς ἔγκατέλειψε τὴν πολιτικὴ καὶ τὴν Πρωτεύουσα καὶ πῆγε κ' ἐγκαταστάθηκε ὀριστικὰ στὸ ὄρεινὸ του κτῆμα *Τάμπο Τσίκο* μαζί μετὰ τὴν περίεργη θυγατέρα του τῆς Λούς Ροζαλὲς, ποὺ μετὰ τὴ λάμψι τῶν χρυσῶν τῆς μαλλίων εἶχε παλαβώσει τοὺς νέους τοῦ βουνοῦ.

Γιὰ μᾶς τοὺς μελαχροινούς ἡ ξανθὴ ὄψις εἶναι πάντα σὰν κάποιο μυστικὸ χαρακτηριστικόν. Ὁ Χριστὸς εἶναι ξανθός, καὶ ξανθὸς ὁ πρῶτος μάγος ποὺ στὶς παιδικὲς εἰκόνες προχωρεῖ πρὸς τὴ φάτνη. Ὁλος ὁ τόπος στάθηκε μετὰ κάποια φοβισμένη συμπάθεια ἀπέναντι τῇ Λούς, μὰ κανείς δὲν ἀγάπαγε τὸν πατέρα τῆς, σκληρὸ ἀφεντικό, μετὰ τὸ βούρδουλα πάντα στὸ χέρι.

Τὸ *Τάμπο Τσίκο* —μικρὸ χάνι— ἔτσι ὀνομασμένο μετὰ ὑπερφανὴ μετριοφροσύνη, ἀπὸ κάποιο καυχηματία Ἰσπανόν, εἶναι τὸ μεγαλύτερο κτῆμα γύρω, καὶ μετὰ στὴν εὐφορώτατη γῆ του κλείνει ἕνα ποτάμι, δυὸ βουνὰ καὶ κάποιο ἐρείπιο, φρούριο καὶ νεκρόπολι μαζί, τοῦ περασμένου καιροῦ ποὺ τὸ λένε *Λὰ Χονάκα γκράντε*. Βρίσκεται στὴ μέση τοῦ τόπου καὶ ψηλώνει πάνω στὸ λόφο μετὰ τὶς φωλιές ποὺ κτίζουν οἱ κουκουβάγιες καὶ τοὺς ἀπαίσίους σκοτεινοὺς τοῦ διαδρόμου, ὅπου

κανένας ποτὲ δὲν θὰ ἤθελε χωρικός νὰ πάη μέσα νὰ χαθῇ. Ἐνας κρυφὸς δρόμος ὁδηγεῖ στὸ ποτάμι καὶ λένε πῶς ἀπὸ κεῖ γλύτωσαν καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἀταχουάλπα.

Εἶχαν φτάσει, λέει ἡ παράδοσις, μετὰ τὰ σακκιά τοὺς γεμάτα μάλαιμα ὅταν ἔμαθαν τὴν καταστροφή. Τὰ ραβδιά τὸ χρυσάφι μείναν ἐκεῖ στοὺς ὑπόγειους διαδρόμους ὅπως εἶχαν πέσει, καὶ θὰ μπορούσε κανείς νὰ πάη νὰ τὰ μαζέψῃ ἂν ἔλειπαν οἱ κουκουβάγιες ποὺ μετὰ τὸ χουχούτισμά τους θὰ φανέρωναν τὴν κλοπὴ. Οἱ μούμιες τῶν Ἰνδῶν στρατηγῶν θαμμένων ἐκεῖ ξυπνᾶνε ἂν τύχη καὶ θελήσει κανείς νὰ παραβιάσῃ τοὺς τάφους, καὶ συχνὰ τοὺς ἀκούς μέσα στὴ νύχτα νὰ μασᾶν τὴν κόκα τὴν πικρὴ, μετὰ τὸ ἀτέλειωτο μᾶσημα τῶν Ἰνδιάνων τοῦ Περού. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ σὰν θέλησε ὁ Σαντιάγο Ροζαλὲς νὰ συμπληρώσῃ τὴ συλλογὴ του, κανένας καθαρὸς Ἰνδὸς δὲ θέλησε νὰ ὑπακούσῃ. Μόνο μετὰ τὴ βοήθεια τῶν Ἰνδῶν ποὺ εἶχαν ἔρθει ἀπὸ τὰ παράλια κάτω, μπόρεσε νὰ σηκώσῃ ἀπὸ τὴν *Χονάκα γκράντε*, μετὰ τὰ μολύβια, τὰ χρυσάφια ποὺ οἱ Ἰνδοὶ θάβαν μαζί μετὰ τοὺς νεκρούς τους, καὶ τὶς μούμιες θαμμένας διατηρημένες, τὶς μούμιες στὴ δουλικὴ τους στάσι μετὰ τὰ δάχτυλα μπλεγμένα στὸ στήθος ἀπάνω καὶ τὰ κατὰμαυρα ἀστρα-

πτερά μαλλιά τους.

Κανείς από τους Ίνδους του θουνοῦ δὲν τόλμησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἱεροσουλία. Τετρακόσια χρόνια ὑποταγῆς τοὺς εἶχαν κάνει νὰ δέχωνται, μὲ στεναγμοὺς τὶς χειρότερες τραγωδίες. Τῇ νύχτᾳ ὅμως τρέχαν στὴν καλύβᾳ τῆς γριᾶς Τομάσας, τῆς περίφημης μάγισσας, νὰ ζητήσουν βοήθειαν κ' ἐκδίκησι. Τετρακόσια χρόνια καὶ κανείς δὲν εἶχε τολμήσει νὰ ψάξῃ νὰ θρῆ μούμιες στὸ ἐρειπωμένο φρούριο. Μπορεῖ, στὰ φτωχὰ κοιμητήρια γύρω, κάτι ἄρπαγοι ἔμποροι νὰ ξεθάβαν γιὰ νὰ τὰ πουλήσουν στὴ Λίμνη στουὺς περαστικούς ξένους, κάτι κοχλίδια βερνικωμένα μαῦρα, κάτι χωματένια φεῖδια ποὺ τρέχει τραγουδώντας ἀπὸ τὸ στόμα τους τὸ νερό, ἢ κάτι μαῦρα πιάτα μ' ἓνα ζευγάρι ἀγκαλιασμένο ἀπάνω. Αὐτὰ εἶναι πράγματα τοῦ νεκροῦ γιὰ τὴ στιγμή ποὺ θὰ ξυπνήσῃ σ' ἄλλῃ ζωῇ, νὰ βοῇ στὸ δόντι του κανένα σφυρὶ ἀραπόσταρο, νὰ πῇ σίσσα ἀπὸ τὸ κανάτι, καὶ νὰ μασήσῃ κόκα νὰ κἀνὴ δύναμι νὰ πάρῃ τὸ δρόμο πρὸς τὸν Πατέρα Ἥλιο πέρα ἀπὸ τὴ λίμνη Τιτικάκα. Τὶς μούμιες ὅμως ὄχι. Οἱ μούμιες εἶναι ἱερές. Ὁ Σαντιάγο Ροζάλὲς θὰ εἶχε νὰ κἀνὴ τώρα μὲ τὴ δύναμι τῆς μάγισσας, τῆς γριᾶς Τομάσας. Δέκα πέντε μέρες κ' ἄλλες τόσες νύχτες ἡ δύναμι αὐτῇ φάνηκε ἀνήμερη.

Μὲ ἄπειρες προφυλάξεις οἱ Ίνδοι μπόρεσαν νὰ προμηθευτοῦν ἓνα μαντήλι τοῦ ἀφέντη καὶ μαλλιά του ποὺ εἶχε ἄφροναν σκορπίσει ὁ κουρέας. Αὐτὰ ἀνακατεμένα μὲ κάτι περίεργα μίγματα χρησίμευαν γὰρ νὰ κατασκευαστῇ μιὰ κούκλα ὁμορφῆς αἰαγμένη μὲ μιὰ φανερὴ καρδιά στὸ στήθος ἀπάνω ὅπως στὰ φυλαχτὰ ποὺ δωρίζουν οἱ ἱεραπόστολοι. Καὶ μέσῃ στὴ καρδιά ὅλοι μαζί, ἀφοῦ

μάσησαν κόκα νὰ δοῦν ἀπὸ τὴν πίκρα τῆς ἄν ὄλα θὰ πήγαιναν καλὰ, καρφώσανε, μὲ κλάματα, μιὰ μακρὰ καρφίτσα ἀπ' αὐτὲς ποὺ οἱ γυναῖκες φορᾶνε στὰ πανωφόρια τους. Ἕνας φουσκωμένος θαθρακὸς ψοφοῦσε σὲ μιὰν ἄκρῃ κοντὰ στὰ καντήλια, κ' ἡ νυχτερίδα τοῦ τοίχου κρεμασμένη ἀπὸ τὰ φτερά της ἀνοιγόκλεινε τὸ ρύγχος τῆς λυπητερά. Καὶ τότε ἓνας ταπεινὸς ἄρχισε θρήνος πρὸς τοὺς ὑποχθόνιους θεοὺς «Μάμα κόκα, μαμιτάι, μὰ τὸ διάβολο Χουμακούτσο, μὰ τὸ διάβολο Χουαγκάγιο, μὰ τοὺς διαβόλους τοὺς οὐραδάτους ὅλους...»

Ὡς ἀργὰ τῇ νύχτᾳ οἱ φλογέρες τοῦ θουνοῦ χαρούμενες, φαινόντουσαν σὰν ν' ἀνάγγελλαν πὼς ἡ Αὐγὴ θὰ ἔβλεπε τὴ λύτρωσιν τῆς δουλεμένης φυλῆς.

Τὴν ἄλλῃ μέρα ὁ ντὸν Σαντιάγο μὲ τὴν κόρη του καβάλα δι-εῦθυναν τὶς ἀνασκαφὲς στὸ φρούριο. Ἀπὸ μακρὰ τὰ χρυσὰ μαλλιά τῆς Λούς λάμπανε ἐκθαμβωτικά, καὶ οἱ Ίνδοι μὲ φανερό φόβο ἀπόφευγαν νὰ τ' ἀντικρύσουν. Ὅλη τὴν ἡμέρα βλέπαν νὰ περνᾶνε πάνω στὰ μουλάρια τὶς μαῦρες μούμιες μὲ τὰ μακρὰ κρεμάμενα μαλλιά. Ἀπὸ τὰ κομψὰ κύπελλα, ἀπὸ τὰ ὑφάσματα ποὺ ἦταν οἱ νεκροὶ τυλιγμένοι, ἀπὸ τὰ χρυσὰ λάμας μὲ τὴ ράχι τρύπια γιὰ νὰ μπορῇ νὰ καίῃ ἡ κόκα μέσα, ἦταν φανερό πὼς ἦταν νεκροὶ ἐπίσημοι, στρατηγοί, βασιλιάδες.

Κ' ἐν τούτοις ὁ ντὸν Σαντιάγο δὲν ἦταν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ εὐρήματά του. Γύρευε μιὰ γυναῖκα μούμιαν, μιὰ μούμιαν περιγικέσσας ποὺ θὰ ἦταν τὸ στολίδι τῆς συλλογῆς του. Θὰ ἔπρεπε νὰ σκάσουν πὸ πέρα, καμμιὰ ἀπὸ τὶς φραγμένες στοές. Τότε, δύο πολὺ γέρο: Ίνδοι σηκώθηκαν ν' ἀπαντήσουν τὸ ἀφεντικό.

Μὲ τὰ καπέλλα τους στὸ χέρι, σταυρώνοντας τὸ στόμα πρὶν μιλήσουν, καὶ μὲ λυγμοὺς στὴ φωνή, ταπεινὰ, παρακαλέσανε τὸν Ταϊτὰ ν' ἀφίσῃ ἡσυχους τοὺς νεκρούς. Ποιὸς θὰ διάταζε νὰ θρέξῃ πᾶνω στ' ἀραπόσταρο; Ποιὸς θὰ βοηθοῦσε τὴν κόκα νὰ φουντώσῃ, ἂν οἱ παπποῦδες ὅλοι ἀφίναν τὸ θουνοὶ καὶ τὰ στοιχεῖά μέναν ἐλεύθερα νὰ γυρνᾶν τὴ νύχτα πᾶνω στὰ σπῆτια; Ὁ Πατὰς μπορεῖ νὰ μὴν καταλάθειαν αὐτὰ τὰ πράματα, μὰ τ' ἀφεντικό ἔπρεπε νὰ τὰ καταλαβαίνει. Στὸ σαλόνι ποὺ τὸν εἶχαν ἀκολουθήσει στενάζοντας, οἱ δύο ἀπεσταλμένοι καθὼς εἶδαν τὶς ξεθαμμένες μούμιες στὰ τραπέζια ἀπάνω, γύρισαν τὰ μάτια. Ὑπόσχονταν τὰ πάντα ὅπως οἱ πατεράδες τους στοὺς κατακτητές. Ὑπόσχονταν τὴ σπορά τους καὶ τὰ ζωντανὰ ἂν ὁ Ταϊτὰ διάταζε νὰ γυρίσουν στὸν τάφο τους οἱ προσάιτες τοῦ θουνοῦ. Ἀντὶ νὰ ὑποσχεθῇ, ὁ Ἀφέντης ὅμως εἶπε δύο λόγια γιὰ κάποιον βούρδουλα ποὺ φύλαγε γιὰ τοὺς ἀδιάντροπους. Εἶναι ἄγνωστο ἂν εἶναι τὰ λόγια αὐτὰ ἢ ἡ ὁμορφιά τῆς Λούς ποὺ κἀναν τὸ θάμα, μὰ, δύο μέρες ὕστερα, οἱ Ίνδοι οἱ ἴδιοι γύρισαν νὰ ποῦν πὼς θὰ δείχναν τὸ μέρος ὅπου θρῆσκοντο ὁ κρυμμένος θησαυρός. Ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ τὸ φύλαγε τὸ μυστικὸ μιὰ οἰκογένεια ποὺ ὁ γεροντότερός τους παρουσιάστηκε μ' ἓνα μαῖο πόντισο, καί, ὅπως οἱ παλαιοὶ στρατιῶτες, μ' ἓνα ἀσημένιο σκουλαρίκι στ' αὐτί. Ἡ συνάντησι ὠρίστηκε γιὰ τὴν Κυριακή, καὶ τὴν Κυριακὴν πιάθηκε ἡ καλύτερη ἀπὸ ἀραπόσταρο σίσσα στὸ *Τάμπο Τσίχο*. Στὶς πέντε τὸ πρωῒ χωρὶς νὰ ξυπνήσῃ κανέναν, γιὰ νὰ τοὺς ξαφνιάσῃ ἔτσι καλύτερα ὅλους, ὁ ντὸν Σαντιάγο ἔφυγε γιὰ τὸ φρούριο μαζί μὲ τοὺς ἐργάτες του ποῦ, ὅπως εἶπαν, εἶχαν

περάσει τὴ νύκτα ὅλη στὸ ὑποστατικό.

Σὰν ἀναψαν τὶς λάμπες τῶν ἀνθρακωρύχων κατεβήκαν ὅλοι μαζί μὲ τὸν Ταϊτὰ στὸ λαβύρινθο τῶν διαδρόμων ποὺ εἶχαν ἄλλοτε ὀρυχθῇ μέσα στὸ γρανίτη τοῦ θουνοῦ. Στὸ τρεμάμενο τὸ φῶς διέκρινες ἀκόμη τὶς μισοσβυσμένες κόκκινες ζωγραφιὲς ποὺ παράσταναν, μὲ τὴν ἴδια ἀφέλεια ὅπως στὰ χουάκος ἀπάνω, μιὰ νίκη, ἢ τὴ γιορτὴ τοῦ Ἥλιου. Σκάψαν ὥσπου οἱ ἀξίνες σκοντάψαν πᾶνω σὲ μιὰ ἀσημένια πλάκα ποὺ ἔκλεινε τὸ ὑπόγειο. Δουλέψαν δύο ὥρες γιὰ ν' ἀνοίξουν τὸ κοίλωμα γεμᾶτο κρανία. Ἀπὸ κεῖ ξεκινούσε ἓνας διάδρομος φτιαγμένος μὲ πέτρες τόσο καλὰ ἀρμοσμένες ὅσο τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἥλιου ποὺ εἶναι στὸ Κοῦζκο. Ὅσο προχωροῦσαν τόσο στένεβε, καὶ σὲ θώκος μὲς τὴν πέτρα, ἔβλεπες ἀραδιασμένα ἀρχαῖα ἀγγεῖα, συλλογὴ ὀλόκληρη. Ὁ ντὸν Σαντιάγο δὲν κρατιόταν ἀπὸ τὴ χαρὰ του. Ἦταν μουςεῖο πραγματικό ἀπὸ χουάκος. Οὔτε στὸ Βερολίνο δὲν εἶχαν τέτοιο πράμα!

Τὸ πέτρινο δάπεδο ἦταν σκεπασμένο μὲ πλουμιστὰ χαλὰ ποὺ δείχναν μὲ γεωμετρικὴ ἀκρίβεια καὶ ἀφελὴ χάρι τὴν κεφαλὴ κάποιου ποῦμας, ἢ ἀνακαθυσμένα λάμας, ἢ αὐτὰ τὰ μάτια τὰ τριγυρισμένα φτερά ποὺ πᾶνω στὰ ἀγγεῖα ἢ στὶς εἰκόνες συμβολίζουν τὴ γοργὴ καὶ ἀγρυπνὴ ἐπιβλεψὶ τοῦ ἀφέντη. Κάπου κάπου σὰν νὰ ἤθελε νὰ τρομάξῃ τὸν τυμβωρὺ ἓνα εἶδωλο ἔδειχνε στὸ χέρι του ἓνα βέλος μακρύτερο ἀπὸ κοντάρι. Γαλάζιο καὶ κόκκινο τὸ ἦρεμο πρόσωπό του ἦταν γεμᾶτο ἀρχοντιά. Στὸ γύρισμα ἐνὸς διαδρόμου ἔσκασε ἓνα πρασινωπὸ φῶς στὸ βάθος τῆς σπηλιάς. Ἐκεῖ θὰ θρῆσκοντο ὁ θησαυρὸς τῶν Ἰνκας οἱ Ἰν-

δοί τὸ εἶχαν πῆ! Καὶ φανῆκαν τὰ πιθάρια γεμάτα χωρίς ἄλλο ραβδιά μάλαμα κι' ἀσήμι. Ὁ ντὸν Σαντιάγο ἔτρεξε πρὸς τὸ φῶς, γιατί εἶδε μιὰ μούμια, μιὰ μούμια γυναίκας ποὺ εἶχε τόσο γυρέψει καὶ ποὺ χωρίς ἄλλο φύλαγε ἔκει τὸν ἀρχαῖο θησαυρό.

Μιὰ τρομερὴ φωνή, μιὰ φωνὴ νὰ σὲ κάνη ν' ἀνατριχιάσης ὁλάκερος ἀντήχησε στὴ σπηλιά, ἐνῶ οἱ Ἰνδοὶ κυτταζόντουσαν ἀμίλητοι ἔτοιμοι νὰ ὀρκιστοῦν πὼς δὲν ξέραν τίποτα. Ὁ ντὸν Σαντιάγο ἄρπαξε τὸ φῶς ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἐργάτη... Τὸ μάλλινο σκούρο προσωπεῖο ποὺ σκέπαζε τὸ πρόσωπο ἦταν ἡ ἀστεία καὶ ἀπλοϊκὴ εἰκόνα τῆς Λοὺς μετὰ τὰ δυὸ μεγάλα γαλάζια ὀρθογώνια ποὺ στίς μούμιες παραστένουν τὰ μάτια. Ξέσκιζε σπασμωδικὰ τὰ ρούχα, τίς ταινίες, νὰ δῇ. Συμμαζεμένην σὲ στάσι προσευχῆς, μετὰ χέρια σταυρωτά, μετὰ ξανθὰ μαλλιά ἀπλωμένα πάνω στὸ στήθος

- Α λήθεια, σ' ἐγκατέλειπε ἡ γυναίκα σου;
—Ναί.
—Καὶ τί σοῦ εἶπε φεύγοντας;
—Μοῦ εἶπε: «Εἶναι ἴσια ἡ ραφή τῆς κάλτσας μου;»

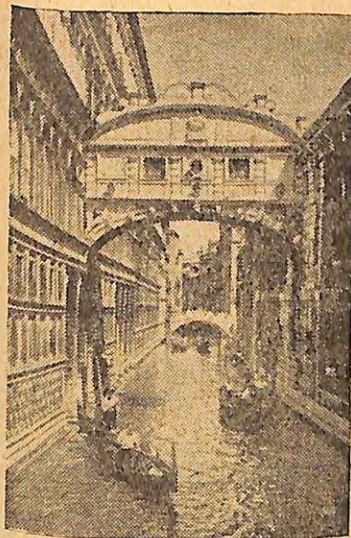
☆

Τηλεφώνησε κανεὶς ὅσο ἔλειπα; ρωτᾷ ὁ κύριος.
—Μάλιστα, κύριε. Ἡ Βραζιλιανὴ Πρεσβεΐα.
—Βραζιλιανὴ Πρεσβεΐα; καὶ τί εἶπαν;
—Εἶπαν νὰ τοὺς συγχωροῦμε ποὺ ἔκαναν λάθος στὸν ἀριθμό!

Constellation

Pourquois Pas?

κοιτόταν ἡ κόρη του ἡ Λοὺς, ἡ κόρη του ἡ ἴδια. Κατάπληκτος, τρελλός, ἔφυγε ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τοῦ θράχου κι' ἔτρεξε ξεσκίζοντας τὰ ρούχα του στ' ἀγκάθια, ἔτρεξε νὰ θρῆ τῇ Λοὺς στὸ σπῆτι φωνάζοντάς την στὸ δρόμο δυνατά. Μὰ ἡ Λοὺς εἶχε χαθῇ ἀπὸ τὸ *Τάμπο Τοίκο* καὶ δὲν ξαναβρέθηκε ποτέ. Κάτι μιγάδες φιλελεύθεροι τῆς Λέσχης «ἡ Πρόοδος» ἐξήγησαν ἀργότερα στὸν ἀνακριτὴ πὼς οἱ Ἰνδοὶ τὴν εἶχαν κλέψει τῇ νύκτα καὶ τὴν εἶχαν ἔπειτα θαλασμάσει, μετὰ παλιά μυστικὰ τῆς τέχνης ποὺ νομίζαμε χαμένα. Ὁλος ὅμως ὁ κόσμος στὸ θουνὸ ξέρει πολὺ καλά πὼς ἦταν ἐκδίκησις τῶν νεκρῶν τοῦ φρουρίου. Ἀπόδειξις πὼς σὰν πῆγαν τὸν ντὸν Σαντιάγο στὸ φρενοκομεῖο οἱ μούμιες χάθηκαν ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ τίς σεληνοφώτιστες νύχτες τίς ἀκοῦς πάντα νὰ μασᾶν τὴν κόκα ποὺ θρέφει τοὺς προγόνους.

Ἡ Γέφυρα τῶν Στεναγμῶν

Διακοπὲς στὴν Βενετία

Ὅταν ὁ σκηνοθέτης Ντεϊδν Λὴν ἔπηρε τὴν κάμερά του καὶ πῆγε στὴ Βενετία νὰ γυρίσῃ τὸ φιλμ «Σάμμερ τάιμ», δὲν εἶχε φανταστῇ ἀσφαλῶς τί... ὀδυνηρὲς συνέπειες θὰ εἶχε αὐτὴ ἡ ταινία του! Ἡ ὑπόθεσίς της ἦταν ἀπλή: Μιὰ ἀσχημὴ καὶ γεροντοκόρη Ἀμερικανίδα γεμάτη φακίδες, ρυτίδες καὶ πληξί, ἔρχεται στὴ Βενετία, μαγεμένη ἀπὸ τοὺς θρύλους της, νὰ περάσῃ τίς διακοπὲς της. Δὲν ξέρει κανένα καὶ δὲν τὴν ξέρει κανένας. Εἶναι μόνη μετὰ συντροφιά μιὰ μικρὴ κινηματογραφικὴ μηχανὴ καὶ τὴν ἀνία της. Ἡ Βενετία ὥστόσο ποὺ στὴν ἀτμόσφαιρά της εἶναι διάχυτη ἡ ἐρωτικὴ διάθεσις δὲν ἐννοεῖ τὴ μοναξιά. Ἐτσι ἡ Ἀμερικανίδα γεροντοκόρη γνωρίζει τὴ μεγάλη ἀνάπη τῆς ζωῆς της.

Ἐνα σαραντάρη γοητευτικὸ Βενετσιάνο ποὺ τῆς χαρίζει, ὅτι τόσα χρόνια ζητοῦσε ὑποσυνειδήτα μ' ἐν-
τασι: Τὸν ἐρωτά!

Οἱ διακοπὲς ὅμως περνοῦν κι' ἡ ὥρα τοῦ χωρισμοῦ πλησιάζει.

—Ἡ ἀγάπη μας εἶναι ὥρασια, τοῦ λέει, γιατί εἶναι σύντομη.

Ἐτσι ἕνα τραῖνο τὴν παίρνει μακριὰ του ἐνῶ αὐτὸς δὲν προσμένει νὰ τῆς δώσῃ οὔτε τίς τελευταῖες γαρδένιες ποὺ τῆς ἀγόρασε. Ὡστόσο, παρ' ὅλο τὸ χωρισμὸ τους ἡ Ἀμερικανίδα φεύγει εὐτυχισμένη...

Γνώρισε στὴ Βενετία τὴ μεγάλη ἀγάπη, αὐτὴ ποὺ μιὰν ὁλόκληρη ζωὴ περίμενε καὶ ποὺ τώρα πιά θὰ μείνῃ σὰ μιὰ ἀκριβή, ἀνεκτίμητη ἀνάμνησι...

☆

Ἄν στὰ φιλμ ἡ τρυφερὴ αὐτὴ ἱστορία γίνεται μιὰ φορὰ, στὴ Βενετία ἐπαναλαμβάνεται ἀπειρες φορές τὴν ἡμέρα. Φταίει δέβια ὁ Ντεϊδν Λὴν ποὺ παρουσίασε τόσο ἀνθρώπινο, τόσο εὐγενικὸ αὐτὸν τὸν ἐρωτὰ ποὺ ἀποθεώνεται στὴ Βενετία καὶ ποὺ ἀποτελεῖ ἕνα ἀκαταμάχητο πείραμα γιὰ τίς στρατιές τῶν κουρασμένων πλάσμάτων με τίς φακίδες, τίς ρυτίδες καὶ τὴν πληξί, ποὺ φτάνουν ἐδῶ νὰ περάσουν τίς διακοπὲς τους. Τὰ βλέπει κανεὶς στὰ θαμπὰ μάτια τους ὅταν πίνουν τὸ ποτό τους σὲ κάποιο ἀπὸ τ' ἀπειρά κεντράκια τῆς Βενετίας, τὸ διαισθάνεται στὰ χλωμά χεῖλιά τους. Ἀναζητοῦν μ' ἐντασι τὴ ρομαντικὴ ἀγάπη, αὐτὴ ποὺ ἀρχίζει καὶ τελειώνει μ' ἐρωτικὰ τραγούδια μέσα στίς μαφρες γοῖδολες ποὺ σχίζουν ράθυμα τὰ σκούρα νερά τοῦ καναλιού. Θὰ τὴ βροῦν; Ποιὸς ξέρει; Ἡ Βενετία συνήθως τὰ προσφέρει ὅλα στοὺς ξένους της. Ἀκόμη καὶ τίς συναισθηματικὲς ψευδαισθήσεις, αὐτὲς ποὺ στὸ τέλος - τέλος δίνουν νόημα καὶ ποίησι στὴ ζωὴ μας.

Οἱ κουρασμένες Ἰουλιέττες μετὰ ξεθωριασμένα μαλλιά καὶ τὰ γυαλιά στὰ μάτια μετὰ τοὺς χρυσοὺς σκελετοὺς θὰ γνωρίσουν ἀσφαλῶς

κάποιο Ρωμαίο που δέ θ' ἀπαγγέλλη βέβαια στίχους, ούτε θά κρεμιέται από τη μεταξωτή σκάλα για την αγάπη τους, αλλά που ωστό-

σο θα τους χαρίση πρόθυμα τη συναισθηματική χίμαιρα μιάς σύντομης εγάπης. Έτσι καθώς τη λέει κι ένα παλιό Βενετσιάνικο τραγουδάκι:

Ἡ αγάπη μου εἶναι ἐν' ἄσπρῳ περιστέρι...
Ἦρθε καὶ σὲ φίλησε στὰ χλωμά σου χεῖλη,
ἦρθε καὶ σὲ φίλησε κι' ἔφυγε μακριὰ σου...

Πολιτεία τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Βασίλισσα τῆς Ἀδριατικῆς. Γαληνοτάτη Δημοκρατία. Ὑδατίνη Πολιτεία. Πόλι τῶν δόγηδων. Ὅλα αὐτὰ κι' ἀλλὰ τόσα ἀκόμη ἐκφράζουν τὴ Βενετία, τὴ μοναδικὴ τούτη πόλι στὸν κόσμῳ. Παντοῦ ἀλλοῦ, ἀκόμη καὶ στὸ τόσο ἐγκάρδιον Παρίσι, μόλις πρωτοβρεθῆς θά ἔχῃς μίαν αἴσθησι μοναξιάς, θά νοιώσῃς ὅτι εἶσαι ξένος σὲ μιὰ ξένῃ πόλι. Ἡ Βενετία δὲ σοῦ ἀφήνει αὐτὴ τὴν αἴσθησι. Σὲ καλωσορίζει εὐγενικὰ καὶ σοῦ ἀποκαλύπτει τὶς ὁμορφές τῆς. Ἡ πρώτη εἶναι ὁ ἴδιος ὁ σταθμὸς τῆς, ὁ σταθμὸς τῆς Σάντα Λουτσία, ἀνφάσσης ἕως ἐκεῖ σιδηροδρομικά. Εἶναι χαριτωμένος, κομψός, μ' αἰσθητικὰ ἀναλογίαι, χωρὶς τὸν φόβον τοῦ «Στατζιόνε τέρμινι» τῆς Ρώμης.

Μὲ κάθε τραῖνο ποὺ σταματᾷ ἀσθμαίνοντας στὸ σταθμὸ τῆς Βενετίας φθάνει ἓνα πολύχρωμο καράβανι ἀπὸ ξένους. Οἱ πρὸ διασκεδαστικοὶ καὶ οἱ πρὸ ἀφελεῖς τὶς περισσότερες φορές εἶναι οἱ Ἀμερικάνοι. Μὲ τὸν ὁδηγὸ τους στὸ ἓνα χέρι, μὲ τὶς μικρὲς ἀποσκευές τους στὸ ἄλλο, φθάνουν ἐκστατικοὶ νὰ γνωρίσουν τὴν πόλιν τῶν δόγηδων. Οἱ γνώσεις τους γι' αὐτὴν εἶναι συνηθῶς ἀσήμαντες. Ἐχουν ἀκούσει κάτι γιὰ τὰ περιστέρια τοῦ Ἁγίου Μάρκου—αὐτὰ τὰ τόσο γραφικὰ ἀλλὰ καὶ τὰ τόσο ἀκάθαρτα περιστέρια ποὺ ἀφήνουν στὰ ρούχα τῶν ξένων τίς... εὐωδιαστικὰ ἀναμνήσεις τους—καὶ ἀκόμη γιὰ τὸ παλάτι τῶν δόγηδων κι' ἴσως ἔχουν νὰ δοῦν τὴ γέφυρα τῶν στεναγμῶν στὸ ἐπώνυμο φιλμ. Γιὰ τὴν ἱστορία καὶ τὴν τέχνη τῆς Βενετίας τὰ ἐνδιαφέροντά τους εἶναι περιωρισμένα. Τὶ σημασία ἔχει ἀν' ἡ Βενετία ἔχῃ

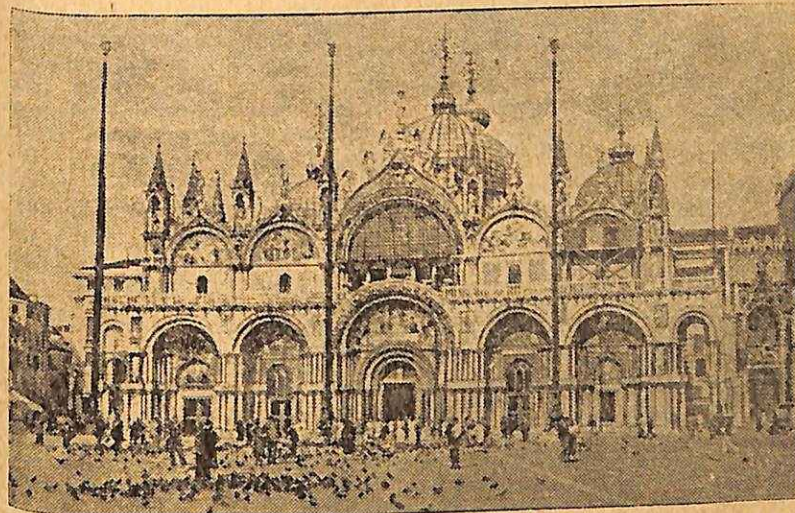
ἓνα τόσο μεγάλο παρελθόν, ἀφοῦ καὶ τὸ παρόν τῆς δὲν εἶναι λιγώτερο μεγάλο.

Κι' ἀκόμη τί ἐνδιαφέρει ἀν' στήν εἴθουσα τῶν τεσσάρων θυρῶν στὸ Παλάτι τῶν δόγηδων ὑπάρχει ἓνα ἡμιτελὲς ἔργο τοῦ Τισιανού, ἀφοῦ ὁ εὐλογημένος δὲν εἶχε τὴν... ὑπομονὴ οὔτε νὰ τὸ τελειώσῃ. Στὸ τέλος—τέλος «Venise is Venise» καὶ πάνω ἀπ' ὅλα, πάνω ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς, τὴν τέχνη τῆς καὶ τὶς παραδόσεις τῆς εἶναι ἡ ὁμορφιά τῆς, μιὰ ὁμορφιά ποὺ τὴ συνθέτουν βέβαια ἄλ' αὐτὰ ἀλλὰ ποὺ τὸ βασικὸ τῆς στοιχεῖο εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα αὐτῆς τῆς πολιτείας, μιὰ ἀτμόσφαιρα λεπτή, ἐγκάρδια, λυρική θὰ ἔλεγα σὰν τὰ τραγούδια ποὺ φιθυρίζουν οἱ γραφικοὶ κονδολιέρηδες λάμνοντας ρυθμικὰ στὰ πράσινα κανάλια.

☆

Λέν εἶναι ὥστόσο ἄχρηστες λίγες γνώσεις ὅσο κι' ἀν' στὸ τέλος ἀνακαλύπτει κανεὶς μόνος, ἀπὸ μιὰ μυστικὴ διαίσθησι, τὶς ὁμορφιές τῆς Βενετίας. Εἶναι ἓνα ἀρκετὰ χρησιμὸ ἐφόδιο γιὰ νὰ διασχίσῃ ὁ ξένος μαζί μὲ τὶς ἄλλες ἀπειρες γέφυρες ποὺ περνᾷ στὴ Βενετία καὶ τὴν πρὸ μεγάλη ποὺ συνενώνει τὸ παρελθόν μὲ τὸ παρόν, τὴν ἱστορίαν μὲ τὸ σήμερον.

Ἄς ἀκολουθήσουμε λοιπὸν νοερά αὐτὸν τὸν γραφικὸν ταξιδιόν—νε ποὺ μιλά σὰ νὰ τραγουδᾷ καὶ ποὺ συνοδεύει κάθε του λόγον μὲ μιὰν ἀνάλογον πολὺ εὐγλωττὴ χειρονομία. Εἶναι ἓνας Βενετσιάνος 100% ποὺ ἀπολαμβάνει μ' ὅλη του τὴν ἔντασι, ὅπως οἱ περισσότεροι βέροι Βενετσιάνοι, τρία πράγματα στὸ μάταιον τοῦτον κόσμον: Τὸ τραγούδι, τὴν ἀχνιστὴ μακαρονάδα ποὺ τὸ μαγεῖρεμά τῆς εἶναι μιὰ δολόκλη-

Ἡ Πλατεία τοῦ Ἁγίου Μάρκου

ρη ἐπιστήμη, καὶ τὴν πόλιν του. Τὸ τελευταῖον εἶναι ἡ μεγάλῃ του χαρὰ καὶ τὸ καύχημά του. Λέει «Βενετία» κι' ἔχεις τὴν αἴσθησι ὅτι φιθυρίζει τ' ὄνομα κάποιας ἰδανικῆς ἀγαπημένης ποὺ τῆς ἔχει σπάταλα χαρίσει ὁ καλὸς θεὸς ὅλες τὶς ὁμορφιές τοῦ κόσμου.

Ὁ ταξιδιερὸς μᾶς δέχεται πρόθυμα στὸ «γκρούπο» του καὶ μᾶς ἐξηγεῖ πὼς ἡ Βενετία, ποὺ κατὰ τὴν τελευταία ἐπίσημη στατιστικὴ εἶχε 320.000 περίπου κατοίκους, εἶναι κτισμένη πάνω σὲ 119 νησάκια ποὺ χωρίζονται τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο ἀπὸ 160 κανάλια κι' ἐνώνονται μεταξύ τους μὲ 369 γέφυρες. Ἡ ἱστορία τῆς Βενετίας εἶναι σὰν ἓνα περιπετειώδες μυθιστόρημα τῆς σχολῆς τῶν εὐφάνταστων λαϊκῶν ἐπιφυλλιδιογράφων, στὴν Ζεβάκ ἢ Νη. Ἐνερύ, ὅπου ἡ μιὰ περιπέτεια διαδέχεται τὴν ἄλλη κι' ὥραϊες γυναικὲς καὶ εὐγενικοὶ ἱππότες συνθέτουν ἀλλεπάλληλα ἐπεσόδια ἀγωνίας, δράσεως κι' εὐκολοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἀνάμεσά τους κυριαρχοῦν οἱ δόγηδες, οἱ ἐκπρόσωποι δηλαδὴ μιάς ὀλιγαρχίας τῶν πρὸ πλούσιων καὶ ἰσχυρῶν οἰκογενειῶν τῆς Βενετίας ποὺ κρατοῦσαν στὰ ὄχι καὶ τό-

σο καθαρὰ πάντα χέρια τους τὴ μοῖρα τῆς πόλεως τους.

Ἡ ἱστορία τῆς Βενετίας, ὡς τὰ 1805 ποὺ ἐνώθηκε μὲ τὸ βασίλειον τῆς Ἰταλίας, εἶναι γεμάτη φλογερὰ γεγονότα ποὺ πλουτίζουν μὲ νέα ἐπεσόδια τὴν περιπετειώδη ζωὴ τῆς. Κι' αὐτὴ ὅμως ἡ ἔκτασι ἀν' ἐπισφραγίσθηκε μὲ τὴν εἰρήνην τοῦ Γιρέσμπουργκ, δὲν ἦταν ὀριστική. Ὑστερὰ ἀπὸ λίγα χρόνια πάλιν θὰ τὴ διεκδικήσῃ ἡ Αὐστρία καὶ θὰ κατορθώσῃ νὰ τὴν προσαρτήσῃ στὰ ἐδάφη τῆς. Ὡστόσο τὸ 1866—ὀριστικὰ πιά—οἱ Βενετοὶ θὰ μὴν μπορέσουν ν' ἀπελευθερωθοῦν. Οἱ ἀγῶνες τους σταματοῦν κι' ἡ τόσο δοκιμασμένη ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς ἐχθροὺς πόλι τους ἀνήκει, χωρὶς ἀμφισβητήσεις καὶ διεκδικήσεις, στὴ «Μπέλλα Ἰταλία». Ἡ φαντασία τοῦ λαϊκοῦ ἐπιφυλλιδιογράφου σταματᾷ πιά. Ὁχι ἄλλα δραματικὰ γεγονότα, ὄχι ἄλλες συνταρακτικὲς συνωμοσίαι καὶ καταχθόνιες δολοπλοκίαι. Ἡ περιπέτεια παραχωρεῖ τὴ θέσιν τῆς στὴν ποίησι καὶ στὴ νοσταλγία. Ἡ Βενετία, σὰν τὶς παλιὲς ἀρχόντισσες ποὺ ἔχισαν πολὺ ἐκεῖ μ' ἔντασι καὶ τώρα τὸ μόνο ποὺ ἀποζητοῦν

είναι ή γαλήνη, μένει κλεισμένη στα κανάλια της και στα παλάτια της. Και ανοίγει τις πόρτες της στους μόνους που δέχεται, στους ξένους, που έναποθέτουν στην αγέραστη όμορφιά της το θαυμασμό τους και —φυσικά— τα δολλλάριά τους!

☆

“Ας αφήσουμε όμως τον εύσυνεϊδητο «Τοιτσερόνε». Θά μπορούσε ώρες ολόκληρες να μάς μιλάει για τη μπέλλα Βενέτσια με τη συγκίνησή του. “Ας περιδιαβάσουμε μόνοι μας στις «κάλλε» —στους δρόμους δηλαδή— κι’ ας βρούμε, με αλάθητον οδηγό την καρδιά μας, τις μυστικές συγκινήσεις της Βενετίας. Γιατί βέβαια Βενετία δεν είναι μόνο ή πιάττσα του ‘Αγίου Μάρκου, το παλάτι των Δόγηδων και το Λίντο. Αυτά είναι ή μιά όψη της, ή τουριστική: είναι οι πολύχρωμες κάρτ - ποστάλ της, θά μπορούσαμε να πούμε. Τις βλέπουν οι ξένοι και μαγεύονται.

‘Οστόσο πέρα από αυτές τις κάρτ - ποστάλ υπάρχει μιιά άλλη Βενετία πιο γνήσια ίσως και πιο ωραία για εκείνους που δε σταματούν στην άσπραφτερή επιφάνεια αλλά αναζητούν τη βαθύτερη συγκίνηση των τοπίων και των πραγμάτων. Έδω δεν πετούν περιστέρια, —αυτά τα περιστέρια που είναι το απαραίτητο διακοσμητικό στοιχείο κάθε φωτογραφίας— ούτε φθάνουν τα πολύχρωμα καραβάνια των ξένων σαν αγέλες αγαθών άμνων υπό την επίβλεψη του τοιτσερόνε. Είναι ή Βενετία των άπομακρυσμένων γειτονιών που ζή και κινείται πίσω από τα πανύψηλα παλιά σπιτία με τα σκεβρωμένα παράθυρα και τους ξεφτισμένους σοφάδες. Έδω θά βρήτε το πιο γνήσιο χρώμα της, την πιο βαθειά συγκίνησή της. Κουρασμένες γυναίκες «με μάτια που απόκαμαν τους δρόμους να κυτάνε» πουλάν λουλούδια, ενώ ξυπόλυτα παιδιά με παγέφυπνα μουτράκια που αστράφτουν από ζωή και πονηριά παίζουν φωνάζοντας δυνατά στις πόρτες των σπιτιών τους. ‘Ανάμεσά τους κι’ οι γάτες, οι πολλές γάτες, των λαϊ-

κών γειτονιών της Βενετίας που τρέχουν, πηδούν ή αναπαύονται τεμπέλικα σε κάποιο πεζούλι άποκαμαμένες από τη βαρεία ζέστη. Είναι γάτες αδύνατες, φτωχές και κακομοιριασμένες με κολλημένο το ξεφτισμένο δέσμα τους στα λιγνά κορμάκια τους κι’ άλλες παχειές και νωθρές με πλούσιο τρίχωμα που έχουν την πληθωρική στοργή κάποιας Βενετσιάνας και που κυτάν νωχελικά με τις άσπραφτερές χάνδρες των ματιών τους τη λιγοστή κίνηση των δρόμων.

‘Από τα παράθυρα των πανύψηλων σπιτιών κρέπονται σεντόνια και πολύχρωμα ρούχα ενώ από κάποιο μπαλκόνι, ξεχύνεται σε τόνους παθητικούς ή μελωδία κάποιου Βενετσιάνικου τραγουδιού που μιλάει —για τί άλλο;— για την αγάπη. ‘Από κάποιο άλλο μπαλκόνι, μιιά χοντρή γυναίκα με μακρυά ξεφτισμένα ρόμπα μαλώνει δυνατά με τη γειτονισσά της, ενώ από το στενό πλακοστρωμένο δρομάκι περνάει βιαστικά ένας φραγκισκανός μοναχός που αγωνίζεται να σώσει τον κόσμο από τις άμαρτίες του.

Θά ενόμιζε κανείς ότι όλα αυτά, τα ψηλά σπιτία, τα παιδιά που παίζουν στους δρόμους, ή λιγοστή κίνησι κι’ οι παλιές γέφυρες κάτω από τις όποιες περνάν γόνδολες, συνθέτουν το ντεκόρ κάποιου μπαλλέτου, φιλοτεχνημένο από κάποιο ζωγράφο που έχει συνδυάσει με φαντασία το ρεαλιστικό και το λυρικό στοιχείο, την ποίηση και την πραγματικότητα, ώσπου να πέσει ο ήλιος κι’ ή Βενετία να ζήσει την όμορφότερη ώρα της, την ώρα του πορφουρού δειλινού. Τότε γεμίζει χρώματα και το φώς που φεύγει άργά σκορπίζει στα νερά και στα σπιτία τόνους κι’ άποχρώσεις κι’ όλα πιά θμιίζουν παραμύθι κι’ όνειρο ώς τη στιγμή που θά προβάλλη οα δόγισσα ή σελήνη για να καθρεφτιστή στα κανάλια.

☆

Και κάτι ακόμη σαν ύστερόγραφο: ‘Υπάρχει κίνδυνος σε λίγα χρόνια να μην υπάρχουν γόνδολες στή

Βενετία! Οι Βενετσιάνοι —οι νεώτεροι τουλάχιστον— κι’ οι ξένοι προτιμούν τις μικρές βενζινακάτους που είναι γρηγορότερες κι’ οικονομικότερες.

Πρίν από τον πόλεμο υπήρχαν περί τις 10.000 γόνδολες. Σήμερα είναι μόνο 4.000. Οι μεγάλοι κατασκευαστές αυτών των γραφικών πλεούμενων που είναι το σήμα της Βενετίας, αντιμετωπίζουν όξυτατη κρίσι. ‘Η τέχνη τους, —γιατί τέχνη τη θεωρούν αφού την κληρονομούν από γενιά σε γενιά σαν ιερή παρακαταθήκη— δεν προσαρμόζεται πια στο βιαστικό πνεύμα

της εποχής μας. Οι ίδιοι λένε πως η Βενετία χωρίς γόνδολες θά είναι σά μιιά ωραία κορνίζα χωρίς πίνακα! ‘Οστόσο, δεν άπαισιοδοξούν. Είναι σίγουροι πως ό καλός Θεός της Βενετίας την τελευταία στιγμή θά βάλλη το χέρι του. Έδω την έσωσε από τόσους έσωτερικούς κι’ έξωτερικούς κινδύνους και δε θά τη σώσει κι’ από αυτόν; Έκτός πια αν ή εποχή μας, αυτή ή βίαη και άγχώδης εποχή, σταθή δυνατώτερη από την παράδοσι και την Ιστορία τόσων αιώνων. ‘Οπότε... όπότε ή κορνίζα θά μείνη χωρίς πίνακα κι’ ή Βενετία χωρίς γόνδολες!

N. ΜΑΤΣΑΣ

Ο Ζαν Μαραί πήρε μιιά μέρα ένα γράμμα που έλεγε: «Αγαπητέ κύριε, σάς θερμοπακαλώ, πέστε μου τί χρώμα έχουν τα μάτια σας».

Κολλακευμένος έδωσε την πληροφορία που του ζητούσαν και σε λίγες ήμέρες ξαναπήρε ένα καινούργιο γράμμα:

«Σας εύχαριστώ. Μου χαρίσατε μιιά νίκη. Είχα στοιχηματίσει με τον άνδρα μου πως τα μάτια σας είχαν το χρώμα των ματιών του σκύλου μας!»

Pourquoi Pas?

☆

Ποιός είναι ό βασιλιάς των ζώων; ρωτάει ένα λεοντάρι, μιιά αντίλοπη.

—Έσύ, αρχοντά μου, άπαντάει τρέμοντας το ζώο.

Λίγο πιο πέρα το λεοντάρι συναντά ένα γέρο χιμπατζή, γνωστό για τη σοφία του.

—Ποιός είναι ό βασιλιάς των ζώων; τον ρωτάει το λεοντάρι.

—Φυσικά, έσύ, άπαντάει εκείνος.

Το λεοντάρι συνεχίζει το δρόμο του και σε λίγο συναντά ένα έλέφαντα.

—Ποιός είναι ό βασιλιάς των ζώων; τον ρωτά.

‘Ο έλέφαντας, που δεν είχε τα κέφια του, άρπάζει το λεοντάρι με την προδοσκίδα του, το φέρνει μερικές βόλτες στον αέρα και το πετάει καμμιιά πενήνταριά μέτρα μακριά. Καταχτυπημένο το λεοντάρι σηκώνεται και λέει:

—Δεν ήταν ανάγκη να θυμώσης, έπειδή δεν ήξερες να μου άπαντήσεις...

Constellation

Ποιὸς δὰ βρῆ ἰὰ αερισσόλερα;

Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι τῶν ἑξὶ λέξεων μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότητες σχηματισμοῦ εἶναι, σὲ κάθε σχεδὸν λέξι, πολλές. Ἐκεῖνο ποῦ ἐπιδιώκει ἡ ἀσκησης αὐτή, ποῦ εἶναι συνάμα μιὰ διδακτικὴ διασκέδασι καὶ γιὰ πολλὰ ἄτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων ποῦ δίνουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βαθμούς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν ὅσοι βαθμοὶ ἀναφέρονται στὸν πῖνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνο τὰ γράμματα ποῦ λείπουν ἀπὸ τὶς λέξεις. Ἐπιτρέπεται ἡ χρησιμοποίησις μόνον ἀρτίων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὄρων κλπ. Ἐπιτρέπονται ἐπίσης πασίγνωστες λέξεις ξενικῶν ὄρων. Μετοχές, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές, δοτικές κλπ. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα βρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 230 βαθμούς. θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μιὰ πολὺ καλὴ βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεων μας θὰ βρῆτε ἕνα παράδειγμα, μὲ μιὰ ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία, τὴν ὁποία...εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῇ.

Α Β Γ Δ Ε Ζ Η Θ Ι Κ Λ Μ

1 7 6 5 2 10 8 10 7 2 6 4

Ν Ξ Ο Π Ρ Σ Τ Υ Φ Χ Ψ Ω

8 9 4 3 9 3 5 8 8 9 10 10

Βαθμολογία:

1)	*	*	Ι	*	*	*	Μ	Ο	Σ	=	
2)	*	Ρ	Ο	Μ	*	*	*	*	Σ	=	
3)	Τ	*	Ι	*	Ο	*	*	*	Σ	=	
4)	Λ	*	*	*	Α	*	*	Ο	Σ	=	
5)	*	*	*	*	Α	*	Σ	Ι	Σ	=	
6)	*	*	*	Ο	*	Ο	*	Ο	Σ	=	

Σύνολον βαθμολογίας

Ι. Χ.

(Λύσις στὴ σελίδα 111)

Ἡ ἄδικη καταδίκη τοῦ ἄλλου μπορεῖ
νὰ θαραίνει ἀνεπανόρθωτα τὴν ψυχὴ μας.

ΜΑΘΕΤΕ

ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΕΤΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ

Τοῦ

CLARENCE W. HALL

Τελευταίως πέρασα μιὰ ἀπὸ τὶς ωραιότερες ὥρες τῆς ζωῆς μου συντροφιά μὲ μιὰ γυναῖκα ποῦ εἶχε συμπληρώσει τὰ 80 τῆς χρόνια. Παρ' ὅλο ποῦ εἶχε ὑποστῇ πολλές δοκιμασίες στὴ ζωὴ της, ἡ Μίς Ἑμίλυ, εἶχε δημιουργήσει γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ τοὺς γύρω της περισσότερη εὐτυχία ἀπὸ κάθε ἄλλον ἀνθρώπο ποῦ ξέρω. Γιὰ πολλὰ χρόνια τὸ ταπεινὸ της σπιτάκι ἦταν τὸ καταφύγιο πολλῶν δυστυχισμένων. Τὴν ρώτησα ποιὸ ἦταν τὸ μυστικὸ τῆς γαλήνης της καὶ μοῦ εἶπε: «Τὸ βρῆκα ὅταν κατανίκησα τὴν κακὴ συνήθεια νὰ κρίνω τοὺς ἄλλους.»

Δὲν ὑπάρχει πιὸ συνηθισμένη καὶ πιὸ κακὴ συνήθεια στὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων. Ὅλοι μας κάποτε γινόμαστε ἔνοχοι αὐτῆς τῆς σκληρότητας. Καὶ πολλοὶ πέφτουμε θύματά της. Ἀπὸ τίς δέκα ἐντολές ἐκείνῃ ποῦ καταπατοῦμε συχνότερα εἶναι ἡ ἐνάτη: «Οὐ ψευδομαρτυρήσεις.»

Πόση ἀνεπανόρθωτη ζημία δὲν ἔχει γίνῃ ἐναντίον ἀθῶων ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν ἀπερίσκεπτη ὑποχώρησι σ' αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα!

Ὅταν κάποιος ρώτησε τὸν Μωάμεθ πῶς θὰ μπορούσε νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ κακὸ ποῦ ἔκανε σ'

ἕνα φίλο του μὲ ψεύτικες κατηγορίες, ὁ Μωάμεθ τοῦ εἶπε νὰ πᾶν καὶ νὰ ἀκουμπήσει ἀπὸ ἕνα φτερὸ χήνας στὴν πόρτα κάθε σπιτιοῦ τοῦ χωριοῦ. Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Μωάμεθ τοῦ εἶπε:

«Τώρα πῆγαινε καὶ μάζεψε τὰ φτερά.»

Ὁ ἄνθρωπος διαμαρτυρήθηκε: «Ἀδύνατο. Τὴ νύχτα ὁ ἀέρας ποῦ φυσοῦσε θὰ σκόρπισε τὰ φτερά ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.»

«Πολὺ σωστά» ἀπάντησε ὁ Μωάμεθ. «Ἀκριβῶς τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ μὲ τὰ ἀπερίσκεπτα λόγια ποῦ εἶπες ἐναντίον τοῦ φίλου σου.»

Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὴ συνήθεια νὰ κατακρίνουν στοὺς ἄλλους τὸ πείσμα, ἀλλὰ νὰ παίνευουν στὸν ἑαυτὸ τους τὴν σταθερότητα.

Γιὰτί ἄραγε ἔχουμε τὴν τάσι νὰ ἐξυψώνουμε τὰ δικά μας γνωρίσματα καὶ νὰ μειώνουμε τοῦ γείτονά μας;

Τὸ ἐνστικτο τῆς κατηγορίας τῶν ἄλλων εἶναι ἕνα ἀμυντικὸ μέτρο τόσο συνυφασμένο μὲ τὴν φύσιν μας, ὥστε οἱ ψυχολόγοι ὑποστηρίζουν πῶς ἂν θέλῃ κανεὶς νὰ βρῇ τὰ ἀδύνατα σημεῖα ἐνὸς ἀνθρώπου δὲν ἔχει παρὰ νὰ παρατηρήσῃ ποιά ἐλαττώματα

προσέχει εύκολα στους άλλους.

Μιά γυναίκα μιλούσε συνεχώς για την άκαταστασία της γειτονιάς της. Μιά μέρα πήρε μια φίλη της κοντά στο παράθυρο και της είπε: «Κύτταξε τὰ ἀπλωμένα ρούχα· φαίνονται σὰν θρώμικα.» Καὶ ἡ φίλη ἀπάντησε: «Ἄν προσέξεις ὅμως καλύτερα θὰ δῆς πὼς τὰ παράθυρά σου εἶναι ἀρκετὰ σκονισμένα.»

Ἡ ἔλλειψι συμπόνιας στὶς κρίσεις μας γιὰ τοὺς ἄλλους προέρχεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ξέρουμε τί θρίσκεται πίσω ἀπὸ μιὰ κατακριτέα πράξι. Θὰ πρέπει νὰ θάλουμε στὴν καρδιά μας τὴν Κινέζικη παροιμία πὺλ λέει: «Μὴν στενοχωριέσαι ἂν δὲν θρίσκῃς κατανόησι τοὺς ἄλλους. Νὰ ἀνησυχῇς ὅμως ἂν ἐσὺ δὲν ἔχῃς κατανόησι γιὰ κείνους.» Στὶς καθημερινές μας σχέσεις κινδυνεύουμε συχνὰ νὰ ἀμαυρώσουμε τὴ φήμη ἐνὸς ἀνθρώπου ἐπειδὴ δὲν κυττάζουμε ποτὲ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια μὲ τὸ μάτι τῆς συμπόνιας.

Μιά φορά σὲ ἓνα χωριὸ ἦρθε νὰ κατοικήσῃ μιὰ ὁμορφὴ χήρα μὲ τρία παιδιά. Σὲ λίγο καιρὸ ὅλοι μιλοῦσαν γι' αὐτήν. Ἦταν πολὺ ὠραία... τὴν ἐπισκέπτονταν διάφοροι ἄνδρες... ἦταν κακὴ νοικοκυρά... τὰ παιδιά της γύριζαν στοὺς δρόμους... ἦταν τεμπέλα καὶ ὅλο θρισκόταν ξαπλωμένη... Ὡσπου μιὰ μέρα ἡ γυναίκα λιποθύμησε στὸ ταχυδρομεῖο καὶ μαθεύτηκε ἡ ἀλήθεια. Ἡ γυναίκα ὑπέφερε ἀπὸ ἀνίατὴ ἀσθένεια καὶ δὲν μπορούσε νὰ κυττάξῃ καλὰ τὸ νοικοκυριό της. Ὅταν εἶχε κρίσεις ἐστελνε τὰ παιδιά της ἔξω γιατί ἤθελε νὰ τὴν ξέρουν πάντα χαρούμενη. Οἱ ἄνδρες πὺλ τὴν ἐπισκέπτονταν ἦταν ὁ γιατρός, ὁ δικηγόρος, ὁ ἀδελφός της. Οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐδειξαν καλωσύνη

ὅσο καιρὸ ἔζησε, ἀλλὰ οἱ κατακριταὶ της δὲν συχώρεσαν ποτὲ τὸν ἑαυτὸ τους.

Μποροῦμε νὰ ἀναχαιτίσουμε τὶς θιαστικὲς κρίσεις στὴν ἀρχὴ τοὺς ἂν ἀναρωτηθοῦμε μήπως καὶ μεῖς δὲν θὰ κάναμε τὰ ἴδια καὶ χειρότερα ἂν ἀντιμετωπίζαμε τὶς ἴδιες δυσκολίες. Ἡ συνήθεια τῆς κριτικῆς τῶν ἄλλων δίνει ἓνα πολὺ ἀντιπαθὲς χαρακτηριστικό: τὴν ιδέα ὅτι ἔχουμε πάντα δίκιο. Ἡ στάσις μας εἶναι σὰν νὰ λέῃ: ἐγὼ θὰ εἶμαι ἀσφαλῶς καλός, ἀφοῦ θρίσκω τόσα κακὰ στοὺς ἄλλους. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ξεχνοῦμε τὴν ἀπάντησι τοῦ Χριστοῦ στοὺς κριτάς του: «Ὁ ἀναμάρτητος πρῶτος τὸν λίθον θαλέτω.» Μοῦ εἶπαν μάλιστα πὼς ἓνας μεγάλος ἐπιχειρηματίας ἔχει ἐπάνω στὸ γραφεῖο του μιὰ πέτρα μὲ τὴ λέξι «Πρῶτος» γιὰ νὰ θυμᾶται τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ.

Τελευταία ἔγινε στὴν Ἀμερικὴ μιὰ σχετικὴ ἔρευνα μεταξύ κληρικῶν καὶ ὑποδείχθηκαν οἱ ἀκόλουθοι τέσσερις κανόνες γιὰ τὴν καταπολέμησι τῆς κακῆς συνήθειας τῆς κριτικῆς τῶν ἄλλων.

Πρῶτον: Προτοῦ κάνετε τὴν παραμικρὴ κρίσι γιὰ ἓνα συνάνθρωπό σας θεβαιωθῆτε πὼς ξέρετε ὅλα τὰ σχετικὰ στοιχεῖα ὥστε ἡ κρίσι πὺλ θὰ ἐκφέρετε νὰ μὴν εἶναι ἐπιπόλαιη. Εἴμαστε συνυπεύθυνοι γιὰ τὶς ἐσφαλμένες κρίσεις ὅταν τὶς ἀκοῦμε ἀδιαμαρτύρητα. Ὅταν ἀκοῦτε μιὰ συναρπαστικὴ ἱστορία εἰς βάρος κάποιου ἄλλου προσπαθῆστε νὰ καταλάβετε τὴ νοοτροπία καὶ τὰ κίνητρα αὐτοῦ πὺλ τὴν διηγείται ἢ νὰ ἀνακαλύψετε τί ἦταν ἐκεῖνο πὺλ ἄρχισε τὸ κουτσομπολιό.

Δεύτερο: Νὰ θυμᾶστε πὼς ὅσο θέβαιν καὶ ἂν φαίνεται ἡ ἐνοχὴ τοῦ ἄλλου, μπορεῖ νὰ θρέ-

θηκε σὲ πολὺ δύσκολες συνθήκες. Οἱ Ἰνδιάνοι εἶχαν ἄλλοτε μιὰ ἐπιβλητικὴ συνήθεια. Ὅταν ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ξεκινούσε γιὰ νὰ ἐπισκεφθῇ ἄλλες φυλές, σήκωνε τὰ χέρια του στὸν οὐρανὸ καὶ ἔλεγε μιὰ προσευχή: «Μεγάλο Πνεῦμα, βοήθησέ με νὰ μὴν κρίνω ποτὲ τὸν ἄλλον προτοῦ περπατήσω δύο ἐβδομάδες φέρώντας τὰ δικά του παπούτσια.»

Τρίτο: Δώστε στὴν συνήθειά σας νὰ κρίνετε τοὺς ἄλλους μιὰ ἀντίστροφη κατεύθυνσι συγκεντρώνοντας τὴν προσοχή σας στὰ χαρίσματα τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι στὰ ἐλαττώματά τους.

Ἔνας Ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου ἄρχισε τὰ μαθήματά του κολλώντας στὸν πίνακα ἓνα μεγάλο τετράγωνο χαρτί. Ὑστερα ἔκανε μὲ τὸ μολύβι μιὰ μικρὴ μαῦρη κουκίδα στὴ μέση τοῦ χαρτιοῦ. Ὅταν ρώτησε τοὺς σπουδαστὰς τί ἔβλεπαν, ὅλοι εἶπαν: «Μιὰ μαῦρη κουκίδα.» Καὶ ὁ Ὑφηγητὴς παρατήρησε: «Κα-

νείς σας δὲν βλέπει τὸ ἄστρο τετράγωνο;»

Καλλιεργήστε λοιπὸν τὴ συνήθεια νὰ βλέπετε στοὺς ἄλλους τὸ καλὸ. Ἐξασκηθῆτε στὸ κουτσομπολιό τοῦ καλοῦ. Ἡ ἀναζήτησι τοῦ καλοῦ στοὺς ἄλλους πλαταίνει τὴν ψυχὴ μας. Κυττάξτε στὸν καθρέφτη σας ὅταν ἐτοιμάζεστε νὰ κάνετε αὐστηρὲς κρίσεις γιὰ τοὺς ἄλλους καὶ δῆτε πόσο δύστροπο ὕφος ἔχετε πάρει. Ὅταν λέτε καλὰ λόγια γιὰ τοὺς ἄλλους ἡ καλωσύνη φωτίζει τὸ πρόσωπό σας.

Τέταρτο: Ἀφήστε τὴν κρίσι γιὰ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων στὸ Θεό. Τὸ νὰ ἀναλαμβάνουμε ἐμεῖς τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ εἶναι ἔλλειψι σεβασμοῦ καὶ ἐνδειξι ἐγωῖσμοῦ. Ὁ διαχωρισμὸς τῶν ἀνθρώπων σὲ πρόβατα καὶ ἐρίφια θὰ γίνῃ μόνο τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως. Ὡς τότε μᾶς ἀπαγορεύεται νὰ κάνουμε ἐμεῖς αὐτὴ τὴν κατάταξι.

Δὺο ἐρωτευμένοι περπατοῦν στὸ δάσος. Ἐκείνη τὴ στιγμή πέφτει ἓνα ἄστρο.

- Κάνε μιὰ εὐχή, λέει αὐτός.
- Θὰ γίνῃ, λέει ἐκείνη, ἀλλὰ φοβοῦμαι ὅτι θ' ἀργήσῃ.
- Γιατί; ρωτᾷ ἐκεῖνος.
- Μὰ τόσο δειλὸς πὺλ εἶσαι...

«Ringiers»

☆

Ὁ μεγάλος Πιραντέλλο ἀρρώστησε κάποτε ἐνῶ θρισκόταν σ' ἓνα χωριὸ τῆς Σικελίας. Γιὰ νὰ τὸν καθησυχάσῃ ὁ γιατρός τοῦ εἶπε:

- Μὴν ἀνησυχῆτε, δὲν εἶναι τίποτα. Κι' ἐγὼ πρὶν ἀπὸ χρόνια εἶχα πάθει τὸ ἴδιο πρᾶγμα, μὰ τώρα εἶμαι ἐντελῶς καλὰ.
- Ναί, ἀπάντησε σκεπτικὸς ὁ Πιραντέλλο, μόνο πὺλ ἐσεῖς εἶχατε ἄλλο γιατρό...

«Chez Soi»

Ἡ ἄγνωστη αἰτία μιᾶς ἐνοχλητικῆς ἀρρώστειας.

Τὸ μολυσμένο νερὸ προκαλεῖ βρογχοκῆλη.

Τοῦ

ALFRED STRAUB

Ἡ ἔλλειψις ἰωδίου δὲν εὐθύνεται

Ἀπέδιδαν ἕως σήμερα τῇ βρογχοκῆλῃ στὴν ἔλλειψι ἰωδίου μέσα στὸ πόσιμο νερό. Πραγματικά, ἡ προσθήκη ἰωδίου στὸ μαγειρικὸ ἀλάτι ἔφερε κάποια θελτώσι, ὁ γεωγραφικὸς ὅμως χάρις καὶ ἡ διάδοσις τῆς βρογχοκῆλης δείχνουν ὅτι τὸ πρόβλημα θ' ἀργήσῃ ἀκόμη νὰ λυθῇ.

Ὁ Γερμανὸς καθηγητὴς Χέτσε ἀνέλυσε νερὰ στὴ Γαλλία, Ὀλλανδία, Βαυαρία, Τυρόλο, Σουρία. Μελετώντας τὸ χάρτη τῶν περιοχῶν ὅπου ὑπάρχει βρογχοκῆλη διεπίστωσε τὰ ἑξῆς: 1) Ἡ βρογχοκῆλη παρυσιάζεται συχνότερα στὰ ἀγροκτῆματα τῶν πεδιάδων παρὰ στὰ ἀγροκτῆματα τῶν ὄρεινῶν περιοχῶν. Αὐτὸ συμβαίνει ἰδιαίτερα στὴν ἀλυσίδα τῶν Ἰμαλαίων ὅπου ἡ ἀσθένεια ὑποβόσκει μόνιμα. 2) Στὴν Ὀλλανδία εἶναι πολλὰς οἱ περιπτώσεις σὲ περιοχὲς ὅπου τὰ νερὰ εἶναι πλούσια σὲ ἰώδιο. 3) Σὲ ἐπαρχία τῆς Γαλλίας ὅπου τὸ τρίτο τῶν κατοίκων ἔπασχε ἀπὸ βρογχοκῆλη, τὸ κακὸ ξεφανίσθηκε ἀπὸ τότε πὺ οἱ κάτοικοι φέρνουν τὸ πόσιμο νερὸ τους ἀπὸ μιὰ καθαρὴ γειτονικὴ πηγὴ.

Ἄρα, ἡ βρογχοκῆλη δὲν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἔλλειψι ἰωδίου, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν μόλυνσι τῶν ὑπογείων στρωμάτων τοῦ νεροῦ ἀπὸ τὴν κοπριά. Ἄν δώσωμε νερὸ μολυσμένο ἀπὸ ἄλατα νατρίου σὲ ποντίκια θὰ τοὺς προκαλέσουμε ἀσφαλῶς βρογχοκῆλη. Ὁ καθηγητὴς Χέτσε ἀποδίδει τὴν ἀσθένεια σὲ μιὰ νοσηρὴ οὐσία, τὸ οὐροχρώμιο, κατὰλοιπο ἀπὸ τὶς ἀνταλλαγὰς τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων στὸν ἀνθρώπινον καὶ τὸν ζωικὸ ὄργανισμό. Μὲ τὰ περτώματα πὺ χρησιμοποιοῦνται ὡς λίπασμα, τὸ οὐροχρώμιο φθάνει στὰ ὑπόγεια στρώματα. Τὸ οὐροχρώμιο ἐνώνεται μὲ τὸ χαλκὸ πὺ ὑπάρχει μέσα στὸν ὄργανισμό καὶ τὸν ἐμποδίζει νὰ μεταφέρῃ τὸ ἀπαραίτητο ἰώδιο στὸν θυρεοειδῆ ἀδένα. Ἡ δυσκολία εἶναι ὅτι τὸ οὐροχρώμιο δὲν ἀποβάλλεται μὲ τὸ θρασμό, ἀλλὰ μονάχα μὲ φίλτρα ἀπὸ κάρβουνο. Ὁ καθηγητὴς ἔκαμε πειράματα σὲ πείστροφες καὶ σημείωσε ἐπίσης ὅτι πολλὰ ψάρια τῆς Μεσογείου ἔχουν βρογχοκῆλη, ψάρια πὺ ζοῦν κοντὰ σὲ ἀκτὲς ὅπου θγαίνουν ἀκάθαρτα νερὰ.

Μιὰ ἐνδιαφέρουσα ἀπόδειξι τῆς

θεωρίας τοῦ γιαιτροῦ Χέτσε στήριζεται στὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ἀδύνατα στὸ πνεῦμα παιδιὰ πὺ πάσχουν ἀπὸ κρετινισμό γεννιῶνται στὶς περιοχὲς πὺ μαστίζονται ἀπὸ βρογχοκῆλη σὲ ὠρισμένους μῆνες τοῦ χρόνου: σύμφωνα μὲ τὸν καθηγητὴ Χέτσε, φυσιολογικὰ εἶναι τὰ παιδιὰ ἐκεῖνα πὺ ἡ ἐνδομήτρια ἀνάπτυξι τους συνέπεσε μὲ τοὺς μῆνες ὅπου τὸ ἔδαφος ἦταν παγωμένο καὶ συνεπῶς τὸ οὐροχρώμιο δὲν

μποροῦσε ν' ἀνακατευθῇ μὲ τὸ πόσιμο νερό. Ὁ καθηγητὴς συνιστᾷ λοιπὸν νὰ καθαρίζονται τὰ ὑποπτα νερὰ μὲ ἓνα ἀργὸ φίλτράρισμα μὲ κάρβουνο. Συνιστᾷ ἐπίσης νὰ δυσπιστοῦμε στὰ μαυρεϊδερά νερὰ καθὼς καὶ σ' ἐκεῖνα πὺ ἔχουν τὴν τάσι ν' ἀφρίζουν. Δυὸ χιλιοστόγραμμα οὐροχρωμίου στὸ λίτρο εἶναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ κάνουν ἐπικίνδυνο τὸ νερό.

Ἐνας ζητιάνος πλησιάζει ἓνα κύριο καὶ μὲ ἀρκετὸ ὕφος τοῦ ζητάει ἐλεημοσύνη.

Ὁ κύριος τὸν κυττάζει καὶ τοῦ λέει:

— Χρήματα δὲν ἔχω, θὰ σοῦ δώσω ὅμως μερικὲς συμβουλές...

— Φαντάσου, ἀπαντᾷ ὁ ζητιάνος, τί θάναί οἱ συμβουλές σου, ἂν σὲ σένα τὸν ἴδιο δὲν κατώρθωσαν νὰ δώσουν πεντάρᾳ!

Constellation

Μιὰ φορὰ ὁ Σὰρλ Μπουαγιὲ πήρε ἀπὸ ἓνα φίλο του μερικὰ ἄρθρα ἐπὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως στὴ Γαλλία. Τὰ ἄρθρα ἦταν γραμμένα ἀγγλικά. «Τὰ ἀγγλικά μου, τοῦ ἔγραφε ὁ φίλος του, δὲν εἶναι καὶ πολὺ καλὰ, γι' αὐτὸ ρίξε μιὰ ματιά καὶ διόρθώσέ μου τὴ στίξι». «Ἀγαπητέ μου φίλε, τοῦ ἀπάντησε ὁ Μπουαγιὲ, ἀφοῦ εἶδε τὰ χειρόγραφα τοῦ, τὴν ἐπομένη φορὰ θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μὴ μοῦ στείλῃς παρὰ τὴ στίξι. Τὸ ἀγγλικὸ κείμενο θὰ τὸ προσθέσω ἐγώ...»

Constellation

Κάποτε σύστησαν κάποιον σ' ἓναν πὺ κατὰπιε σπαθιά. Καθὼς δὲν εἶχε δὴ ποτὲ του παρόμοιο θέαμα, ζήτησε ἀπὸ τὸν φακίρη νὰ τοῦ δείξῃ τὴν τέχνη του. Ἐκεῖνος πήρε μερικὲς δελόνες καὶ καρφίτσες, τὶς ἐβάλε στὸ στόμα του καὶ τὶς κατὰπιε.

— Μά, διαμαρτυρήθηκε ὁ ἄλλος, αὐτὰ πὺ κατὰπιες δὲν εἶναι σπαθιά!

— Τὸ ξέρω, ἦταν ἡ ἀπάντησι, μὰ αὐτὲς τὶς ἡμέρες εἶμαι ὑπὸ δίαίτα!

Pourquois Pas?

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Μαρία Ψαροπούλου: Τὸ ποσὸν ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν ἐξάμην καὶ τὴν ἐτήσια συνδρομὴ ἀναγράφεται στὴν πρώτη σελίδα τοῦ περιοδικοῦ. Ὡς πρὸς τὴν συνεργασία σας δὲν μπορούμε νὰ τὴν δημοσιεύσουμε γιατί εἶναι ἕνα καλὸ σχολικὸ κείμενο, ὄχι ὅμως δημοσιογραφικόν.

Ε.μ.μ. Κοντό: Ἀπ' αὐτὰ ποὺ γράφει τὸ σχετικὸ ἄρθρο δὲν ξέρομε δυστυχῶς τίποτε περισσότερο. Ὁ πῶς ἀρμόδιος θὰ ἦταν κανένας στομαχολόγος χωρὶς προκατάληψιν ἐναντίον τῶν νέων μεθόδων θεραπείας τοῦ ἔλκους. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι οἱ Εὐρωπαῖοι γινατρὸι χρησιμοποιοῦν τὴν μέθοδο καὶ ὅπως φαίνεται μὲ ἐπιτυχία.

Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν συνεργασία σας, τίς ὑποδείξεις σας καὶ τὰ καλὰ σας λόγια. Ἀνδρέα Ταταρίδη, Ἀλέξη Ζακυνθινόν, Μαρία Ψαροπούλου, Ἐμμ. Κοντό, Θ. Κουλόπουλο.

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

...μὲ φοιτητὰς καὶ φοιτήτριες τῆς Χημείας ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμον στὴν ἑλληνικὴ, γαλλικὴ ἢ ἀγγλικὴ μὲ σκοπὸ

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ: Πλήρης σειρά ἄδετη τῆς Α' ἐκδόσεως τῆς «Ἐκλογῆς» 1945—1950 δρχ. 400. Ἐπίσης μιὰ πανόδετη σειρά τῆς ἴδιας περιόδου ἀντὶ δρχ. 500.

Γράψατε: Ξενοφών Κουτσομπόγερας, Βασιλίσσης Σοφίας 14 Καλάμαι.

τὴν ἀνταλλαγὴ σκέψων γύρω ἀπὸ τὴν ἐπιστῇ καὶ τῇ ζωῇ.

Κωνσταντῖνος Ε. Γκλέτσος
Φοιτ. Χημείας
Ἰου 22 — Ἀντιοχείας
Ἀθῆναι

...μὲ νέους καὶ νέες γύρω ἀπὸ τὰ βιβλία καὶ τὴ φωτογραφία.
Κούλης Κυριακόπουλος
Σκιάθου 47
Ἀθῆναι (8)

...μὲ νέους καὶ νέες τῆς Ἑλλάδος μὲ σκοπὸ τὴν ἀμοιβαία ἀποστολὴ ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν.
Bay Yorgo Bozopoulos
Aynali Cesme Rali ap. No 35/7
Beyoglu
Istanbul Türkiye

...μὲ μορφωμένους νέους καὶ νέες τῶν νησιῶν μας.

Υποσημνίας
Ἀθανασιάδης Κωνσταντῖνος
110 Π.Μ. — Μ.Σ.Β.
Β.Σ.Τ. 904

...μὲ νέους καὶ νέες τοῦ Ἑσωτερικοῦ.
Σμηνίτης
Κασιρβέας Ἀριστοτέλης
Μ. — Γ.Ε.Α.
Τ.Γ.Α. 1010

...μὲ νέους καὶ νέες τῆς Ἑλλάδος.
Σμηνίτης
Παν. Πέτρου
Χρήστος Πετρόπουλος
112 Π.Μ.
Μ.Σ.Β.
Τ.Γ.Α. — 1010

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» ἀπὸ σελίδα 9

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ: 1) ΘΕΜΕΛΙΩΤΗΣ. 2) ΕΠΙΤΕΛΑΡΧΑΣ. 3) ΟΙΚΕΙΟΣ. — ΗΡΑΣ. 4) ΑΡ. — ΕΡΙΔΑ. 5) Η «ΟΔΟΣ». — ΑΝΟΣΙΑ. 6) Ο «ΚΑΙΝΕΥΣ». 7) ΟΞΥΛΟΣ. — ΑΝΤ'. 8) ΡΕ. — ΜΑΤ. — ΙΩ. 9) ΠΛΑΤΑΝΙ. — ΣΕΝ. 10) ΚΟΥΑΚΕΡΟΙ. — ΤΙ. 11) ΑΥΡ. — ΑΡΟΥΜΠΑΣ. 12) ΙΣΑΥΡΟΣ. — ΑΙ' ΣΑ.

ΚΑΘΕΩΣ: 1) ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΑΙ. 2) ΕΠΙ. — ΞΕΝΟΥΣ. 3) ΜΙΚΑΔΟΥ. — ΑΥΡΑ. 4) ΕΤΕΡΟΚΛΗΤΑ. 5) ΛΕ'Ι. — ΣΑΟ. — ΡΑΚΑ. 6) ΙΛΟΣ. — ΙΣ. — ΛΕΡΟ. 7) ΩΑΣ. — ΑΝ. — ΜΠΡΟΣ. 8) ΤΡ (Τάρω). — ΕΝΕΜΑ. — ΟΥ. 9) ΗΧΗΡΟΥ. — ΤΣΙΜΑ. 10) ΣΑΡΙΣ (Σ)Α. — ΠΙ. 11) ΙΔΑΣ. — ΝΩΝΤΑΣ. 12) ΣΑΛΑΝΤΙ. — ΙΣΑ.

«ΣΚΑΚΙ» ἀπὸ σελίδα 108

Ἀρ. 571. 1) Π8+! ΠΧΠ 2) ΒΧ07+ ΡΧΒ 3) η7Χ8 Ἰππος!+ καὶ κερδίζου.

Ἀρ. 572. 1) 157, 53 2) 165, Αη1 3) Ρ5! Α02 4) Ρη2, Α5 5) 156+ ΡΧ57 6) 105+ καὶ κερδίζουν.

Ἀρ. 573. 1) ΠΧ02, ΒΧΠ 2) ΒΧγ8+ ΙΧΒ 3) 57 καὶ κερδίζουν.

Ἀρ. 574. 1) 05, ηΧ05 2) ΑΧ05+, η6 3) ΑΧη6+ ΡΧΑ 4) ΠΧ07, ΠΧΠ 5) ΠΧΠ, ΡΧΠ 6) Ρ54, Ρη6 7) Ρε5, 54 8) Ρ56, 5Χε3 9) 1Χε3 καὶ τὰ Μαύρα πρέπει νὰ ἐγκαταλείψουν.

Ἀρ. 575. 1) ΠΧ56! ΒΧΒ 2) η7+ Ρη8 3) Π8+ ΠΧΠ 4) Α07+ ΡΧ07 5) ηΧ8 Βασίλισσα (σάχ εξ ἀποκαλύψεω) Ρη6 6) Πη7+ Ρ05 7) Β55+ Βη5 8) ΠΧΒ+ 0Χη5 9) Β07+ μάτ.

Ἀρ. 576. 1) Πγ8, ΠΧΠ 2) Βε7! καὶ τὰ Λευκὰ πρέπει νὰ κερδίσουν.

Ἀρ. 577. 1) ΑΧε8! ΠΧΒ 2) Α57! Πγ8 3) ΑΧγ8 Βε2 4) Αε6! ΒΧε6 5) Π01! Βε5 (Ἐάν Ρη8 6) Π08+, Ρ57 7) ε8 Β+ μὲ κερδισμένο φινάλε). 6) 64! καὶ τὰ Μαύρα ἐγκαταλείπουν.

Ἀρ. 578. 1) Πε6—ε5! Ἐξαναγκασμός κινήσεως.

Ἀρ. 579. 1) Π61—01!! Α65—ε8 2) Βη6—61, Αε8—65 (ἀναγκαστικῶς) καὶ 3) Β61—η1+ μάτ.

Ἀρ. 580. 1) Ρε6—5! Ἀπειλή. 2) Α66Χγ5+ μάτ.

Ἀρ. 581. 1) Ρε4—53! Ἐξαναγκασμός κινήσεως.

Ἀρ. 582. 1) Αε3—γ1! Ἐξαναγκασμός κινήσεως.

Ἀρ. 583. 1) Ρδ7—γ6! Ἐξαναγκασμός κινήσεως.

Ἀρ. 584. 1) Πε2—γ2! Ἀπειλή. 2) Α65—67+ μάτ.

Ἀρ. 585. 1) Βα2—γ4! Ἐξαναγκασμός κινήσεως.

Ἀρ. 586. 1) Β57—γ7! Ἐξαναγκασμός κινήσεως.

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ» ἀπὸ σελίδα 102

1) ΙΔΙΩΝΥΜΟΣ = 38 2) ΘΡΟΜΒΩΔΗΣ = 40 3) ΤΡΙΧΟΦΥΗΣ = 42 4) ΛΗΞΙΑΡΧΟΣ = 42 5) ΝΥΜΦΕΥΣΙΣ = 36 6) ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ = 37 ΣΥΝΟΛΟΝ = 235

«ΤΙ ΕΝΝΟΕΙΤΕ ΟΤΑΝ ΛΕΤΕ» ἀπὸ σελίδα 44

1) ΑΘΛΟΘΕΤΗΣ: Β. Ἐκεῖνος ποὺ καθορίζει καὶ πληρώνει τὸ ἐπάθλο ἐνὸς ἀγωνίσματος. Τὸ ἐπάθλο τοῦ δρόμου τῶν 100 μέτρων ἀπονέμεται εἰς τὸν ἀθλητὴν... Ἀθλοθέτης ἡ ἑθνικὴ Τράπεζα.

2) ΑΠΕΚΚΛΗΤΟΣ: Α. Ἐκεῖνος ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐκκληθῇ (νὰ μεταωθῇ, ἀκυρωθῇ): δικαστικὴ ἀπόφασις ἀνέκκλητος, τελεσίδικος.

3) ΑΝΕΝΔΟΤΟΣ: Γ. Ποὺ δὲν ἐνδίδει, ὑποχωρεῖ, ἀκράτος, ἀλύγιστος. Ἐμείνεν ἀνένδοτος εἰς τὰς ἱκεσίας μου. Ἀνένδοτος προσπάθεια, ἀδιάκοπη.

4) ΑΡΛΟΥΜΠΑ: Α. Κούφιος, ἀνόητος λόγος. Τὴν ἀρλοῦμπερ καθεσάει καὶ μάς λές τὸ σπινώρα. Ἀπὸ τὸ ἰταλικὸ buria—φλυαρία, ἀφοῦ μὲ προσθήκη τοῦ α ἐννεα aburia καὶ ὕστερα μὲ μετάθεσιν συμφώνου ἀρλοῦμπα.

5) ΕΝΔΙΑΤΡΙΒΩ: Β. Ἀρχικὰ διατρίβω (=μὲν) διαρκῶς κάπου. Μετὰ, ἀσχολοῦμαι σὲ κάτι, περισσότερο τοῦ δόντος, μελετῶ μὲ μεγάλη προσοχή.

Ἐνδιατρίβει εἰς ἀσημάντους λεπτομερείας καθιστῶν τὴν διήγησιν τοῦ ἀνιάραν.

6) ΕΝΔΙΚΟΣ: Β. Ὁ σύμφωνος μὲς τοὺς νόμους, νόμιμος. Ἐνδικά μὲς α: ἐκεῖνα ποὺ δίνονται ἀπὸ τὸ νόμο σὲ ὅποιον ὑπέστη θλάβη ἀπὸ δικαστικὴ ἀπόφασι, γιὰ νὰ ἐπιδιώξη τὴ μετατροπὴ ἢ ἀκύρωσί της.

7) ΕΝΔΟΙΑΣΜΟΣ: Α. Ἀπὸ τὸ ρ. ἐνδοιάζω = διστάζω, ὁ δισταγμός γιὰ τὴ λήψι ἀποφάσεως, ἀμφιβολία. Στὴν ἀρχὴ εἶχεν ἐνδοιασμοὺς, ἀλλὰ στὸ τέλος ἀπεφάσισε.

8) ΕΠΙΚΡΟΤΩ: Α. Χειροκροτῶ, ἐπιδοκιμάζω, ἐγκρῖνω κάτι. Ἐπικροτῶ ἐγέργεια—ιδέα. Ἡ ἀποφασιστικὴ στάσις τοῦ ὑπουργοῦ... ἐπεκροτήθη γενικῶς.

9) ΚΑΛΙΕΠΗΣ: Γ. Ἐκεῖνος ποὺ μιλεῖ ἢ γράφει μὲ «καλὰ ἔπη» (= ὠραία λόγια), γλαφυρός.

10) ΚΛΙΜΑΚΙΟΝ: Α. Ἀρχικά, ἡ σκαλίτσα. Τμῆμα μεγαλύτερης ομάδος ποὺ ἐνεργεῖ ἢ τὴν ἀντικαθιστᾷ προκαταρκτικά, ἀγνωριστικά. Κλιμακίον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ—τοῦ Ο.Η.Ε. (γιὰ πρῶτες βοήθειες ἢ ἐξέτασι ζητήματος).

11) ΜΕΓΑΙΡΑ: Γ. Ὄνομα μιᾶς ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες Ἑρινύες (θεές τῆς θείας νεμέσεως, τιμωρίας). Μεταφ., σήμερα, γυναικα κακότητα, βασανιστικὴ.

12) ΟΥΡΑΓΟΣ: Β. Στὸς ἀρχαίους, ἐκεῖνος ποὺ ὁδηγοῦσε τὴν οὐρά τοῦ στρατεύματος, ἀρχηγὸς τῆς ὀπισθοφυλακῆς. Σήμερα, γενικά, ἐκεῖνος ποὺ ἀκολουθεῖ τελευταῖος, ἔρσκεται στὴ χειρότερη μοῖρα ἀπ' ὅλους.

13) ΡΑΝΙΣ: Β. Σταγόνα, σταλαγματιά. Ἀγὼν μέχρι τελευταίας ρανίδος τοῦ αἵματος.

14) ΧΕΔΙΒΗΣ: Α. Τίτλος ἀπονεμόμενος ἄλλοτε ἀπὸ τὸν Σουλτάνο τῆς Τουρκίας στὸν ἀντιβασιλεῖα τῆς Αἰγύπτου. Ἐπειτα, ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου.

ΚΥΡΙΕΣ μου, ἐντατικὴ παρακολούθησις τῆς μόδας στὴν ἐσωτερικὴ διακόσμηση τοῦ σπιτιοῦ μᾶς ἔκανε νὰ μποροῦμε νὰ σᾶς βοηθήσωμε ἀποτελεσματικὰ καὶ ἐφέτος μὲ τὰ ὠραῖα ὑφάσματα ἐπιπλώσεως ποὺ παρελάβαμε ἤδη γιὰ τὴν χειμερινὴν σαιζόν. ΡΥΘΜΟΣ, Βουλῆς 22.